

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Dill. 1093.

Physica. Systemata 8
methodi. 1AA

<36618500910013

1093

<36618500910013

S

Bayer. Staatsbibliothek

SS. PETRUS & PAULUS Apostolorum Principes & Prin-
 cipales Patroni Ecclesiae Canoniorum Regularium S. Augustini
 Congregationis Lateranensis in Rottenbuech.

M. M. Wolfgang. Sculp.

PHILOSOPHIA
NATURALIS,

SIVE

PHYSICA,
CENTUM ASSERTIONIBUS
COMPREHNSA,

ET

PUBLICÆ DISPUTATIONI,
In Celeberrimo & Antiquissimo Col-
legio Can. Reg. S. August. Congreg. La-
teran. ad Beatiss. Virg. MARIAM
in Rottenbuech.

P R Æ S I D E

R. P. MANSUETO KOCH,
Can. Reg. S. August. ejusdem Collegii Rot-
tenbuechenfis, Notario Apostolico, AA. LL.
& Philosophiæ Doctore ac Professore,

P R O P O S I T A

A Reverendis ac Religiosis
F. PETRO ABERTSHAUSER,

ET

F. PAULO STEYRER,
Canonicis Regularibus S. August. in eodem Colle-
gio Professis & Philosophiæ Studiosis.

Anno 1697. Mense Januario

CVM FACVLTA TE SVPERIORVM.

AUGUSTÆ VINDELICORUM,
Typis Mariæ Magdalenz Urschneiderin, Viduz.

Bayernische
Staatsbibliothek
München

Digitized by Google

GLoriosissimis
Apostolica Cohortis
PRINCIPIBUS
PETRO

E Navi ad Cathedram

E Mari, in quod rete miserat

Piscator Pisces capturus

Vocato

Ut deinceps extra Mare

Cælestis Doctrina Magister

Homines caperet.

Et

PAULO

Prope Damascum

Ut erroris sui tenebras palparet,

Nube lactida involuto

Ut cæli desiderium conciperet

In terram alliso

Ut DEUM videre disceret

Ad cætera excæcato

Et

Ex Persecutore in Doctorem

Mutato.

PETRO & PAULO

Ad salutem duorum Populorum

Judæorum & Gentium

A Mundi Salvatore

Assumptis.

Matth. 4.

Actor. 9.

S. August.
l. 5.
de SS. Pet.
& Paulo.

Soli-

Solidissimis
Christiana Fidei
COLUMNIS

Matth. 26.

Olim quidem
Vel ad levem ancilla auram
In domo Caipha

Actor. 9.

Nutantibus & Collapsis
Vel supernâ Benefici Numinis Virtute
In agro Damasci
Dejectis & Prostratis

Postea verò
In fortissimum Christiani Orbis fulcrum
Erectis, Stabilitis & Confirmatis
Ab ipsemet Orbis Redemptore

Luc. 22.

CHRISTO JESU
Orante pro Petro
Ut non deficiat Fides ejus
In qua & ipse fratres suos
Confirmaret

Actor. 9.

Et
Designante Paulum in Vas Electionis,
Ut Nomen suum
Coram Gentibus & Regibus & Filiis Israël
portaret.

Validissimis
Evangelica Veritatis
TUBIS

Vivificante S. Spiritus flamine,
Ut clangore suo omnes
Vel in judaismi tenebris
Vel in gentili superstitione
Sepultos & exanimatos
Excitarent & animarent,

Ani-

Animatic

Et

Toto terrarum orbe

Resonantibus :

PETRO

Post Judaeos in fide eruditos

Post Ecclesiam Antiochia fundatam

Et Dignitatem Christiani Nominis investitam

Pontum, Galatiam, Cappadociam,

Asiam atque Bithyniam

Evangelica Prædicationis legibus

implenti :

PAULO

In tantum virtute progresso

Ut vix 30. annorum spatio

Romanos, Persas, Parthos, Medos, Indos,

Scythas, Æthiopes, Sarmatas, Saracenos,

Et omne prorsus humanum genus

Sub jugum veritatis

mitteret.

Sapientissimis

In lege Nova

ARCHITECTIS

Per quos feliciter Moyse,

In lege Veteri

Per Beseleel & Ooliab

Tabernaculum defectibile aedificante,

DIVINA SAPIENTIA

Supra Petram,

Ne Simon frustra Cephas audiret,

Aedificavit Ecclesiam

Nulla paganorum perfidia

Nec hæreticorum pravitate,

S. Leo. f. 1.

in fest.

SS. Pet.

& Pauli.

S. Chrys.

hom. 4.

de laud.

S. Pauli.

Exod. 31

Joan. 1.

S. Leo. f. 2.

in annivers.

suz assupt.

Neq

Matth. 16.

*Nec ipsi inferorum portis
destruibilem,*

Et,

Ephes. 5.

*Ut esset Sancta & Immaculata,
Ab ipsis suis Fundatoribus*

Petro & Paulo

*Admirabili virtutum splendore
Summa vita morumq; Sanctitate
Stupenda miraculorum gloria*

Illustratam

Ornatam

Et confirmatam.

Potentissimis

Neroniana crudelitatis

VICTORIBUS

PETRO,

Quod Simonem Magum,

Quem Nero in deliciis

DEUS verò exosum habuit,

Temerariè Triumphatorem mortis imitari,

Et caelos ascendere affectantem

Suis precibus deturbasset,

In cruce

Exaltato

Inverso tamen corpore,

Ut discipulus Divino suo Magistro

Pro salute mundi

Crucifixo

Similis simul evaderet & dissimilis

Novusq; in nova cathedra Magister

Humilitatē non verbis sed exemplo

Efficaciū doceret:

Et verò decuit, Caput orbis

Capi-

Capite terra & pedibus celo obversis
Crucifigi,

Ut, qui dudum geminas claves obtinuit Matth. 16,

Terris astrisque dominaturus,
In terris stabile Imperium teneret

Simulq; celestis possessione Dominatus adiret
Et ubique perpetua regnaret.

PAULO

Quod Neronis pellicone ad nefandi incestus odium
Fideique Sacramenta adduxisset,

Præcisæ cervicæ
Occumbenti

Ut, qui ex Charitate optabat esse anathema Rom. 9,

Pro fratribus suis, pro filia,
Quam Christo in senectate genuit,
Victima Charitatis caderet.

Unde & corpus non sanguinem sed lac,
Quod nimirum Charitas excoxit,
Profundere dedit,

Ut Paulus, sicut vivens fluxit,
Ita et variis lacis flueret,
Eandemque petuno,

1. Cor. 52

Quam Gerinthiis dederat,
Etiam Romanis propinaret,
Roma mortuus:

Cujus dulcedinem primi gustabant,
Qui sanguinem sitiebant,
Carnifices

S. Chryf.
orat.
de SS. Pet.
& Paulo.

Ex paganis in Christianos conversi.
Gratiosissimis

Collegii Rottenbuechenfis
**PROTECTORIBUS
PETRO & PAULO**

Qut.

*Quibus Ecclesiam suam & seipsum
Post DEUM Deiparamque
Sacrum esse voluit :*

Nostris vero

Ex speciali titulo ,

Quem nobis obtulit

*Religiosa Professionis Palingenesis
Sacris eorum Nominibus nos exornans ,*

Ut efficacius

Utriusque Patrociniis

Frueamur ,

Clementissimis

PATRONIS

&

TUTELARIBUS

*Hæc de naturali corpore documenta ,
Tantis quidem doctrina Cælestis Doctoribus*

Minime digna ,

*Iisdem tamen multiplici argumento
debita ,*

Ex Gratioso Superioris nostri natu

Nec non privato grati animi affectu

Ob impensum patrociniis

Firmæque de eodem continuando fiducia

Demississime

Dicant, dedicant consecrantque

Clientes devotissimi

F. PETRUS ABERTSHAUSER,
&

F. PAULUS STEYRER, Canonicus
Regul. S. Aug. in Ros-
tenbuech.

ASSERTIONES PHYSICÆ.

Assertio I. *Objectum attributionis in Physica est corpus naturale, ita ut corpus sit objectum materiale, & formale objectum, sive ratio formalis sub qua sit naturale, vel naturalitas. Per corpus intelligitur substantia corporea completa, sive substantia constans materiâ & formâ: naturale hic significat ens habens naturam, sive capax mutationis sensibilis; natura enim definitur esse principium motûs, & quietis, &c. P.1. pars: Objectum attributionis est ad quod omnia ordinantur & in cuius consideratione habitus tanquam in suo fine quiescit, sed Physica ordinat omnia ad corpus naturale & in ejus consideratione quiescit; ideo enim considerat principia, causas, proprietates aliâque accidentia corporis naturalis, ut ipsum corpus naturale melius perspectum habeat. Unde principia, causæ, proprietates, &c. sunt objecta merè attributa, quia tantum in ordine ad corpus naturale melius intelligendum considerantur: imò etiam Angeli, & ipse Deus solum objecti attributi rationem habent, quia Physica de Deo præcisè, prout est Causa 1. corporis naturalis, & de Angelis tantum, quatenus movent corpora cælestia, adeoque per accidens & in ordine ad corpus naturale tractat. P.2. pars: Objectum materiale est, quod ab habitu attingitur propter aliud nempe propter formale, sed in Physica corpus attingitur propter aliud, scilicet quia est naturale. P.3. pars: Objectum formale est, quod attingitur propter se & simul est ratio, quæ movet & sub qua habitus suum objectum materiale attingit, à qua item distinctio unius habitus ab altero desumitur, sed has*

con-

conditiones in Physica habet naturalitas, quæ nimirum per se attingitur & simul est ratio motiva, sub qua attingitur corpus, facitque Physicam differre à Metaphysicâ, Medicinâ, & Mathematicâ, quæ etiam corpus sed sub alia ratione, nempe quatenus est ens intelligibile, vel sanabile, vel mensurabile, considerant, sola Physica illud ut naturale attingit. Dices: Melius pro objecto Physicæ assignaretur *Ens naturale*, vel *Corpus mobile* quàm corpus naturale. *Resp.* hanc esse meram quæstionem nominis; cum enim naturale & mobile reipsa idem nempe principium motûs significant, idem quoque objectum per corpus naturale, vel mobile reipsa assignatur: viderur tamen ideò convenientiùs assignari corpus naturale, quia huius fit frequentior mentio in Physica quàm corporis mobilis, ita omnes de corpore naturali & non de mobili quærent, quot habeat principia, &c. Quòd autem rectiùs assignetur corpus naturale quàm ens naturale, inde constat, quia sicut in definitione convenientiùs ponitur genus proximum quàm genus remotum, ita rectiùs assignatur pro objecto attributionis illud, cui ratio formalis, quam habitus attendit, proximiùs & per se convenit: atqui ratio formalis in Physica nempe *esse naturale* proximiùs & per se corpori, enti autem vel omnino non, vel tantùm remotè & propter corpus convenit.

Assert. 2. Physica est scientia & purè speculativa P. 1. pars: Ille habitus est scientia, qui effectum necessarium per causam necessariam demonstrat, sed hoc facit Physica. *M.* patet, quia sic habitus elicit actus verè scientificos. *P. III.* Physica demonstrat, omne corpus esse divisibile, quia est continuum: omne mixtum esse corruptibile, quia continet qualitates contrarias: hominem esse disciplinæ capacem, quia est rationalis: materiam non posse existere sine forma, quia est pura potentia, &c. Sed hoc est demonstrare effectum per causam. P. 2. pars: Scientia purè speculativa est, quæ in sola contemplatione sui objecti attributionis quiescit, & nullas de eo efficiendo regulas tradit, sed Physica est talis scientia. *Objic. 1.* Physica nititur experientiâ sensuum, qui sunt fallaces, ergo eius actus

non possunt esse scientifici. Resp. experientiam particularem unius sensûs fallacem esse, non autem universalem omnium. Objic. 2. Physica multas habet conclusiones tantum probabiles, ergo non est simpliciter scientia, nam *bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu*, ergo ut habitus dicatur scientia, debent omnes eius actus esse scientifici. Resp. T. A. N. C. axioma adjunctum habet in totis physicis locum, Physica verò potius spectat ad tota moralia, in quibus illud procedit, *denominatio fit à potiori*. Objic. 3. Physica multas habet cognitiones practicas, v. g. quod aqua per siphonem attracto aëre ascendat, ignis approximatus urat, &c. ergo non est purè speculativa. Resp. hos & similes actus solum ex objecto vel fine cognoscentis esse practicos, ex fine autem Physicæ esse speculativos: utrum porro scientia sit partim practica, inde desumi debet, an ex fine intrinseco praxin seu opus intendat, quod Physica non facit. Objic. 4. Medicina, quæ spectat ad Physicam, est practica, ergo etiam Physica est partim practica. Resp. Medicinam esse scientiam distinctam à Physica, quia hominem non ut corpus naturale sed ut sanabile adeoq; sub alia ratione considerat quàm Physica.

Assert. 3. *Principia corporis naturalis definiuntur esse ea, quæ neque sunt ex sese invicem, neque ex aliis sed ex his omnia*. In qua definitione particula *ex* semper eodem modo sumitur, & partes essentielles ac physicè constitutivas significat, ut sensus definitionis sit, principia esse, quæ neque ex sese invicem fiunt tanquam ex partibus, neque ex aliis tanquam ex partibus, sed ex quibus omnia corpora naturalia tanquam ex partibus fiunt. Objic. 1. Forma fit ex materia & privatione, materia ex partibus integrantibus & tam forma quàm materia, quia definiiri possunt, fit ex genere & differentia, quæ sunt partes essentielles, ergo principia fiunt ex se invicem & ex aliis. Resp. D. C. fiunt ex se, vel ex aliis tanquam ex partibus essentialibus physicis N. C. fiunt aliter C. C. nam forma fit ex materia tanquam ex subjecto sustentante, & ex privatione tanquam ex termino à quo, tam materia autem quàm forma, eò quòd definiuntur, solum fit ex partibus metaphysicis. Objic. 2. Ex privatio-

vatione non fit corpus naturale, ergo privatio non est principium. P. A. privatio est carentia formæ, corpus naturale fit ex materia & forma, & non ex carentia formæ. Resp. D. A. non fit corpus naturale in facto. C. A. corpus naturale in fieri N. A. & sub hac distinct. C. & N. C. corpus enim naturale in fieri, nempe *quod nunc est, immediatè antè non fuit*, æque parùm sine privatione ac sine materia vel forma affirmari potest. Objic. 3. Ex materia & anima hominis non sunt omnia scil. equus, leo, &c. ergo ex principiis non debent fieri omnia. Resp. D. C. ex principiis distributivè sumptis C. C. ex omnibus collectivè sumptis N. C. principia cuiusvis corporis in particulari definiri possunt, *esse ea, quæ neque sunt ex aliis, neque ex se invicem, sed ex illis fit aliquod corpus naturale*: principium verò in singulari, *quod non est ex alio principio, sed ex ipso partialiter fit corpus naturale*.

Assert. 4. *Corporis naturalis in fieri per mutationem positivam sunt tria intrinseca principia, nempe materia forma & privatio: corporis naturalis in facto sunt tantùm duo, scil. materia & forma.* Corpus naturale in facto est ipsum secundùm se, abstrahendo, an aliquando inceperit vel non fuerit; in fieri dicitur illud, quod nunc est, immediatè antè non fuit: potest autem corpus naturale esse in fieri cum vel sine mutatione, sine mutatione est in fieri, quando ita totaliter simul fit, ut nulla eius pars antea præxtiterit, cum mutatione est in fieri, quando eius materia mutatur, nunc aliter se habendo quàm antè, unde mutatio est transitus, per quem res se nunc aliter habet quàm antè & alia est positiva nempe transitus rei à non esse ad esse, alia negativa scil. transitus ab esse ad non esse, quæ mutationes, cum re ipsa in omni mutatione substantiali & naturali convenient, eatenus formaliter distinguuntur, quatenus eadem materia, quando v. g. transit à forma ligni ad formam ignis, potest considerari ut transiens, vel à non esse ignis ad esse ignis, vel ab esse ligni ad non esse ligni; nam in priori consideratione est mutatio positiva, in posteriori est negativa. P. nunc 1. pars: Tot sunt principia intrinseca corporis naturalis in fieri per mutationem positivam, quot partes constitutivæ, sed eiusmodi partes sunt tres enumeratæ, iis enim solis affirmatis habe-
tur

etur totus conceptus corporis naturalis in fieri, & earum unicâ ablatâ non habetur. P. 2. pars: Ad corpus naturale in facto non sufficiunt pauciora, quia corpus naturale est compositum substantiale, compositio autem ad minimum includit duo: nec requiruntur plura, quia intellectis solis materiâ & formâ ut unitis jam intelligitur compositum substantiale naturale, ergo. Objic. 1. Præter materiam, & formam requiritur unio, & subsistentia item privatio formæ oppositæ, ergo sunt plura principia corporis naturalis in facto. Resp. 1. Unionem & subsistentiam esse solùm partes ut quo: deinde subsistentia non est pars compositi sed suppositi; hîc autem indagamus cum Aristot. solùm principia sive partes ut quod & totius compositi. Resp. 2. Materiam & formam ut unitas & subsistentes esse principia, adeoque unionem & subsistentiam in materia & forma jam includi. Resp. 3. Privationem formæ oppositæ non requiri essentialiter ad corpus naturale in facto, quia si materia præter formam ignis, v. g. haberet simul aliam oppositam, adhuc daretur ignis absque privatione formæ oppositæ. Objic. 2. Idem corpus naturale in fieri est etiam in facto, ergo eadem sunt utriusque principia. Resp. D. A. idem specificativè sumptum, & secundùm rectum C. A. idem reduplicativè sumptum, & secundùm obliquum. N. A. & C. Objic. 3. Res dicitur esse in fieri quando nondum est sed brevi erit, adeoque corpus naturale est in fieri, quando materia est in via ad formam & ad eam disponitur, ergo non includit formam. Resp. D. A. dicitur esse in fieri mechanicè & vulgariter. C. A. philosophicè N. A. & C. Dices. ut fiat corpus naturale, requiruntur etiam dispositiones. Conf. Privatio est carentia formæ in subiecto apto, sed subiectum aptum includit dispositiones, ergo ad corpus naturale in fieri requiruntur dispositiones sicut privatio. Resp. D. A. ut fiat mechanicè. C. ut fiat philosophicè sive ut nunc actu sit & immediatè autè non fuerit, requiruntur dispositiones saltem ad eius conceptum. N. Ad Conf. Resp. privationem, prout constituit corpus naturale in fieri, solùm dicere subiectum remotè aptum, quod non constituitur per dispositiones. Objic. 4. Privatio est etiam principium

corporis naturalis in facto , ergo etiam hoc habet tria principia. P. A. quod factum est , antea non fuit , ergo corpus naturale in facto dicit , antea non fuisse. Resp. N. A. ad prob. C. A. N. C. quia *antea non fuisse* non spectat ad conceptum rei factæ , sicut alia plura cum re connectuntur , & non sunt de eius conceptu. Objic. 5. Cùm mutatione fieri dicit etiam duas durationes : deinde ad mutationem requiritur etiam terminus à quo , qui non est sola privatio , sed etiam forma positiva præcedens , ergo etiam durationes & ista forma sunt principia. Resp. durationes esse solùm principia ut quo : ad mutationem verò positivam non requiritur terminus à quo positivus seu forma præcedens , sed solùm negativus sive privatio formæ subsequæ. Objic. 6. Privatio jam includit pro parte subiectum capax , ergo subiectum seu materia non est speciale principium , sed jam in privatione includitur , sicut de unione & subsistentia paulò antè dictum est. Resp. N. C. nam subiectum duplici titulo nempe ut inclusum in privatione & ratione sui est principium , ergo est speciale & à privatione distinctum. Objic. 7. Contradictoriè opposita non possunt esse principia eiusdem totius , sed forma & privatio opponuntur contradictoriè. Resp. D. M. totius permanentis , cuius partes simul pro eodem instanti dantur , C. M. totius successivi , quale est corpus naturale in fieri N. M. Objic. 8. Omnis pars debet dari , quando datur totum , sed quando datur corpus naturale in fieri , non datur privatio , sed perit. Resp. D. M. si est totum permanens , C. M. si est successivum , N. M. Objic. 9. Principia debent esse contraria , sed materia forma & privatio non habent contrarietatem , quia materia , & privatio , vel forma possunt simul stare. Resp. N. M. nam juxta Aristot. materia est subiectum contrarietatis h. e. privationis & formæ , ergo non omnia principia . sed solùm forma & privatio habent contrarietatem. Objic. 10. Potest existere privatio ignis in ligno & forma ignis alibi dari , ergo nec privatio & forma habent contrarietatem. Resp. habere contrarietatem non simpliciter , sed quoad idem subiectum. Objic. 11. Privatio est nihil , ergo non potest esse principium totius. Resp. D. C. totius ad-

adæquatè positivum. C. C. totius partialiter negativum. quale est corpus naturale in fieri, N. C. Objic. 12. Mundus in prima creatione verè fuit in fieri, nulla ramen præcessit privatio, quia ante creationem mundi nullum dabatur subiectum aptum, ergo privatio non requiritur ad conceptum formalem rei in fieri. Resp. D. A. fuit in fieri per mutationem, N. A. sine mutatione C. A. & sub hac distinctio. C. & N. C.

Assert. 5. *Existencia materia 1. potest efficacibus rationibus probari.* Materia est subiectum primum, ex quo fit aliquid, cum insit, non secundum accidens, & si corrumpitur, in hoc abibit ultimum. Sensus est, quòd materia sit subiectum primum, & commune formarum substantialium, ex quo tanquam principio intrinseco fit omne compositum substantiale, & in quod definit, si corrumpitur: unde per materiam 1. intelligitur illa pars compositi substantialis, quæ indifferens est, ut in hoc vel alio toto existat: & ideo vocatur subiectum commune genito & corrupto, quia non tantum potest quamcunque formam substantialem recipere, sed insuper à forma corrupta transit ad genitam, ita ut in corpore de novo genito maneat, sicut fuit in corrupto. Nunc eius existencia P. 1. dantur mutationes substantiales, ergo datur materia 1. A. est ab experientia evidens. P. C. quando lignum v. g. mutatur in ignem, nec lignum totaliter annihilatur nec ignis totaliter producitur & creatur, quia neutrum naturaliter fieri potest, ergo aliquid, quod erat in ligno, manet in igne: atqui hoc est illa pars indifferens & subiectum commune, transiens à forma ligni ad formam ignis. Jam sic: hoc subiectum vel generatur ex alio subiecto, vel non? si non, ergo est subiectum primum: si generatur ex alio subiecto, de hoc redit quæstio, an iterum generetur ex alio, ergo vel debet procedi in infinitum, quod repugnat, vel debet admitti subiectum primum, quod est materia prima. P. 2. *Generatio unius est corruptio alterius*, ergo quando generatur nova substantia, semper altera destruitur, ergo substantiæ habent aliquam impossibilitatem: atqui non sunt impossibiles quoad existentiam, quia possunt simul existere, ergo quoad idem subiectum, ergo

corporis naturalis in facto , ergo etiam hoc habet tria principia. P. A. quod factum est , antea non fuit , ergo corpus naturale in facto dicit , antea non fuisse. Resp. N. A. ad prob. C. A. N. C. quia *antea non fuisse* non spectat ad conceptum rei factæ , sicut alia plura cum re connectuntur , & non sunt de eius conceptu. Objic. 5. Cùm mutatione fieri dicit etiam duas durationes : doinde ad mutationem requiritur etiam terminus à quo , qui non est sola privatio , sed etiam forma positiva præcedens , ergo etiam durationes & ista forma sunt principia. Resp. durationes esse solùm principia ut quo : ad mutationem verò positivam non requiritur terminus à quo positivus seu forma præcedens , sed solùm negativus sive privatio formæ subsequæ. Objic. 6. Privatio jam includit pro parte subiectum capax , ergo subiectum seu materia non est speciale principium , sed jam in privatione includitur , sicut de unione & subsistentia paulò antè dictum est. Resp. N. C. nam subiectum duplici titulo nempe ut inclusum in privatione & ratione sui est principium , ergo est speciale & à privatione distinctum. Objic. 7. Contradictoriè opposita non possunt esse principia eiusdem totius , sed forma & privatio opponuntur contradictoriè. Resp. D. M. totius permanentis , cuius partes simul pro eodem instanti dantur , C. M. totius successivi , quale est corpus naturale in fieri N. M. Objic. 8. Omnis pars debet dari , quando datur totum , sed quando datur corpus naturale in fieri , non datur privatio , sed perit. Resp. D. M. si est totum permanens , C. M. si est successivum , N. M. Objic. 9. Principia debent esse contraria , sed materia forma & privatio non habent contrarietatem , quia materia , & privatio , vel forma possunt simul stare. Resp. N. M. nam juxta Aristot. materia est subiectum contrarietatis h. e. privationis & formæ , ergo non omnia principia . sed solùm forma & privatio habent contrarietatem. Objic. 10. Potest existere privatio ignis in ligno & forma ignis alibi dari , ergo nec privatio & forma habent contrarietatem. Resp. habere contrarietatem non simpliciter , sed quoad idem subiectum. Objic. 11. Privatio est nihil , ergo non potest esse principium totius. Resp. D. C. totius
adz-

adæquatè positivi. C. C. totius partialiter negativi. quale est corpus naturale in fieri, N. C. Objic. 12. Mundus in prima creatione verè fuit in fieri, nulla tamen præcessit privatio, quia ante creationem mundi nullum dabatur subiectum aptum, ergo privatio non requiritur ad conceptum formalem rei in fieri. Resp. D. A. fuit in fieri per mutationem, N. A. sine mutatione C. A. & sub hac distinct. C. & N. C.

Assert. 5. *Existèntia materia 1. potest efficacibus rationibus probari. Materia est subiectum primum, ex quo fit aliquid, cum insit, non secundùm accidens, & si corrumpitur, in hoc abibit ultimum.* Sensus est, quòd materia sit subiectum primum, & commune formarum substantialium, ex quo tanquam principio intrinseco fit omne compositum substantialiale, & in quod definit, si corrumpitur: unde per materiam 1. intelligitur illa pars compositi substantialis, quæ indifferens est, ut in hoc vel alio toto existat: & ideo vocatur subiectum commune genito & corrupto, quia non tantùm potest quamcunque formam substantialem recipere, sed insuper à forma corrupta transit ad genitam, ita ut in corpore de novo genito maneat, sicut fuit in corrupto. Nunc eius existèntia P. 1. dantur mutationes substantiales, ergo datur materia 1. A. est ab experientia evidens. P. C. quando lignum v. g. mutatur in ignem, nec lignum totaliter annihilatur nec ignis totaliter producitur & creatur, quia neutrum naturaliter fieri potest, ergo aliquid, quod erat in ligno, manet in igne: atqui hoc est illa pars indifferens & subiectum commune, transiens à forma ligni ad formam ignis. Jam sic: hoc subiectum vel generatur ex alio subiecto, vel non? si non, ergo est subiectum primum: si generatur ex alio subiecto, de hoc redit quæstio, an iterum generetur ex alio, ergo vel debet procedi in infinitum, quod repugnat, vel debet admitti subiectum primum, quod est materia prima. P. 2. *Generatio unius est corruptio alterius*, ergo quando generatur nova substantia, semper altera destruitur, ergo substantiæ habent aliquam impossibilitatem: atqui non sunt impossibiles quoad existèntiam, quia possunt simul existere, ergo quoad idem subiectum, ergo

datur aliquod subiectum commune, cui forma de novo generata nequit inexistere, nisi prius destruat antiqua. Neque dicas, ideò unam formam destrui, ut altera locum habeat, quia non potest utraque in eodem loco existere. Nam contra est: si substantiæ solùm quoad locum opponerentur, sufficeret priorem loco cedere, absque eo, quòd destruarur, sed hoc est contra experientiam. P. 3. Si non datur subiectum commune genito & corrupto, tunc in generatione ignis v. g. frustra in lignum introducuntur tot dispositiones: si enim lignum totaliter destruitur, qualem finem habent? an ut destruat lignum & locus igni detur? hunc verò finem natura minori labore obtineret, cessando à conservatione ligni: deinde dispositiones cum non possint migrare ex subiecto in subiectum, destructo ligno etiam ipsæ destruerentur, ergo si destruerent lignum, directè tenderent in sui ipsius destructionem, quod nemo concedit. P. 4. In mutationibus accidentalibus & artificialibus semper datur subiectum commune genito & corrupto, ergo etiam in substantialibus. *Objic. 1.* Sensus non percipiunt materiam r. ergo non datur, nam in naturalibus debemus sequi iudicium sensuum. *Resp. 1.* T. A. N. C. quia etiam Deum, Angelos, animam, & plura alia sensu non percipimus, quorum tamen existentia ratione probatur, debet ergo iudicium sensuum etiam quoad existentiam materiæ per rationem corrigi. *Resp. 2.* N. A. Sensus enim percipiunt, quædam accidentia manere in genito, quæ erant in corrupto, ergo etiam sensibus conforme est, remanere subiectum illorum accidentium. *Resp. 3.* N. C. & eius prob. quia quoad naturalia iudicium sensuum tantùm eatenus attendi debet, quatenus nihil asserendum est contra experientiam sensuum, nisi urgeat efficax ratio, qualis pro existentia materiæ multiplex urget. *Objic. 2.* Potest remanere aliquid commune genito & corrupto, quod non est materia, ergo ex eo, quòd aliquid remaneat, non probatur materia. P. A. id quod remanet, potest esse accidens commune. *Resp. 1.* si remanet accidens, debet etiam manere eius subiectum, quod est aliquid substantiale. *Resp. 2.* ad hoc ut naturaliter una substantia fiat

fiat ex alia substantia, debet manere aliquid substantiale h. e. tale, quod constituit totum substantiale, aliàs substantia non fit ex substantia, sed ex nihilo substantiæ. Resp. 3. hanc non esse mutationem ordinariam, sed prorsus specialem, qualis datur in mysterio Eucharistiæ, & à Conciliis transubstantiatio vocatur. Objic. 3. Si eadem materia manet in genito, quæ fuit in corrupto, sequitur, lignum, & ignem, quando hic ex illo generatur, inter se non distingui adæquatè, quod est contra communem sensum. Resp. D. seq. si considerentur secundum omnes partes, C. si solum secundum partem determinativam nempe secundum formam, N.

Assert. 6. *Materia 1. non existit per formam, sed habet propriam existentiam.* P. 1. Existentia & essentia identificantur, ut suo loco probabitur, materia habet propriam essentiam, ergo & existentiam. Supposita tamen distinctione inter essentiam & existentiam. P. 2. Materia producitur per actionem distinctam ab actione productiva formæ (hæc enim generatur, illa creatur) ergo non existit per existentiam formæ, nam actio est positio rei extra suas causas, & tribuit existentiam, ergo quod habet propriam actionem, accipit propriam existentiam. 3. Materia tanquam causa materialis est prior naturâ, & ut existens præsupponitur ad formam, ergo non existit per formam, quæ primùm datur pro posteriori. 4. Materia per seipsam, & abstrahendo à forma vel eius existentia, non est nihil sed aliquid, ergo per seipsam existit; quod enim est aliquid, existit, sicut quod non existit, nihil est. 5. Materia juxta Adversarios in genere causæ physicæ nempe materialis causaret suam existentiam, ergo seipsam; ideo enim causat formam, quia causat eius existentiam. 6. Item sequeretur, materiam posse generari & corrumpi, quia eius existentia, si per formam existit, generaretur & corrumpere-
retur. Objic. 1. Materia est pura potentia, ergo ex se nullum habet actum, ergo nec existentiam. Resp. D. A. est pura potentia Physica C. A Logica, vel Metaphysica, N. A. & D. C. non habet actum Physicum, C. C. Logicum, vel Metaphysicum, N. C. Objic. 2. Deus & materia
in

in genere substantiæ extremè opponuntur , ergo sicut Deus est purus actus , ita materia est pura potentia. Resp. 1. N. A. non enim repugnat imperfectior materia quàm nostra : deinde certum est , chimeram magis Deo opponi quàm materiam. Resp. 2. N. C. aliàs possem pariter inferre , ergo sicut Deus nullam imperfectionem , ita materia nullam perfectionem habet. Objic. 3. Existere est propter operari , sed materia non habet operationem ergo nec existentiam. Resp. D. M. existere potentia activæ C. M. potentia passivæ , qualis est materia , N. M. Objic. 4. Ex duobus entibus in actu non potest fieri unum per se , sed si materia habet existentiam , tam ipsa quàm forma substantialis est ens in actu , ergo ex materia & forma non posset fieri unum per se , sed solùm per accidens sicut ex ligno & lapide. Resp. D. M. ex duobus entibus in actu physico & completo , C. M. in actu logico & incompleto , N. M. materia verò habens existentiam est solùm ens in actu logico & manet incompleta , adeoque adhuc à natura ordinatur ad faciendum unum per se , non item lignum , & lapis. Objic. 5. Actus distinguit & dat speciem rei , sed materia non differt aut specificatur , cùm sit eadem in omnibus , ergo. Conf. si materia esset actus , vel esset physicus & informans , vel per se subsistens ? Resp. D. M. actus physicus , C. M. actus logicus , qualis est materia , N. M. Ad Conf. Resp. esse actum logicum per se subsistentem incompletè. Dices , ergo materia est perfectior quavis formâ substantiali , quæ est actus inhærens subiecto. Resp. D. illat. si esset actus per se completè subsistens , C. secus N. Objic. 6. Juxta assert. quævis forma , materiæ superveniens , esset accidens ; nam accidens est , quod supervenit enti jam in suo esse constituto , sed forma superveniret materiæ per suam existentiam in suo esse constitutæ , ergo. Resp. N. seq. ad prob. D. M. quod supervenit enti constituto in suo esse completo , C. M. constituto tantùm in suo esse incompleto , N. M. forma verò superveniret materiæ in suo esse incompleto constitutæ. Objic. 7. Quod est in certo genere actuabile , in eodem non includit actum , materia est in genere substantiæ actuabilis. Resp. D. m. in genere substantiæ

tiæ completæ , C. m. in genere substantiæ incompletæ , N. m. materia tantùm in genere substantiæ incompletæ habet actum. Objic. 8. Existentiæ formæ recipitur in materia , ergo denominat eam existentem , ergo non est necesse ut habeat propriam existentiam. Resp. D. C. denominat eam simpliciter existentem , N. C. existentem existentiam completam , sive in certa specie completa , C. C. Objic. 9. Materia non ponitur extra suas causas nisi per existentiam totius , ergo per eam existit. P. A. antequam cum forma constituit compositum , non ponitur extra causam formalem , à qua tamen non minus quàm à causa efficiente dependet. Resp. N. A. ad prob. N. suppositum , quòd materia habeat causam formalem , sed solùm habet efficientem & finalem : unde non eodem modo dependet à forma , sicut à causa efficiente ; ab illa enim solùm naturaliter & à posteriori , ab ista verò à priori & indispensabiliter dependet.

Assert. 7. *Materia est pura potentia passiva : & ens substantialiter incompletum : ideo appetit appetitu innato formas substantiales : etiam corruptas saltem conditionatè.* Potentia & actus sunt 2. correlativa ; actus autem triplex distinguitur. 1. actus Logicus seu entitativus & est existentia , unde mera possibilitas est potentia logica. 2. actus metaphysicus , qui est differentia rei , cui tanquam potentia metaphysica correspondet genus. 3. actus physicus , cuius nomine intelligitur omnis forma physicè informans , cui respondet potentia physica passiva , quæ est capacitas recipiendi aut sustentandi formam aliquam , & si quidem hæc potentia non est mera capacitas , sed insuper conjuncta cum positiva exigentia ad formam , potentia passiva positiva vocatur , & fere idem est ac appetitus innatus , qui etiam in rebus non cognoscitivis datur ; sicut enim appetitus elicitus , qui solis entibus cognoscitivis proprius est , dicitur tendentia vitalis in aliquod bonum per præviam cognitionem repræsentatum , ita appetitus innatus est inclinatio & ordinatio alicuius potentie ad bonum naturaliter sibi debitum. P. nunc 1. pars ; Materia non est forma informans neque totum compositum ex materia & forma , ergo est pura potentia

ria passiva ; nam omnis substantia materialis debet esse unum ex his. P. A. materia est transmutabilis in omnia, & propterea indifferens ad omnes formas, ergo ex se neque est forma, neque composita ex subiecto & forma. Conf. Materia juxta Aristot. *non est quid, neque quantum. neque quale, neque aliud quibus ens determinatur*, ergo ex se non habet actum sed est pura potentia. P. 2. pars: Ens substantialiter incompletum est, quod exigit uniri cum alio substantiali, à quo perfectionem sibi convenientem, & connaturaliter debitam accipit, sed materia exigit uniri cum forma substantiali, ut cum ea constituat substantiam completam, in quo consistit bonum, perfectio & finis materiæ, ergo. P. 3. pars: Materiam appetitu innato appetere formas substantiales, est ordinari eam ad formas substantiales tanquam ad bonum sibi naturaliter debitum, sed ita ordinatur materia, quia sine his formis naturaliter non potest existere. P. 4. pars: Si etiam formæ corruptæ, positâ aliquâ conditione, sunt bonum materiæ & ad eius finem conducunt, etiam illas saltem conditionatè appetit, sed sunt bonum materiæ positâ hac conditione, *si essent reproductæ, aut naturaliter possibiles*. ergo. Objic. 1. Materia ex se est in aliqua certa specie, ergo habet actum sive formam, quæ dat speciem enti. Resp. D. A. est in certa specie incompleta C. A. in specie completa N. A. & C. forma in hoc sensu dat speciem enti, quatenus omne ens completum & materiale, quòd fit in hac determinata specie, non à materia sed à forma desumit. Objic. 2. contra 3. part. Si materia appeteret formas substantiales, tunc vel ideo, quia iis caret, vel quia plures simul vult, vel quia unam, quam habet, fastidit & cupit novam? nihil potest dici: nam 1. & 2. naturaliter est impossibile. 3. est ineptum cogitare de materia, quia fastidium est proprietas animalis, & ex satietate provenit. Resp. N. M. sed ideo appetit formas, quia ad eas ordinatur tanquam ad suum finem & complementum, sine quo naturaliter non potest existere. Objic. 3. Vel materia appetit formas substantiales appetitu gaudii, vel desiderii, vel amoris? Resp. 1. has species propriè solùm habere locum in appetitu elicito; si verò etiam appetitus innatus prop-

propter analogiam cum elicito ita divideretur. Resp. 3. appetitum materiæ posse per denominationem extrinsecam dici appetitum desiderii & gaudii, ita ut illo in absentes, isto in præsentem formam feratur: imò materia etiam appetitu amoris omnes indiscriminatim formas (naturaliter producibiles) abstrahendo ab earum præsentia vel absentia, appetit. Objic. 4. Appetere est exigere, sed materia secundum se non potest exigere ullam formam, quia nulla ei debetur, nisi sit disposita, ergo nec potest appetere. Resp. D. m. non potest exigere proximè C. m. remotè N. m. & sub hac distinct. C. & N. C. Objic. 5. contra 4. part. Formæ corruptæ non sunt bonum naturaliter obtinibile, ergo eas materia non appetit. Resp. 1. D. A. formæ corruptæ quæ tales sive pro circumstantiis corruptionis, C. A. formæ corruptæ quæ tales sive pro circumstantiis reproductionis, N. A. Resp. 2. D. C. non appetit absolutè & proximè C. C. remotè & conditionatè N. C.

Assert. 8. Materia 1. etiam formas accidentales: magis tamen substantiales: ex substantialibus autem non magis nobiliorem: sed omnes æqualiter appetit. P. 1. pars: quod appetit finem, etiam media ad eum necessaria appetit, sed materia appetit formam substantialem tanquam finem, ad quem formæ accidentales nempe dispositiones, & proprietates sunt necessaria media. P. 2. pars: Finis magis appetitur quàm media; formæ substantiales sunt finis materiæ, accidentales solum sunt media. P. 3. pars: Si materia appeteret nobiliorem formam præ ignobili, esset sub forma ignobili semper in stata violento, quamdiu non acquirit nobiliorem vel etiam animam tanquam nobilissimam formam, sicut aqua calida quamdiu non habet frigus, quia utrobiq; appetitui innato contravenitur: Item sequeretur, materiam potius destructionem quàm conservationem formæ ignobilis appetere, quia destructio formæ ignobilis est necessaria ad habendam nobiliorem; atqui neutra seq. à quoquam admittitur, ergo. P. 4. pars: Ratio adæquata sive finis, cur materia appetat formas substantiales, est, ut cum iis faciat substantiam completam, ergo si iste finis per omnes formas æqualiter obtinetur, omnes æqualiter appetit: atqui
æqua

110 ASSERTIONES PHYSICÆ

æqualiter obtinetur ; nam materia cum forma nobilitate non est magis , nec cum ignobili minus substantia completa, quia hæc denominatio in indivisibili consistit. **Objic. 1.** contra 2. part. Formæ accidentales v. g. duratio vel ubicatio sunt materiæ magis necessariæ quàm substantiales, sine his enim potest supernaturaliter existere, non verò sine illis, ergo illas magis appetit. **Resp. D. A.** sunt magis necessariæ in ordine ad finem materiæ, N. A. secus, C. A. & N. C. deinde non sunt necessariæ specialiter materiæ sed universaliter omni rei creatæ, quatenus ens est. **Objic. 2.** Formæ accidentales scil. dispositiones prius acquiruntur, ergo primariò appetuntur. **Resp. N. C.** quia plerumque media præcedunt finem, non tamen primariò appetuntur. **Objic. 3.** contra 3. part. Ideo materia appetit formas substantiales, quia sunt eius bonum & eam perficiunt, sed nobiliores sunt maius bonum & magis perficiunt. **Resp. D. M.** quia in ordine ad finem sunt bonum materiæ & eam perficiunt, C. M. quia tantum in se sunt maius bonum, & per accidens magis perficiunt. N. M. nobiliores autem formæ sunt tantum in se maius bonum, & materiam per accidens magis perficiunt, non in ordine ad finem. **Objic. 4.** Si materia non appeteret nobiliorem formam, tunc excessum, quo ignobilem superat, non appeteret, sed appetit hunc excessum, quia est identificatus cum ipsa forma. **Resp. D. M.** non appeteret excessum eodem appetitu, quo omnes formas appetit, N. M. non appeteret speciali & maiori appetitu, C. M. & sic distincta min. N. C. **Objic. 5.** Sicut anima beata felicitatem, ita materia formam substantialem appetit, sed anima maiorem felicitatem magis appetit. **Resp. N. M.** nam anima appetit felicitatem sub omni ratione, sub qua sibi bona est ; materia verò appetit formam substantialem solum, quatenus sibi in ordine ad finem bona est. **Objic. 6.** contra 4. part. Omnes formas æqualiter appetere est eas indeterminatè & nullam præ alia appetere, sed materia non appetit indeterminatè formas, quia forma indeterminata est impossibilis. **Resp. materiam appetere formas indeterminatè, non quæ in se indeterminatæ sunt, sed quatenus modus tendendi ex parte appeti-**

petitûs est indeterminatus, adeoque indeterminatio reoetse ex parte appetitûs, non ex parte formarum. Objic. 7. Respectus materiæ tendit determinatè in omnes formas, ergo etiam appetitus, quia identificantur. Resp. D. A. in omnes formas possibiles, C. A. in omnes actu existentes, N. A. & sub hac distinct. C. & N. C. Objic. 8. Materia subinde est disposita ad unam determinatè formam, ergo illam determinatè non verò omnes æqualiter appetit. Resp. D. C. appetit appetitu proximo & involvente dispositiones, C. C. appetitu remoto, de quo solo loquimur, N. C.

Assert. 9. *Potentia receptiva, & sustentativa formarum substantialium cum materia 1. identificatur.* Loquimur denuò de potentia remota; nam proxima potentia, quia includit dispositiones, per quas materia fit proximè apta recipere, vel sustentare formas, ab eadem inadæquatè distinguitur. P. 1. Materia 1. per seipsam est subiectum; ita enim definitur, sed esse subiectum, & esse potentiam receptivam, aut sustentativam sunt idem, ergo. P. 2. Si materia reciperet, & sustentaret formas substantiales per potentiam distinctam, tunc saltem hanc potentiam immediatè per seipsam reciperet, ne procedamus in infinitum; cur ergo non possit immediatè recipere formas substantiales? Item hæc potentia intermedia, vel est substantialis, vel accidentalis? si substantialis, ergo si hæc potentia immediatè recipitur in materia 1., non est ratio, cur non etiam recipi possit forma substantialis; si verò hæc potentia non recipitur in materia, ipsa potiùs quàm materia est subiectum 1. formarum substantialium: Si potentia ista est accidentalis, & sustentat formas substantiales, tunc ens imperfectius nempe accidens in substantias, & entia perfectiora exercet aliquam causalitatem Physicam, quod est inconveniens: deinde accidens etiam ex hoc capite est subiectum improporionatum ad formas substantiales, quia potiùs de conceptu accidentis est, inesse substantiæ, quàm substantiam inesse accidenti. P. 3. Nulla est necessitas distinguendi has potentias à materia, ergo non debent ista entia multiplicari. Objic. 1. Potentia ab Aristot. numeratur inter qualitates, ergo non identificatur cum materia. Resp. 1. D. A. potentia

tiæ proxima, C. remota, N. A. & C. Resp. 2. Aristot. loquitur de iis potentiis, quæ entibus in suo esse completis superveniunt, aliàs etiam in Deo, cui potentia activa ad extra convenit, daretur qualitas accidentalis. Objic. 2. Prius est, rem esse quàm posse, ergo potentia non identificatur cum esse materiæ. Resp. N. C. nam hoc axioma non debet intelligi de prioritate reali, sed rationis, cum qua stare potest realis identitas. Objic. 3. Potentia est separabilis à materia, ergo distincta. P. A. post corruptionem formæ in materia non amplius datur potentia ad illam, antea dabatur, ergo est separabilis. Resp. N. A. ad prob. D. A. non amplius datur potentia absoluta & proxima, C. A. conditionata & remota, N. A. & C. Objic. 4. Materia non recipit formas nisi ut habens dispositiones, ergo iis mediantebus recipit. Resp. N. C. aliàs liceret inferre, ergo recipit mediante actione, causa efficiente, Deo, &c. requiruntur igitur dispositiones non ut sint subiectum formæ, sed ut subiectum ad formam disponant.

Affert. 10. Materia 1. non potest naturaliter sine omni forma substantiali existere, potest supernaturaliter. P. 1. pars: Nulla res potest naturaliter existere sine fine, ad quem à natura unice ordinatur, sed materia ordinatur à natura, ut cum forma substantiali faciat totum completum substantiale, ergo non potest sine hoc fine existere, ergo nec sine forma. P. 2. pars: Materia non habet maiorem dependentiam à forma substantiali quàm accidens à substantia, sed accidens potest supernaturaliter existere sine substantia, ut patet in Eucharistia, ergo etiam materia sine forma. P. M. Forma substantialis est finis tantùm inadæquatus materiæ, substantia est finis adæquatus accidentis: atqui non datur maior dependentia à fine inadæquato quàm ab adæquato. Conf. Nulla apparet repugnantia in eo, quòd materia sine omni forma substantiali existat. Objic. 1. contra 1. part. Gen. 1. dicitur: *terra autem erat inanis & vacua*, ergo tunc materia caruit omni forma. Resp. N. C. nam per terram non intelligitur materia 1. sed elementum terræ, quod initio suæ creationis varietate florum, arborum & animalium

litum caruit. **Objic. 2.** Anima rationalis potest existere sine materia, ergo etiam materia sine forma. **Resp. N. C.** nam anima non tam intenta est propter compositum substantiale (sicut materia) quam propter suas operationes, quas etiam ut separata, & melius potest elicere. **Objic. 3.** Materia est pura potentia Physica, ergo potest carere actu Physico. **Resp. N. C.** nam ideo est pura potentia Physica, quia nec in se est actus informans, nec pro parte talem includit. **Objic. 4.** contra 2. part. Nulla res potest existere sine suo fine, ergo nec materia sine forma. **Resp. D. A.** sine omni fine etiam supernaturali & à Deo intendibili, G. A. sine fine naturali, N. A. & C. **Objic. 5.** Implicat dari ens accidentale sine forma accidentali, ergo nec ens substantiale potest dari sine forma substantiali. **Resp. C. A. N. C.** quia quodvis ens accidentale ex sua essentia est forma, non autem quævis substantia est forma. **Objic. 6.** Materia existens sine forma esset ens in actu, quia existeret, & non esset in actu, quia careret formâ, sed hæc sunt contradictoria. **Resp. esse in actu Logico, & non esse in actu Physico, quæ non sunt contradictoria.** **Objic. 7.** Nihil potest existere, nisi sit in aliqua determinata specie, sed materia sine forma non esset in aliqua determinata specie, ergo. **Resp. N. m.** esset enim in aliqua determinata specie entis incompleti; quod autem quævis res semper debeat esse in certa specie entis completi, non est necessarium. **Objic. 8.** Effectus formalis non potest existere sine causa formali, v. g. album sine albedine, sed causa formalis est forma, & effectus formalis est materia, ergo. **Resp. N. m.** nam effectus formalis non est sola materia sed totum compositum, quod nunquam potest existere sine forma. **Objic. 9.** Deus conservando materiam sine forma suppleret defectum causæ formalis, sed hoc est impossibile. **Resp. N. M.** aliàs deberet Deus loco formæ cum materia constituere totum completum, quia forma est causa formalis respectu totius, non solius materiæ. **Objic. 10.** Materia nec divinitus potest existere sine omni forma accidentali, ergo nec sine omni substantiali; hæc enim habet se ut finis, illa ut medium: res autem magis dependet à fine quam à medio. **Resp. N. C.**

N. C. quia dantur accidentia, v. g. duratio, ubicatio, &c. quæ non sunt media ad formas substantiales, sed ex alia ratione omni enti indispensabiliter necessaria sunt; sine illis verò accidentibus, quæ sunt media, potest materia æque ac sine forma substantiali divinitus existere.

Assert. 11. *Conservatio materiæ 1. si existeret sine forma substantiali, probabilius esset supernaturalis.* **P.** Materia non habet jus ad sui conservationem sine forma, ergo conservatio est supra eius exigentiam, indebita & supernaturalis. **P. A.** materia non aliter habet jus ad sui conservationem, quàm quatenus unà cum forma constituit unum totum substantiale, ad hunc enim finem unicè à natura intenditur, ergo sine forma non habet jus. **Objic. 1.** Actio conservativa materiæ sine forma neque in se est supernaturalis, neque dependet ab aliquo supernaturali, ergo est purè naturalis. **Resp. N. A.** quamvis enim hæc actio in se forsan, & quoad substantiam supernaturalis non sit, dependet tamen à decreto supernaturali, quo Deus vult materiam sine forma conservare. **Dices.** Idem est decretum, siue sequatur forma, siue non, quia est prius formâ, sed si forma sequeretur esset naturale, ergo etiam, si non sequitur. **Resp. N. M.** nam si forma sequitur, est juxta, si non sequitur, est supra exigentiam materiæ. **Objic. 2.** Materia est prior natura ad formam adeoque intelligitur existens ante eam, ergo non dependet ab ea. **Resp. D. C.** non dependet à priori, C. C. à posteriori, N. C. **Objic. 3.** Ignis Babylonicus, impeditus à sua activitate, naturaliter conservabatur, ergo etiam materia sine formâ. **Resp. N. C.** quia finis unicus agentium non est activitas, siue effectus, cum subinde etiam naturaliter impediri possit; finis verò unicus materiæ est forma. **Objic. 4.** Materia etiam sine forma servat suam essentiam, quæ non est esse subiectum actuale sed actuabile, ergo non perdit ius ad existendum. **Resp. N. C.** licet enim servet essentiam, caret tamen suo fine. **Objic. 5.** Æque repugnat, materiam habere 2. formas quàm nullam, sed sub duplici forma conservaretur naturaliter, ergo etiam sub nulla. **Resp. N. parit.** quia sub duplici forma haberet suum finem, non verò sub nulla. **Objic. 6.** Posi-

tis

DE PRINCIP. CORP. NATUR. MIS

tis omnibus mediis ad existendum materia naturaliter conservatur, sed inter hæc media non est forma, nam media dantur in actu 1. forma est posterior naturâ, ergo materia naturaliter conservatur sine forma. Resp. formam non quidem esse medium in executione, & causans quia est, esse tamen medium in intentione, & causans ut fit: materia autem ab utrisque mediis dependet. Deinde licet ipsa forma non detur in actu 1. datur tamen in eo decretum, volens conservare materiam unâ cum forma, unde materia, quia dependet à priori ab hoc decreto, quod habet connexionem cum forma, dicitur à posteriori à forma dependere. Objic. 7. Nulla res exigit sui destructionem, ergo materia sine forma adhuc exigit conservari, aliâs exigeret destrui. Resp. N. C. nam materia sine forma neque exigit conservari, neque non conservari & destrui, sed passivè se habet: unde conservatio nec est iuxta nec contra sed supra exigentiam materiæ.

Affert. 12. *Materia 1. est ingenerabilis, & incorruptibilis: estque ejusdem speciei in omnibus corporibus sublunaribus.* P. 1. pars: Quod generatur educitur ex subiecto, & quod corrumpitur, desinit in subiectum, sed materia, quia est subiectum 1., nec educi ex subiecto, nec in aliud desinere potest. P. 2. pars: Materiæ specificantur à capacitate ad formas, sed datur eadem capacitas in omnibus materiis; cum enim quodvis ferè corpus sublunare in aliud vel mediatè, vel etiam immediatè possit transmutari, quævis materia debet esse capax cuiusvis formæ. Objic. 1. contra 1. part. Si materia est incorruptibilis, etiam homo potest dici incorruptibilis, sicut propter materiam dicitur materialis. Resp. N. parit, quia esse incorruptibile est prædicatum positivum, esse materiale est prædicatum negativum, sed prædicata positiva unius partis non tribuuntur toti, sicut prædicata negativa. Objic. 2. Si materia est incorruptibilis, est perfectior quavis forma materiali. Resp. esse perfectiorem secundum quid, nempe secundum prædicatum incorruptibilitatis, non verò simpliciter & absolutè. Objic. 3. contra 2. part. Formæ differunt specie, ergo etiam materiæ, quæ specificantur à formis.

116 ASSERTIONES PHYSICÆ

Resp. N. C. nam materiæ non specificantur à formis, quas actu recipiunt, sed à tota collectione formarum, quas possunt recipere; eandem autem collectionem, quam una potest, etiam potest altera materia recipere. Obiic. 4. Materiæ sunt eiusdem speciei, quia sunt earundem formarum capaces, ergo etiam formæ sunt eiusdem speciei, quia possunt in eadem materia recipi: atqui posterius falsum est, ergo & prius. Resp. N. C. nam formæ habent alia prædicata in quibus specie differunt, materiæ verò vix ullum prædicatum competit quàm esse subiectum capax formarum. Obiic. 5. Si materia est capax omnium formarum, potest successive recipere infinitas, ergo eius potentia est infinita. Resp. 1. formas huius universi solùm esse finitas. Resp. 2. T. A. N. C. quia etiam intellectus, & voluntas possunt successive producere infinitos specie actus, neque tamen habent potentiam infinitam.

Assert. 13. *Existencia formæ substantialis efficaciter per rationes probari potest.* Forma iuxta Aristot. est ratio quod quid erat esse rei, sive est illa pars compositi substantialis, per quam id in certa ac determinata specie completa constituitur: eius existentiæ P. 1. substantiæ generantur, materia non est generabilis, ergo datur alia pars, quæ generatur, & est forma. 2. Corpora differunt genere & specie; in materia non differunt, ergo datur alia pars specificativa unius ab altero, & est forma. 3. In omni corpore datur 1. radix determinantum accidentium, proprietatum, & operationum, sive, quod idem est, datur propensio & inclinatio ad hæc potius quàm alia accidentia, quæ si corpus perdit, denudè reparare nititur: atqui hæc radix non potest esse materia, quæ est ad omnia indifferens, ergo est forma. Obiic. 1. Si determinatæ proprietates arguunt formam substantiantialem, tam diversæ proprietates arguunt diversam formam: atqui in eodem animali, v. g. homine dantur diversissimæ proprietates, ergo etiam plures formæ. Resp. D. M. arguunt diversam formam in eodem supposito, N. M. in diversis suppositis. C. M. homo autem est idem suppositum. Obiic. 2. Temperamentum primarum qualitatum determinat formam ad has potius quàm alias operationes, unde

unde aliter affecti sunt sanguinei, aliter melancholici, &c. ergo forma non est 1. radix operationum, sed potius temperamentum: atqui hoc est principium merè accidentale. Resp. N. C. nam temperamentum non est radix operationum in ratione causæ efficientis, sed solum in ratione disponentis: deinde est tantum 2. radix, supponens priorem nempe formam. Dices. Ergo animæ hominum differunt specie, nam in variis hominibus sunt diversa temperamta. Resp. N. illat. anima enim rationalis est radix temperamenti humani cum aliqua latitudine, ut aliqua diversitas possit inter temperamta dari. Obiic. 3. Determinatæ proprietates etiam dantur in speciebus Eucharisticis, quæ, si v. g. calefiunt, suum frigus reparare nituntur: atqui non datur ibi forma substantialis. Resp. Dsum ad tegendum miraculum supplere vires formæ substantialis, quod in naturalibus casibus dici non potest. Obiic. 4. Omnis forma exigit esse in subiecto, ergo nulla datur substantialis. P. C. Omne ens in alio est accidens, sed omnis forma, si exigit esse in subiecto, est ens in alio, ergo est accidens. Resp. N. C. ad prob. D. M. omne ens in alio substantialiter completo, C. M. substantialiter incompleto, N. M. forma substantialis autem exigit esse in materia, quæ est substantialiter incompleta.

Assert. 14. *Forma substantialis non est tota quidditas corporis naturalis.* P. 1. Quidditas rei est essentia rei, & essentia corporis naturalis est compositum substantiale, sed sola forma non est tale compositum, ergo nec tota quidditas, & essentia corporis naturalis. 1. Si sola forma est quidditas corporis naturalis, posset homo absolute dici spiritalis, immortalis, &c. quia forma est talis. 2. Illud non est tota quidditas corporis naturalis, quæ posito nondum posuit corpus naturale, sed solâ formâ posita, nisi etiam ponatur materia & unio, non ponitur corpus naturale. Obiic. 1. Materia juxta Aristot. non est quid, forma vero est ratio quidditatis, ergo materia non spectat ad quidditatem, sed sola forma. Resp. 1. materiam non esse quid completum nec partem determinativam, esse tamen quid incompletum, & partem determinabilem. Resp. 2. formam idè dici ratio.

rationem quidditatis, quia est pars determinativa totius ad certam speciem, cum quo stat præter eam aliud nempe materiam, & unionem ad rationem adæquatam quidditatis requirit. **Objic. 2.** Essentiæ rerum non possunt mutari, sed materia hominis v. g. mutatur, dum semper aliquid materiæ per calorem vitalem perditur, & per nutritionem acquiritur, ergo materia non est de essentia hominis. **Resp. 1.** hoc axioma potius de Metaph. quàm de Physica essentia procedere. **Resp. 2.** de essentia hominis non esse qualemcunque materiam, sed partes primigenias, quæ probabilius nec perduntur, nec mutantur, dum homo vivit. **Resp. 3.** D. m. materia hominis mutatur physicè, C. m. moraliter, N. m. & C. **Objic. 3.** Si materia est de essentia hominis, non est idem homo senex, qui fuit puer, neque idem homo resurget. **Resp. 1.** esse eundem physicè hominem quoad animã, imò etiam quoad partes primigenias materiæ, licet hæ partes per novæ materiæ accessionem in homine sene plurimum sint auctæ: abstrahendo autem à partibus primigeniis. **Resp. 2.** senem & puerum esse quoad materiam eundem hominem moraliter, licet physicè alius sit: & eodem modo dico resurrecturum eundem hominem.

Assert. 15. *In eadem parte materiæ non possunt naturaliter dari plures formæ substantiales: possunt supernaturaliter.* P. 1. pars: Vel possent dari plures formæ eiusdem, vel diversæ speciei? non eiusdem speciei, v. g. plures formæ ligni; nam una forma sufficienter materiam complet, eam ad certam speciem determinat, cum eadem compositum substantiale constituit, estque radix determinatarum proprietatum, & operationum, ergo cum istum finem natura intendat in forma substantiali, reliquæ formæ carerent suo fine adeoque non essent intendibiles. Non diversæ speciei v. g. forma ligni, & ignis; hæ enim exigunt qualitates diversas, quæ non possunt dari in eodem subiecto, ergo nec formæ possunt dari. **Conf.** *Generatio unius est corruptio alterius*, ergo non potest nova forma introduci, nisi antiqua expellatur. P. 2. pars: Nulla in hoc apparet, aut ostendi potest repugnantia, ergo non debet id omnipotentis divinæ negari. **Conf.**

DE PRINCIP. CORP. NATUR. 119

Conf. Possunt in idem subiectum introduci dispositiones, & accidentia summè contraria, v. g. sumus calor & summum frigus, ergo etiam formæ substantiales, à quibus exiguntur ista accidentia: nam substantiæ juxta Aristot. sunt tantum mediatae nempe mediantibus accidentibus contrariæ. Objic. 1. contra 1. part. Possunt plures formæ accidentales sive eiusdem, sive diversæ rationis naturaliter dari in eadem materia, ergo etiam plures substantiales. Resp. N. C. nam plures formæ accidentales, si sunt eiusdem rationis, v. g. plures gradus caloris faciunt subiectum magis intensum: si sunt diversæ speciei, requiruntur admixtionem, & generationem corporum, adeoque semper habent finem, non verò plures formæ substantiales, quæ nec possunt materiam facere magis completam, nec ad aliud serviunt, & si diversæ speciei sunt, ratione accidentium diversorum se se ex eadem materia excludunt. Objic. 2. In ferro ignito datur simul forma ferri, & forma ignis, quia utriusque dantur proprietates & effectus. Resp. has formas non esse in eadem parte, sed formam ferri in sua materia dari, formam verò seu particulas ignis latere in poris, in quibus antea erat aër, & si ferrum se reducit ad suum frigus, ob defectum nutrimenti, vel in aërem, vel in Scoriæ mutari. Objic. 3. contra 2. part. Materiæ finis unicus est constituere compositum substantiale, sed ad hunc finem sufficit una forma, & reliquæ sunt essentialiter superflua. Resp. D. M. finis unicus naturalis, C. M. finis unicus etiam supernaturalis, quem Deus potest intendere, N. M. Objic. 4. Reliquæ formæ supervenirent enti substantialiter completo, ergo essent accidentales. Resp. D. A. enti substantialiter completo, quod est tale, C. A. quæ tali, N. A. & C. accidens enim est, quod ita supervenit substantiæ completæ, ut ad eam ordinetur, & eam ut completam supponat; reliquæ verò formæ substantiales non supponerent primam, tamen materia per eam jam sit completa.

Assert. 16. *Privatio est carentia formæ in subiecto apto, per quod intrinsicè constituitur, & à stricta negatione differt. Negatio in communi est ipsum non esse rei, & dividitur*

in absolutam, & respectivam : absoluta est, quæ concipitur abstrahendo à subiecto, cui insit, v. g. *negatio hominis, leonis, &c.* respectiva est, quæ concipitur in ordine ad subiectum, v. g. *negatio visus in homine, negatio formæ in materia.* Negatio respectiva alia est stricta negatio, alia privatio : illa dicit ordinem ad subiectum incapax, ut *negatio visus in lapide* : ista ad subiectum capax, ut *negatio lucis in aëre.*

P. nunc Assert. 1. Privatio à stricta negatione non differt per intrinsecum respectum ad subiectum aptum, quia talis respectus, cum fundetur in prædicato absoluto, non potest identificari cum puro nihilo : nec differt per hoc, quod privatio sit carentia formæ aptæ informare subiectum, aliàs lapis posset dici privatus visu, quia habet privationem visus, scil. carentiam formæ aptæ informare subiectum : aliud discrimen non videtur assignabile præter illud, quod assertio assignat.

P. 2. Solo non affirmato subiecto apto non potest affirmari privatio quæ talis, sive prout differt à stricta negatione ; si verò concipitur carentia in subiecto apto, jam concipitur privatio quæ talis, ergo subiectum aptum est pars.

Objic. 1. Eductio & creatio differunt per intrinsecum respectum, quod illa subiectum sustentationis, non verò ista respiciat, ergo etiam privatio, & negatio possunt per talem respectum differre.

Resp. N. C. nam eductio est ens positivum, ergo potest cum ea identificari talis respectus, non verò cum privatione. Deinde educationis essentia non potest absque tali respectu explicari, potest tamen essentia privationis.

Objic. 2. Negationes differunt in formis, quas negant, ergo etiam privatio & stricta negatio per hoc differunt, quod illa sit carentia formæ aptæ, ista verò carentia formæ ineptæ informare subiectum, quia hæc formæ differunt.

Resp. T. A. N. C. potest enim & debet differentia privationis à negatione aliunde peti, ut ex dictis patet.

Objic. 3. Carcer non est pars captivi, neque domus pars incolæ, ergo nec subiectum aptum est pars privationis.

Resp. N. C. quia captivus dicitur, qui violenter detinetur in aliquo loco, licet carcer non sit, & incola est, qui habet ius aut consuetudinem commorandi in domo, sed prior potest sine carcere, posterior sine

sine domo affirmari, non tamen privatio sine subiecto apto. Objic. 4. Omnis forma Physica adæquatè distinguitur à suo subiecto, sed privatio est forma Physica, ergo distinguitur à subiecto, quod denominat privatum, ergo subiectum non est pars privationis. Resp. D. M. si est realis, & positiva forma, C. M. secùs, N. M. privatio autem est forma solùm negativa. Objic. 5. Omne genus identificatur cum suis differentiis, sicut animal cum rationali, & irrationali, ergo etiam negatio in communi identificatur cum privatione, & negatione stricta: atqui non identificatur si subiectum est pars privationis. Resp. D. A. cum differentiis essentialibus, C. A. cum accidentalibus, N. A. & C. privatio & negatio stricta sunt solùm differentiarum accidentales respectu negationis ut sic, sicut animal album & nigrum respectu animalis in communi. Objic. 6. Forma opposita privationi non involvit subiectum aptum, ergo nec privatio. Resp. N. C. quia essentia formæ potest explicari sine subiecto apto, non verò essentia privationis. Objic. 7. Potest dari privatio, quin detur subiectum aptum, nam Petrus v. g. habet hodie privationem crastinæ durationis, nec tamen hodie est subiectum capax, cum duratio crastina hodie sit impossibilis, ergo subiectum aptum non est pars privationis. Resp. N. A. & eius prob. ut enim Petrus hodie sit subiectum capax crastinæ durationis, sufficit, cum secundùm se aptum esse ad istam durationem habendam, tamen si ipsa duratio hodie non possit dari. Objic. 8. Privatio vel includit subiectum aptum secundùm gradum specificum, vel sufficit, ut subiectum sit aptum secundùm gradum genericum? non 1. quia talpa habet privationem visus, & tamen solùm secundùm gradum genericum *animalis* est capax: non 2. aliàs Deus haberet privationem erroris, planta privationem gratiæ, cuius planta secundùm gradum genericum *viventis*, sicut Deus secundùm gradum genericum *entis* capax est erroris. Resp. requirit, ut subiectum sit aptum secundùm gradum specificum: adeoque talpa non habet privationem visus, nec planta gratiæ, nec Deus erroris, sed strictam negationem.

Assert. 17. Privatio, prout est principium corporis naturalis in fieri. solum pro 1. instanti principiat. P. 1. Solum pro 1. instanti vera est hæc propositio, privatio principiat, ergo tunc solum principiat. P. A. Hæc propositio habet prædicatum contingens adeoque affirmat existentiam subiecti, & habet hunc sensum: privatio existit & principiat, ergo tunc est vera, quando existit privatio: atqui existit solum pro 1. instanti. P. 2. Tunc privatio principiat, quando se suis compartibus communicat, sed pro 1. instanti, quo existit, se communicat, materiæ quidem, quod cum ea quasi uniat, formæ verò, quod eam præcedat, ergo. Objic. 1. Quando pars principiat, debet dari totum principiatum, sed corpus naturale in fieri non datur solum pro 1. sed pro utroque instanti, ergo privatio pro utroque principiat. Resp. D. M. si totum principiatum est permanens, C. M. si est successivum, quale est corpus naturale in fieri, N. M. quia sufficit, ut hoc existat secundum aliquam sui partem. Objic. 2. Principium & principiatum sunt correlativa, ergo quando datur principium, debet dari principiatum. Resp. D. C. debet dari secundum aliquam sui partem, C. C. secundum omnes, N. C. Objic. 3. Privatio pro 1. instanti est indifferens, ut sit principium, vel non, ergo tunc non est principium nec principiat. P. A. si pro 2. instanti non sequeretur forma, nec daretur corpus naturale in fieri, nec privatio pro 1. instanti esset principium. Resp. D. A. privatio, si sola secundum se spectatur, C. A. si spectatur ut præcedens formam mox subsequendam, N. A. & C. Objic. 4. Tunc privatio non est principium, quando non datur eius principiatum, sed pro 1. instanti non datur. P. m. eius principiatum est, quod præcedat formam, sed hæc præcedentia non datur pro solo 1. instanti. Resp. sicut ad hoc, ut propositio de futuro contingenti sit hodie vera, sufficit, dari hodie veritatem secundum aliquam sui partem, ita privatio rectè dicitur principiare pro 1. instanti, licet tunc eius principiatum non secundum omnem, sed saltem secundum aliquam sui partem detur.

Assert. 18. Natura est principium, & causa motus, & quietis

tis in eo, in quo est, primò per se & non secundùm accidens. Dicitur 1. *principium & causa*, quæ verba idem significant, & requirunt, ut natura sit principium & causa, vel activa, vel saltem passiva, & receptiva, non qualiscunque, & purè negativa, sed positiva, habens nimirum positivam inclinationem, & exigentiam ad talem motum: unde forma cœlorum est natura respectu motûs circularis, non verò aqua respectu caloris, quia prior est saltem principium passivum, & positivum huius motûs, posterior est principium passivum merè negativum caloris. Dicitur 2. *motûs, & quietis*, per motum intelligitur mutatio seu actio sensibilis, per quietem conservatio termini seu formæ per mutationem acquisitæ; particula & sumitur collectivè, sed cum hac conditione, si motus & quietes dantur in eodem toto, vel si motus ordinatur ad quietem; quando enim in toto datur solus motus, qui non ordinatur ad quietem, uti datur in cœlis, sufficit ad naturam esse principium solius motûs. Dicitur 3. *in eo, in quo est*, quæ voculæ denotant, naturam debere esse causam, ut moveatur id, cui illa inest tanquam pars actualis & ut quod: unde ignis non est natura respectu caloris in aqua producti, nec Angelus aut substantia completa, nec anima in statu separationis, nec unio, & substantia, quia vel non sunt pars ut quod, vel non sunt pars actualis, vel non sunt pars illius, quod movetur, vel nullo modo possunt esse pars. Dicitur 4. *primò per se, & non secundùm accidens*, quæ particulæ volunt, ut natura sit pars totius substantialis; hoc enim dicitur primò & per se esse, accidens verò supervenit enti iam completo, & per se existenti: hinc formæ accidentales, v. g. gravitas, levitas, licet sint causa motûs deorsum & sursum, vel habitus, licet concurrant ad actus, non sunt natura. Econtra inferitur 1. definitionem convenire formæ substantiali & materiæ, prout sunt in composito substantiali, nam forma, quæ est 1. radix determinatarum proprietatum & operationum, est hoc ipso principium motûs, & quietis in toto substantiali, quod movetur, & cuius ipsa est pars: materiâ verò est causa saltem passiva exigens motum intrinsicum composito substantiali, cui ipsa tanquam pars inest. In-

fer-

feritur 2. nec materiam aut formam substantialem esse naturam respectu cuiuscunque motûs, sed solùm illius, cuius sunt principium activum vel passivum, & qui datur in eototo, cui materia & forma tanquam partes insunt; unde materia non est natura respectu actionis, qua vel ipsa, vel forma substantialis, vel unio eiusdem producitur, nec forma est natura respectu suæ productionis, aut actionis productivæ unionis. Infertur 3. motum naturalem prout à natura hic definitâ provenit, esse mutationem sensibilem, quæ saltem exigitivè procedit à principio constitutivo toti⁹ substantialis, quod moveri dicitur. Objic. 1. Idem non potest esse causa oppositorum, ergo natura non potest esse causa motûs, & quietis. Resp. 1. N. A. nam causa libera potest velle & nolle, amare & odisse, &c. Resp. 2. D. A. nisi unum ex oppositis tanquam medium ordinetur ad alterum, T. A. si ita ordinatur, N. A. & C. motus autem ordinatur ad quietem. Objic. 2. Anima rationalis est natura non tantùm respectu suarum intellectuum & volitionum, sed etiam sensationum, sed hæ operationes non sunt sensibiles. Resp. intellectiones & volitiones esse sensibiles saltem mediatè, mediante v. g. loquelâ, vel alio signo externo: sensationes verò sunt insuper sensibiles formaliter, licet obiectivè non sentiantur, visio v. g. non quidem potest esse obiectum alterius visionis, & sic obiectivè sentiri, est tamen forma, quæ denotinat potentiam visivam sentientem, & extenus formaliter sensibilis est. Objic. 3. Materia est indifferens ad omnes motus, ergo non exigit hps potius quàm alijs, ergo non est natura. Resp. D. A. materia secundùm se; C. A. prout unita cum hac vel illa forma, & aliquod determinatùm compositum substantiale constituit, N. A. & C. nam materia in composito accommodat suum appetitum formæ & composito. Objic. 4. Juxta Aristot. *natura quidem sunt animalia*, ergò malè excluditur substantia completa. Resp. naturam esse in hoc textu ablativi cãsus, ut sensus sit, à naturâ sunt animalia. Objic. 5. Motus & operationes Angelorum, item productio caloris in aqua aliaque actiones ad extra sunt respectu sui principii verè naturales, ergo proveniunt à natura. Resp. non esse natu-

naturales, prout naturale & natura hinc accipitur; esse tamen naturales in alio sensu, prout naturale violento, aut supernaturali opponitur.

Assert. 19. *Motus violentus est, qui provenit ab extrinseco, nullam vim conferente passio.* Ad hunc motum requiritur 1. ut proveniat ab agente extrinseco ipsi subiecto, quod patitur violentiam. 2. Ut subiectum seu passum nec exigat, nec inclinationem habeat ad talem motum. 3. Ut non tantum nullam inclinationem habeat, sed positivè resistat motui, qui ut violentus sit, debet esse contra inclinationem & exigentiam passii. Unde Collig. 1. calefactionem aquæ & motum sursum lapidi esse violentos motus, quia proveniunt ab extrinseco, & non sunt juxta, sed contra exigentiam aquæ vel lapidis. 2. Motum naturalem, prout violento opponitur, dici illum, qui est juxta inclinationem, & exigentiam passii, ut productio frigoris in aqua, motus deorsum in lapide. 3. Motum, qui inter violentum, & naturalem medius est ac *neuter* dicitur, esse, qui nec est contra, nec iuxta inclinationem passii, sive cui passum nec resistit, nec cum positivè exigit: tales motus sunt illuminatio respectu aëris, productio formæ artificialis respectu ligni, aut alterius materiæ, dona supernaturalia respectu hominis, &c. Objic. 1. Potest aliquis sibi ipsi inferre violentiam, occidendo, vulnerando, &c. ergo violentum non debet provenire ab extrinseco. Resp. talem non pati violentiam simpliciter, sed ad summum secundum quid; licet enim agat contra exigentiam innatam, aut appetitum sensitivum, facit tamen iuxta appetitum rationalem, & voluntatem, quæ est potentia nobilior: an autem motus simpliciter naturalis, vel violentus sit, debet inde desumi, an sit iuxta vel contra appetitum nobiliorem; nam, si est tantum iuxta, vel contra appetitum ignobiliorem, est præcisè secundum quid naturalis vel violentus. Objic. 2. Motus, quo aqua ad impediendum vacuum ascendit, est ipsi violentus, & tamen provenit ab aqua. Resp. hunc motum, vel provenire ab eo, qui attrahit aërem, vel, si ab aqua provenit, non esse illi simpliciter violentum, quia est iuxta nobiliorem aquæ inclinationem, qua semper vult esse cum aliquo

quo corpore coniuncta. *Objic. 3.* Passum recipit motum violentum, ergo ad eum concurrat, & vim confert. *Resp.* D. C. concurrat in genere causæ passivæ, & tantum negativæ, C. C. in genere causæ passivæ positivæ, & exigentis talem motum, N. C. *Objic. 4.* Omnis motus, vel est perfectivus sui subiecti, vel deteriorativus, & destructivus illius, prior est iuxta inclinationem & naturalis, posterior est contra inclinationem & violentus, ergo non datur motus neuter. *Resp.* vel per motum perfectivum intelligitur ille, quo producitur proprietas, vel forma specialiter conducens ad conservationem passi, ut motus deteriorativus sit, quo spoliatur passum aliqua proprietate, & ad interitum disponitur? vel motus perfectivus est, quo producitur in subiecto perfectio aliqua melior, quam sit eius oppositum? si 1., falsa est M., nam lux aërem nec privat proprietate debita, nec ad eius conservationem specialiter conducit. Si 2., falsa est m., aliàs dona supernaturalia essent iuxta inclinationem hominis.

Assert. 20. *Non tantum una creatura alteri, sed etiam DEVS creaturis potest inferre violentiam.* De 1. parte nemo dubitat, nam aqua potest ab igne calefieri, lapis à projiciente moveri sursum, sed calefactio aquæ, motus sursum lapidi violentus est: eodem modo possunt aliæ creaturæ ab aliis violentiam pati. P. 2. pars: Calor est aquæ contrarius etiam si à Deo producat, est enim ex natura sua, & secundum se contra exigentiam aquæ, sed si est contrarius, tunc per eius productionem aquæ infertur violentia, ergo etiam à Deo potest inferri violentia. *Objic. 1.* contra 1. part. Aqua in præsentia ignis non habet ius ad frigus, ergo per calefactionem non fit ipsi violentia. P. A. ignis habet ius fortius ad calorem producendum, ergo aqua non habet ius ad frigus, aliàs darentur 2. iura contraria, quibus natura citra violationem alterutrius non posset satisfacere. *Resp. 1.* habere ius saltem conditionatum & remotum, quod hic & nunc tantum per accidens est inefficax. *Resp. 2.* N. C. ad hoc enim sufficit, passio eripi bonam, ad quod habet ius in absentia agentis fortioris. *Objic. 2.* Qui utitur iure suo, non facit alteri iniuriam, sed ignis utitur iure suo, cale-

calefaciendo aquam, ergo non facit ei iniuriam seu violentiam. Resp. D. M. non facit iniuriam moralem, exercendo iniustitiam, C. M. iniuriam Physicam & violentiam, N. M. Objic. 3. Aqua habet inclinationem ad bonum universi, tanquam eius pars, sed est universo bonum, eam in præsentia ignis calefieri, ergo non fit ei violentia. Resp. D. M. si bonum universi non est contrarium bono particulari & privato, C. M. si est contrarium, N. M. & sic distincta min. N. C. Objic. 4. An motus sit naturalis, vel violentus, debet ab inclinatione nobiliore desumi, sed in aqua inclinatio, quam habet ad bonum universi est nobilior, quam altera, quæ datur ad frigus, sicut bonum commune est nobilius privato, ergo ad illam potiùs attendi debet: atqui calefactio non est contra illam inclinationem aquæ. Resp. D. M. si utraque inclinatio tendit in bonum particulare, & privatum passivi, C. M. secùs, N. M. inclinatio verò ad bonum commune non tendit ad bonum privatum aquæ, ergo non debet attendi. Objic. 5. Privatio frigoris compensatur per aliud bonum commune universi, vel privatum ignis, qui suum appetitum explet, ergo aquæ non est violenta. Resp. N. C. nam compensatio debet fieri passivo, cui aliquid contra inclinationem eripitur, & per aliquid tale, quod cedit in bonum particulare passivi. Dices. Fit compensatio toti universo, ergo omnibus eius partibus, ergo etiam aquæ. Resp. D. C. omnibus partibus collectivè sumptis, C. C. distributivè sumptis, N. C. Objic. 6. Appetitus elicitus rationalis sæpe tendit pro bono communitatis in aliquid sibi contrarium, v. g. si homo privatus fortunas, & vitam pro bono patriæ exponit, ergo etiam appetitus innatus entis particularis potest pro bono universi in contrarium tendere. Resp. N. C. quia tali homini fit compensatio per præmium alterius vitæ, quod sperat, quæ spes si non daretur, nemo prudenter mortem pro bono communi eligeret; enti autem particulari nullæ fit talis compensatio. Objic. 7. contra 2. part. Creatura habet inclinationem ad omne, quod Deus vult, ergo nunquam patitur à Deo violentiam. Resp. D. A. habet inclinationem saltem obedientialem, C. A. semper naturalem, N. A.

N. A. & C. prior consistit in perfecta subiectione, & capacitate ad id, quod Deus vult, & disponit: posterior est specialis convenientia, quam res à natura ad aliquod bonum tanquam ad suum finem particularem habet. **Objic. 8.** Quando Deus vult producere calorem in aqua, appetitus aquæ ad frigus non potest obtinere suum finem, & tendit in aliquid impossibile, ergo est superfluus & inutilis. **Resp. N. C.** sufficit enim, quod suum finem possit obtinere, & tendat in aliquid possibile in aliis circumstantiis, in quibus nimirum Deus non vult producere calorem, cum etiam aliæ potentie à suo actu subinde impediuntur. **Objic. 9.** Deus non potest habere voluntates contrarias, sed haberet, si aqua tunc appeteret frigus, quando Deus vult producere calorem; vellet enim Deus calorem, & quia omne id vult per appetitum elicitum, quod creaturæ per appetitum innatum, simul frigus. **Resp. N. m.** per hoc enim quod Deus aquæ dederit appetitum innatum ad frigus, vult tantum, ut aqua exiget frigus, & dum producit calorem, vult, ut non habeat frigus, quæ non sunt voluntates contrariæ. **Objic. 10.** Res, quæ patitur violentiam, debet resistere, sed creatura Deo, cui perfectissimè subiecta est, non resistit. **Resp. D. m.** non resistit cum victoria, efficaciter aliquid contra Dei voluntatem appetendo, **C. m.** non resistit ineffaciter, quatenus habet appetitum innatum ad aliquod bonum, quo à Deo privatur. **N. m. & C.**

Assert. 21. *Figura artificialis consistit partim in aliquo positivo, & partim in negativo, scilicet in certis partium ubicationibus, & negatione partium redundantium.* **R.** Positis certis ubicationibus, nempe certa partium à se invicem distantia, vel indistantia, & simul posita negatione partium redundantium habetur tota ratio figuræ, & alterutro non posito non habetur, ergo figura in utroque consistit. **Dices.** Ex hac doctrina sequitur 1. truncum habere figuram Christi vel Angelici, quia habet omnes ubicationes partium, quæ ad talem figuram requiruntur. 2. Toties mutari figuram artefacti, quoties illud localiter transfertur. 3. Quemvis hominem scire omnes artes, quia transferendo vestes imaginis, &c. earum novas ubicationes adeoq; figuram producit.

4. Ho-

4. Hominem, dum se movet aut movetur, singulis instantibus mutare suam figuram: 5. Picturam vel vestem, quando complicatur, non servare eandem figuram: atque has seqq. nemo admittit. Resp. ad 1. N. seq. quia in tali trunco deest negatio partium superfluarum. Ad 2. D. seq. toties mutari physicè, C. moraliter, N. moraliter manet eadem figura, quia consistit in distantia, & proportionem partium inter se, quæ semper est eadem, licet ipsæ ubicationes, per quas distantia ista habetur, physicè mutantur. Ad 3. N. seq. ille enim censetur scire artem, & producere figuram, qui primò partium ubicationes, & cum reflexione ad regulas artis producit. Ad 4. D. seq. mutare physicè, C. moraliter & in æstimatione hominum. N. Ad 5. D. seq. non servare eandem figuram formaliter, C. radicaliter, N. formaliter non servat eandem figuram, quia non servat tales ubicationes, quæ faciunt eandem partium inter se distantiam: radicaliter servat eandem, quia semper habet tales dispositiones, ut, licet complicitur & priorem partium distantiam perdat, hanc tamen distantiam propter partium adhætionem, & connexionem facillè iterum acquirere possit, modò pictura vel vestis denuo explicetur.

Assert. 22. *Causa est principium ex virtute intrinseca dans esse enti sibi insufficienti ad existendum.* Unde Pater æternus respectu Filii, & uterque respectu Spiritûs S. non est causa, quia non dat esse enti insufficienti: excluduntur etiam conditiones, & dispositiones, quia non dant esse ex virtute intrinseca. Econtra convenit definitio omnibus 4. causarum generibus; dividitur enim causa in *efficientem, materialem, formalem, & finalem*, quæ membra suis locis explicantur, hic tantùm observo, divisionem istam esse quidem adæquatam, & valdè convenientem ob notabilem membrorum diversitatem, non tamen esse atomam, & factam in species infimas, aut ex aliqua necessitate, ut non potuerit aliter fieri, aut in species semper realiter oppositas, cum idem possit esse causa efficiens & materialis, formalis & finalis, &c. Objic. 1. Ens insufficiente ad existendum est effectus, ergo causa definitur per suum correlativum. Resp. D. A.

D. A. realiter, C. A. formaliter, N. A. & sub hac distincto C. & N. C. Objic. 2. Morbus est causa mortis, solis occasus tenebrarum, sed hæ causæ non dant, sed potius destruunt esse, ergo non omnis causa dat esse. Resp. mortem & tenebras aliasque negationes probabilius esse purum nihil, adeoque causam propriè non esse. Eatenus ergo morbus causat mortem, & occasus solis tenebras, quatenus morbus tollit dispositiones ad vitam necessarias, aut ponit alias cum eadem impossibiles, & occasus solis remouet lucem, eius causam conservativam tollendo. Objic. 3. Humanitas Christi, & Verbum Divinum sunt eiusdem causæ intrinsecæ, sed Christus non est ens sibi ad existendum insufficienti, ergo non omnis causa dat esse enti ad existendum insufficienti. Resp. 1. T. M. D. m. adæquatè, C. m. inadæquatè, N. m. Resp. 2. N. M. rationem infra in Assert. 28. dabimus Objic. 4. Obiectum est causa cognitionis, causæ morales sunt verè causæ, & tamen non sunt ex 4. enumeratis membris unum, ergo divisio illa non est adæquata. Resp. obiectum esse causam efficientem mediatam, quatenus causat species, causas morales verò etiam ad efficientem reduci.

Assert. 23. *Causa Physica in rigore est, quæ ut aliunde existens determinatè indispensabiliter, & immediatè respicitur ab actione productiva quæ tali.* Requiritur proinde ad causam Physicam 1. ut aliunde existat, h. e. independenter ab actione productiva sui effectûs: unde causa finalis, v. g. sanitas respectu ambulationis, propter sanitatem institutæ, non est causa Physica, quia non existit aliunde, sed primùm per ambulationem acquiritur. 2. Ut determinatè, & indispensabiliter respiciatur ab actione, ita ut etiam divinitus sit impossibile, poni hanc actionem, & non poni ab hac determinatè causa: unde motiva dispositiones, & conditiones non sunt causa Physica, quia eadem actio, v. g. ambulatio potest propter hoc, vel aliud motivum poni, eadem productio ignis esse, sive hæ, sive aliæ dispositiones, hæc vel alia applicatio causæ detur. 3. Ut respiciatur immediatè, adeoque non sufficit, causam Physicam mediante alia entitate distincta connecti cum actione: unde excludun-

duuntur causæ mediatur, quæ physicè non influunt in effectum, quia non nisi mediante alia causa Physica respiciuntur : ex hoc ipso capite iterum excluduntur motiva dispositiones & conditiones, nam motiva connectuntur cum effectu mediante volitione, ad quam inducunt voluntatem, dispositiones mediante decreto DEI, cuius sunt suo modo motivum, & conditiones mediante causa efficiente, quam applicat. 4. Ut respiciatur ab actione productiva quâ tali ; non enim sufficit causam Physicam respici ab actione, sub alio prædicato considerata, & respectu quodam transcendentali, sicut obiectum respicitur à cognitione essentialiter vera, non sub prædicato actionis, sed sub prædicato imaginis considerata : unde obiectum huius propositionis *Verbum est Incarnatum* non est eiusdem causa Physica, quia actio productiva, quæ cum propositione identificatur, *Verbum Incarnatum* immediatè quidem, determinatè, & essentialiter respicit, non tamen quatenus est actio, sed quatenus est imago intentionalis, suo obiecto conformis. **E-**contra Colligitur 1. definitionem causæ Physicæ convenire soli causæ efficienti, & materiali extrinsecæ ; hæc enim, ut infra in Assert. 46. dicetur, cum prioritate naturæ immediatè actionem recipit, & ab ea determinatur, ut huius potius quàm alterius effectûs causa sit ; illa verò etiam ad effectum essentialiter præsupponitur, & per actionem cum eodem immediatè, determinatè, & essentialiter connectitur, ergo utraque, ut aliunde existens determinatè, &c. respicitur ab actione productiva quâ tali. Collig. 2. causalitatem in actu 1. causæ Physicæ esse virtutem, potentiam seu aptitudinem, quæ ut aliunde existens determinatè immediatè, & indispensabiliter respicitur ab actione productiva effectûs quâ tali, cuius descriptionis sensus ex dictis patet.

Assert. 24. *Prius naturâ est, quod ex 2. connexis per actionem productivam entis sibi ad existendum insufficientis, respicitur ab al-* zero ut aliunde existens. Notandum, prioritatem naturæ juxta communem opinionem competere 1. causæ efficienti. 2. Materiali extrinsecæ. 3. Causis moralibus. 4. Dispositionibus & conditionibus. 5. Decreto DEI applicanti

canti Omnipotentiam, & 6. cognitioni DEI directivæ huius decreti. Econtra ab hac prioritate excluduntur 1. una Persona divina respectu alterius. 2. Causæ intrinsecæ. 3. Actio respectu effectûs. 4. Causa finalis, & 5. unus effectus simultaneous respectu alterius: ista proinde debet conceptus assignatus excludere, & illis convenire. Dicitur 1. quod ex 2. connexis per actionem productivam, saltem ut coniunctam cum decreto DEI. 2. Entis sibi ad existendum insufficientis. 3. Respicitur ut aliunde existens, quæ verba requirunt, ut id, quod est prius natura, non per eundem actum 1. proximum, à quo actio procedit, sed aliunde, & per alium actum 1. proximum existat. Unde infertur 1. conceptum nostrum convenire iis, quibus debet convenire; ea enim omnia cum effectû per actionem, vel immediate, vel mediante decreto connectuntur, & quia constituunt actum 1. proximum ad actionem, hoc ipso aliunde existunt. 2. Excludi ea, quæ debent excludi, quia vel non connectuntur cum effectû per actionem ut causæ intrinsecæ, vel non per actionem entis sibi ad existendum insufficientis, ut una Persona divina respectu alterius, vel non existunt aliunde ut actio, causa finalis & unus effectus simultaneous respectu alterius. 3. Posterius naturâ esse ens ad existendum sibi insufficientis, quod alterum secum per productionem connexum respicit ut aliunde existens. 4. Prioritatem naturæ in abstracto esse actionem productivam entis sibi insufficientis, per quam unum cum altero connectitur, & ut aliunde existens respicitur. Objic. 1. Causa & effectus dantur in eodem instanti reali, ergo causa non est prior effectû nisi per fictionem intellectûs. Resp. D. C. non est prior tempore, C. C. prior naturâ, N. C. quia esse prius naturâ aliud non est, quàm connecti per actionem cum altero, & constituere actum 1. proximum vel præsupponi ad illud, vel, quod idem est, dari pro priori signo naturæ, quæ omnia independentè à fictione intellectûs dantur. Objic. 2. Pro priori signo datur causa, & non datur effectus, qui primum ponitur pro posteriori, ergo cum prius, & posterius signum sit idem instans reale, effectus pro eodem instanti datur, & non datur, quod implicat. Resp.

D. A.

D. A. non datur effectus simpliciter, **N. A.** non datur certo modo h. e. non præsupponitur, **C. A.** unde pro eodem instanti datur simpliciter, & non datur cum sui præsuppositione, quod non implicat. **Objic. 3.** Si pro 1. signo non datur effectus, eius negatio datur, ergo hæc negatio est prior naturâ ad effectum. **P. A.** quando non datur res, datur negatio rei. **Resp. N. A.** ad prob. dico, eam veram esse, si to quando denotat instans reale, non verò, si significat signum naturæ. Dices. Hæc propositiones, *effectus datur pro 1. signo, negatio effectus datur pro 1. signo*, sunt contradictoriæ, ergo non potest utraque esse falsa; atqui juxta dicta ambæ essent falsæ. **Resp. N. A.** quia altera non negat, quod prima affirmat: deberent ergo sic fieri, *effectus pro 1. signo datur, effectus pro 1. signo non datur*; sic autem prima est falsa, & altera vera. **Objic. 4.** Actio in eo signo naturæ datur, in quo datur causa efficiens, ergo etiam est prior naturâ. **P. A.** quando concretum datur, debent dari eius partes, sed actio est pars huius concreti, *causa actu causans*. **Resp. N. A.** ad prob. **D. M.** quando datur concretum adæquatè, **C. M.** si datur tantum inadæquatè, **N. M.** pro 1. signo *causa actu causans* datur tantum inadæquatè, & est denominatio, cuius partes dantur successivè quoad signa naturæ, sicut *annus senex*, & similes denominationes dicunt successionem partium quoad instantia realia. **Objic. 5.** Actio recipitur in effectû, ergo, si est prioritas naturæ, denominat effectum priorem naturâ. **Resp. N. C.** quia prioritas naturæ non est actio quomodocunque, sed est actio, per quam unum cum altero connectitur, & ut aliunde existens respicitur, effectus autem non respicitur ab actione, ut aliunde existens, sed potius ut accipiens esse, ergo non denominatur prior, sed posterior naturâ, ita ut eadem actio causam priorem, & effectum posteriorem denominet.

Assert. 25. *Repugnat pro eodem instanti reali mutua prioritas natura, sive in eodem, sive in diverso genere causandi.* **P. 1.** Repugnat idem respectu eiusdem esse prius, & posterius prioritate eiusdem rationis, sed admissa mutua prioritate naturæ hoc sequeretur; idem enim esset prius ut ponitur & esset simul posterius, quia alterum etiam est prius, & quidem

prioritate eiusdem rationis, nempe naturæ : unde ulterius sequeretur, idem esse prius & posterius seiplo, quod ex terminis est impossibile. 2. Si inter 2. daretur mutua prioritas naturæ, idem respiceretur ut aliunde existens, & non respiceretur : esset ab altero independens, & simul dependens, dependentia eiusdem rationis : constitueret actum 1. proximum & non constitueret : nam primum prædicatum convenit ei, quod est prius naturâ, alterum illi, quod est posterius : atqui inter 2. quæ mutuam prioritatem habent, utrumque est prius, & posterius. 3. Effectum per suam realem existentiam constituere actum 1. proximum suæ causæ, est evidenter impossibile, aliàs existeret ante suam causam, & antequam produceretur : atqui si effectus posset esse prior naturâ ad suam causam, deberet per suam realem existentiam constituere actum 1. proximum suæ causæ.

Objic. 1. Potest dari mutua prioritas localis, & Petrus v. g. in templo esse prior Paulo versùs januam, hic verò vicissim esse prior illo versùs altare, ergo etiam potest dari mutua prioritas naturæ. Resp. N. C. quia prior datur ad diversos terminos, ad quos Petrus & Paulus comparantur : unde plus non sequitur, quàm Petrum esse propinquum januæ, & non altari, Paulum verò altari, & non januæ, quæ nulla est contradictio. E contra mutua prioritas naturæ facit, ut idem quoad eundem terminum scilicet secundum suam existentiam sit prius, & posterius, dependens & independens, & alterum vicissim, quod implicat.

Objic. 2. Possunt seorsim dari 2. actiones, quarum unâ ignis a ignem b & alterâ ignis b ignem a producat, ergo possunt istæ actiones etiam simul pro eodem instanti dari, ergo etiam mutua prioritas naturæ. Resp. C. A. N. C. quia multa sunt seorsim possible ut amor & odium, assensus & dissensus, &c. quæ tamen simul repugnant; nam contradictiones possunt verificari pro diversis, non verò pro eodem instanti.

Objic. 3. Quando ex ligno fit ignis, dispositiones ad ignem pro instanti, quo forma ignis producitur, sunt priores natura, & forma ignis, quia eas tanquam proprietates conservat, est vicissim prior naturâ. Resp. dispositiones primum pro sequenti instanti transire in proprietates, tunc autem, quando

to forma ignis producitur, conservari à causa producente ignem, adeoque mutuan prioritatem dari, sed pro diverso instanti. Dices. Proprietates ignis movent DUM, ut conservet formam ignis, ergo sunt priores naturâ, ergo si vicissim forma ignis est prior naturâ, datur mutua prioritas. Resp. has proprietates movere DUM, ut conservet formam ignis non pro instanti, quo ipsæ conservantur: sed pro sequenti, ergo datur mutua prioritas pro diverso instanti: uti datur etiam inter impulsu lapidi impressum & motum, qui causatur ab impulsu pro 1. instanti, & eundem pro sequenti instanti conservari exigit. Objic. 5. Stomachus cibum, & cibus vicissim stomachum calefacit. Resp. hanc non esse mutuan prioritatem, quia idem non est causa & effectus; nam calores isti non se mutuò producant, sed à substantia stomachi, & cibi producantur. Objic. 6. Motus unius rotæ est causa, cur moveatur altera, & vicissim, nam ideo movetur rota dextera, quia movetur sinistra & vicissim. Resp. motus utriusque rotæ esse effectus simultaneos ab equo trahente currum productos. Ad prob. dico hanc non esse propositionem causalem, & particulas *ideo quia* non semper denotare causalitatem, vel dependentiam à priori, sed sæpe solum dependentiam à posteriori, vel concomitanti. Eiusmodi effectus simultanei sunt etiam apertio fenestræ, & ingressus venti, quia causantur ab impulsu, qui inest vento: Item calores 2. manuum, quarum una alteram calefacit, quia hi calores non se mutuò producant, sed à motu, & confricatione manuum producantur: Item ubicationes in 2. baculis ad se inclinatis, qui se mutuò sustentare videntur, quia hæ ubicationes primò proveniunt ab inclinante baculos, deinde à DUO, quamdiu non adest aliquid earum destructivum, conservantur. Objic. 7. Actus causat habitum, qui oritur ex actibus frequentatis, & habitus causat actum, in quem physicè influit. Resp. actum quidem ab habitu, habitum tamen ab actu non causari simpliciter, sed tantum quoad eius aliquod augmentum, unde id, quod est prius naturâ, non est posterius. Objic. 8. Ponamus DUM imperare Petro, ut pro 1. instanti horæ 3. templum accedat, aliàs pro illo ipso instanti mor-

te efficiendus, nisi obediat: in hoc casu vita est prior natura ad accessum templi, & accessus ad vitam, ad cuius conservationem movet. Resp. casum esse impossibile; vellet enim Deus pro eodem instanti vitam Petri, quia vult accessum ad templum, ad quem vita præsupponitur, & simul eandem non vellet, quia vult auferre. Objic. 9. Ponamus ex 2. hominibus unum firmiter decernere, nolle se pro sequenti instanti, vel movere, vel quiescere, nisi alterum videat se moventem, aut quiescentem; alterum verò idipsum non minùs firmiter decernere: hoc posito datur mutua prioritas inter utriusque motum & quietem. Resp. hæc decreta non posse esse efficacia ob mutua prioritatis repugnantiam, quæ aliunde fuit probata.

Affert. 26. Repugnat aliquid cum prioritate nature seipsum producere. Causa finalis ut cognita movet quidem, & est causa sui ipsius secundum existentiam realem, sed non est prior natura: quævis item substantia, ut nunc physice existens, si non adest agens destructivum, est causa moralis sui ipsius, & movet Deum ad conservationem sui pro sequenti instanti. Procedit ergo assertio, quòd idem ens pro eodem instanti, quo jam ab aliqua causa productum est, non possit seipsum per 2. actionem (per 1. actionem omnibus evidens est, non posse aliquid esse causam sui ipsius) immediate vel mediate producere: immediate produceret, si Angelus v.g. productus à Deo per 1. actionem, seipsum immediate pro eodem instanti produceret: mediate produceret, si v.g. ignis a, productus à Deo per 1. actionem, produceret ignem b, à quo ignis a pro eodem instanti per 2. actionem produceretur. Utrumque est impossibile. P. Ita 2. productio est medium essentialiter inutile, & superfluum, ergo repugnat, nec potest vel à natura, vel à Deo sapientissimo artifice intendi. P. A. Illud medium est superfluum, quod supponit finem suum, vel saltem ordinatur ad eum jam aliunde obtentum, sed 2. actio, si est immediata, supponit finem suum, quia supponit rem, cuius est productio, & cui deberet dare esse; si verò est mediata, ordinatur ad finem jam obtentum, nempe ad dandum esse effectui, qui jam existit. Objic. 1. Finis actionis est, dare esse non quæ-

lecun-

locunque, sed dependens ab hac causa; sed 2. actio daret esse dependens ab alia causa, ergo haberet finem. Resp. N. m. nam 2. actio, quia non potest simpliciter dare esse, etiam non potest dare esse dependens ab alia causa. Objic. 2. Potest aliquid, uno modo obtentum, rationabiliter intendi alio modo, v. g. possessio beneficii, ex donatione obtenti, potest etiam per propria merita intendi, ergo etiam Deus potest 2. actionem velle alio titulo, ut effectus firmitus & duplici quasi jure existat. Resp. N. C. quia merita propria sunt per se æstimabilia & faciunt, ut beneficium duplici titulo obtentū maiorem delectationem afferat, quam obtentum per solam donationem. Econtra 2. actio per se non habet æstimabilitatem, sed tantum ratione finis, qui jam obtentus ponitur, ergo nullo modo æstimabilis est: deinde existentia effectus consistit in indivisibili, ergo non potest firmitus per 2. actionem existere. Objic. 3. Reproductio mediata ignis tantum est per accidens superflua, & in his circumstantiis, potuisset enim esse 1. actio productiva, ergo non est impossibilis. Resp. N. C. est enim impossibilis, quamdiu non habet finem. Dico. Materia potest carere suo fine scil. formā substantiali, & tamen divinitus existere, ergo etiam 2. actio. Resp. N. C. nam finis unicus materiae non est, facere compositum substantiale, sicut unicus finis actionis est, dare esse effectum. Objic. 4. Potest dari aliquid per accidens superfluum, ut si in præsentia solis accendatur candela ad illuminandum aërem, ergo potest etiam dari 2. actio. Resp. posse dari; quod est moraliter, non verò quod est physicè superfluum: illud datur, quando medium à nobis ordinatur ad finem, qui in æstimatione hominum jam obtentus est, aut sine medio obtinere potest: istud daretur, quando res aliqua à natura, vel Deo intenderetur ad finem, ad quem nihil utilitatis continet: candela accensa in præsentia solis est aliquid moraliter superfluum, non physicè, quia unà cum sole aërem attemperato concursu illuminat. Objic. 5. Reproductio mediata ignis a nil est aliud quam 2. actiones, quarum unà ignis a dependet à Deo, & altera ab igne b, sed hæc 2. actiones sunt possibiles. Resp. D. M. nil aliud est,

quàm 2. actiones simul positæ, C. M. seorsim existentes; N. M. & D. m. sunt possibiles seorsim, C. m. simul N. m. & C.

Assert. 27. *Repugnat duplex actio totalis in actu 2. respectu e-
iusdem effectus.* P. Actio in actu 2. totalis est, quæ sola est
sufficiens positio effectus, sed tales 2. actiones non possunt
à Dno intendi, ergo nec dari. P. m. 1. Alterutra esset es-
sentialiter superflua, & careret omni fine, qui nimirum suf-
ficienter per unam obtinetur, ergo utraque non potest
à Dno intendi. 2. Alterutra daret, & non daret esse effec-
tui; daret, quia hic est finis, & essentia actionis; non
daret, quia effectus suum esse jam haberet. Conf. dare
esse effectui est supplere eius insufficientiam ad existendum,
sed effectus, per unam actionem productus, nullam habet
amplius insufficientiam. **Objic. 1.** Potest à Dno finis
intendi in duplici actione totali, licet à nobis ignoretur.
Resp. actionem esse unicè à Dno intendibilem, ut de esse
effectui, qui finis necessariò in alterutra actione est super-
flua. **Objic. 2.** Effectus per 2. actiones productus magis
esset à corruptione remotus, nam cessante actione unius
causæ existeret per alteram, ergo habet finem duplex actio.
Resp. N. A. si enim 2. causæ in actu 1. totales, & in actu 2.
partiales sunt applicatæ, tunc cessante influxu unius causæ,
altera fieret in actu 2. totalis, & sufficienter effectum con-
servaret. **Objic. 3.** Potest eadem res per plures ubicatio-
nes ubicari, ergo etiam per plures actiones produci. **Resp.**
N. C. quia plures ubicationes haberent finem, & quævis rem
ad alium certum locum determinaret, plures verò actiones
totales nullum haberent finem. **Objic. 4.** Potest effectus
per plures cognitiones cognosci, ergo etiam per plures a-
ctiones produci. **Resp.** N. C. quia potest res habere plu-
res existentias intentionales, non verò Physicas. **Objic. 5.**
Potest effectus procedere ex duplici causa finali in actu 2.
totali, & ambulatio, v. g. intendi propter sanitatem, & so-
cietatem amici, ergo etiam potest produci à duplici causa
effectiva totali. **Resp.** N. A. nam actus internus ambula-
tionis, sive imperium esset evidenter aliud, si removeretur
una causa finalis; externa verò ambulatio, licet seorsim
dum

dum se possit ex hoc vel alio fine procedere, prout tamen posita dependenter ab hoc decreto, habet etiam cum causa finali connexionem, & esset alia, si finis mutaretur, ergo sanitas & societas amici sunt tantum causa finalis in actu 1., non verò in actu 2. totalis. **Objic. 6.** Eadem hostia potest à pluribus Sacerdotibus consecrari: eadem gratia per baptismum à pluribus baptizantibus conferri: idem peccatum pluries remitti: idem pondus ex pluribus funibus suspendi, ergo possunt dari plures actiones in actu 2. totales. **Resp. N. C.** nam Corpus Christi ponitur sub speciebus per unicam actionem, indivisibiliter omnes Sacerdotes respicientem, ita ut esset alia, si unicus abesset: eodem modo gratia in baptismo confertur per unicam actionem, Christum tanquam causam principalem, baptizantes verò tanquam causas instrumentales respicientem: peccatum pluries remittitur non formaliter, sed radicaliter, quatenus sæpius ponitur radix ex se sufficiens ad peccatum delendum, si daretur: plures funes sunt tantum causæ in actu 1. totales, & pondus attemperato concursu sustinent. **Objic. 7.** Duo ignes sunt causæ necessariæ, ergo si eidem ligno applicentur, agunt, quantum possunt: atqui quilibet potest seorsim totaliter producere ignem, ergo etiam si coniunguntur, quivis est causa totalis, ergo tertius ignis per 2. actiones totales producitur. **Resp. D. C.** agunt quantum possunt per potentiam remotam, **N. C.** quantum possunt per potentiam proximam, **C. C.** quivis autem potest quidem seorsim per potentiam proximam totaliter producere ignem, non verò si coniunguntur, quia potentia proxima totaliter producendi effectum absentiam similis alterius causæ tanquam conditionem includit, quæ conditio non datur, si 2. ignes simul applicantur. **Objic. 8.** Si 2. ignes simul applicati non agunt tantum, quantum quivis seorsim, tunc suum concursum attemperarent, sed hoc est falsum, quia neuter discernit præsentiam alterius concausæ, nec potest suum influxum cohibere. **Resp. C. M. N. m. & suppositum**, quòd ista attemperatio debeat fieri dependenter à cognitione; nam attemperare vires aliud non est, quàm inadæquatè influere, vel per actionem totalem omnes causas

fas respicientem, vel per plures partiales, quarum nulla seorsim ad effectum sufficeret; atqui hoc etiam convenit agentibus non cognoscitivis. Dices. Uterque ignis producit totum effectum, ergo uterque est causa totalis. Resp. D. C. totalitate effectûs, C. C. totalitate causæ & influxûs, N. C.

Assert. 28. *Causa intrinseca est principium tanquam pars constituens, & dans esse enti ad existendum sibi insufficienti.* Illud datur esse alteri tanquam pars, quod ut incompletum cum alio incompleto constituit totum. Unde causa intrinseca non sunt. 1. tres Personæ respectu SS. Trinitaris. 2. Nec Verbum Divinum respectu Christi. 3. Nec Humanitas respectu eiusdem, quia in se est quidem incompleta, & perfectibilis, Christum tamen constituit cum verbo, quod non est ens incompletum. Dividitur causa intrinseca in materialem, & formalem: illa ut pars magis determinabilis, ista ut pars magis determinativa constituit ens insufficienti, quæ divisio est omnino adæquata, quia ad eius membra omnis causa intrinseca reduci potest. Objic. 1. Unio etiam est pars totius, ergo est causa intrinseca: atqui nec est materialis, nec formalis. Resp. N. C. quia causa intrinseca debet esse pars ut quod, unio est pars ut quo. Objic. 2. Unio non tantum formam materiæ, sed etiam seipsam tam materiæ, quam formæ unit, ergo est extremum, & pars ut quod. Resp. unionem, quatenus materiam formæ unit, esse purum vinculum, & partem ut quo, in quantum verò seipsam materiæ unit, vel formæ, esse extremum, partem ut quod, & causam intrinsecam huius totius *materia unita, forma unita*, atque ad causam formalem posse reduci. Objic. 3. Respectu ligni bipalmaris quivis palmus est causa intrinseca, atqui neuter est materialis, vel formalis, quia unus æque est indifferens, quam alter ad constituendum lignum bipalmare. Resp. utrumque palmum constituere quidem lignum bipalmare, sed unâ cum unionem continuativa, ita ut hæc unio sit causa formalis, & 2. palmi sint causa materialis. Objic. 4. Ad totum substantiale, præter materiam & formam, requiritur etiam substantia, ergo datur alia causa intrinseca. Resp. 1. substi-

sten-

ſtēntiam eſſe tantūm partem ut quo. Reſp. 2. eam reduci ad cauſam, vel materialem, vel formalem, quatenus materia ut ſubſiſtens eſt cauſa materialis, & forma ut ſubſiſtens cauſa formalis.

Aſſert. 29. *Cauſalitas in actu 2. cauſarum intrinſecarum eſt unio.* Quæ eſt vinculum extremorum ad faciendum unum compositum, & dividitur in Phyſicam, & moralem; unio Phyſica eſt vinculum ex pluribus formaliter conſtituens unum per ſe, cuius nimirum partes ex intentione agentium naturalium coniunguntur, ut homo, arbor, lapis, &c. unio moralis datur inter extrema conſtituentia unum totum per accidens, & morale, cuius ſcil. extrema præciſè caſu, vel mutuo voluntatum conſenſu, vel ex intentione agentis artificialis coniunguntur, ut cumulus lapidum, amantes, artefacta, &c. Unio Phyſica alia eſt continuativa, ſive integralis, & alia informativa, ſive eſſentialis: illa facit ut plures partes materiæ, vel quantitatis localiter extenſæ continuentur: iſta intercedit inter ſubiectum, & formam tanquam inter partes, quæ intrinſecè ſe perficiunt. P. nunc Aſſert. Cauſare intrinſecè effectum in actu 2. eſt totum actu inſtar partis conſtituere, ſed cauſæ intrinſecæ in actu 2. conſtituunt totum inſtar partis per unionem, ſive per hoc, quod inter ſe uniantur, ergo cauſalitas ſeu forma, denominans cauſas intrinſecarum in actu 2. cauſantes, eſt unio. Objic. 1. Ergo unio totum, quod eſt effectus, denominat unitum, ſicut actio ſuum effectum denominat productum. Reſp. D. illat. denominat unitum h. e. compositum ex partibus unitis, C. denominat unitum alteri extremo, N. unde unio potiùs reſpectu partium eſt unio, & reſpectu totius compositio. Objic. 2. Unio ſæpe non datur in composito, ergo non eſt ſemper cauſalitas. P. A. 1. Intellectio unà cum anima conſtituit *totum intelligens*, ſed hic non datur unio. 2. Murus & viſio ſunt cauſæ intrinſecæ huius totius *murus viſus*, atqui inter iſta extrema non datur unio. Reſp. N. A. licèt enim non ſemper detur unio diſtincta ab extremis & Phyſica, datur tamen unio indiſtincta, ut in priori, vel moralis, ut in poſteriori toto, quod etiam tantum eſt morale.

Assert. 30. Unio non identificatur cum extremis, nec cum decreto DEI, nec cum intima præsentia extremorum, nec cum dispositionibus, nec cum actione eductiva formæ. Est autem potissimum sermo de unione essentiali, nam de integrali infra in Assert. 65. agetur. P. 1. pars: 1. Possunt extrema, v.g. corpus & anima hominis existere, quin uniantur, ergo possunt separari ab unione, ergo cum ea non sunt idem. 2. Extrema esse unita non est præcisè ea existere, aliàs anima Judæ cum quavis materiâ esset unita, ergo unio est aliquid aliud præter extrema. 3. Homo generatur, & corrumpitur, ergo aliqua pars debet generari, & corrumpi: materia & anima non sunt corruptibiles, ergo debet dari alia pars nempe unio. P. 2. pars: 1. Unio est pars compositi, decretum non est pars, aliàs non daretur compositum purè creatum. 2. Homo nec generaretur, nec corrumpetur. 3. Omnia composita haberent unicam, & æternam unionem, quia decretum DEI est unicum & æternum. 4. Decretum, volens extrema esse unita, quale haberet obiectum? an solam existentiam extremorum? sed hæc potest dari absque unione: an extrema disposita, & intimam eorum præsentiam? verùm possunt etiam hæc dari, quin extrema sint unita: an seipsum? hac autem ratione decretum non est efficax sed nugatorium. P. 3. pars: 1. Unio est pars hominis, v.g. intima præsentia, quia consistit in accidentalibus ubicationibus extremorum, non potest esse pars compositi substantialis. 2. Verbum Divinum cuius naturæ humanæ, & dæmon homini obsessio est intimè præsens, & tamen illud soli naturæ humanæ Christi, iste verò non unitur cum homine obsessio. 3. Qui alterum, vel seipsum movet, in altero, vel in seipso producit intimam præsentiam, nempe ubicationes extremorum, ergo produceret unionem alterius, vel sui ipsius, quod est falsum. P. 4. pars: 1. Possunt dari dispositiones in materia, quin forma sit unita, vel separari à materia, ut forma maneat unita; cur enim hoc implicet? ergo dispositiones non sunt unio. 2. Unio est pars totius substantialis, dispositiones sunt accidentia, nec possunt esse pars. 3. Ipsæ dispositiones debent materiæ uniri, per quid uniuntur? non per se ipsas,

ipsas, quia sunt accidentia absoluta, & possunt existere divinitus extra subiectum: non per alias dispositiones, aliàs proceditur in infinitum; si verò uniantur per unionem distinctam, cur non etiam extrema indifferentia per distinctam uniantur? 4. Per dispositiones extrema disponuntur ad unionem, ergo non sunt unio. P. 5. pars: 1. Unio in composito substantiali debet esse substantialis, actio productiva est accidens, quia non spectat ad conceptum substantiæ. 2. Sicut forma ita & unio non est alligata ad certam causam, sed indifferentis, ut ab hac vel illa causa producat, eductio formæ non est indifferentis, ergo non est unio. 3. In homine unio non identificatur cum actione productiva formæ, ergo nec in aliis totis. 4. Actio primò productiva & conservativa, v. g. equi (eadem est ratio de aliis totis) differunt specie, ergo etiam unio in equo producto, & conservato differt specie, ergo etiam equus, qui conservatur, quia habet diversam partem, est alius specie ab eo, qui fuit productus, quod & contra communem sensum. Objic. 1. contra 1. part. Actus & potentia seipsis faciunt unum, sed extrema scil. forma, & materia sunt actus, & potentia. Resp. D. M. seipsis h. e. nullo mediante, quod se habet ut quod, C. M. seipsis, ut non intermediet vinculum ut quo, N. M. Objic. 2. Unio per seipsam unitur materiæ, ergo etiam forma. Resp. N. C. nam unio non est indifferentis, nec potest existere, quin uniatur suis extremis: forma vero est indifferentis, & potest existere non unita. Objic. 3. contra 2. part. Decretum DEI tollit indifferentiam extremorum ad esse unita, quia implicat, DEUM velle, ut sint unita, quia sint unita, ergo decretum est unio. Resp. 1. implicat DEUM velle, ut murus sit albus, quin sit albus, ergo nec albedo, nec alia forma accidentalis admittenda est. Resp. 2. D. A. tollit radicaliter, vel causaliter, C. formaliter, N. A. & C. Objic. 4. contra 3. & 4. part. Positis omnibus requisitis scil. intimâ extremorum præsentia, dispositionibus, & conditionibus est impossibile, ut non resultet unio, ergo unio nihil est ab his requisitis distinctum. Resp. 1. ergo etiam visio muri nihil est distinctum à muro aliquantum distante, & meo ocul-

Ipaperto ac decreto D₅₁, volentis metum concurrere ad vñdendum, quia repugnat, ista poni, & non resultare visionem. Resp. 2. D. A. est impossibile, ut non resultet unio distincta, C. A. identificata cum his requisitis, N. A. & C. Objic. 5. contra 5. part. Sola eductio formæ tollit indifferentiam, ut forma inexistant materiæ, ergo unio superaddita est superflua. Resp. D. A. tollit radicaliter, C. A. formaliter, N. A. & C. Objic. 6. Unio est essentialis determinatio formæ ad subiectum, sed actio eductiva est etiam talis determinatio, quia fundat intimam extremorum præsentiam, ergo est unio. Resp. unionem debere esse talem determinationem, vi cuius extrema sibi invicem perfectiones communicant, quod non habet actio eductiva, quæ ex officio seipsam solum materiæ, & formæ communicat. Objic. 7. Eductio est actuale exercitium, vi cuius materia tanquam pars determinabilis, & forma tanquam pars determinativa intrinsicè perficiuntur, sed cuiusmodi exercitium est etiam unio. Resp. D. M. vi cuius materia, & forma intrinsicè perficiuntur ab ipsa actione, C. M. à sese mutuo, N. M. unio debet esse formale exercitium, per quod materia à forma & vicissim perficitur.

Assert. 31. Modus est pura, actualis & formalis determinatio rei indifferentis. Requiritur proinde ad essentiam modi 1. ut sit pura determinatio, h. e. ut eius tota perfectio, & unicus finis, propter quem intenditur, sit, rem indifferentem determinare ad aliquam denominationem: unde Angelus, si esset sui ipsius actio productiva, non esset modus, nec anima, aut alia forma substantialis, si seipsa materiæ uniretur, nec actus vitalis cum actione sui productiva identificatus, nam hæ entitates habent alias perfectiones absolutas, propter quas possent intendi, licet non essent actualis determinatio, sed per aliquid distinctum determinarentur. 2. Ut sit actualis determinatio, h. e. ut nunquam possit existere, quin actu determinet, adeoque accidentia, quæ, ut ex mysterio Eucharist. constat, extra subiectum, & ita possunt existere, ut actu non determinent, non sunt modi. 3. Ut sit formalis determinatio, h. e. ut sit ipsa forma tribuens illam denominationem, ad quam res est indifferens:

hinc

hinc creaturæ per actionem distinctam productæ à DEO, qui ad eas producendas indifferens est, non sunt modi respectu DEI; cum enim non sint formalis productio, etiam DEUM in ratione producentis formaliter non determinant. Ex his Collig. 1. modos esse vilissimas entitates, appendices entium, solum semientia & prope nihil, quia nimirum sunt puræ habitudines, & respectus, qui nullam aliam perfectionem, finem aut amabilitatem habent, nisi in ordine ad entia absoluta, quæ ad certam aliquam denominationem determinant. Collig. 2. Dari defacto entitates modales. P. Dantur entia indifferentia ad varias denominationes, sic materia, & forma sunt indifferentes ut uniantur, nonnulli effectus & ab hac vel alia causa producantur, quævis creatura indifferens est, ut existat in hoc loco, vel tempore, &c. ergo debent determinari, & quidem per aliquid distinctum, quod non amplius indifferens est: atqui hoc determinativum est modus, quia est pura actualis, & formalis determinatio rei indifferentis. Objic. 1. Actio est modus, sed actus vitales sunt actio sui ipsius, ergo modus. Resp. D. M. actio, quæ est pura determinatio, C. M. si insuper habet alias perfectiones, uti habent actus vitales, N. M. Objic. 2. Cognitiones non sunt entia absoluta, habent enim essentialem respectum tam ad obiectum, quam ad potentiam; à qua etiam sunt inseparabiles, ergo sunt entia modalia. Resp. D. A. non sunt entia absoluta, prout absolutum significat ens nullum habens respectum ad aliud, & opponitur relativo, C. A. prout absolutum sumitur pro eo, quod non est pura determinatio, & opponitur modali, N. A. & C. Objic. 3. Unio hypostatica est nobilissima entitas, & tamen est modus, ergo modus non est vilissima entitas. Resp. D. A. est nobilissima entitas ratione termini scil. Verbi Divini, C. A. ratione sui, N. A. & C. Objic. 4. Si ubicatio uniretur per unionem distinctam, esset adhuc modus, & non esset actualis determinatio. Resp. talem ubicationem fore qualitatem absolutam sicut alia accidentia. Objic. 5. Accidentia respiciunt essentialiter substantiam, ergo sunt modi eiusdem. Resp. N. C. non enim sunt pura, & actualis determinatio substantiæ. Ob-

fic. 6. Modi præiudicant Dominio DEI in creaturas, ad quod spectat, posse quamvis creaturam producere, conservare, vel destruere, non productâ, conservatâ, vel destructâ aliâ distinctâ: atqui DEUS non posset producere, vel conservare modum sine modificato, nec destruere modificatum sine modo, ergo ut salvum maneat Dominium DEI, modi non debent admitti. *Resp. 1.* Juxta multos DEUS non potest conservare materiam sine omni forma, nec formam destruere sine materia: non potest conservare creaturam sine omni accidente, nec producere actum vitalem sine potentia vitali, quæ tamen eius Dominio non præiudicant, cur ergo præiudicent modi? *Resp. 2.* N. M. quis ad Dominium DEI non spectat facere ens superfluum, vel contradictoria, sed modus sine modificato esset ens superfluum, item esset actualis determinatio, & non esset: igitur ad Dominium DEI sufficit, quod creaturas, vel producere, vel in pura possibilitate relinquere, item productas, vel conservare, vel destruere possit, sive dein productio, conservatio, vel destructio unius cum productione, &c. alterius connexa sit, sive non.

Assert. 32. Unio per seipsam unitur extremis, à quibus etiam divinitus non potest separari, & est entitas modalis. *P. 1. pars:* Si extremis uniretur per distinctam unionem, vel hæc iterum uniretur per distinctam, vel per seipsam? non per distinctam, alias proceditur in infinitum: si per seipsam, cur non etiam prima unio per seipsam uniat? *P. 2. pars:* Unio sine extremis suo sine unico, ob quem intenditur, ut nimirum extrema ad unum totum determinet, careret, ergo esset ens essentialiter superfluum, ergo non potest ab extremis separari. *P. 3. pars:* Officium unicum, & essentialitatis quæ talis est, determinare extrema de se indifferentia ad faciendum totum, ergo unio est pura actualis, & formalis determinatio rei indifferentis, ergo est entitas modalis. *Objic. 1.* Unio in homine, v. g. est indifferens ad tempus & locum, ergo non est ultima determinatio, nec modus. *Resp. D. C.* non est ultima determinatio in suo tempore in genere unionis, N. C. in alio genere, C. C. *Objic. 2.* Unio inter corpus, & animam Christi unitur per aliam

liam, unionem nempe per hypostaticam Verbo Divino, ergo nec in genere unionis est ultima determinatio. Resp. D. A. unitur per aliam unionem ad faciendum unum suppositum, C. A. ad faciendum compositum, N. A. & C. Objic. 3. Si unio esset accidentalis, homo esset totum accidentale, ergo homo est ens modale, quia unio est modalis. Resp. N. C. nam totum accidentale illud est, quod non est adæquatè substantiale, sed hoc convenit homini, si unio, quæ est pars, esset accidentalis: e contra ens modale est pura determinatio rei indifferentis: atqui homo tamen si eius unio sit modus, non est talis pura determinatio, ergo. Objic. 4. Ideo requiritur unio distincta, ut tollat indifferentiam extremorum, sed ad hunc finem inutilis est, quia indifferentia est cum extremis identificata, ergo æque parùm, quàm ipsa extrema, per unionem potest tolli. Resp. 1. id omnibus solvendum esse, qualemcunque statuunt unionem. Resp. 2. D. M. ut tollat, h. e. ut omnino auferat indifferentiam, N. M. ut tollat, h. e. ut actuet indifferentiam, & faciat, ut non amplius detur pura indifferentia, C. M. in hoc posteriore sensu unio tollit indifferentiam, non in priore. Resp. 3. D. M. ut tollat indifferentiam accidentalem, C. M. essentialem, N. M. illa est pura indifferentia, sive coniuncta cum negatione termini, qui indifferentiæ respondet, ista abstrahit à termino, vel eius negatione: hanc unio non tollit, sed illam. Objic. 5. Petrus & Paulus sunt indifferentes, ut coexistent, & tamen ad eam tollendâ non debet superaddi 3. entitas modalis, ergo nec est necessaria ad tollendâ indifferentiâ extremorû. Resp. N. C. nam Petrus & Paulus non possunt simul existere, quin coexistent; ergo simultaneæ existentix nihil debet superaddi. E contra possunt extrema simul existere, quin sint unita, ergo ut uniantur, debet superaddi aliquid, quod est modus.

Assert. 33. Unio essentialis in composito est unica, integraliter tamen etiam in homine divisibilis est. P. 1. pars: Per unicam unionem sufficienter materia formæ, & forma materiæ unitur, ergo altera unio est superflua. P. A. Unio est nexus inter materiam, & formam, ergo unica unio connectit materiam cum forma, & formam cum materia, sicut uni-

ca visio denominat hominem videntem, & murum visum, unica via ducit Athenis Thebas, Thebis Athenas. P. 2. pars: Si unio integraliter esset indivisibilis, deberet semper totaliter destrui, quoties aliqua particula materiæ homini, aut alteri composito decedit, & deberet semper totaliter nova produci, quoties antiquæ materiæ per nutritionem nova particula adgeneratur: atqui utrumque est falsum, aliàs homo, in quo istæ mutationes ferè singulis instantibus contingunt, toties novam unionem essentialem acquireret, & essentialiter mutaretur, quod est contra omnium sensum. *Objic. 1. contra 1. part.* Per unionem debent se extrema mutuò perficere, ergo sicut utrumque extremum perficit alterum, ita utrumque habet specialem unionem. *Resp.* sufficere unicum unionem, nam extrema se eatenus perficiunt, quatenus utrumque est incompletum, & unum velut potentia alteri tanquam actui unitur, ergo sicut est impossibile, ut unum alteri, quin alterum etiam huic uniatur, ita implicat, ut unum ab altero perficiatur, & alterum non vicissim perficiat. *Objic. 2.* Unica unio in homine, vel esset materialis, vel spiritualis? non materialis, quia unio recipitur in anima, sed nullum ens materiale potest recipi in ente spirituali: non spiritualis, quia est perpetuò connexa cum materia. *Resp.* esse materialem & dico, posse aliquid materiale recipi in ente spirituali tanquam in subiecto inadæquato; sic enim etiam sensationes hominis non in sola materia, sed etiam in anima recipiuntur. *Objic. 3.* Materia per unionem materializat formam, & forma per unionem informat materiam, ergo non potest esse unica unio, aliàs ea esset materializatio, & informatio. *Resp.* N. C. & dico, eandem unionem esse materializationem, & informationem. Dices, ergo materia informat, & forma materializat. *Resp.* N. illat. sicut enim visio homini, & obiecto, actio agenti, & effectui diversas denominationes tribuit, ita unio facit, ut materia materializet, & forma informet.

Assert. 34. Totum compositum non distinguitur realiter ab omnibus partibus simul sumptis. P. Omnis distinctio realis est adæquata, vel inadæquata, neutra datur inter totum, &

omnes

omnes partes : non adæquate , quia quævis pars est inadæquate totum , ergo nulla adæquate ab eo distinguitur , ergo multò minùs omnes adæquate distinguuntur . Neque datur inadæquata ; nam omnis distinctio inadæquata supponit adæquatam , quam quidem non habent ipsa membra inadæquate distincta , sed aliquid aliud , quod in alterutro membro inadæquate distinctionis continetur , & ab altero adæquate distinguitur , sic anima inadæquate distinguitur ab homine , in quo adhuc aliud continetur nempe corpus , quod adæquate ab anima distinguitur , ergo etiam , vel in toto contineretur aliquid , adæquate distinctum ab omnibus partibus , vel in omnibus partibus daretur aliquid , adæquate distinctum à toto ? neutrum potest dici ; si enim aliquid in toto contineretur , adæquate distinctum ab omnibus partibus , illud vel esset pars totius , vel non ? si non , ergo non spectat ad essentiam totius , quæ consequenter sine illo , & per solam simultatem partium habetur : si est pars , ergo non distinguitur adæquate ab omnibus partibus , sed in iis includitur . Si verò in omnibus partibus daretur aliquid adæquate distinctum à toto , illud esset pars , & non esset pars : esset , ut ponimus , quia includitur in omnibus partibus : non esset , quia adæquate distinguitur à toto , cum de ratione partis sit , esse inadæquate totum , & solum inadæquate distingui . Ex his inferitur , modum totalitatis præter partes ad totum essentielle non requiri . P. Finis huius modi esset , ut tollat indifferentiam partium ad constituendum totum , sed partes simul sumptæ non sunt indifferentes ; nam unio , quæ spectat ad partes , ex essentia sua est vinculum ex pluribus faciens unum per se , ergo si datur unio , partes jam sunt ad faciendum compositum determinatæ , ergo modus totalitatis est superfluus . Conf. Ad totum per accidens aggregatum non requiritur modus totalitatis , ergo nec ad totum essentielle . Obic. 1. Juxta Aristot. sex non sunt bistrìa , & Syllaba ba non est b & a , sed aliquid aliud : item totum est aliud præter partes , ergo distinguitur à partibus . Resp. ad 1. Aristot. non loqui de numero numerato , sed numerante sive de cognitionibus ; cognitio autem repræsentans 6. unitates , constituentes numerum

rum senarium, distinguitur à duabus aliis; quarum quævis 3. unitates attingit. Per 2. voluit, præter b & a requiri aliquam coniunctionem, quod neque nos negamus: Ad 3. Resp. totum esse aliud præter partes ut quod, quibus proinde debet superaddi unio tanquam pars ut quo. *Obiic. 2.* Totum est unum, partes sunt multæ, totum v. g. homo generatur, ambulat, videt, &c. corpus anima, & unio non generatur, non ambulat, non videt, &c. ergo de toto, & partibus verificantur contradictoria. *Resp.* totum esse unum in ratione compositi, & multa in ratione partium, quod etiam de partibus verum est. Item de omnibus partibus simul sumptis eodem modo verificatur sicut de homine, quod generetur, ambulet, &c. *Obiic. 3.* Causa adæquata distinguitur ab effectu, sed omnes partes simul sumptæ sunt causa adæquata, totum est effectus, ergo. *P. m.* causa adæquata est complexum ex omnibus causis inadæquatis, sed omnes partes simul sunt complexum ex causis inadæquatis. *Resp. N. m.* ad prob. *D. M.* est complexum ex omnibus causis inadæquatis extrinsecis, *C. M.* ex omnibus intrinsecis, *N. M.* omnes autem partes sunt complexum ex causis inadæquatis intrinsecis. *Urges;* Quivis effectus debet habere causam adæquatam, ergo etiam totum: atqui una vel altera pars non est causa adæquata, ergo omnes simul. *Resp. D. A.* extrinsecam, *C. A.* intrinsecam, *N. A.* & sub hac distinct. *C. & N. C.* causa intrinseca adæquata est impossibilis, quia omnes partes, quæ seorsim tanquam causa inadæquata seipsas toti communicant, si simul sumuntur, cessant esse causa, & sunt ipse effectus; causæ verò extrinsecæ inadæquatæ communicant esse distinctum, ergo, licet simul sumantur, adhuc distinguuntur ab effectu, & possunt esse causa adæquata. *Dices.* Nulla pars seorsim potest constituere totum, ergo omnes simul constituunt, & sunt causa. *Resp. D. A.* seorsim h. e. separata, & non unita, *C. A.* nulla seorsim h. e. distributive accepta, *N. A.* ergo omnes simul h. e. omnes unitæ, sumptæ tamen distributive, *C. C.* omnes simul collectivè, *N. C.* *Obiic. 4.* Omnes partes distributive sunt causa totius, ergo etiam omnes collectivè. *Resp. N. C.* non enim

valet

valet, hinc argumentatio à sensu distributivo ad collectivum, quia prædicatum esse causam totius, quod convenit singulis partibus, opponitur iisdem & tollitur, si partes simul sumantur. Dices: Materia & forma ut unitæ, sive simul, sive seorsim sumantur, sunt eadem partes, ergo sicut seorsim ita etiam simul sumptæ sunt causa totius. Resp. esse quidem secundum se easdem partes, modum tamen, quo prædicatum de iisdem ut distributive, & ut collective sumptis affirmatur, esse notabiliter diversum; nam in sensu colectivo affirmatur unica identitas, in distributivo totius idem affirmantur, quot sunt partes: unde de singulis partibus potest quidem per plures identitates affirmari, quod sint causa totius, non potest verò id ipsum per unicam identitatem de omnibus simul affirmari.

Assert. 35. *Causa efficiens est principium, unde physice ac primo est motus, & quies.* Quæ definitio omni, & soli causæ efficienti tam increatæ, quam creatæ convenit. Particula unde denotat, hanc causam debere esse extrinsecam effectui, quem proinde non constituit. To physice significat, eam esse causam Physicam. Hæc vocula primo indicat specialem quandam dignitatem, quam causa efficiens in ordine ad actionem præ aliis causis eatenus habet, quatenus actio ab ea tanquam à causâ magis perfectiva, ab aliis verò tanquam à magis perfectibilibus procedit: nam causa materialis extrinseca, quia actionem productivam effectus immediate recipit, influit ut perfectibilis: similiter causa finalis causat, ut sit, & per actionem suam existentiam accipit adeoque maxime perficitur. Per motum quævis actio productiva, per quietem conservativa intelligitur. Objic. 1. Solus Deus est principium, unde primo est motus & quies, quia solus est causa 1., ergo definitio non convenit causæ 2. Resp. N. A. quia etiam causa 2. influit ut perfectiva, nam æque parum actionem recipit ac Deus. Objic. 2. Causa instrumentalis non agit nisi ut mota à causa principali, ergo à causa instrumentali non est primo motus. Resp. N. C. quia etiam causa instrumentalis, tamen à principali determinetur ad operandum, causat non ut perfectibilis, sed ut perfectiva. Dividitur causa efficiens 1. In universalem, &

& *particularem* : illa dicitur, cuius virtus se ad plures diversas speciei effectus producendos extendit, ut Deus, sol : illa est, quæ unius tantum, vel paucarum specierum effectus producere potest, ut ignis. In alio sensu causa *particularis* illa vocatur, quæ vi sui influxus specialem effectui perfectionem tribuit, & si omnes tribuit, adæquata, si non omnes, inadæquata dicitur : *universalis* est, quæ nullam specialem effectui perfectionem tribuit, sed solum requiritur ad tollendam insufficientiam, quam habet causa creata, ut sola operari non possit, nisi Deus concurrat, qui solus est causa universalis. 2. In *immanentem* & *transientem* : *immanens* producit effectum, vel in se, vel saltem in supposito, in quo ipsa est, receptum, ut anima respectu suorum actuum : *transiens* est, quæ producit effectum in distincto supposito receptum, ut Sol respectu caloris in aëre producti. Dices. Causa immanens recipit effectum, & eius actionem, ergo concurrat ut perfectibilis. Resp. D. C. Causa immanens quæ talis, N. C. quæ talis, quia simul est causa materialis, C. C. 3. Dividitur in *instrumentalem* & *principalem* : *Instrumentalis* est, quæ subordinatur alteri concusæ creatæ vel Deo, suppleti vices causæ creatæ : *principalis*, quæ non ita subordinatur ; illa porro causa alteri subordinari dicitur, cuius operatio in bonum alterius tanquam finis cui ordinatur, vel quæ non potest se ad operandum determinare, sed ab alia causa moveri, & determinari debet, eo modo, quo experimur, manum nostram determinari, & moveri, quando alius eam utitur, v. g. ad alterum percutiendum : tunc autem Deus vices causæ creatæ supplere dicitur, quando omnes dispositiones pro aliquo effectui dantur, & nulla causa creata, quæ proportionata esset, applicata est, uti contingit in productione insectorum, v. g. bufonum vermium, &c. ex materia putri, in quo casu Deus supplet vices causæ creatæ, & ad similitum animalium productionem tanquam causa particularis concurrat. Ex his Collig. 1. Deum in nullo casu esse causam instrumentalem. 2. Species intentionales, habitus, gratiam sanctificantem, & lumen gloriæ esse causas instrumentales, & animam esse principalem respectu suorum actuum. 3. Acciden-

dentia, si physice ad productionem substantiæ concurrunt, esse causas instrumentales, & substantiam creatam producentem vel *Diuum*, eius vices suppletentem, esse causam principalem. 4. Angelum, si elevaretur ad creandum alium Angelum, fore causam principalem; contra lapidem, v. g. si elevaretur ad producendam visionem, fore causam solum instrumentalem. 5. Instrumenta mechanica, licet ab iis causa instrumentalis propter aliquam similitudinem suam nomen sortiantur, non esse proprie causas instrumentales respectu artefactorum, quia non influunt physice in artefacta, quorum nimirum figura immediate potius ab impulsu, ab artifice instrumentis impresso, & non ab instrumentis causatur.

Affert. 36. Causa efficiens debet physice, & realiter existere, quando producitur effectus. P. 1. Causa pro instanti, quo producit effectum, agit, ergo debet habere virtutem agendi; ergo existere, quia nihil seu rei non existentis nulla est virtus. 2. Causa, quando producit effectum, dat ei existentiam; ergo tunc debet habere existentiam, quia nemo dat, quod non habet. 3. Si causa potest agere pro instanti immediate suam destructionem sequente, potest etiam pro sequentibus; imo per totam æternitatem: item potest homo post mortem sentire, velle; intelligere, peccare, adeoque damnari, postquam decessit in gratia; quid enim obstat? 4. Causa non potest agere pro instanti immediate suam productionem præcedente, ergo nec pro instanti immediate suam destructionem sequente, quia in hoc statu nunc tam parum habet, quam parum in illo. *Objic. r. Causa, immediate ante existens, nunc saltem virtualiter existit, quod non habet nunc causa, immediate post producenda, ergo inter hanc & illam non est paritas.* *Resp.* hoc ipsum esse maxime controversum, quid sit causam existere virtualiter. *Dices.* Nil aliud esse, quam manere adhuc causam secundum suam virtutem operandi. *Resp.* id videri imperceptibile; quomodo enim causa maneat secundum suam virtutem, cuius virtus non datur? atque virtus causæ destructæ, & quæ in se nihil est, nunc non datur. *Objic. 2. Causa efficiens non debet esse in eodem loco*

cum effectu, aliàs penetratur, ergo nec eodem tempore sed sufficit, eam esse effectui quoad tempus contiguam. Resp. N. C. licet enim non existat in eodem loco, habet tamen absolute existentiam, & virtutem operativam, quam non habet, si non existit eodem tempore. Objic. 3. Nec causa moralis, nec finalis debent physicè existere, quando producitur effectus, ergo nec causa efficiens. Resp. N. C. priores enim influunt tantum intentionaliter, movendo, potest autem aliquid, uti experimur, movere, licet physicè non existat: posterior econtra physicè influit, ergo debet physicè existere. Objic. 4. Sacramenta physicè causant gratiam, quando non amplius existunt, ergo etiam causa efficiens, quando non existit, potest producere effectum. Resp. Sacramenta vel solum moraliter causare, vel si physicè causant gratiam, saltem secundum ultimam sui partem existere tunc, quando gratia producit, ut ex Theologia hic supponimus. Objic. 5. Res potest mutari, quando non existit, sic homo, quando moritur, mutatur & non existit, ergo etiam causa potest operari, quando non existit. Resp. N. A. & eius prob. nam quando homo moritur, non mutatur, sed corrumpitur, & mutatur in materia, quae à forma viventis ad formam cadavericam transit.

Assert. 37. Causa moralis potest esse tempore posterior, & tamen naturâ prior ad effectum tempore priorem. Causa moralis, & finalis conveniunt quidem, quod utraque causet movendo, differunt tamen, quod ista causet, ut sit, & suam existentiam dependenter ab effectu acquirat; illa vero causet, quia est, movetque, ut aliunde, & independenter ab effectu existens. P. assert. 1. Causa moralis, quae jam existit, potest ratione existentiae praeteritae movere, & esse naturâ prior ad effectum tempore posteriorem: sic v. g. actus meritorii movet Deum ad conferendum justis praemium, ergo potest etiam causa moralis, quae primum existit, ratione existentiae futurae movere, & esse naturâ prior ad effectum tempore anteriorem. P. 2. Potest aliquid tempore posterius movere ad positionem effectus tempore prioris, & simul quoad suam existentiam esse independentens à positione effectus, sed illud aliquid esset prius naturâ, & causa moralis ad effectum tem-

tempore priorem. P. M. Deus ex prævisa existentia futura alicuius hæresiarchæ, & periculo fidelibus imminente potest moveri, & Ecclesiæ hodie concedere insignem Donatorem, cuius doctrinâ hæresis subsecutura confutetur: possim hodie pro Petro, qui mihi, ut aliunde scio, eras esse collaturus beneficium, preces fundere: potest rusticus, unde unde sciens sequentis anni optimam pro messe faciendam tempestatem, ab ea moveri, ut plus frumenti seminet: at qui existentia hæresiarchæ, beneficium conferendum, & tempestas secutura non movent ut causa finalis; non enim dependent ab eo, ad quod movent, sed independenter ab eo darentur, ergo movent ut causa moralis. Objic. 1. Idem non potest simpliciter esse prius & posterius, ergo idem non potest esse prius naturâ, & posterius tempore. Resp. 1. videtur æque repugnare, idem esse simpliciter prius, & simpliciter simul, & tamen omnes concedunt, idem posse esse naturâ prius, & simul tempore. Resp. 2. D. A. in eodem genere C. A. in diverso, N. A. idem ergo est simpliciter prius sed naturâ, & simpliciter posterius tempore, quod non est absurdum. Objic. 2. Produci effectum est poni eum extra suas causas, ergo quando effectus producitur, debent omnes eius causæ existere, quia imperceptibile est, aliquid poni, & egredi ex causa non existente: atqui quod est tempore posterius, non existit, ergo non est causa. Resp. 1. hoc totum solvendum esse in causa finali. Resp. 2. effectum propriè solum egredi ex causis Physicis, quæ solæ eum in sua virtute continent, unde D. C. debent omnes causæ Physicæ existere, C. C. omnes intentionales, subdistingui debent existere intentionaliter, C. C. physicè, N. C. eodem modo etiam reliqua distingui possunt. Objic. 3. Quod est prius naturâ, habet rationem mediæ ad effectum, sed quod est tempore posterius, non potest esse medium ad effectum tempore priorem: esset enim ineptum, ponere primùm mediæ, quando effectus jam est positus. Resp. esse duplicis generis mediæ, aliqua quoad executionem debent præcedere, & ab agente ordinantur ad consecutionem finis, ut ambulatio ad sanitatem; alia verò habent se præcisè ut motivum, aliunde & independenter ab effectu prævisum:

visam? de illis, quæ passim physicè influunt, verum est, quod vult obiect. non de istis, quæ solùm intentionaliter movent, & possunt effectum quoad existentiam præcedere, vel etiam sequi, uti causa moralis. **Objic. 4.** Nulla causa propagat se retrorsum, sed omnes agunt in futurum, ergo causa moralis non potest esse tempore posterior, aliàs propagaret se retrorsum, & ageret in præteritum. **Resp. 1.** D. A. nulla causa physicè influens, C. A. intentionaliter movens, N. A. exemplum habetur in causa finali. **Resp. 2.** N. C. & eius prob. nam causa se retrorsum propagat, si aliquid producit, & ipsa non existit, sicut debet existere: at qui causa moralis debet existere solùm intentionaliter, & ita existit, quando producit effectus. **Objic. 5.** Ex assert. sequitur mutua prioritas, nam si Petro, de quo scio, quod cras in mei gratiam sit Monachium, v. g. profecturus, equum do ad iter conficiendum, profectio est prior naturâ ad dationem equi, & datio equi est prior naturâ ad profectionem. **Resp. N. seq. & dico,** id, quod tanquam tempore posterius movet, nempe profectionem non habere prioritatem naturæ respectu dationis equi, quia non aliunde, sed à datione equi dependet: in hoc proinde casu non procedis assertio nostra.

Assert. 38. *In rebus creatis datur virtus verè aliquid efficiendi, & conservandi, non tamen creandi.* P. 1. pars: 1. ex Script. Gen. 1. *Protulit terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum.* Luc. 21. *Videte ficulneas, & omnes arbores, cum jam producant ex se fructum.* 2. Experimur, nos movere pedes, & brachia, videre, velle, &c. 3. Homo meretur, & demeretur, sit laude, vel vitæ pesto dignus, ergo aliquid operatur. 4. Blasphemia, & alii actus intrinsecè mali non possunt procedere à solo Dno, ergo habent causam creatam. 5. Ad præsentiam ignis producit ignis, ad præsentiam caloris calor, ergo ignis, & calor producant alium, aliàs si solus Dns omnia produceret, non esset ratio, cur non ad præsentiam caloris frigus, vel ad præsentiam albedinis albedo produceretur. P. 2. pars: 1. Res creatæ habent virtutem, aliquid primò efficiendi, ergo & conservandi, nam virtus conservativa non est maior quàm

quàm effectiva. 2. Essentia conservant suas proprietates, quibus nimirum sufficienter proportionatae sunt, & applicatae. 3. Longè conformius est Providentiae Divinae, si non omnia solus, sed aliqua per causas 2. conservat. P. 3. pars; 1. SS. PP. contra Arium probant, Christum esse DEUM, eò quòd habeat virtutem creandi, ergo hæc virtus non competit creaturæ. 2. Creatio est 1. actio, dans termino primum initium essendi, e contra generatio non dat primum initium essendi, sed supponit subiectum, in quo terminus generabilis continetur, & suum initium essendi jam aliquo modo habet: atqui 1. actio, dans primum initium essendi, videtur debere esse propria soli causæ 1., ergo hæc sola potest creare. Objic. 1. Deus omnia in omnibus operatur. 1. Cor. 13. ergo creatura nihil operatur. Resp. D. C. tanquam causa adæquata, cum qua Deus non concurrat, C. C. tanquam causa inadæquata, N. C. Objic. 2. Inter esse, & non esse datur infinita distantia, ergo creatura non habet virtutem, aliquid transferendi à non esse ad esse. P. C. ad superandam infinitam distantiam requiritur virtus infinita, quæ non competit creaturæ. Resp. D. C. non habet virtutem adæquatam, C. C. inadæquatam; N. C. cum ergo Deus etiam ad omnes effectus immediate concurrat, semper adest virtus infinita, insufficientiam virtutis creaturæ supplens. Objic. 3. Deus ad omnes effectus concurrat, ergo virtus creata est superflua, aliàs concursus DEI esset insufficientis. Resp. N. C. & dico, concursus DEI, suas vires attemperantis, se solo in actu 2. esse insufficientem. Objic. 4. Perfectius est, & Deo gloriosius se solo effectum, quàm in consortio alterius producere. Resp. sicut perfectioni, & gloriae divinae nihil decedit, quòd in existendo, ita nihil decedit, quòd etiam in operando consortium creaturarum admittat, cum neutrum ex indigentia DEI, sed utrumque proveniat ex abundantia Divinae Perfectionis, & liberalitatis, tam existentiam creaturis; quàm virtutem operandi liberè tribuentis. Objic. 5. Omnes creaturæ essentialiter à solo Deo dependent, ergo nulla potest simul dependere à causa 2. Resp. T. A. N. C. quia aliud est dependere, & aliud essentialiter dependere, unde

unde licet omnes creaturæ essentialiter à Deo dependent, possunt tamen aliquæ, vel contingenter, si sunt absolutæ, vel quædam modales etiam essentialiter simul à causis dependere.

Assert. 39. DEVS immediatè ad omnes effectus creaturarum concurrat, & omnia immediatè conservat. P. 1. pars: 1. ex Script. Isa. 26. *Domine omnia opera operatus es.* Joan. 1. *Omnia per ipsum facta sunt.* & c. 5. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor.* P. 2. Spectat ad supremam potentiam, saltem se posse extendere ad omnem effectum, ut ad nullum virtute adæquatè distinctâ indigeat; at negato immediato concursu, Deus hoc non potest; nam ad actionem, quæ non à Deo simul, sed à sola creatura procederet, & consequenter hanc solam essentialiter respiceret, non posset se extendere, sed virtute adæquatè distinctâ illius creaturæ indigeret. 3. Negato immediato concursu Deus non posset quamvis creaturam immediatè, sed solum mediatè, & per hoc destruere, quòd vel destruat causam productivam creaturæ, vel aliquid cum ipsa impossibile producat: atqui spectat ad perfectissimum Dei dominium, ita omnes creaturas sibi subiectas habere, ut quamlibet immediatè pro libitu possit destruere. P. 2. pars: 1. ex SS. Litt. Sap. 11. *Quomodo posset aliquid permanere, nisi tu voluisses, & aut quomodo, quod à te vocatum non esset, conservaretur?* Act. 17. *In ipso vivimus, movemur & sumus.* P. 2. Conservatio nil aliud est, quàm continuata productio, ergo sicut Deus per suum immediatum concursum omnia producit, ita omnia conservat. 3. Deus debet posse quovis momento quodlibet ens immediatè destruere, sed hoc faceret subtrahendo suum concursum ad conservationem entis necessarium, ergo debet immediatè ad conservationem entis concurrere. *Objic. 1. contra 1. part. Deducet Deum, se ad vilissimas actiones abjicere, sicut regem, qui ministeria suorum mediastinorum obiret.* Resp. regem similes actiones ideo dedecere, quia ab iis, vel sordes, & maculas contraheret, vel in aliis negotiis regiis impediretur, in Deo neutrius est periculû. *Objic. 2. Si Deus concurrat ad comestionem dormitionem, &c. potest etiam denominari*

come-

comedens, dormiens, &c. sicut homo. Resp. ideo hominem ita denominari, quia hae actiones non solum physice ab eo procedunt, sed etiam in eodem tanquam principio vitali recipiuntur, quod Deo non convenit. **Objic. 3.** Si Deus in omnes, tunc etiam in peccaminosas actiones influit, ergo est causa peccati. Resp. 1. C. A. N. C. quia proprie solum ille dicitur causa peccati, qui ad illud cum inclinatione, & libera determinatione concurrat, Deus autem indifferentem, & cum displicentia influit. Resp. 2. D. C. est causa physica, T. C. moralis, N. C. **Objic. 4.** Deus cum causa 1. vel concurrat per eandem, vel per diversam actionem? Resp. concurrere per eandem, quia nulla est necessitas distinguendi actiones. Dices. Ergo eadem actio est immanens, & transiens, concursus universalis, & particularis. Resp. esse, sed respectu diversorum principiorum; nam respectu causae 1. est immanens, & concursus particularis, respectu Dei transiens, & concursus universalis. **Objic. 5.** contra 2. part. Causae creatae faciunt talia artefacta, quae deinde seipsis subsistunt, nec indigent ab artefice conservari, ergo similia opera etiam facit Deus, qui non est minoris virtutis. Resp. N. C. nam quod in A. dicitur, provenit ex imperfectione artificis, qui, cum sit limitatae virtutis, si semper deberet occupari in conservando opere à se facto, nova deinceps producere non posset; unde ipse maximum tedium ac damnum, & Respublica non minus incommodum pateretur; quod non habet locum in Deo, cuius perfectio magis manifestatur, si ei non solum prima rerum productio, sed etiam conservatio adscribi debet.

Affert. 40. *Causa efficiens adequata debet formaliter praecontinere omnem perfectionem simpliciter simplicem; haec tamen sola praecontinentia ad virtutem causa efficiens non sufficit.* Perfectio alia est simpliciter simplex, alia mixta: illa dicitur esse melior ipsa, omni non ipsa, h. e. tale praedicatum, quod habere melius est, quam habere quodvis oppositum, v. g. esse intellectivum: ista est, quae non est melior ipsa, omni non ipsa, h. e. tale praedicatum, quod habere non est simpliciter melius, quam habere quodvis oppositum, v. g. esse sensitivum?

tum : unde perfectio mixta imperfectionem scil. caren-
 tiam maioris perfectionis includit. Porro perfectio, vel
 prædicatum potest dupliciter in altero contineri, *formaliter*,
 vel *eminenter* : formaliter continetur, quod sub eodem no-
 mine, & conceptu de altero prædicari potest : eminenter
 continetur, quod alteri non quidem sub eodem conceptu,
 sed in gradu longe excellentiori inest : sic homo alium ho-
 minem formaliter, prædicata bruti eminenter continet.
 Cerrum nunc est 1. perfectiones mixtas non debere in cau-
 sa formaliter, sed sufficit eminenter contineri, Deus enim
 est causa omnium creaturarum, quarum tamen perfectiones
 mixtas formaliter non continet. 2. Causam particula-
 rem inadæquatam non debere continere omnem perfectio-
 nem effectus ; nam quia est solum inadæquata, habet sibi
 adiunctam aliam inadæquatam, à qua, si est necessariò re-
 quisita, effectus. specialem perfectionem accipit, quæ per-
 fectio, quia ab altera causa, inadæquata non communica-
 tur, in eadem etiam non contineri debet. Dices. Causa
 inadæquata dat omnes perfectiones effectui, ergo debet
 continere omnes. P. A. perfectiones inter se identifica-
 tur, ergo si dat unam, dat omnes. Resp. D. A. dat inadæ-
 quatè, C. A. adæquatè, N. A. & dico, causam inadæqua-
 tam omnes perfectiones effectus in sensu reali, sed solum
 inadæquatè & imperfectè continere, sicut homo bruto se-
 cundum omnia prædicata, sed solum imperfectè similis est.
 Loquendo autem de causa adæquata. P. 1. pars : Assert.
 Nemo potest dare, quod non habet, sed causa adæquata dat
 effectui omnem perfectionem simpliciter simplicem, ergo
 debet omnem continere : atqui non continet eminenter,
 ergo formaliter. P. subsumpt. Perfectio simpliciter sim-
 plex est melior omni non ipsâ, ergo non habet prædicatum
 oppositum melius, ergo non potest in meliori, ergo nec e-
 minenter contineri. P. 2. pars : Unus Angelus superior,
 vel formaliter, vel eminenter continet perfectiones infe-
 rioris, homo perfectiones bruti, brutum perfectiones plan-
 tæ, planta perfectiones lapidis, nec tamen Angelus Angelum,
 homo brutum, brutum plantam, planta lapidem producere
 potest, ergo præcontinentia perfectionum ad virtutem cau-
 sæ

sz efficiens non sufficit: imò censemus non posse dari univ^{er}salem, & communem regulam, ex qua colligatur, unum ens habere virtutem efficiendi alterum, sed debet hoc ab experientia, vel aliis circumstantiis à posteriori desumi. Dices: Dantur effectus, qui sunt perfectiores suà causà adæquatà, ergo hæc non debet omnes perfectiones effectus præcontinere. P. A. Ex materia putri nascuntur vermes, ex vestibus tineæ, &c. quorum effectuum causa adæquata est sol, calor & humiditas, atqui hi effectus, quia sunt viventes, superant in perfectione causam adæquatam. Resp. N. A. & dico, ad hos effectus etiam Deum, ut causam particularem concurrere, & defectum causæ creatæ, quæ proportionata esset, supplere.

Assert. 41. *Causalitas in actu 2. causa efficiens est actio, quæ distinguitur à causa & effectu, item à Decreto DEI, & toto actu 1. proximo, estque entitas modalis.* P. 1. Pars: Causalitas in actu 2. est id, per quod causa actu ponit effectum, sed causa efficiens ponit effectum per actionem, quæ est actualis influxus causæ in effectum, vel formalis dependentia huius effectus ab hac causa. P. 2. pars: Actio est separabilis à causa, & effectu, quia dantur effectus indifferentes, ut procedant ab hac, vel illa causa: sic ignis indifferens est, ut ab hoc vel alio igne, lux ut à sole vel solo Deo producat, ergo potest dari causa & effectus, quin tamen hæc causa in hunc effectum influat, vel hic effectus ab hac causa dependeat, ergo actualis influxus, vel formalis dependentia est separabilis à causa, & effectu indifferente, de quo solo assertio loquitur. P. 3. pars: Actio creaturæ est exercitium Physicum, est temporalis, simul naturà cum effectu, cadit sub experientiam: nihil simile convenit decreto. Deinde non potest explicari obiectum decreti, volentis effectum dependere ab hac causa, nisi dicatur, velle actionem distinctam. P. 4. pars: 1. Posito toto actu 1. proximo (quatenus præcedit decretum) causa libera potest agere vel non, necessaria verò potest saltem divinitus impediri ab agendo, ergo utriusque causæ actio distinguitur ab actu 1. proximo. 2. Actus 1. proximus est prior naturà ad effectum, actio non est prior. 3. Quidquid datur

in actu 1. vel est causa, vel conditio, vel dispositio, vel aliud requisitum ad positionem effectûs, sed quod est requisitum ad hanc positionem, non est ipsa positio adeoque nec actio. P. 5. pars: Actio à naturâ unicè intenditur, ut tollat indifferentiam inter causam, & effectum, ergo est pura, & actualis determinatio rei indifferentis, ergo modus. Objic. 1. contra 2. part. Actio etiam est indifferens, ut producat, vel non producat ab hac causa; potuisset enim omnino non, vel alia loco huius produci, neque tamen producit per distinctam actionem, ergo etiam effectus, licet indifferens sit, non debet per distinctam actionem produci. Resp. D. A. est indifferens indifferentiâ logicâ, C. A. indifferentiâ physicâ, N. A. & D. C. si effectus esset tantum logicè indifferens, C. C. si est physicè indifferens, N. C. indifferentia logica est, quam habet res, ut absolute producat, vel non producat, hæc etiam actioni, & cuius creaturæ convenit, non tamen debet tolli per aliquid à re indifferente distinctum, suppositâ saltem inter essentiam, & existentiam identitate: indifferentia Physicâ est, quam res etiam habet, ut ab hac, vel alia causa producat, hæc indifferentia effectui, non verò actioni, convenit, debetq; per aliquid distinctum tolli. Objic. 2. Nullus effectus est indifferens, ut procedat à Deo, ergo saltem à Deo non producit per actionem distinctam. Resp. D. A. ut simpliciter procedat à Deo, C. A. ut procedat à Deo solo, vel influente simul cum creatura, N. A. & C. Dices. Effectus, qui creantur, v. g. Angelus, anima debent à solo Deo, & non possunt produci à causa 2., ergo saltem isti non indigent actione distincta. Resp. D. A. non possunt produci à causa 2. de potentia ordinaria, & naturali, C. A. de absoluta, & obedienciali, N. A. & C. Objic. 3. Spectat ad omnipotentiam Dei, posse facere se sola, quidquid facit cum causa 2., ergo etiam actio causæ 2. est indifferens, ut à Deo solo, vel à Deo, & causa 2. procedat, ergo debet per aliam actionem produci. Resp. D. A. nisi aliquid sit actualis influxus, essentialiter causam 2. respiciens, C. A. si sit talis influxus, N. A. & utramque C. Objic. 4. contra 3. part. Juxta SS. PP. velle Dei est operari Dei, ergo operatio Dei, sive actio, est eius decretum. Resp.

Resp. N. C. quia SS. PP. hoc modo loquendi solùm efficaciam Divinæ voluntatis, adeoque necessariam connexionem, non verò identitatem inter decretum, & actionem volunt significare. Objic. 5. Quævis creatura per seipsam dependet à Dño, ergo dependentiã ista cum quavis identificatur: atqui dependentia est actio. Resp. D. A. dependet radicaliter, quatenus exigit à Dño, vel ut causa totali, vel partiali produci, C. A. dependet formaliter, N. A. & D. C. dependentia radicalis, C. C. formalis, N. C. Objic. 6. contra 4. part. Positis dispositionibus, & negatione miraculi, totoque actu 1. proximo tollitur omnis indifferencia effectûs ad causam, & implicat, non poni actionem, ergo in his consistit actio. Resp. D. A. tollitur radicaliter, C. A. formaliter, N. A. item, implicat non poni actionem distinctam, T. A. identificatam, N. A. & C.

Assert. 42. *Actio realiter identificatur com passione.* Actualis positio effectûs, prout ab agente procedit, dicitur *actio*, & prout terminatur in passio, sive subiecto, vocatur *passio*: unde passio, & passum propriè solùm dantur, quando effectus generatur, & ita educitur ex subiecto, ut in eodem etiam sustentetur. De actione proinde generativa procedit assertio, & P. 1. Juxta Aristor. actio & passio habent se sicut via Athenis Thebas, & via Thebis Athenas, sed hæc via realiter est eadem. 2. Passio est influxus terminatus in subiecto sustentante, & actio influxus procedens ab agente, sed repugnat, influxum terminari in subiecto, & non procedere ab agente, quod influit, ergo est idem influxus. 3. Si actio generativa distinguitur à passione, vel sustentatur ab aliquo subiecto, vel non? si sustentatur, ergo denominat subiectum patiens, & est passio: si non, ergo est creatio, adeoque inter generationem, & creationem non datur discrimen, & competit creaturæ vis creandi. 4. Nulla est necessitas distinguendi actionem à passione, sed eadem actio potest causam agentem, effectum productum, & subiectum sustentans denominare. Objic. 1. In Divinis Generatio activa, & passiva distinguuntur, ergo etiam actio, & passio in creatis. Resp. N. C. nam in Divinis Generatio activa, & passiva identificantur cum distinctis, illa

nimirum cum Patre ex essentia generante hunc Filium, ista cum Filio ex essentia generato ab hoc Patre: quod non habet locum in creatis de actione, & passione. **Objic. 2.** Actio & passio constituunt diversa prædicamenta, ergo distinguuntur. **Resp. D. C.** realiter, **N. C.** ratione & formaliter, quatenus possunt concipi in ordine ad agens, & passum, quæ sæpe realiter distinguuntur, **C. C.** **Objic. 3.** Si actio distinguitur à passione, vel recipitur in termino, vel in agente, vel in subjecto sustentante? **Resp.** actionem transeuntem, quæ nim. ponit effectum ad extra, & in supposito distincto ab agente, nunquam recipi in ipso agente, sed vel in solo termino si est actio creativa, vel etiam in passio, seu subjecto sustentante si est generativa. **P.** Actio, cum sit operatio, & communicatio perfectionum, convenientius ibi est, ubi agens operatur, & cui communicat perfectiones: sed per actionem transeuntem, si est creativa, agens operatur ibi, ubi est terminus, vel insuper in subjecto sustentante, si est generativa, termino autem semper suas perfectiones communicat, ergo actio generativa in subjecto, & termino, creativa in solo termino, neutra recipitur in agente, quia agens in seipso per actionem transeuntem non operatur. **Dices 1.** ergo passum denominatur agens, quia recipit actionem. **Resp. N.** illat. quia ad hoc requiritur, ut sit principium effectivum actionis. **2.** Actio est perfectio agentis, & procedit ab agente, ergo in eo continetur, & est intrinseca. **Resp. 1. D. A.** actio immanens, **C. A.** transiens, **subdist.** est perfectio extrinseca, **C. A.** intrinseca, **N. A.** **Resp. 2. D. C.** in eodem continetur virtualiter, & in potentiâ, **C. C.** actu, **N. C.** aliâ quævis actio deberet in **D. O.** recipi. **3.** Actio est determinatio agentis, ergo est eidem intrinseca, sicut propterea ubicatio inest rei ubi catæ. **Resp. D. C.** si etiam perfectionem agenti communicat sicut ubicatio rei ubi catæ, **C. C.** si nullam communicat, **N. C.** **4.** Forma debet inesse illi, cui tribuit denominationem, sed actio tribuit denominationem agenti. **Resp. N. M.** aliâ non daretur denominatio extrinseca.

Affert. 43. *Actio in distans non potest dari naturaliter, potest supernaturaliter.* Actio in distans est, quando agens neque in

in se neque per suam virtutem, in medio propagatam, passim applicatur. P. 1. pars: 1. Experimur, solem non illuminare cubiculum obductis valuis, nec ignem accendere stupam, si corpus aliquod frigidum interiaceat, & universam causam non agere in passum, si nil in spatio intermedio potest producere. 2. Admissa actione in distans sequeretur maxima Universi perturbatio; nam nec homo ab animalibus nocivis, aut aliis agentibus inimicis, v. g. calore, frigore, &c. nec ullum aliud ens usquam esset securum ab agente fortiore, à quo etiam se nullo obstaculo, aut laterbris tueri posset, quod haud dubiè magnam perturbationem induceret, ergo sicut natura hanc perturbationem, ita actionem in distans vitare debuit. *Cont.* Natura dedit entibus virtutem locomotivam, ut à corporibus sibi noxiis fugiant, & amicis se conjungant, sed hæc virtus esset superflua, quia possent corpora noxia ubique nocere, & amica quocunque suas qualitates transmittere. P. 2. pars: 1. Nulla apparet repugnantia actionis in distans, ergo possibilis est. 2. Sufficit causam creatam applicari per aliquam concausam, ergo sufficit etiam applicari per ipsum Deum, supplementem speciali suo concursu defectum alterius concausæ: atqui hæc ratio potest ubique applicari, & ageret aliquo modo in distans. *Objic.* 1. contra 1. part. Aqua in lebetæ ad ignem posita citius calefit in superficie, quam in fundo. Vermis læsus in capite contrahit caudam. Phantasia residens in cerebro solet movere appetitum, qui datur in corde, ergo datur actio in distans. *Resp. N. C.* Ad 1. dico, initio semper aquam fundo viciniorem calefieri, particulas tamen calidiores ex inferiore in superiorem locum ascendere, ut propterea inferiores partes sunt frigus aliquantum retineant, & superiores ob concussum particularum calidarum notabilius incallescant. Ad 2. 1. jo, id provenire ex sympathia; quam habent partes ab intus vermis, ut dolente una etiam cæteræ dolorem sentiant. Id ipsum dico ad 3. si animæ sunt divisibiles; si vero indivisibiles, ut in homine, facile est, eandem animam, in cerebro ab actu phantasiæ determinatam, producere actum appetitus in corde, si tamen hæc potentia in corde, & non

nimirum cum Patre ex essentia generante hunc Filium, ista cum Filio ex essentia generato ab hoc Patre: quod non habet locum in creatis de actione, & passione. *Objic. 2.* Actio & passio constituunt diversa prædicamenta, ergo distinguuntur. *Resp. D. C.* realiter, *N. C.* ratione & formaliter, quatenus possunt concipi in ordine ad agens, & passum, quæ sæpe realiter distinguuntur, *C. C.* *Objic. 3.* Si actio distinguitur à passione, vel recipitur in termino, vel in agente, vel in subjecto sustentante? *Resp.* actionem transeuntem, quæ nim. ponit effectum ad extra, & in supposito distincto ab agente, nunquam recipi in ipso agente, sed vel in solo termino si est actio creativa, vel etiam in passio, seu subjecto sustentante si est generativa. *P.* Actio, cum sit operatio, & communicatio perfectionum, convenientius ibi est, ubi agens operatur, & cui communicat perfectiones: sed per actionem transeuntem, si est creativa, agens operatur ibi, ubi est terminus, vel insuper in subjecto sustentante, si est generativa, termino autem semper suas perfectiones communicat, ergo actio generativa in subjecto, & termino, creativa in solo termino, neutra recipitur in agente, quia agens in seipso per actionem transeuntem non operatur. *Dices 1.* ergo passum denominatur agens, quia recipit actionem. *Resp. N.* illat. quia ad hoc requiritur, ut sit principium effectivum actionis. *2.* Actio est perfectio agentis, & procedit ab agente, ergo in eo continetur, & est intrinseca. *Resp. 1. D. A.* actio immanens, *C. A.* transiens, *subdist.* est perfectio extrinseca, *C. A.* intrinseca, *N. A.* *Resp. 2. D. C.* in eodem continetur virtualiter, & in potentia, *C. C.* actu, *N. C.* alias quævis actio deberet in Deo recipi. *3.* Actio est determinatio agentis, ergo est eidem intrinseca, sicut propterea ubicatio inest rei ubicate. *Resp. D. C.* si etiam perfectionem agenti communicat sicut ubicatio rei ubicate, *C. C.* si nullam communicat, *N. C.* *4.* Forma debet inesse illi, cui tribuit denominationem, sed actio tribuit denominationem agenti. *Resp. N. M.* alias non daretur denominatio extrinseca.

Affert. 43. *Actio in distans non potest dari naturaliter, potest supernaturaliter.* Actio in distans est, quando agens neque in

In se neque per suam virtutem, in medio propagatam, passio applicatur. P. 1. pars: 1. Experimur, solem non illuminare cubiculum obductis valuis, nec ignem accendere stupam, si corpus aliquod frigidum interiaceat, & universam causam non agere in passum, si nil in spatio intermedio potest producere. 2. Admissa actione in distans sequeretur maxima Universi perturbatio; nam nec homo ab animalibus nocivis, aut aliis agentibus inimicis, v. g. calore, frigore, &c. nec ullum aliud ens usquam esset securum ab agente fortiore, à quo etiam se nullo obstaculo, aut latebris tueri posset, quod haud dubie magnam perturbationem induceret, ergo sicut natura hanc perturbationem, ita actionem in distans vitare debuit. Conf. Natura dedit entibus virtutem locomotivam, ut à corporibus sibi noxiis fugiant, & amicis se conjungant, sed hæc virtus esset superflua, quia possent corpora noxia ubique nocere, & amica quocunque suas qualitates transmittere. P. 2. pars: 1. Nulla apparet repugnantia actionis in distans, ergo possibilis est. 2. Sufficit causam creatam applicari per aliquam concausam, ergo sufficit etiam applicari per ipsum Deum, supplementem speciali suo concursu defectum alterius concausæ: atqui hac ratione potest ubique applicari, & ageret aliquo modo in distans. Objic. 1. contra 1. part. Aqua in lebere ad ignem posita citius calefit in superficie, quam in fundo. Vermis læsus in capite contrahit caudam. Phantasia residens in cerebro solet movere appetitum, qui datur in corde, ergo datur actio in distans. Resp. N. C. Ad 1. dico, initio semper aquam fundo viciniorē calefieri, particulas tamen calidiores ex inferiore in superiorem locum ascendere, ut propterea inferiores partes sunt frigus aliquantum retineant, & superiores ob concursum particularum calidarum notabilius incalēscant. Ad 2. 1. jo, id provenire ex sympathia; quam habent partes ab infimo vermis, ut dolente una etiam ceteræ dolorem sentiant. Idipsum dico ad 3. si animæ sunt divisibiles; si vero indivisibiles, ut in homine; facile est, eandem animam, in cerebro ab actu phantasiæ determinatam, producere actum appetitus in corde, si tamen hæc potentia in corde, & non

etiam in cerebro residet. Possent adhuc plures experientiarum obijci, quibus actio in distans evinci videtur: verum si penitius examinentur, vel sunt fabulosæ, vel magicæ, vel supernaturales, vel debent refundi in rerum sympathiam, & antipathiam, vel possunt per qualitates occultas, quas agentia emittunt, explicari. Objic. 2. contra 2. part. *Causa nec divinitus potest agere, nisi sit applicata in tempore, ergo etiam si non est applicata in loco.* Resp. 1. inde probari, quod causa debeat esse cum passo penetrata. Resp. 2. N. C. nam causa ut possit agere, debet existere juxta Assert. 36., & si agit, ponendo actionem, debet hanc passum recipere: atqui potest recipere, licet in eo loco non sit, ubi est causa; non verò potest, si actio non pro eodem tempore à causa ponatur, ergo debet causa necessario coexistere, passo quoad tempus, non verò quoad locum. Objic. 3. *Virtus non applicata est, quasi non esset, sed virtus, quæ non est, non potest agere, ergo.* Resp. D. M. virtus nec per se, nec per concausam applicata, C. M. virtus tantum per se non applicata, attamen per concausam, N. M. Objic. 4. *Causa ut agat, debet proximè posse agere, sed proximè potens agere constituitur per applicationem.* Resp. D. m. per applicationem, vel in se, vel in sua concausa, C. m. semper in se. N. mi. & C.

Assert. 44. *Non solum causa creata, sed etiam DEVS determinatè, & essentialiter respicit omnes effectus possibles.* P. 1. *Causam creatam, vel Deum respicere effectus possibles, est ita cum iis connecti, ut unico implicante etiam Deus, vel causa creata implicaret, sed ita connectitur Deus, vel causa creata; nam si implicaret unicus effectus, etiam virtus, & potentia illius productiva implicaret, quia ad impossibile non datur potentia, sed hæc potentia identificatur cum causa, ergo implicaret aliquod prædicatum identificatum causa, ergo etiam causa.* 2. *Causa habet æqualem potentiam ad omnes effectus ejusdem speciei, ergo si repugnet potentia productiva unius individui, etiam potentia ad omnia individua repugnet: atqui si unum individuum repugnat, etiam potentia ad illud repugnat, ergo repugnat ad omnia: atqui in hac potentia consistit essentia*

Cum

tia causæ, ergo etiam hæc essentia repugnaret. 3. Implicante creatura Deus non posset ei suas perfectiones communicare, sed hæc communicabilitas est cum Deo identificata, & implicaret, ergo etiam Deus implicaret. 4. Deus in sua Essentia perfectissimè cognoscit omnia possibilis, & impossibilia, ergo Essentia Dei determinatè connectitur cum quavis re possibili, & impossibili, sicut cognitio cum suo objecto: atqui hæc Essentia periret, si creatura possibilis fieret impossibilis, vel vicissim, sicut cogitio 10. homines representans periret, unico dempto. Et his inferimus, quamlibet etiam creaturam cum altera quoad possibilitatem essentialiter connecti, ita ut unâ implicante etiam altera imò omnes creaturæ implicarent, quia unicâ creaturâ implicante etiam Deus implicaret, quo implicante omnia implicant. Objic. 1. Deus non connectitur cum creaturâ actu existente, ergo nec cum possibili. Resp. D. C. nec cum possibili actuata, C. C. nec cum possibili non actuata, N. C. Objic. 2. Deus est ens summè absolutum, & sibi sufficiens, ergo non dependet à creatura. Resp. D. A. in existendo, C. A. quoad possibilitatem, N. A. & C. Objic. 3. Dependens & connexio Dei cum creatura possibili arguit imperfectionem, ergo non datur in Deo. Resp. N. A. arguit enim potius perfectionem, quia non provenit ex aliqua insufficientia, sed fundatur in infinita abundantia Bonitatis, de cujus essentia est, posse se communicare, quævis communicativa ut maneat, debent creaturæ necessariò esse possibles. Objic. 4. Deus est possibilitas omnium rerum, ergo si respicit effectus possibles, seipsum respicit, quod est absurdum. Resp. D. A. extrinseca, C. A. intrinseca, N. A. & C. Deus cum hac, non cum illa connectitur. Objic. 5. Possibilitas intrinseca rerum est nihil, ergo Deus connecteretur cum nihilo. Resp. D. A. est nihil physicè, & absolutè, C. A. logicè & conditionatè, N. A. deinde etiam connexio ista non est propria & talis, qualis datur inter causam & effectum actu existentes, sed solum est impropria, vi eius implicante creatura, quæ defacto possibilis est, etiam Deus implicaret. Objic. 6. Licet musca, v. g. implicaret, posset Deus adhuc producere, quidquid

non implicat, ergo adhuc maneret omnipotens, & omnia
 bus effectibus possibilibus communicabilis. Resp. D. C.
 maneret omnipotens omnipotentia tali, qualem defacto
 habet, N. C. omnipotentia facta, & chimerica, qualem
 non potest habere, C. C. Dices. Ergo musca est æque ne-
 cessaria sicut Deus. Resp. quoad existentiam, N. quoad
 possibilitatem, T. Deus enim, quia est fundamentum, &
 radix, cur creature possibile sint, saltem fundamen-
 taliter, & radicaliter est ens etiam quoad possibilitatem magis
 necessarium.

*Affect. 45. In rebus creatis probabiliter datur potentia obediens
 status universali, ut cuius quodvis ens à DEO elevari potest ad pro-
 ducendum quilibet, nisi specialis repugnantia obstat, uti obstat,
 v. g. in productione sui ipsius, vel actionum, quæ essentia-
 liter alias causas respiciunt. P. I. Deus actu elevavit que-
 dam entia ad producendos effectus indebitos, ergo potest
 elevare. P. A. Eliseus sale aquas dulcoravit, 4. Reg. 2.
 Idem coniecto in aquas ligno velut magnoce usus est, & fe-
 curim in flumen delapsam attraxit. 4. Reg. 6. Christus lu-
 to oculos cæci liniens visum restituit, Joan. 9. Piscina pro-
 batice sanabat quamcunque infirmitatem, Joan. 5. qui ef-
 fectus non à solo Deo ad præsentiam harum rerum operan-
 te producti sunt, ne instar magi illusisse plebi videretur,
 sed sal, lignum, lutum, aqua verè, & physicè concurrerunt,
 & à Deo in eum finem assumpti sunt, ut ostendat magnitu-
 dinem potentia, qua effectus quosvis mirabiles per quas-
 cunque res omni virtute destitutas imò effectibus præsertim
 contrarias possit producere. 2. Quævis res ad quam omni-
 que aliam habet virtutem inchoatam, ergo juxta Advers.
 potest elevari. P. A. Virtus inchoata est proportio, vel
 inter effectum & causam, vel inter effectum naturaliter de-
 bitum & indebitum, sed talem proportionem habet quævis
 res creata cum alia, quia omnes conveniunt in predicato
 Entis, substantia, vel accidentis, &c. Ineq. potest certus huius con-
 venientia gradus, qui ab Advers. requiratur, determinari,
 Conf. Major datur proportio inter ens naturale & naturale,
 quam inter naturale & supernaturale; illa æquæ sunt in eo-
 dem, ista in diverso ordine entium; atqui ens naturale ha-
 bet*

bet sufficientem proportionem ad producendum supernaturale, ut patet in animâ respectu actuum supernaturalium, ergo etiam ens naturale est sufficienter proportionatum ad quodvis naturale; cur ergo non sit etiam proportionatum ad quodvis supernaturale? si enim homo habet proportionem ad entia supernaturalia, cur non etiam alia res, cuius una causa naturalis non habeat majorem proportionem, quam altera ad effectus supernaturales? 3. Causa naturalis potest aliam ignobiliorem elevare, & cum ea concontrahere ad effectum ignobiliorem indebitum: sic accidentia elevantur à substantia ad producendam aliam, species visibiles à potentia visiva ad actum vitalem, phantasmatum materialia ab intellectu ad producendam speciem intelligibilem: & universim, quo instrumentum conjungitur causæ principali perfectiori, eò plus potest, ergo etiam Deus potest res creatas elevare ad effectus indebitos, & quidem ad omnes etiam supernaturales; res enim creatæ, cum per elevationem conjungantur Deo, qui omnia potest, etiam omnia poterunt. 4. Potentia obedientialis arguit in Deo specialem perfectionem, quæ eidem negatâ hac potentia non competeret; aliunde verò nulla ejus apparet implicatio, ergo datur. C. patet, sicut enim Deo tribui debet omnis possibilis perfectio, ita omne id debet admitti, quo negato non potest Deo aliqua perfectio possibilis tribui. A. quoad 2. partem constabit ex objecti. quoad 1. P. Specialis perfectio est supreni artificis, posse quavis re, etiam de se ineptâ uti tanquam instrumento, & cum ea ad quemvis effectum concurrere, sed negatâ potentia obedientiali perfectio ista non competeret Deo, qui virtutum non minus, quam artifices creati certis tantum instrumentis effect assignatus ad operandum. Obije. 1. Admissâ hac potentia sequeretur, Omnipotentiam Deum se non latius extendere, quam potentiam creatam, & hanc æque esse infinitam, quia nihil potest assignari à Deo producibile, quod non saltem à tota collectione creaturarum potest produci: atqui Deus creaturam sibi in nulla perfectione potest facere æqualem. Resp. 1. Nemo dicit, intellectum creatum esse infinitum, vel æqualem Divino Intellectui, licet ille se pos-

sit æque ad omne cognoscibile extendere. Resp. 2. N. seq. & eius prob. quia nec quævis creatura in particulari nec tota earum collectio seipsam, vel actiones ab aliis causis, aut à solo D^{no} dependentes, vel omnia entia à se distincta producere potest, ad quæ tamen se D^{us} extendit. Resp. 3. *gnia* T. seq. N. m. & dico, creaturam ea, quæ D^{us} virtute producit, solum virtute aliena, & elevata producere, adeoque non esse D^{no} æqualem in aliqua perfectione simpliciter, & sub ea ratione, sub qua perfectio D^{no} convenit, & infinitatem dicit. Objic. 2. Creatura posset semper elevari ad plures, & perfectiores effectus in infinitum, ergo esset infinita, quod repugnat. Resp. D. C. esset infinita, infinitate se tenente ex parte creaturæ, N. C. ex parte potentie elevantis, C. C. creatura ergo etiam, ut universaliter elevabilis in se nunquam fieret infinita. Objic. 3. Perfectio effectus arguit perfectionem causæ, ergo creatura potens elevari ad producendos semper effectus perfectiores est illimitatæ virtutis. Resp. D. A. causæ adæquatæ, principalis, & agentis ex virtute propria, C. A. causæ inadæquatæ, agentis ex virtute aliena, & per modum instrumenti, N. A. & C. Objic. 4. Posse D^{no} cooperari ad unum effectum est perfectio, ergo posse ad infinitos semper perfectiores est infinita perfectio. Resp. D. A. est perfectio specialis, & distincta à perfectionibus, quæ alias creaturæ competunt, N. A. est perfectio indistincta, C. A. & N. C. nam posse D^{no} per virtutem elevatam cooperari, sive ad unum, sive ad infinitos effectus, est ipsa elevabilitas, quæ cum creatura identificatur, adeoque finitæ perfectionis est, sicut creatura. Objic. 5. Hæc potentia aliunde supponit virtutem indefectibilem, & ad effectum sufficientissimam, item in ordine ad infinitos effectus non potest actuari, quia semper finitos produceret, ergo est superflua. Resp. 1. idem solvendum esse in potentia naturali, v. g. ignis ad producendū aliū, vel animæ ad cognitiones infinitas. Resp. 2. N. C. nam virtus ista indefectibilis est solum sufficiens, & causa totalis in actu 1. & in actu 2. suū concursum attemperat: deinde debet potentia posse actuari in ordine ad effectus posibles, adeoque solum ad effectus syncategorematicè nō categorematicè infinitos.

Objic. 6.

Objic. 6. Potentia ista esset naturalis, quia cum creatura identificatur, & non esset, quia non potest naturaliter exire in actum, ergo implicat. Resp. idem pugnare contra potentiam animæ ad actus supernaturales. Resp. 2. esse, & non esse naturalem sub diversa consideratione. Resp. 3. esse simpliciter naturalem, ad quod sufficit, eam posse naturaliter exire in actum in ordine ad effectus primariò, per se & à naturâ intentos. licet non possit in ordine ad alios, secundariò & per accidens intentos, quia respectu illorum est positiva potentia, & habet jus, respectu horum est potentia tantum negativa, passiva capacitas, & mera non repugnantia. Objic. 7. Admissè hac potentia, sequitur 1. quamlibet creaturam defacto physicè concurrere ad omnem effectum, quia habet potentiam, & est sufficienter applicata per Omnipotentiam DEI. 2. Muscam posse elevari ad creandum, quod tamen omnes vires creatas superat. 3. Lapidem posse elevari ad producendam visionem, adeoque denominari videntem. Resp. N. 1. sequi quia habet tantum potentiam remotam non proximam, quæ Decretum DEI ad præstandum concursus includit. 2. & 3. seq. C. nam creare superat creaturæ vires solum naturales; lapis verò non propterea posset denominari videntem, quia non concurret ut principium vitale, recipiendo visionem: imò si etiam visio poneretur in lapide, non posset dici *videns*, sed *habens visionem*, quia prioris denominationis non est capax, sed tantum posterioris. Objic. 8. Causa etiam elevata non potest dare, quod non habet, sed musca, v. g. non habet perfectiones Angeli. Resp. D. M. causa principalis, adæquata & agens ex virtute propria. C. M. inadæquata & agens ex virtute aliena ac per modum instrumenti, subdist. si etiam nihil habet, quod potest elevari, C. M. si habet saltem aliquid elevabile, N. M. musca, vel alia creatura habet saltem virtutem inchoatam, estque DEI Dominio perfectissimè subjecta, ut propterea possit elevari. Dices, Musca secundum se est improporzionata ad producendum Angelum, & per elevationem hæc improporzio nõ tollitur, quia non mutatur essentia muscæ, ergo etiam ut elevata non potest producere Angelum.

Resp.

Resp. N. C. quamvis enim ista improporatio intrinsecè per elevationem non tollatur, extrinsecè tamen eatenus tollitur, quatenus per conjunctionem principii proportionatè suppletur.

Assert. 46. Causa materialis extrinseca est subjectum, quod ut prius naturâ recipit immediatè actionem productivam formæ: adeoque ad hanc causam duo requiruntur. 1. Ut habeat prioritatem naturæ ad actionem productivam formæ generatæ. 2. Ut immediatè actionem recipiat. P. His positis habetur, quidquid ad causam materialem extrinsecam requiritur, alterutro autem ablato non habetur, ergo in his consistit causa materialis extrinseca. *P. A.* quoad 1. part. Tale subjectum, eò quòd sit prius naturâ, & immediatè recipiat actionem, est causa Physica ex *Assert. 23.* & non est causa efficiens, quia hæc non recipit, sed producit actionem: atqui alia causa Physica non datur quàm efficiens, & materialis extrinseca, ergo tale subjectum est causa materialis extrinseca. *P. A.* quoad 2. part. Si hoc subjectum non esset prius naturâ, sed sufficeret, illud immediatè recipere actionem productivam formæ, etiam Angelus, aut forma quæcunque esset subjectum sustentationis, aut causa materialis respectu suæ productionis, quod est impossibile, cum nihil possit seipsum sustentare: si vero sufficeret subjectum esse prius naturâ, & recipere formam, vel unionem absque eo, quòd immediatè recipiat actionem, materia 1. esset subjectum sustentationis, & talem propter causalitatè exerceret respectu animæ rationalis, qualem exercet respectu formæ materialis; ergo utrumque requisitum necessarium est. Unde ad causam materialem extrinsecam non sufficit, esse subjectum, quòd mediante unione recipit formam in fieri, & conservarià subjecto dependentem. Ratio est, quia omnis causa debet dare esse effectui, sed tale subjectum, si aliam causalitatem in formam non exercet, non dat esse formæ; vel enim daret esse per modum partis, vel per modum principii extrinseci? alius modus non superest: non 1. quia subjectum non est pars formæ: non 2. nam quòd dat esse ut principium extrinsecum, debet dare per productionem adeoque ad productionem

non effectus concurrere, sed subjectum, si tantum causat formam mediante unione, non dat ei esse per productionem. Deducitur ulterius, causalitatem in actu 2. causæ materialis extrinsecæ esse actionem productivam formæ, immediatè in subjecto proprii naturâ receptam; per hanc enim causa materialis formaliter sustentat, causat & facit actu dependentem à se formam generatam. Denique colligitur discrimen inter generationem & creationem, & quòd ad istam major requiratur virtus quàm ad illam; ista enim unico tantum fulcro nempe termino, illa verò duplici scil. suo termino, & causa sustentante opus habet: atqui influxus, qui indiget paucioribus fulcris, à quibus sustineatur, quia est fortior, requirit etiam majorem virtutem, quàm alius influxus, qui pluribus fulcris indiget. Dices 1. Juxta hanc doctrinam non potest assignari differentia inter causam efficientem, & materialem extrinsecam, cum utraque in effectum physicè, & per actionem influat. Resp. differentiam esse omnibus ab experientia notissimam; quivis enim experitur, aliter se habere, si seipsum sponte movet, & si ab alio movetur, ibi enim habet se activè, hic passivè: atqui eodem modo se causa efficiens, & materialis, illa nimirum activè, ista passivè se habet. Dices 2. Illud est causalitas causæ materialis extrinsecæ, per quod ea fit subjectum formæ, sed fit subjectum per unionem. Resp. D. M. subjectum sustentationis, C. M. subjectum informationis, N. M. per unionem fit præcisè subjectum informationis, & per actionem subjectum sustentationis, Dices 3. Per unionem dependet forma à causa materiali tanquam à subjecto, ergo unio est causalitas. Resp. D. A. tanquam à subjecto informationis, C. A. tanquam à subjecto sustentationis. N. A. & C.

Assert. 44. *Causa formalis extrinseca, sive idea est forma, quam effectus imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem.* Dividitur in ideam formalem, & objectivam: illa est cognitio repræsentans formam, ista est ipsa forma, sive objectum, cui artifex conatur effectum assimilare. Data definitio potius convenit idææ objectivæ, quàm formali, P. Idea est forma, cui agens intendit assimilare effectum,

atum, atqui non intendit assimilare cognitioni, sed potius objecto cognito. Conf. Idæa plerumque respicitur ab artifice operante, cognitio autem non respicitur (neque necesse est ut reflexè respiciatur) sed ipsum objectum, ergo hoc potius est idæa. Causalitas in actu 2. causæ formalis extrinsecæ est actio productiva effectûs ad imitationem idææ, ad quam causalitatem requiritur 1. cognitio potens dirigere artificem ad effectum idææ assimilandum. 2. Intentio effectum producendi. 3. Actualis operatio, qua effectus dependenter a cognitione, & intentione producitur; si actio indifferens est, ut ab hac, vel alia cognitione, aut intentione procedat, requiritur 4. Decretum DOMINI, decernentis cum agente intuitu hujus cognitionis, & intentionis concurrere. Dices 1. Si objectum est idæa, vel est objectum, quod artifex efficit, vel aliud distinctum? non 1. quia effectus debet idææ assimilari, nihil autem potest sibi ipsi assimilari: non 2. quia cognitio objecti distincti non est necessaria. Deinde artifex, ut rationabiliter operetur, debet illud opus cognoscere, quod vult facere, ergo non est necesse ut cognoscat aliud distinctum. Resp. Idæam, quia ad ejus similitudinem possunt plures effectus fieri, non esse ipsum objectum, quod artifex facit, sed rationem aliquam communem, cui effectus hic & nunc assimilatur. Dices 2. Hac ratione idæa, & idæatum non distinguuntur, cum hoc in illa contineatur. Resp. si idæatum aberrat ab idæa, distinguatur adæquatè; si non aberrat, distinguatur saltem inadæquatè quod sufficit. Dices 3. Causa formalis extrinseca, vel spectat ad causam efficientem, vel formalem? Resp. posse reduci ad utramque, in quantum enim est quædam forma, ad cujus imitationem effectus in suo esse specifico constituitur, ad causam formalem reducitur, quia sicut forma intrinseca effectum intrinsecè, ita hæc causa eundem extrinsecè ad certam speciem determinat: quatenus verò artificem dirigit, & proximè potentem reddit ad hunc determinatè effectum producendum, directivè eundem efficit, adeoque ad causam efficientem spectat.

Assert. 48. Causa finalis est id, cujus obtinendi gratiâ aliquid fit. Sive est principium, quod propter suam bonitatem

movet operantem ad ponenda media, per quæ finis obtineri possit. Unde duo requiruntur, ut aliquid possit esse finis. 1. Debet apparere sub ratione boni, alias non potest ad sui amorem, & appetitum movere: bonum autem triplex est: *honestum*, quod possidentem laude, & præmio dignum facit: *delectabile*, quod possidenti gaudium, vel delectationem affert: & *utile*, quod servit ad consequendum aliud bonum. Bonum honestum, & utile (sive verum sit, sive tantum apparens) possunt habere rationem finis, non verò bonum utile quia tale, quia finis appetitur, ut ipse obtineatur, sed bonum utile amamus, non tam ut ipsum, quàm ut aliud bonum per ipsum obtineatur. 2. Finis, quamvis re ipsa possit esse impossibilis, debet tamen apparere ut possibilis; nemo enim movetur ad ponenda media in ordine ad finem, quem videt esse impossibilem. Finis dividitur in finem cui, finem qui, & finem quo: *finis cui* est subjectum, cui bonum volumus; *finis qui* est ipsum bonum, quod volumus: *finis quo* est conjunctio finis qui cum fine cui, sive est possessio boni. Definitio data, licet cuivis fini seorsim considerato applicari possit, propriè tamen soli complexo ex omnibus 3. finibus convenit, nam agens operatur non propter bonum in abstracto, sed propter illud ut sibi, vel alteri obtinendum, ergo per suum appetitum indivisibiliter in omnes 3. fines fertur. Objic. 1. Potest quis amare medium, quia amet finem, ergo etiam bonum utile habet rationem finis. P. A. Avarus amat pecunias, non autem earum expensionem, sed pecuniæ sunt medium, expensio est finis. Resp. pecunias respectu avari non esse medium nec bonum utile, sed potiùs bonum delectabile; avarus enim eas præcisè amat, ut possideat, & earum aspectu, & possessione delectetur. Objic. 2. Bonum delectabile ordinatur ad honestum, ergo non est finis. Resp. D. A. ex intentione naturæ, C. A. semper ex libera determinatione agentis, quod sæpe in bono delectabili quiescit, N. A. & C. Objic. 3. Finis est realis causa, ergo etiam ejus bonitas debet esse realis, & non sufficit apparens, vel impossibilis. Resp. D. A. quæ tamen solum intentionaliter causat movendo, C. A. quæ causat realiter, & physice,

ficè, N. A. & C. potest enim etiam bonitas solùm apparenti
imò impossibilis, si ut possibilis proponatur, movere vo-
luntatem, & intentionaliter causare. *Objic. 4.* Finis qui
intenditur propter finem cui, ergo tantùm est medium, &
non finis. *Resp. D. A.* propter finem cui, h. e. in ejus bo-
num, C. A, propter finem cui ut obtinendum, N. A. & C.
medium enim illud est, quod intenditur propter alterum
ut obtinendum.

*Assert. 49. Causalitas in actu 1. causæ finalis est ipsa bonitas fi-
nis, cujus cognitio est pura conditio. P. 1.* Causalitas in actu 1.
causæ finalis est id, quod movet cognoscentem ad amorem
sui, & ad ponenda media pro sui consecutione, sed sola bo-
nitas ita movet, & non cognitio, 2. Causalitas finis ut
operantem possit movere, debet ab eodem cognosci, sed
cognitio bonitatis plerumque non cognoscitur, raro enim
quis se supra cognitionem finis reflectit, nec debet se refle-
tere. Igitur cognitio ad causam finalem se tantùm habet
ut conditio sine qua non, quia finis non potest movere vo-
luntatem, nisi cognoscatur. *Objic. 1.* Pro diversitate co-
gnitionis etiam diversa est vis motiva, & effectus causæ fi-
nalis; objectum enim obscurius cognitum non ita allicit,
nec amorè sui tam intensum causat, quam si clarius cogno-
scatur, ergo cognitio partialiter movet. *Resp. 1. N. C.* quia
etiam vis activa, & effectus causæ efficientis diversus est pro
diversitate applicationis, quæ tamen est pura conditio.
Resp. 2. D. A. diversa est vis motiva, & effectus præcisè ra-
tione diversæ applicationis, C. A. diversa est in se, & ra-
tione sui, N. A. & C. *Objic. 2.* Finis ut cognitus movet,
ergo cognitio constituit virtutem movendi. *Resp. N. C.*
quia etiam causa efficiens agit ut approximata. *Objic. 3.*
Finis movet per suum esse intentionale, quod est cognitio,
Resp. movet per esse intentionale tanquam per puram con-
ditionem, C. tanquam per virtutem motivam, N. *Ob-
jic. 4.* Existencia causæ efficientis est ejus causalitas, ergo
etiam existencia finis est ejus causalitas, sed existencia finis
est cognitio. *Resp. 1.* si existencia rei distinguitur ab es-
sentiâ, N. A. *Resp. 2. N. C.* nam existencia causæ effi-
cientis cum eadem, ut suppono, identificatur, ergo est etiam
tiam

tiam ejus causalitas in actu 1. at verò existentia causæ finalis ab eadem distinguitur. Objic. 5. Sæpe aliquis quiescit in sola cognitione rei, ergo cognitio habet rationem finis. Resp. D. C. tunc, quando est ipsum bonum amatum, C. C. quando applicat bonitatem à se distinctam, N. C.

Assert. 50. *Motus est actus entis in potentia prout in potentia*, sive, est actio eductiva termini ex subjecto, habente prius privationem illius termini. Unde à ratione motus excluditur creatio, actio conservativa, & generatio formæ colorum, quia nulla præsupponit subjectum, habens immediate ante privationem termini: Econtra convenit definitioni omni alteri motui tam instantaneo quàm successivo: instantaneus est, cujus terminus simul acquiritur, v. g. productio formæ substantialis: successivus, cujus terminus acquiritur successivè per partes, ex quibus posteriores cum prioribus unam totam formam constituunt, v. g. productio caloris, cujus omnes gradus unam certam intensiorem faciunt. Ratione termini motus ulterius dividitur in generationem (prout ea nunc ordinariè contingit, & privationem termini in subjecto præsupponit) ad generationem, augmentationem, alterationem, & motum localem: *generatio* est motus ad novam formam substantialem, *adgeneratio* ad novam materiam, vel quantitatem in viventibus, *augmentatio* ad novam quantitatem in non viventibus, *alteratio* ad qualitatem, *motus localis* ad locum. Objic. 1. Motus est actus imperfectus, & relinquens potentiam adhuc capace[m] ulterioris perfectionis, sed motus instantaneus non est actus imperfectus, quia per eum tota formæ perfectio simul acquiritur. Resp. N. M. motus enim tantum eatenus dicitur motus imperfectus, quatenus est tendentia ad novum terminum, quod etiam de motu instantaneo verum est. Objic. 2. Quivis motus includit 2. instantia, unum, quo privatio termini, alterum, quo motus ad terminum datur, sed hoc non convenit motui instantaneo. Resp. N. m. licet enim terminus in unico instanti producat, ipse tamen motus instantaneus semper 2. instantia involvit. Objic. 3. Actus & potentia opponuntur, ergo

M

motus

motus non potest esse actus entis in potentia prout in potentia. Resp. D. A. opponuntur pro eodem instanti, C. A. pro diverso, N. A. & C. Objic. 4. Quævis forma generata, vel unio est actus entis in potentia, &c. ergo sunt motus, quod est falsum, cum potius sint termini motus. Resp. N. A. quia per actum intelligitur actus ut quo seu actio productiva.

Assert. 51. Locus extrinsecus est superficies corporis continentis, immobilis, & prima. Sive est illius corporis, in quo res locata continetur, extrema pars eandem immediatè ambiens, & immobilis. Unde patet 1. definiri hic locum proprium, & rei locatæ commensuratum, qualis est superficies, v. g. aëris hominem, vel aquæ piscem immediatè ambiens: locus communis est superficies major quàm res locata, nec eam immediatè tangit, sed plura locata ambire potest ideoque communis dicitur ut templum. Patet 2. locum extrinsecum posse constari ex partibus corporum diversæ speciei; si quis enim media sui parte esset aquæ immersus, partim ab aëre, & partim ab aqua ambiretur. Patet 3. vas aliquod, vestem & universim illam superficiem, quæ mobilis est, & ad hoc ordinatur, ut cum re contenta circumferri possit, vel eam comitari debeat, propriè non habere rationem loci. Objic. 1. Superficies aëris aut aquæ, rem locatam ambiens, non est immobilis, ergo non est locus. Resp. D. A. si materialiter, & se solâ spectetur, C. A. si formaliter unà cum sui ubicatione, N. A. debet ergo immobilitas loci desumi ab ejusdem ubicatione, quæ facit eum distare certo modo à punctis fixis, h. e. à 2. polis cæli, & centro terræ, & sic locus in sensu composito unà cum sui ubicatione omnino immobilis est, sicut ipsa ubicatio immobiliter certo loco est affixa. Objic. 2. Hæc modo etiam vas, v. g. dolium est immobile, ergo est locus. Resp. 1. T. totum, si vas unà cum sui ubicatione spectetur, Resp. 2. N. C. nam vas ex suo fine ordinatur, ut comiteret liquorem contentum, si hic transferatur, quod de superficie aëris, aut aquæ non potest dici. Objic. 3. Si locus formaliter spectatus includit ubicationes, quæ fundant certam distantiam à punctis fixis, tunc quærenti, ubi sit res, per

per istam distantiam responderi debet, sed hoc nemo facit. Resp. ita responderi quidem à Geographis, qui regnum, vel integrum orbem descripturi, locum regionis, aut civitatis per certam distantiam à punctis fixis indicant: ordinariè verò per hanc distantiam ideo non respondetur, quia interrogans potius vult scire rei distantiam ab aliò loco sibi aliunde noto, per quam proinde distantiam, ut quærenti satisfiat, responderi solet. Objic. 4. Si mundus aliò transferretur, retineret Augusta, v. g. eandem distantiam à punctis fixis, non tamen eundem locum, ergo locus non rectè explicatur per istam distantiam. Resp. N. A. quoad 1. part. quia per puncta fixa intelligitur illud spatium, in quo defacto, sive re ipsa sunt, sive concipiuntur esse ista puncta, à quibus proinde Augusta non eodem modo distaret. Objic. 5. Locus etiam est in loco, ergo datur locus loci, & processus in infinitum. Resp. D. A. est in loco intrinseco, vel extrinseco, C. A. semper in extrinseco, N. A. quivis locus est in loco extrinseco, & intrinseco usque ad supremam spheram, quæ secundùm extimã superficiem connexam in loco solùm intrinseco existit.

Assert. 52. *Vacuum supernaturaliter est possibile, in eo tamen non potest naturaliter fieri motus, per quem causatur novum vacuum.* Vacuum est locus carens corpore, aptus tamen repleri: non posse naturaliter dari, omnes, qui Aristotelem sequuntur, consentiunt, & colligitur ex horrore, quem natura habet ad vacuum, ut contra propriam inclinationem agere, & summam violentiam pati malit, quam admittere vacuum: ad quod nempe impediendum gravia contra inharam exigentiam non descendunt imò cum violentia ascendunt, & quæ facillè ex se sunt mobilia, nullo conatu se patiantur loco movere, uti ab experientis obviis competitur est: quòd autem natura ita extremè horreat vacuum, inde provenit, quia influxus corporum cælestium, & minus sublunarium in sublunaria, cum per lineas rectas fiat, & mediantibus qualitatibus, quæ subjecto indigent, non posset per vacuum propagari, adeoque dato vacuo impediretur, ergo quantum est necessarius iste influxus, ut omnia in hoc universo foveantur & conserventur, tantum natura;

quæ in necessariis non deest, ab omni eo, quod hunc influxum impedit, atque adeo etiam à vacuo horret. P. nunc 1. pars: Nulla apparet repugnantia vacui, ergo est absolute possibile. Conf. Potest Deus agere contra alias rerum exigentias, ergo etiam contra hanc, qua corpora exigunt sibi esse contigua, præsertim, cum damnum, quod ex vacuo sequeretur, facile possit aliâ viâ supplere. P. 2. pars: Ex horrore proximè explicato, quem natura habet ad omne, & consequenter etiam ad illud vacuum, quod de novo per motum in vacuo factum induceretur. Unde licet in vacuo possibles sint motus alterationis, generationis, vel adgenerationis, quo ignis, v. g. calefaceret, & accenderet stupam, vel homo bene pastus, & in vacuo collocatus nutriretur, non tamen potest dari motus localis, per quem nova discontiguitas corporum oriretur, v. g. lapis fornici adhærens non posset per vacuum cadere deorsum; licet caderet, si esset in medio vacui suspensus. Objic. 1. Si lapis in medio vacui suspensus moveretur deorsum, daretur novum vacuum, quia in locum lapidis nullum aliud corpus succederet. Resp. N. seq. quia ut detur vacuum, debet locus extrinsecus, ambiens vel tangens corpus, ab eodem discontiguari, quin aliud corpus succedat; lapis autem ponitur esse in medio vacui, & nulli loco, vel corpori contiguus. Objic. 2. Vel talis lapis moveretur motu instantaneo, vel successivo? non instantaneo, quia naturaliter non potest corpus simul ad medium, & remotum spatium pervenire: non successivo, quia hic motus provenit à resistantia medii, sed in vacuo non datur resistantia medii. Resp. moveri motu successivo, qui non à sola resistantia medii, sed insuper à virtute limitata entium creatorum provenit, quia etiam spiritus, qui nullam patiuntur resistantiam, successivè moventur.

Assert. 53. *Ubicatio non identificatur cum loco extrinseco, & re locata, nec cum Decreto DEI, nec cum actione productiva rei ubicate, aut sui ipsius, sed est entitas rei ubicate intrinseca; per seipsam unita, & modalis.* Ubicatio est formalis præsentia rei in loco, sive est forma, per quam res formaliter hic est, aut alibi. Ubicatio alia est permanens, alia fluens: hanc habet

bet res, dum est in motu, illam dum quiescit; ad utramque autem requiritur, ut res diutius quam per unicum instans duret. Dividitur ulterius in definitivam, & circumscriptivam: illa ponit rem totam in toto spatio, & totam simul in qualibet parte spatii: ista ponit totum in toto spatio, & partes totius in partibus spatii: P. 1. pars: Potest existere locus extrinsecus, & res locata, quin res existat in tali loco, ergo rem existere in loco est aliquid separabile, & distinctum à loco extrinseco, & re locata. P. 2. pars: Ubicatio est effectus creatus, sensibilis, incipiens in tempore, destruibilis, &c. quorum nihil convenit decreto DEI, ergo non sunt idem. Deinde non potest explicare objectum decreti, volentis me existere in hoc loco, nisi tandem deveniatur ad ipsam ubicationem. P. 3. pars: Animal, se movendo, producit suam ubicationem, sed non producit suam actionem, aliàs seipsum produceret. Deinde eadem res potest habere plures ubicationes per replicationem, plures verò actiones totales respectu ejusdem rei repugnant, ergo ubicatio rei non est ejus actio productiva. P. 4. pars: Ubicatio rei potest esse permanens, si nimirum res ibi conservatur, ubi fuit producta, sed actio productiva ubicationis, vel singulis instantibus, sicut duratio, vel saltem in fieri, & conservari est diversa, ergo ubicatio permanens non identificatur cum sui actione productiva. P. 5. pars: Licet Deus omnia circa rem ubicatam destrueret, ea retineret eundem locum, quia fundaret eandem distantiam à punctis fixis, ergo rem esse hic vel alibi haberetur per formam intrinsecam. P. 6. pars: Nulla est necessitas distinguendi ubicationem ab unione sui. P. 7. pars: Ubicatio est pura determinatio rei indifferentis ad certum locum, ad quem finem unicè à natura intenditur, ergo est modus. Objic. 1. contra 3. prob. Nulla res potest suam ubicationem producere, ergo animal per motum non produceret seipsum. P. A. Talis res esset in loco, antequam esset, sed hoc repugnat. Conf. Ut causa producat effectum, debet esse applicata passo, sed applicatio consistit in ubicatione, ergo res, producens suam ubicationem, jam antè haberet ubicationem. Resp. N. A. ad prob. D. M.

esset radicaliter in loco, antequam esset formaliter, C. M. esset formaliter in loco, antequam esset formaliter, N. M. hoc posterius repugnat, non prius; nam radicaliter res est in loco, quando est proximè potens producere suam ubicationem, per quam formaliter est in loco. Ad Conf. D. M. causa ut producat effectum in passo distincto, C. M. in passo indistincto, subdist. debet esse applicata radicaliter, C. M. formaliter, N. M. & sic distinctâ m. N. C. Dices, ergo res pro priori ad suam ubicationem non habet ubicationem, quod videtur impossibile, quia nulla creatura potest esse sine omni ubicatione. Resp. D. illat. pro priori significationis, C. pro priori instanti reali, N. & hoc omnino est impossibile, ut creatura pro aliquo instanti reali sine ubicatione existat. Obiic. 2. contra 4. prob. Si ubicatio distingueretur ab actione productiva sui, eadem res simul haberet 2. ubicationes, scil. ubicationem, & ejus actionem productivam, sed repugnat naturaliter, eandem rem habere 2. ubicationes. Resp. N. M. sicut enim actio productiva unionis non est formaliter unio, sed tantum radicaliter, ita actio productiva ubicationis tantum est radicaliter ubicatio. Obiic. 3. contra 5. prob. Possum desinere esse in loco, quia immuter intrinsicè, ergo me esse in loco non habetur per formam intrinsicam. P. A. Si annihilaretur templum, v. g. in quo existo, & simul aer me ambiens, non amplius essem in templo, neque tamen intrinsicè mutarer. Resp. D. A. in loco extrinseco, C. A. in intrinseco, N. A. & sub hac distinct. C & N. C. Obiic. 4. contra 6. prob. Ergo etiam formæ substantiales identificantur cum unioni sui, quia hac ratione etiam minus entia multiplicantur. Resp. N. illat. & parit. absurdum enim est, formas substantiales magis dependere à materia quam accidentia absoluta atque magis dependerent, quia accidentia ista, ut fides docet, possunt sine materia existere, & formæ illæ non possent, si cum unione sui identificarentur: e contra non est absurdum, quòd unum accidens nempe modale magis dependeat à subjecto, quàm alterum absolutum.

Affert. 54. Non omnia in composito ubicantur per unicam ubicationem, sed tot dantur ubicationes, quot entia distincta. P. 1. pars:

pars : Vel hæc unica ubicatio singulas entitates compositi respiceret, & esset indivisibilis, ita ut si unica entitas abesset, hoc ipso essentialiter alia ubicatio foret : vel esset unita ubicatio soli quantitati propria, ita ut reliqua entia ubiarentur per accidens, quia cum quantitate mediata, vel immediate uniuntur ? neutrum potest dici : non 1. quia cum singulis instantibus compositum, vel quoad durationem, & alia accidentia, vel si est vivens, quoad actus vitales item quoad materiam per nutritionem mutetur, sequeretur nullam dari ubicationem permanentem, tamen si compositum in eodem loco maneat, quod est contra comune iudicium. Neq; 2. dici potest, alias meam animam esse Monachii, v.g. haberetur per hoc, quod mea quantitas sit Monachii, & anima sit (mediata) unita quantitati, sed hoc est falsum, quia posset Deus per replicationem solum corpus cum, vel solam quantitatem absque anima Monachii ponere : cur enim hoc repugnet ? atqui in hoc casu mea quantitas esset Monachii, & anima esset unita quantitati, non tamen Monachii existeret, ergo. Deinde anima tanquam movens principale animalis verè, & proprie etiam se localiter movet, ergo propriam acquirit ubicationem tanquam terminum motus localis, ergo saltem anima non ubicatur per ubicationem quantitatis. P. 2. pars : Quod vis ferè ens in composito est ab altero separabile saltem separabilitate non mutua, ut patet ab enumeratione, ergo potest unum existere in loco, quin existat alterum, ergo etiam ubicationes sunt separabiles, ergo distinctæ. Objic. 1. Posita ubicatione quantitatis, & unione reliquorum entium cum quantitate tollitur in aliis entibus omnis indifferentia ad locum, ergo non est necesse, iis superaddere novam ubicationem. Resp. D. A. tollitur radicaliter, h. e. ponitur radix exigens etiam in aliis entibus produci ubicationes, C. A. tollitur formaliter, h. e. ponitur ipsa formalis ubicatio aliorum entium, N. A. & C. Objic. 2. Sola quantitas ambitur, & rangitur à superficie corporis continentis, ergo sola est in loco. Resp. T. A. D. C. in loco extrinseco, T. C. in intrinseco, N. C. Objic. 3. Si singula entia compositi habent propriam ubicationem, sequitur, equum in homine

equitante producere ubicationem animæ, sed hoc non potest admitti; equus enim est ens materiale, ubicatio spiritalis, nullum autem ens materiale potest producere spirituale. P. seq. equus movet totum hominem, ergo omnes ejus ubicationes producit. Resp. 1. T. seq. N. m. sicut enim phantasmata materialia partialiter concurrunt ad species intelligibiles spirituales, ita potest equus cum anima partialiter ubicationem animæ producere. Resp. 2. N. seq. & dico, ab equo produci ubicationem corporis, & ab hac animam determinari, ut ipsa sola producat suam ubicationem, adeoque equum esse puram conditionem ad ubicationem animæ.

Assert. 55. Replicatio circumscriptiva supernaturaliter possibilis est. Replicatio est positio ejusdem rei in pluribus locis adæquatis: locus adæquatus est ubicatio, quæ non ordinatur unquam cum alia ubicatione ad faciendam aliquam totalem, unde ubicatio animæ rationalis in brachio, v. g. est tantum inadæquata, quia cum iis ubicationibus, quas habet anima in aliis membris, ordinatur ad faciendam unam totalem; contra Christus tot in hostia consecrata habet ubicationes adæquatas, quot sunt particule sensibiles, quia nulla harum ubicationum ad unam totalem faciendam ordinatur, sed quælibet est totalis, & totum Christum in spatio particule ponit. Replicatio alia est definitiva, alia circumscriptiva: ista per plures ubicationes circumscriptivas, illa per plures definitivas, vel unam circumscriptivam, & reliquas definitivas rem in pluribus locis ponit. Utramque replicationem naturaliter repugnare certum est, tum quia cuius rei tantum unus locus adæquatus debetur, tum quia ex diversis rerum ubicationibus omnes earundem distinctionem judicamus, quod iudicium non potest esse erroneum, ne alias natura universalem errorem, & deceptionem nobis ingenerasse videatur: atqui esset erroneum, si naturaliter posset dari replicatio. Definitivam replicationem esse supernaturaliter possibilem, est apud Catholicos ex mysterio SS. Eucharistiæ indubitatum. De circumscriptiva igitur. P. Assert. 1. Nulla apparet, aut ostendi potest repugnantia, ut ex object. patebit. 1. Potest

test dari ~~unicatio~~ definitiva, ergo à potiori circumscriptiva, quia prior est difficilior, & 2. miracula nempe præter positionem in pluribus locis, insuper violentam partium penetrationem involuit; posterior autem unico miraculo absolvitur. 3. Possunt plura corpora in eodem loco circumscriptivè poni per penetrationem, ergo etiam potest unum corpus in pluribus locis circumscriptivè poni, unum enim non videtur esse difficilius altero. 4. Testantur hystoriz fide dignissimæ de Christo, B. V. & aliis SS. quòd in diversis locis simul apparuerint, quæ apparitiones negata possibilitate replicationis possunt difficillimè explicari. Objic. 1. Esse circumscriptivè in loco, est rem ita circumscribi loco, ut non sit extra illum, ergo res replicata esset in loco circumscriptivè, & non esset. Resp. 1. esse definitivè in loco, est ita rem definiri, & arctari ad locum, ut non sit extra illum, ergo etiam definitiva replicatio implicat: eodem modo etiam reliqua argumenta contra replicationem definitivam pugnant, ut cuivis patebit. Resp. 2. N. A. aliàs Christus non existeret circumscriptivè in cælo. Resp. 3. D. A. ut res non sit extra illum naturaliter, C. A. supernaturaliter, N. A. & C. Objic. 2. Res replicata posset distare à seipsa, sibi ipsi fieri contigua, &c. quod repugnat, ergo & replicatio. Resp. 1. N. A. quia contiguitas & distantia supponunt realem distinctionem inter ea, quæ sibi sunt contigua, aut distantia. Resp. 2. & C. quòd res ut existens hic distet à seipsa alibi existente, in quo sensu reduplicativo distantia non cadit super rem, sed super distantias ubicationes rei, quæ utique possunt distare. Objic. 3. Semipalmus replicatus fieret æqualis palmo, ergo pars fieret æqualis toti, quod repugnat. Resp. 1. N. A. quia locus partis est etiam locus totius, ergo quantum semipalmus quoad locum cresceret, tantum etiam cresceret palmus, & insuper semper altera sui medietate semipalmum excederet, ergo pars nunquam fieret æqualis toti. Resp. 2. D. A. semipalmus existens in pluribus locis, T. A. existens in uno loco, N. A. non autem absurdum est, nec repugnat, quòd pars existens in pluribus locis fiat æqualis toti, in uno loco existenti. Objic. 4. Corpus circumscriptivè replicatum

effect unum numero , & non effect : esset , ut ponimus ; non esset , quod P. unum numero corpus habet unam numero quantitatem , sed corpus replicatum haberet plures quantitates , quia haberet plures extensiones locales ; plures autem effectus formales supponunt plures realiter formas. Resp. T. hoc suppositum , unitatem numericam corporum desumi à materia , signatâ quantitate , cuius falsitatem alibi probabimus , N. alterum suppositum , quod effectus formalis quantitatis sit extensio localis , contrarium patebit ex dicendis in Assert. 61. Objic. 5. Si res potest poni in pluribus locis per replicationem , potest etiam poni in omnibus tam realibus quàm imaginariis ; non enim est major ratio pro pluribus , quàm pro omnibus ; seq. autem est falsa. Resp. N. seq. quia talis res foret immensa , quod repugnat limitatæ existentie creaturarum. Objic. 6. Universale principium , ex quo certò inferitur realis homogeneorum sensibilium distinctio , non potest falsificari , quia est à natura inditum , sed hoc principium in eo consistit , quòd homogenea , quæ in diversis locis videntur , sint distincta , & falsificaretur admissa replicatione ; tunc enim eadem res sensibilis posset in diversis locis videri , ergo non potest dari replicatio. Conf. Admissa replicatione possumus dubitare , an non totum mare sit unica gutta replicata ; nemo autem dubitat. Resp. 1. ergo saltem posset res in uno loco sensibilibus , & in altero insensibilibus poni ; sic enim principium non falsificaretur. Resp. 2. hoc principium posse absolutè falsificari , quia ex diversis locis rerum de earundem distinctioe habemus ad summum Physicam certitudinem , cuius objectum saltem divinitus potest se aliter habere. Resp. 3. N. m. quoad 1. part. ut enim hoc principium nos certificet , debet simul adesse nulla prudens suspicio miraculi , ut proinde distinctionem inter 2. corpora homogenea ideo inferamus , quia ea videmus in diversis locis , & nullum prudenter miraculum suspicamur. Unde ad Conf. N. M. sicut enim suspicio tam insoliti miraculi esset imprudens , ita etiam tale dubium. Objic. 7. Si replicatio potest dari supernaturaliter , potest etiam dari naturaliter , quod P. lapis in 2. columnis existens , si colum-

ne remouentur, utrobique naturaliter deorsum cadet, ergo 2. loca adæquata naturaliter acquireret. Resp. N. seq. ad prob. quæro, an remotis columnis Deus continuaret miraculum, vel non? si 1. lapis utrobique cadet deorsum, sed non sine miraculo: si 2. cadet deorsum tantum in uno & quidem vel in eo loco, in quo ante replicationem fuit, quis ad illum præ alio habet jus, vel, si nullæ circumstantiæ lapidem ad certum locum determinant, cadet in eo loco, quem Deus determinaverit, adeoque unicum locum habebit. Objic. 8. Admissa replicatione posset 1. idem ens moveri moribus contrariis, v. g. summè calefieri, & frige fieri. 2. Ex eodem homine constari integer exercitus. 3. Idem homo simul stare & sedere, ascendere & descendere, &c. quæ manifestè falsa sunt & absurda. Resp. N. 1. seq. quia unio inter extrema habet istam exigentiam, ut ubi est unum, ibi etiam sit alterum, adeoque exigit, replicato uno extremo etiam cætera unita (nisi sint essentialiter suo loco affixa ut ubicatio, &c.) replicari, ergo si aqua, v. g. in uno loco summè calefieret, & in altero frige fieret, deberet sumus calor, & frigus utrobique in aqua dari, quod naturaliter est impossibile, ergo etiam naturaliter implicat, aquam in uno loco summè calefieri, & frige fieri. Ob eandem rationem homo replicatus non posset in diversis locis amare & sitire, idem objectum amare & odire, eidem assentiri & dissentire, vivens esse & mortuus, amicus Dei & inimicus, salvari & damnari, &c. Ad 2. Resp. posse fieri, ut idem homo appareat esse integer exercitus, vires tamen operandi, in tali homine non fore majores vi replicationis, quàm essent seclusa replicatione: per vires enim, vel intelligitur virtus in actu 1. vel intelliguntur spiritus vitales, quorum ope homo operatur? si 1. patet, virtutem manere eandem, sicut ponitur idem homo, cum quo hæc virtus identificatur: si 2. sequitur ex proximè dictis, hos spiritus, quia cum homine uniuntur, debere in omni loco crescere, si in uno crescerent: deinde ponuntur esse iidem spiritus in omni loco, ergo si in uno loco deficiunt, deberent etiam in aliis locis deficere, aliàs idem deficeret simul, & non deficeret, ergo vi replicationis vires

rei

rei replicatæ non augentur. Ad 3. Resp. posse ista, & similia prædicata opposita, quæ præcisè quoad eundem locum pugnant, de eodem homine replicato verificari. P. Prædicata ista ideo non possunt verificari de homine in eodem loco, quia exigunt ubicationes diversæ classis, quas homo non potest in eodem loco habere: atqui per replicationem homo in pluribus locis habet ubicationes diversæ classis, ergo de homine replicato possunt verificari talia prædicata opposita, quorum nimirum tota oppositio unice super ubicationes diversæ classis cadit.

Assert. 56. Penetratio corporum naturaliter impossibilis est, supernaturaliter potest dari. Penetratio est simultanea existentia duorum in eodem loco: posse unum spiritum, quia caret quantitate, cum alio vel cum corpore naturaliter penetrari, nemo dubitat, uti etiam, quod inter materiam, & formam, substantiam & accidens, & universim inter ea entia, quæ unam quantitatem communem habent, naturaliter penetratio detur. Unde assertio solum procedit de rebus, quæ habent distinctas quantitates, & P. 1. pars: ab experientia, quod unum corpus alteri quoad locum, vel resistat si est durum, vel cedat si est molle, quorum neutrum esset necessarium, si 2. possent simul esse in eodem loco. P. 2. Ex incommodis, quæ sequerentur ex naturali penetrabilitate corporum; hac enim admissa species ex corporibus penetratis emissæ in aëre confunderentur, nulla posset fieri divisio corporum, agentia quia habent contrarias qualitates, se mutuò impedirent, omnia in unum punctum confluerent, &c. quæ incommoda ut natura caveret, corporibus concessit quantitatem, quæ est radix impenetrationis. P. 2. pars: 1. Ex mysteriis fidei: Christus in SS. Eucharistia habet partes sui corporis penetratas, in natiuitate penetravit uterum B. V., in resurrectione lapidem sepulchralem, post resurrectionem januas clausas, in Ascensione cælum Empyreum. 2. Subtilitas gloriosi corporis communiter explicatur per penetrabilitatem, quam corpora Sanctorum post resurrectionem acquirunt. 3. Nulla apparet implicancia penetrabilitatis 2. corporum, ergo potest dari. *Objic. 1. contra 1. part. Sagæ per minutissimi-*

mas

maxima transeunt; fulmen consumit ferrum, illasâ vaginâ, neutrum potest fieri sine penetratione. Resp. N. m. & dico, sagas vel non transire, sed fieri meram sensuum illusionem a dæmone, vel hunc illis aperire fenestras, aut januas tanta velocitate & silentio, ut nemo advertat. Ad 2.

dico, fulmen propter suam subtilitatem posse per vaginæ poros ingredi, & ferrum liquefacere. Objic. 2. Vas aquâ, y. g. plenum capit nihilominus aliquot nummos, qui injiciuntur, ergo fit penetratio. Resp. aquam superius in extremitate turgescere, quod satis indicat, nullam fieri penetrationem, aliâs sive pauci, sive multi nummi injiciantur, aqua nec turgescere nec effluere deberet. Objic. 3. Vitrum plenum cinere tantundem capit aquæ, quàm si esset vacuum, ergo cinis cum aqua penetratur. Resp. 1. N. A.

quod prorsus tantundem capiat, præsertim, si cinis est frigidus, aut valde compressus: si verò calidus est & rarior, Resp. 2. multas particulas aëris cum cinere permixtas post affulam aquam exspirare, ipsum cinerem condensari ac comprimi, multas denique aquæ particulas evaporare, quæ ratione facillè salvatur experientia absque ulla penetratione. Objic. 4. contra 2. part. Quantitas facit corpus formaliter impenetrabile, ergo non potest ab aliò penetrari, alias esset, & non esset penetrabile. Resp. quantitatem solum facere, ut corpus sit naturaliter impenetrabile, sive

ut exigat, actu non penetrari, quæ exigentia manet, licet actu penetretur, sicut in aqua manet exigentia frigoris, licet sit calida: unde corpus, dum penetratur, manet impenetrabile, & solum hoc sequitur, corpus actu penetrari, & exigere, ne penetretur, quæ non sunt contradictoria.

Objic. 2. Partes ejusdem quantitatis non possunt invicem penetrari, ergo nec quantitates 2. corporum. P. A. Essentia quantitatis est, ut ponat partes extra partes, ergo una pars quantitatis non potest esse in altera. Resp. N. A. ad prob. dico, essentiam quantitatis esse, ut exigat, poni partes extra partes, non autem ut semper actu ponat. Objic. 3. Partes quantitatis successivæ, sive temporis non possunt poni in eodem tempore, ergo nec partes quantitatis continuæ permanentis possunt poni in eodem loco. Resp.

N. C. quia quantitas successiva essentialiter dicit prius, & posterius, quæ repugnat simul poni; quantitas autem permanens ex essentia non dicit actualem exteitatem partium sed solum exigentiam, ut una pars sit extra alteram.

Assert. 57. *Tempus extrinsecum est numerus motuum secundum prius & posterius.* Sive, est pluralitas quædam motuum durantium, quorum unus præcedat, alter sequatur; ab his motibus longitudinem, aut brevitatem laboris, quietis, & universam nostrarum actionum, imò etiam vitæ ac ætatis nostræ metimur. Tempus aliud est universale, & omnibus notum, aliud particulare, & solum paucis notum: universale consistit in motu solis, lunæ, vel aliorum siderum, qui ubique notus, semper uniformis, & maximè regularis est: pro particulari tempore serviunt horologia, elephidæ, pulsus arteriæ, cogitationes sibi succedentes, & quævis operatio successiva h. e. talis, quæ cum aliqua successione suarum partium elicitur. Unde etiam ii, qui detinentur in obscurissimo carcere, ubi nec motum solis, aut stellarum nec aliud horologium videre, vel audire possunt, notant nihilominus, & conqueruntur temporis suæque miseræ longitudinem, quam proinde solum à suis cogitationibus, aut aliis actionibus vitalibus, quas exercent, & numerant, metiri debent. **Objic. 1.** Ergo tot sunt tempora, quot motus successivi. **Resp.** tot sunt tempora particularia, & in actu 1. C. universalia, vel in actu 2. sive actu adhibita pro mensura nostrarum actionum, N. **Objic. 2.** Tempus componitur ex præterito & futuro, quæ in se non sunt, ergo etiam tempus non est, ergo non potest esse mensura nostrarum actionum. **Resp. D. A.** quæ in se non sunt simul, C. A. successivè, N. A. & C. **Objic. 3.** Si tempus includit prius, & posterius non datur tempus præsens, quod enim est præsens, est solum instans indivisibile, & particularia temporis. **Resp.** non datur tempus, quod est præsens secundum omnes sui partes, C. quod est præsens saltem secundum unam sui partem, N. **Objic. 4.** Esse prius ac posterius est æque ignotum ac tempus, ergo istud malè definitur per illud. **Resp. N. A.** est enim cuius ex terminis notum, quid sit præcedere, quid subsequi. **Objic. 5.** Si
nihil

nullus daretur motus, sed mera quies, adhuc daretur tempus, quia posset dici, quanto tempore res quieverit, ergo temp^{us} malè definitur per motum. Resp. N. A. & ejus prob. à qua enim mensura posset longitudo quietis desumi? daretur ergo in tali casu immobilis quædam æternitas, sicut dabatur ante creationem mundi. Objic. 6. Posset dari idem tempus, licet motus, vel solis, vel alterius entis mobilis cessaret, ergo tempus non est numerus motuum. Resp. si motus solis cessaret, alia tamen moverentur, fore idem tempus formaliter, sed non materialiter: formaliter idem esset, quia rem eidem spatio temporis affigeret, & eodem modo ab aliis durationibus distare faceret: materialiter esset aliud, quia non esset motus ejusdem entis. Objic. 7. Motus cæli, vel aliorum mobilium, qui hoc anno datur, potuisset dari ante annum, vel vicissim, atqui tempus hujus anni non potuisset dari ante annum, ergo non consistit in numero motuum. Resp. D. M. motus cæli materialiter solum, & secundum se spectatus, C. M. spectatus formaliter unà cum suis durationibus, N. M. & D. C. non consistit in numero motuum secundum se, C. C. in numero motuum durantium, N. C. Objic. 8. Tempus est quantitas continua, numerus est quantitas discreta, ergo tempus non consistit in numero. Resp. numerum numerantem esse quantitatem discretam, non verò omnem numerum numeratum, qui in definitione temporis intelligitur, & potest etiam esse continuus, ut patet in pluribus punctis unitis, & eandem lineam constituentibus: cum ergo etiam motus, v. g. cælorum continuè, & sine interruptione fluat, rectè quantitas continua dicitur.

Assert. 58. *Tempus intrinsecum, seu duratio distinguitur à re durante, & tempore extrinseco, est entitas rei duranti intrinseca, per seipsam unita, & modalis. Duratio est forma denominans rem nunc, vel aliquando existentem.* P. 1. pars: Potest simpliciter existere res, v. g. Petrus & tempus hodiernum, quin Petrus hodie existat, ergo duratio hodierna est separabilis, & distincta à Petro, & tempore hodierno. P. A. Si Petrus primum cras produceretur, simpliciter, & ipse, & tempus hodiernum existet, nec tamen Pe-

rus

trus hodie existeret. Item; erit crastinum tempus, & erit
 antichristus, qui tamen cras non erit, ergo cum cras existi-
 tum est aliquid ab utroque distinctum. Item: fuit tem-
 pus Nativitatis Divinæ, & fuit homo, ante annum mor-
 tuus, hic tamen non fuit pro illo tempore. Conf. Dura-
 tio longior addit rei majorem perfectionem intrinsecam,
 ergo distinguitur à re durante (quæ in se non est alia, si-
 ve diu, si ve breviter duret) & tempore extrinsecò, quod etiam
 rem intrinsecè non perficit. P. A. Duratio longior est ma-
 jor participatio æternitatis divinæ, ergo est major perfe-
 ctio, & quidem intrinseca, nam P. 2. pars: Si Dæus om-
 nia præter rem durantem destrueret, ea adhuc posset lon-
 giore, vel breviori tempore durare, ergo duratio est per-
 fectio rei intrinseca. P. 3. pars: Duratio nec divinitus po-
 test existere sine re durante, ergo non est necessitas, eam
 distinguendi ab unione sui. P. 4. pars: Duratio omnium
 iudicio unicè intenditur, ut rem, ad certum tempus indif-
 ferentem, determinet, ergo ex fine suo est pura determi-
 natio rei indifferentis, ergo modus. Objic. 1. Repugnat
 Petrum, & tempus hodiernum simul existere, quin Petrus
 hodie existat, ergo Petrum hodie existere nil est, quàm si-
 multas existentis Petri, & temporis hodierni. Resp. vel
 ista simultas significat aliquid separabile à Petro, & tem-
 pore hodierno, vel nihil significat separabile? si 1. habe-
 tur intentum, nempe Petrum hodie existere esse duratio-
 nem à Petro, & tempore hodierno distinctam. 2. Non
 potest dici, quia Petrus, & tempus hodiernum possunt exi-
 stere, quin simul existant, ergo simultas ista est aliud ab u-
 troque separabile. sicut duratio. Objic. 2. Hoc ipso,
 quòd existat mea duratio, & duratio hujus motus cœlestis,
 hæ durationes coexistunt, ergo etiam, si Petrus existit, &
 hic motus, coexistunt. Resp. N. C. nam istæ durationes
 non sunt indifferentes, ut coexistant; Petrus verò indiffe-
 rens est, ut huic vel alteri motui coexistat. Objic. 3. Si
 duratio est entitas superaddita, possem hodie jam habere
 durationem Anni 1700., posset enim Dæus hanc duratio-
 nem, relictis intermediis, producere, & mihi dare: at-
 qui est ex terminis absurdum, me hodie, dum alii pro An-
 no

no 1697. durant, durare pro Anno 1700. Resp. N. seq. quia duratio quævis ex essentia sua certo tempori est alligata; sicut ubicatio loco, ergo sicut ubicatio hujus loci non potest poni alibi, ita duratio, annis subsequentibus affixa; non potest hodie produci. Objic. 4. Potest quis in ripa fluminis sedens fieri successivè vicinus diversis partibus aquæ fluentis, licet quoad locum non mutetur, ergo qui præcisè existit, potest coexistere diversis moribus cæli, sibi continuò succedentibus, licet intrinsecè quoad tempus non mutetur. Resp. N. C. quia in priori casu jam datur forma permanens nempe ubicatio, quæ ex se est determinata, ut talem faciat vicinum diversis aquæ partibus; ex eo autem, quòd aliquis præcisè existat, cum indifferens sit ad coexistendum huic, vel illi motui, nondum habet formam eum determinantem ad coexistendum huic motui, vel tempori fluenti, nisi superaddatur duratio, tollens indifferentiam, & intrinsecè eum immutans. Objic. 5. Deus hodie existere est denominatio extrinseca, sive enim Deus hodie, sive cras, perendie, &c. existat, intrinsecè non mutatur, ergo etiam Petrum existere hodie, est denominatio extrinseca. Resp. N. C. Deus enim per suam æternitatem est essentialiter determinatus, ut cuicumque tempori extrinseco, & existenti coexistat, Petrus verò intrinsecè indifferens est, ut huic vel alteri tempori coexistat, ergo debet ista indifferentia per formam intrinsecam tolli. Objic. 6. Indifferentia Petri ad existendum, vel non existendum non debet tolli per formam distinctam à Petro, ergo neque indifferentia ad existendum hodie. Resp. N. C. nam existentia Petri non est separabilis à Petro actu existente, sicut existentia ejusdem hodie, quia potest Petrus existere, quin hodie existat.

Assert. 59. *Duratio rei probabilis distinguitur ab actione productiva ejusdem.* P. 1. Duratio singulis instantibus mutatur, actio potest per plura instantia manere eadem, quia ejus specificativa, nempe agens terminus, & passum possunt manere. Conf. Deum eandem actionem Angeli, v. g. non posse per plura instantia continuare, gratis fingitur, ergo actio, & duratio non identificantur. 2. Juxta

Adversarios sequitur 1. visionem, vel alium actum vitalem, qui hodie elicitur, non potuisse heri, aut alio tempore eligi. Item me in ictu oculi aliquot millia visionum elicere, & in continuatione actus liberi boni, vel mali dari perpetuam vicissitudinem, ut post unum actum liberum sequantur innumeri necessarii, donec nimirum post innumera momenta Angelica, à nobis indiscernibilia, quæ in unico instanti nostro continentur, & in ictu oculi transeunt, succedat tempus à nobis discernibile, quo ab actu cessare, vel eundem liberè continuare possumus: atqui istæ seqq. sunt contra communem sensum. P. 3. Res potest esse prior naturâ ad suam durationem, non verò ad actionem, ergo non sunt idem. P. A. Res est prior naturâ ad ubicationem, ergo etiam ad durationem. Conf. Duratio temporaria est proprietas Physicæ rei, sicut æternitas est proprietas Metaphysicæ Dei, ergo duratio est posterior naturâ, & res exigens durationem tanquam bonum sibi debitum est prior. Objic. 1. Causa debet præsupponi ut existens tunc, quando producit effectus, ergo res non potest esse prior naturâ ad durationem, aliàs duraret, antequam haberet durationem. A. P. Causa debet pro priori habere omnia requisita ad effectum tunc producendum, sed inter ista requisita est etiam duratio. Resp. D. A. debet præsupponi ut radicaliter existens tunc, C. A. ut formaliter existens tunc, N. A. inter requisita in ordine ad durationem producendam est solum duratio radicalis. Dices. Causam existere radicaliter tunc, est tunc dari radicem seu exigentiam causæ ad durationem formalem, sed tunc dari radicem non potest concipi sine duratione formali. Resp. N. m. potius enim contrarium debet dici, quòd tunc dari radicem, & exigentiam nondum sit duratio formalis, sicut universim exigentia rei non est ipsa res. Objic. 2. Si actio, & duratio distinguuntur, homo non plus meretur per actum amoris continuatum integrâ horâ, quàm per alium durantem unico instanti. P. seq. in tali continuatione non daretur novum exercitium libertatis, maneret enim juxta nos idem actus voluntatis, ergo nec daretur novum, aut majus meritum. Resp. N. seq. ad prob. N. A. quia quoties occurrit novum

novum instans discernibile, quo homini novum motivum ad actum continuandum proponitur, toties etiam datur novum exercitium libertatis, & novus actus saltem physice diversus, licet moraliter sit idem cum priore. **Objic. 3.** Actio in suo formali conceptu involvit durationem, ergo identificantur. **P. A.** Actio est formalis determinatio, per quam effectus habet esse nunc à sua causa, sed hæc determinatio dicit durationem. **Resp. N. A.** ad prob. **N. M.** nam licet reip̄ta effectus non accipiat à causa neque per actionem habeat esse nisi in aliquo determinato tempore, hoc tamen tempus ad conceptum actionis æque parum pertinet quàm locus, tamen effectus suum esse non nisi in aliquo determinato loco accipiat. **Objic. 4.** Quævis actio, vel est 1. productio, vel conservatio, utraque dicit durationem, nam 1. productio dicit, rem ante non fuisse, conservatio rem autem jam fuisse. **Resp.** utramque importare durationem solum in obliquo, unde non probatur identitas inter durationem, & actionem. **Objic. 5.** Actio non est separabilis à duratione, ergo nec distincta. **Resp. D. A.** à duratione aliqua indeterminata, **C. A.** à determinata, **N. A. & C.**

Assert. 60. *Nulla creatura ab omni ubicatione, vel duratione absolvi potest.* Creaturam absolvi ab omni ubicatione, est eam ita existere, ut nec hic nec alibi, sed nullibi existat, & absolvi ab omni duratione, est eam ita existere, ut nec nunc nec aliquando, sed nunquam existat. **P. 1. pars:** Cuius creaturæ existenti Deus per suam Immensitatem est intimè præsens, ergo etiam creatura est intimè præsens Deo, & ejus Immensitati: sed non est præsens toti, & adæquatæ Immensitati, aliàs esset immentia sicut Deus, ergo solum præsens est inadæquatæ Immensitati, & alicui virtualitati ejusdem, prout nimirum immensitas aliquem determinatum locum dicit: atqui hac ratione etiam creatura in aliquo determinato loco existit. **Cont.** Quævis creatura si est intimè præsens alicui virtualitati Immensitatis, aliquid de eadem participat, sed aliquid de Immensitate participare est existere in aliquo loco, sicut esse immentum est existere in omni loco, **P. 2. pars:** Cuius creaturæ existenti Deus

per suam æternitatem coexistit, ergo etiam creatura coexistit æternitati *D. B. I.* : non adæquatæ, aliàs esset æterna sicut *D. B. I.*, ergo solum inadæquatæ, quatenus alicui virtualitati ejusdem, vel *D. B. I.* pro aliquo determinato tempore existenti coexistit : atqui sic creatura existit pro aliquo determinato tempore. *Conf.* Quævis creatura ex essentia est mutabilis, potest incipere, & desinere, &c. sed hæc omnia dicunt durationem ; nam quod est mutabile, nunc aliter se habet quàm ante : quod incipit, nunc primò est, immediate antè non fuit : quod desinit, nunc non est, immediate antè fuit, ergo nulla creatura potest dari sine aliqua duratione. *Objic. 1.* Si creatura ex essentia est mutabilis, etiam ex essentia dicit durationem, ergo creatura identificatur cum duratione. *Resp. D. A.* dicit durationem tanquam terminum, quem exigit, *C. A.* tanquam aliquid ad sui essentiam spectans, *N. A. & C.* non enim duratio, sed solum exigentia durationis cum creatura identificatur. *Objic. 2.* Creatura est prior naturâ ad suam durationem, & ubicationem, ergo potest sine iis concipi, ergo etiam existere. *Resp. D. C.* potest concipi præcisivè, ita ut intellectus abstrahat ab ubicatione, & duratione, *C. C.* potest concipi positivè, ut intellectus positivè affirmet, creaturam existere, & neget, eam alicubi, vel aliquando existere, *N. C.* hinc autem plus non sequitur, quàm creaturam posse pro aliquo signo rationis, item in intellectu, non autem pro instanti reali, & à parte rei sine ubicatione, & duratione existere. *Objic. 3.* Creatura est separabilis ab ubicatione, & duratione, ergo potest sine iis conservari. *Resp. D. A.* à quavis determinata, *C. A.* ab omni indeterminatè, *N. A. & sic etiam C. & N. C.* *Objic. 4.* Quod est prius naturâ, non indiget ad existendum eo, quod est posterius, sed creatura est prior, ubicatio, vel duratio est posterior naturâ. *P. M.* quævis res ad existendum indiget solum causâ adæquatâ, ad quam non spectat id, quod est posterius naturâ. *Resp. D. M.* non indiget eo, tanquam medio in executione, & causante, quia est, *C. M.* non indiget eo tanquam alio indispensabiliter secum connexo, *N. M.* ubicatio, & duratio, licet non sint causa creaturæ, cum ea tamen alitudo

de connexionem habent. Objic. 5. Posito priori naturâ Deus est liber ad ponendum id, quod est posterius, ergo potest illud ponere, vel non, ergo positâ creaturâ potest non ponere ubicationem. Resp. D. C. potest illud determinatè ponere, vel non, C. C. illud indeterminatè, N. C. positâ creaturâ potest Deus hanc determinatam ubicationem, vel aliam ponere, non tamen potest nullam, sed debet aliquam indeterminatè ponere.

Affert. 61. *Quantitatis effectus formalis primarius est impenetrabilitas, sive reddere substantiam corpoream proximè, & naturaliter impenetrabilem cum alia simili* Quantitas est forma, à qua res magna, vel parva dicitur, sive radicaliter, sive formaliter: alia est quantitas perfectionis, alia molis: illa est certus gradus perfectionis, cuius enti conveniens: ista rebus corporeis, & mensurabilibus propria est. Alia item est continua, alia discreta, illa partibus unitis, ista non unitis constat: quantitas continua alia est successiva, cujus partes successivè dantur; alia permanens, cujus partes sunt simul tempore, & si sunt in eodem loco, est intensiva; si verò partes sunt extra partes, est extensiva. De hac ultima loquitur assertio, & P. 1. Alius effectus, qui sit primarius, & quantitati proprius non videtur posse assignari: non *actualis extensio partium*, quia hæc potest manere ablata divinitus quantitate, & quantitas dari sine tali extensione, ut patet in Eucharistia: non *distinctio realis partium*; hæc enim datur independentè à quantitate: non *mensurabilitas*, quæ primùm sequitur ex actuali extensione, potest dari sine quantitate, & vicissim: non denique *divisibilitas*; vel enim sumitur pro quacunque partium separabilitate, vel pro ea, quæ fit per scissionem, avulsionem, &c. prior potest dari sine quantitate, posterior ex impenetrabilitate oritur, ergo rectè impenetrabilitas præ quovis alio effectu assignatur. P. 2. Ab experientia, quòd solæ res quantæ inter se non possint naturaliter penetrari, ergo signum est, id provenire à quantitate, eujus proinde effectus est impenetrabilitas, & quidè primarius, quia in nullo alio fundatur. Objic. 1. Extensio radicalis est prædicatum æque primarium, & proprium quantitatis. Resp. vel per hanc extensionem intelligitur radix, & exi-

gentia, ut partes non sint in eodem loco, sed extra partes; vel aliud? si 1. tunc est formaliter ipsa impenetrabilitas; Si 2. illud aliud, vel non est effectus quantitatis, vel posteriori impenetrabilitate. Objic. 2. Quantitas ab Aristotele definitur per divisibilitatem, quantum enim est, quod est divisibile in ea, quæ insunt, quorum utrumque, & unumquodque unum quid, & hoc aliquid aptum est esse, ergo divisibilitas est prædicatum primum. Resp. hanc definitionem fieri tantum per prædicatum secundarium. Objic. 3. Spiritualis ubicatio Angeli habet partes impenetrabiles, non tamen habet quantitatem, ergo potest dari impenetrabilitas sine quantitate. Resp. D. C. impenetrabilitas qualiscunque, C. C. impenetrabilitas substantiæ corporeæ, N. C. Objic. 4. Durities est radix impenetrationis, ergo hæc non provenit à quantitate. P. A. corpora dura resistunt sibi quoad locum. Resp. N. A. à duritiâ enim solum provenit resistentia corporum, ne suo loco pellantur, non autem impenetrabilitas, aliâs corpora mollia possent penetrari. Objic. 5. Impenetratio est pura negatio, ergo non habet radicem positivam, ergo quantitas non est ejus radix. Resp. 1. T. A. & dico, quantitatem esse radicem impenetrationis non formaliter, quatenus negationem penetrationis propriè appetit, sed solum æquivalenter, quatenus avertatur actualem penetrationem. Resp. 2. N. A. nam impenetratio reipla sunt ubicationes diversæ classis, & aliquid positivum.

Assert. 62. Quantitas est accidens realiter distinctum à materia, & aliis accidentibus, quorum est subjectum; ipsa verò in materia sustentatur. P. 1. pars: In mysterio Eucharistiæ non manet materia, aut alia substantia panis & vini; manet autem quantitas, ergo distinguuntur. P. A. quoad 2. membra manet effectus quantitatis, ergo etiam eorum radix; neque enim sine ratione miracula multiplicari, & mysteria fidei creditu difficiliora reddi debent, dicendo, *Quantitas* suppleat vices absentis quantitatis. P. 2. pars: Accidentia tam ejusdem quam diversæ rationis, v. g. plures gradus caloris, item gravitas, color, calor, &c. possunt inter se, & cum eodem subjecto naturaliter penetrari, quod omnino erat necessa-

cessarium ad finem accidentium, quia intenduntur, ut perficiant substantiam, ergo distinguuntur à quantitate. Conf. accidentia sunt sufficienter impenetrabilia per unionem cum substantia impenetrabili, ergo non est ipsis necessaria propria impenetrabilitas. P. 3. pars: Accidentia non recipiuntur in toto composito, aliàs dispositiones, v. g. in ligno pro forma ignis tenderent ad propriam sui destructionem; tendunt enim ad destructionem ligni, ergo si totum ligam est subjectum dispositionum, eo destructo etiam dispositiones, quæ non possunt esse sine subjecto, aut ad aliud transire, deberent destitui. Neque recipiuntur in sola materia, vel sola forma, aliàs hostia consecrata non posset circumferri, frangi, dividi, alterari, &c. sine novo miraculo, quia semper produceretur accidens extra subjectum: aliud verò subjectum non potest pro accidentibus assignari quàm quantitas, ergo hæc est subjectum. Conf. Non est contra naturam accidentis esse subjectum aliorum accidentium, nam modi accidentium recipiuntur in suo modificato: deinde quantitas est ejusdem generis cum aliis accidentibus, est pura potentia accidentalis, non est activa, &c. quas condiciones suo modo habet etiam materia 1. quæ est subjectum formarum substantialium, ergo illa est subjectum accidentalium. P. 4. pars: Quantitas est prior naturâ ad formam, ergo in ea non sustentatur, sed in materia. P. A. Dispositiones sunt priores naturâ ad formam, ergo etiam earum subjectum, quod est quantitas. Objic. 1. contra 1. part. Materia ex sua natura exigit impenetrationem, & actualem extensionem, ergo per seipsam est quantitas. Resp. exigit remotè & mediâtè, C. A. proximè & immediâtè, N. A. & C. sicut gravia mediante gravitate motum deorsum ita materia proximè quantitatem, & hac mediante impenetrationem exigit. Objic. 2. In mysterio Eucharistiæ species vini calefactæ reducunt se ad suum frigus; & tamen non adest forma substantialis tanquam radix reductiva, ergo possunt etiam effectus quantitatis manere sine quantitate. Resp. N. C. quia aliunde probatur, hæc potentiam reductivam identificari cum forma substantiali, ergo non gratis dicitur, Deum supplere talis formæ defectum,

Etum, quod autem quantitas cum materia identificetur, aliunde non probatur. *Objic. 3. contra 2. part.* In composito non omnia ubicantur per unam ubicationem quantitatis, ergo non omnia fiunt quanta per unicam quantitatem. *Resp. N. parit.* nam quævis res debet esse formaliter in loco, per hoc verò, quòd sit unita cum quantitate, nondum est formaliter, sed solum radicaliter in loco, ergo sola ubicatio quantitatis non sufficit, ut etiam alia unita sine in loco: e contra unica quantitas facit, ut res secum unita sit impenetrabilis, h. e. exigit, cum alio non penetrari. *Objic. 4.* Quantitas non recipitur in forma substantiali nec in accidentibus, ergo non potest ea facere impenetrabilia: nam forma tribuit effectum formalem soli subjecto, cui unitur. *Resp. N. C.* quamvis enim forma effectum suum per se, & immediatè tribuat soli subjecto, cui unitur, cum tamen potest aliis mediatè tribuere; quantitas igitur solam materiam immediatè, reliqua verò mediatè facit impenetrabilia. *Objic. 5. contra 3. part.* Accidentia sunt proprietates, & ornamenta formæ, ergo in ea debent recipi. *Resp. N. C.* sufficit enim accidentia exigi à forma, & saltem mediatè in ea recipi. *Objic. 6. contra 4. part.* Forma substantialis est actus 1. & accidentalis est actus 2. ergo illa debet recipi in materia nondum actuata, & ista in actuata: atqui quantitas est forma accidentalis, ergo debet recipi in materia actuata, & habente actum 1. ergo in toto composito. *Resp. N. C.* nam forma substantialis est actus 1. & accidentalis est actus 2. in intentione, non autem in executione, in qua accidentia nempe dispositiones tanquam media præcedunt, & forma substantialis supervenit; hæc tamen manet actus 1. in intentione, sive finis primariò à naturâ in generatione substantiali intentus. *Objic. 7.* Forma substantialis dat materiæ esse primum, accidentalis dat esse secundum, ergo illa debet primò informare materiam, & postea quantitas, ergo hæc recipitur in toto. *Resp. D. A.* dat esse primum in intentione, & compleverum, *C. A.* in executione, & incompleverum, *N. A.* nam esse incompleverum sicut existentiam habet materia independentè à forma substantiali. *Objic. 8.* Totæ substantia

stantia est, subjectum denominationis, quia totum dicitur quantum, ergo etiam est subjectum receptionis, nam denominari sequitur ad esse. Resp. N. C. aliter totus homo esset subjectum recipiens intellectiones, & volitiones, quia totus denominatur intelligens, & volens: ut ergo totum sit subjectum denominationis, sufficit esse subjectum Physicum secundum aliquam sui partem, vel mediatum, non immediatum, & secundum omnes partes.

Assert. 63. *Repugnat in creatis dari infinitum categorematicum.* Infinitum est id, cujus secundum quantitatem accipientibus semper est aliquid extra accipere, quod proinde per quascunque acceptiones partium finitas nunquam ita exhauritur, quin semper aliquid remaneat accipiendum. Dividitur in categorematicum, & syncategorematicum: illud partes infinitas actu positas, istud partim positas, partim possibiles includit. Unde infinitum syncategorematicum secundum suas partes actu positas est merè aliquid finitum; & solùm eatenus infinitum dicitur, quatenus præter partes actu positas includit alias possibiles plures, & plures in infinitum. P. assert. 1. *Implicat ens creatum, quod non habet determinatam speciem, seu essentiam, sed infinitum non haberet determinatam essentiam, quia quacunque facta additione, vel subtractione finita maneret idem, & sibi semper æquale infinitum.* 2. *Repugnat partem esse æqualem toti, sed admissio infinito pars esset æqualis toti; sit enim numerus infinitus, qui non tantum infinitas unitates, sed etiam infinitos binarios decenarios, centenarios, &c. pro partibus includit: atqui numeri binarii infiniti sunt æquales toti infinito, quia unum infinitum non est majus, vel minus altero.* Item sit linea in infinitum extenta, à qua detrahantur 1000. palmi, qua detractioe facta erit utique linea adhuc infinita, quia infinitum per deductionem finitam non fit finitum; si verò manet infinita, est æqualis lineæ ut includenti 1000. palmos: atqui linea destituta 1000. palmis est pars, & includens eisdem est totum. 3. *Unum infinitum non potest esse majus altero, aliàs id quod est minus, esset hoc ipso exhauribile, & finitum, sed si daretur infinitum actu, foret unum majus*

altero; datis enim infinitis hominibus esset utique infinitum capillorum notabilissime majus infinito hominum.

4. Illud repugnat, ad cuius essentiam multa requiruntur essentialiter superflua, & inutilia, sed tale est infinitum, nam ad infinitum in numero requiruntur infiniti denarii, centenarii, millenarii, &c. adeoque etiam infinitæ unitates decimæ, centesimæ, millesimæ, &c. atqui istæ unitates sunt superflua, quia iis etiam ablati manet adhuc idem infinitum, modo adsint infinitæ unitates simplices, secundæ, tertiæ, &c. 5. Implicat numerus finitus maximus, h. e. talis, qui adjecta unica unitate evadat infinitus, quia finitum additum finito non facit infinitum; atqui in omni infinito datur numerus finitus maximus; sit enim linea, v. g. habens infinitos palmos, ex quibus Deus unum certum designet, tunc ab isto palmo aliqui finitè alii infinitè distant, & palmi finitè distantes alicubi connectuntur cum palmo infinitè distante, aliàs non faciunt unam continuam lineam: atqui hæc ratione ultimus palmus finitè distans complet numerum finitum maximum, quia sequens palmus infinitè distans jam facit numerum infinitum.

Objic. 1. Deus potest nunc simul producere omnes effectus, quos potest producere, sed sic produceret nunc infinitos. Resp. D. M. quos producere potest in collectione aliqua determinata & finita, C. M. quos potest producere in collectione indeterminata, sive in collectione alia, & alia in infinitum, illas omnes potest simul producere, N. M. & sub hæc distinct. C. & N. m. & C. Objic. 2. Deus potest facere majus omni finito, ergo infinitum. Resp. D. A. omni finito determinatè sumpto, seu quocunque assignabili, C. A. omni finito indeterminatè, & collectivè sumpto, N. A. & C.

Objic. 3. Deus habet potentiam infinitam, ergo potest producere infinitos effectus. Resp. D. C. syncategorematicè, C. C. categorematicè, N. C. Objic. 4. Deus potest operari, ubicunque existit, sed existit in spatiis infinitis. Resp. D. M. ubicunque, h. e. in omni ioco distributivè sumpto, C. M. collectivè sumpto, N. M. Objic. 5. Infinitus ignis si existeret, posset producere infinitum calorem, ergo etiam Deus potest facere infinitum, quia non est mi-

noris potentiz. , Resp. N. C. quia dato uno impossibili non est absurdum, sequi aliud; Deus verò, & ejus potentia est aliquid possibile, ergo non debet posse producere effectum impossibilem. Objic. 6. Si infinita Dei potentia non potest producere infinitum, est superflua, quia non potest redigi in actum. Resp. in Deo non dari aliam potentiam infinitam, quàm producendi effectus syncategorematicè infinitos. Objic. 7. Omnes partes infiniti, v. g. omnes homines sunt possibles, ergo etiam totum infinitum hominum. Resp. D. A. omnes distributivè, sive in alia, & alia collectione finita, C. A. omnes collectivè, sive in una collectione indeterminata, N. A. & C. Objic. 8. Deus potuit ab æterno singulis momentis aliquid producere, sed sic potuit infinitum producere. Resp. D. M. singulis determinatè sumptis, C. M. singulis indeterminatè, sive omnibus collectivè sumptis, N. M. Objic. 9. Deus potest tot homines simul producere, quot successivè, sed successivè potest producere infinitos, ergo etiam simul. Resp. D. m. infinitos syncategorematicè, C. m. categorematicè, N. m. & sub hac distinct. C. & N. C. Objic. 10. Deus cognoscit simul omnes creaturas possibles, ergo infinitas, ergo infinitum existit in mente Dei: atqui hoc est infinitum actu. Resp. 1. Deum non aliter cognoscere infinitas creaturas, quàm sicut sunt possibles, adeoque solum in alia, & alia collectione finita, non verò in una collectione indeterminata. Unde Resp. 2. D. A. cognoscit simul, ut simultas se teneat ex parte objecti, N. A. ut se teneat ex parte cognitionis divinæ, C. A. & D. C. ergo cognoscit infinitas, syncategorematicè, C. C. categorematicè, N. C.

Assett. 64. *Infinitum syncategorematicum est possibile.* P. 1. Est possibilis creatura perfectior, & perfectior in infinitum, ergo etiam infinitum syncategorematicum in perfectione. P. A. de ratione potentiz infinitæ, qualis datur in Deo, est, non posse expleri per effectum finitæ perfectionis, sed posse producere perfectiorem, & perfectiorem in infinitum. Conf. Infinita Dei perfectio est infinite participabilis, ergo nulla creatura potest eam ita participare, ut non alia possit magis participare: atqui creatura per hoc habet sua perfe-

perfectiones, quòd finito modo participet infinitam D_æ perfectionem, ergo nulla habet tot vel tales perfectiones, & alia non possit habere plures vel majores. P. 2. Possunt semper plura individua ejusdem, vel diversæ speciei in infinitum produci, ergo est possibile infinitum syncategorematicum in numero. P. A. Causa semper manet eadem nempe D_æ, ergo semper potest similes effectus producere. Conf. 1. Infinita potentia D_æ 1 non potest exhauriri per numerum finitum. Conf. 2. Angeli & anima rationalis sunt immortales, ergo habebunt durationes, & elicient actus vitales semper plures in infinitum. P. 3. Quacunque magnitudine, vel intensione potest dari major, & major in infinitum, ergo & possibile infinitum syncategorematicum in extensione, & intensione. P. A. Quævis magnitudo est creatura finito modo essentiam D_æ 1 participans, sed hanc Essentiam potest alia creatura semper magis, & magis participare. Conf. Potest dari numerus hominum semper major, & major in infinitum, ergo cùm reliqua corpora moles intendatur propter hominem, etiam terra, & reliqua elementa, imò & corpora cælestia, ut eorum influxus per debitam elongationem Universo consonet, debent posse semper magis, & magis crescere: si autem cælestium corporum magnitudo augeri in infinitum potest, etiam motus debet magis, & magis celer, adeoque intensio motus semper major, & major in infinitum esse possibilis. Objic. 1. Infinitum syncategorematicum non est in ulla determinata specie, seu essentia, quia quacunque additione, vel deductione facta manet semper idem, & sibi æquale. 2. Ad ejus essentiam requiruntur plures partes superfluar. 3. In infinito syncategorematico hominum, vel dantur plures capilli quàm homines, vel non? Si 1. unum infinitum est majus altero. Si 2. pars est æqualis toti. 4. Præter infinitum hominum, vel est possibilis adhuc alius numerus alterius speciei, vel non? posterius est evidenter falsum: si prius dicitur, ergo extra numerum infinitum est possibilis alius numerus, quod numero infinito repugnat. Pro solutione notandum, quòd infinitum syncategorematicum, quia solum in potentia est infinitum, & nunquam adæquate

tè actuabile, neque sit ens determinatum, neque possit per modum determinatæ collectionis accipi, neque cum alio comparari; nam hac ratione eo ipso natura, & essentia hujus infiniti everteretur. Resp. ad 1. hoc infinitum esse in aliqua determinata specie entis indeterminati. Ad 2. Resp. in ejus essentia, prout consideratur secundum id, quod existit, non dari partem superfluum, quia quavis ablatâ mutatur hæc essentia: si verò accipitur secundum partes, & collectiones possibles indeterminatas, quæ nunquam possunt simul existere, absurdum non est, in ea partes superfluas contineri, cum una chimera facillè aliam includat. Ad 3. Resp. infinita hominum, & capillorum quoad partes possibles, & collectiones indeterminatas nec æqualia esse, nec inæqualia, quia hæc denominationes solum cadunt super entia determinata, quorum unum cum altero comparari potest; unde si hæc infinita accipiuntur secundum partes existentes, & collectionem determinatam, notabiliter sunt inæqualia, & collectio capillorum semper erit major collectione hominum. Ad 4. Resp. præter infinitum hominum esse alia entia possible, quia hoc infinitum secundum id, quod actu existet, tantum est finitum, ergo nunquam actu continet omnem numerum possibilem, ergo extra illud possible est quævis collectio finita quorumcunque aliorum entium.

*Assert. 65. Unio continuativa non consistit in punctis copulanti-
bus, nec identificatur cum partibus continuatis, nec rectè constituitur
in proximo partium ubicationibus, sed est entitas superaddita exigent
immediatas partium ubicationes, & probabilius est accidens. P.*

1. pars: Hæc puncta juxta suosmet Patronos sunt indifferencia, ut has vel alias partes continui jungant, ergo non possunt habere rationem unionis: possunt item hæc puncta materię per discontinuationem naturaliter destrui, & per continuationem produci, quod est contra naturam materię 1. Denique vel sunt extra partes, vel intra? non 1. quia cum sint etiam virtualiter indivisibilia, non faciunt extensionem, sed cum partibus penetrantur: dein si sunt extra partes non possunt servire pro unione, quæ debet esse in partibus. non 2.; vel enim occuparent totum

spa-

spatium divisibile partium, quibus insunt, vel indivisibile? non divisibile, quia indivisibile non potest locari divisibiliter: non indivisibile, alias Deus videret determinatum spatium partis æquale spatio puncti indivisibilis, & consequenter spatium partis non esset divisibile in infinitum. P. 2. pars ex separabilitate: Partes possunt esse modò continuæ, modò discontinuæ, ergo non uniuntur seipsis saltem in continuo permanente; nam in successivo partes, quia ex essentia sibi proximè succedunt, unione superadditâ non indigent. P. 3. pars: Unio continuativa est unio Physica, ergo non consistit in complexo ex ubicationibus partium, quod est merè unio moralis. P. A. Si non esset unio Physica, possent contigua eo jure dici unum quid, quod continua; cùm inter illa non minùs quàm inter ista intercedat unio moralis. Conf. Duo lapides perfectè politis, & immediatè conjuncti adhuc sunt discontinui, ergo non habent unionem continuativam: atqui habent proximas ubicationes. P. 4. pars: Ex hætenus dictis. P. 5. pars: Unio continuativa intenditur in bonum partium, quæ continuantur, ergo intenditur propter aliud totum completum adæquatè à se distinctum, ergo non est substantia sed accidens. Objic. 1. Si hæc unio est accidens, totum continuum est merè totum per accidens, sicut totum contiguum. Resp. totum per accidens posse sumi, vel pro toto, cujus aliqua pars est accidens, vel pro toto morali, cujus partes solum per unionem moralem sunt conjunctæ: continuum est totum per accidens in 1. non in 2. sensu, quia ejus partes ex intentione naturæ, & per unionem Physicam conjunguntur, quod non fit in toto contiguo. Objic. 2. Petrus & similia individua sunt tota substantialia, & simul integralia, ergo totum integrale non est accidentale. Resp. hæc individua esse tota substantialia, si essentialiter, non verò, si integraliter spectantur. Objic. 3. Unio continuativa, vel est unica indivisibilis, vel sunt plures inseparabiles, quarum singulæ cæteras respiciunt, vel sunt plures separabiles, quæ se invicem non respiciunt? nihil potest dici: non 1. vel 2. alias singulis momentis tota unio continuativa hominis, v. g. variaretur, cùm semper aliquid antiquæ

quæ materiæ pereat, & novæ acquiritur? non 3. quia si uniones non habent respectum ad se mutuo, totum integrale pro parte involuit coexistentiam unionum partialium, ergo sicut ista coexistentia ita unio continuativa est essentialiter fluens. Resp. hanc unionem esse complexam ex plusibus partialibus, quæ secundum se nullum invicem respectum habent, & hinc requiri coexistentiam unionum partialium, ipsamque totalem unionem quoad durationes simultaneas unionum partialium esse continuo fluentem. Objic. 4. Vel singulæ partes habent suam specialem unionem, vel semper 2. partes habent unam communem in utraque receptam? non 1. quia inter 2. partes videtur unica sufficere: non 2. aliàs ens materiale indivisibile, nempe unio, existeret in duplici spatio divisibili 2. partium, quod videtur implicare. Resp. inter 2. partes dari unicam unionem in utraque parte receptam, neque repugnare, quòd ens materiale indivisibile ponatur in spatio divisibili, uti fit in rarefactione, & animabus brutorum, si sunt indivisibiles. Objic. 5. Si quævis unio partialis occupat spatium divisibile 2. partium, tunc existit in duplici loco, sicut partes habent 2. ubicationes, ergo talis unio esset replicata. Resp. N. C. quia solum existeret in duplici loco in æquato.

Affert. Nec Mundus, nec alia creatura potuit existere ab æterno. P. Vel existeret per durationes successivas, & infinitas, vel per unam durationem indivisibilem, & virtualiter à parte ante infinitam? atqui tam hæc unica duratio indivisibilis, quàm illæ successivæ implicant, ergo etiam, ut mundus ab æterno existat. P. m. 1. Implicat infinitum categorematicum ex *Affert. 63.* sed durationes successivæ infinitæ essentiale infinitum. P. m. 2. Repugnat duratio simpliciter impertransibilis, & perfecte commensurata Æternitati Dei, sed duratio indivisibilis, à parte antè infinita, esset simpliciter impertransibilis: nam qui ab æterno per talem durationem duraret, tamdiu duraret, quamdiu alius, qui ab hoc tempore duraret retrogrado ordine in æternum à parte antè, sed hic haberet durationem simpliciter impertransibilem, ergo etiam ille. Conf. 1. Duratio.

ratione creaturæ est, posse singulis momentis à Dño de-
 strui, sed creatura habens durationem indivisibilem infini-
 tam non posset destrui; sicut enim talis duratio ex essentia
 per totam æternitatem existeret, & non posset destrui, ita
 faceret etiam creaturam æternum durantem, & indestrui-
 bilem. Conf. 2. Quævis creatura est capax mutationis;
 solus enim Dñs immutabilis est, sed creatura habens du-
 rationem indivisibilem infinitam nõ est capax mutationis,
 quia non posset se nunc aliter habere quàm antè, cum du-
 ratio indivisibilis non includat *nunc* & *antè*, vel aliam tem-
 poris differentiam, sed unum incommutabile *nunc* sit, si-
 cut Æternitas Dñi. Objic. 1. Tempus nunquam incepit,
 sed semper fuit, ergo etiam semper fuit motus, & ens mo-
 bile. P. A. Si tempus incepit, tunc antequam inciperet,
 non fuit, sed tò *antequam* significat tempus, ergo tempus
 fuit, antequam inciperet. Resp. tempus reale tam intrin-
 secum, quàm extrinsecum incepisse: quando dicitur, tem-
 pus, antequam inciperet, non fuisse, per tò *antequam* deno-
 tatur tempus imaginarium, quod omnino fuit ante tem-
 pus reale. Objic. 2. Omnis negatio contingens potest
 tolli, sed negatio mundi ab æterno est contingens, ergo
 potest tolli, & ipse mundus ab æterno poni. Resp. nega-
 tionem mundi existentis simpliciter, & pro determinato
 tempore esse contingentem, & posse tolli; negationem
 verò mundi existentis ab æterno pro tempore indetermi-
 nato esse necessariam, quæ non potest tolli. Objic. 3.
 Mundus semper potuit existere, quia non est assignabile
 tempus, quo non potuit existere, ergo potuit ab æterno exi-
 stere. Resp. D. A. semper syncategorematicè, C. A. cate-
 gorematicè, N. A. & sub hac distinct. C. & N. C. unde
 non est assignabile tempus determinatum, quo non potuit
 existere. Objic. 4. Deus est causæ perfectissimè sufficiens,
 & fuit ab æterno. ergo potuit ab æterno producere effe-
 ctum. Resp. N. C. quia non est sufficiens ad producen-
 dam chimeram. Dices. Ergo Deus ab æterno fuit otio-
 sus, item debuit in producendo mundo expectare usque
 ad determinatum tempus: - utrumque est inconveniens.
 Resp. N. illat, nam Deus ab æterno ad intra operatur, est-
 que

que purissimus actus; ergo non fuit otiosus; nec expectare debuit, quia hoc idem est, ac omittere per aliquod tempus operationem, & differre ad aliud, sed ante mundum non fuit tempus. Deinde nullum tempus est assignabile, quo vel ante quod Deus non poruit mundum condere. **Objic. 5.** Absurdum est, Deum posse solum operari in tempore finito; ergo potest infinito, & ab æterno. **Resp. D. A.** in tempore tam actu quàm potentiâ finito, C. A. in tempore actu finito, & potentiâ infinito, N. A. & C. **Objic. 6.** Deus semper debet velle id, quod est melius, sed complexum ex DEO, & creatura est melius quàm DEUS solus, **Resp. D. m.** est melius extensivè, T. m. intensivè, N. m. & C. **Objic. 7.** Infinitum categorematicum est bonum infinitum, ergo rapit Deum ad sui amorem. **Resp. esse** bonum infinitum, *si daretur*, & simul non esse, quia hæc conditio non potest purificari. **Objic. 8.** Si spatium temporis est virtualiter in infinitum divisibile, quævis duratio æquivaleret infinitis aliis, & tamen potest pertransiri, ergo etiam duratio indivisibilis æterna potest pertransiri: **Resp. N. C.** quia quævis duratio æquivaleret solum infinitis syncategorematicè, quæ reipia sunt aliquid finitum: duratio autem indivisibilis æterna infinitis categorematicè æquivaleret.

Astert. 67. *Mundus in suo genere perfectus est.* P. 1. ex illo Gen. 1. *Viditque DEVS cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona.* 2. Mundus est speciale opus DEI infinitè sapientis, & perfectissimi Artificis, est item speculum, ex quo relucet hæc infinita DEI sapientia; sed si esset imperfectus, refunderet etiam imperfectionem in Deum, nec serviret pro speculo infinitæ ejus Sapientiæ. 3. *Ædificium aliquod censeatur esse perfectum, si singulæ ejus partes habent suam perfectionem, si in partibus datur distinctio, & varietas, & si in iisdem, non obstante varietate, datur perfectus ordo: sed hæc 3. habet hujus mundi ædificium, cujus nimirum singulæ partes suam essentialem imò, & accidentalem perfectionem habent, & datur in iis maxima non solum specifica, sed & generica diversitas, qua non obstante habent perfectum ordinem, ut corpora gravia semper inferiorem,*
levia

levia superiorem, & quævis alia locum sibi convenientem occupent. Dices 1. In mundo dantur multa deformia, tri monstra, peccata, Tyrannides, &c. 2. Datur continua pugna inter elementa, & alia corpora, quæ habent antipathiam. 3. Multæ adhuc species sunt possibiles, quarum defectus nunc datur. 4. Multæ species, v. g. mulcæ, culices, araneæ, item herbæ quædam steriles sunt inutiles, & noxiæ. 5. Ingens individuorum multitudo videtur superflua. 6. Dantur morbi, egestas & ipsa mors, quæ omnia uti in se sunt defectuosa, ita faciunt etiam hunc mundum defectuosum. Resp. ad 1. monstris non deesse suam perfectionem etiam accidentalem; deinde ex eorum comparatione apparent alia individua pulchriora, sicut virtutum splendor magis inclarescit ex turpitudine peccatorum, quæ insuper sunt occasio justitiæ vindicantis, patientiæ aliarumque virtutum, & ad simile quid etiam tyrannides serviunt. Ad 2. Resp. hanc pugnam non destruere rerum perfectionem nec invertere ordinem, sed esse prorsus necessariam ad novorum individuorû generationem. Ad 3. Resp. inde solùm sequi, mundum non esse ex omni parte perfectum, & potuisse esse perfectiorem, quod non uegamus, cum quo stat, esse in suo genere perfectum, & servire ad illum finem, quem in ejus creatione Deus præfixit. Ad 4. Resp. nec has species sua utilitate carere; nam homini, ut ait S. Aug. l. 3. de Gen. c. 17. quadrifariam commodæ sunt & ipsum, *aut pœnaliter lædunt, aut salubriter exercent; aut utiliter probant, aut ignoranter docent.* Ad 5. Resp. ejusmodi multitudinem non quidem ad conservandam speciem esse necessariam, servire tamen ad commendandam Dei liberalitatem. Ad 6. Resp. etiam ista, vel esse occasionem plurimarum virtutum, vel servire, ut inde species oppositæ magis elucescant, & commendentur.

Assert. 68. Cæli non sunt corpus simplex, sed compositi ex materia, & forma. Quod intelligimus non tantùm de cælo planetario & firmamento, sed etiam de cælo Empyreo, &
P. 1. Cæli (saltem inferiores Empyreo) fuerunt per veram generationem producti ex aquis, ergo eorum forma educta est ex materia aquæ, ergo hæc materia in cælis remansit.

A colligitur ex illo Gen. 1. Dixit quoque DEVS, fiat firmamentū in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis, & fecit DEVS firmamentum, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab his, quæ erant super firmamentum, vocavitque DEVS firmamentum cælum. 2. In

cælis datur proprietas materiæ nempe quantitas, item proprietates formæ (scil. lumen densitas raritas, &c. ergo etiam datur materia, & forma. 3. Si cæli essent corpus simplex,

haberent modum essendi independentem à materia, adeoque longè perfectiorem quàm anima rationalis, quæ saltem in 1. productione à materia dependet, sed hoc non potest admitti, ergo. P. m. Modus operandi sequitur modum essendi, sed animæ rationali competit perfectior modus operandi quàm cælis, ergo etiam perfectior modus essendi.

Objic. 1. In Script. nomine cæli potest intelligi aër, ergo hic solùm ex aquis generatus est, non cæli. Resp. N. A. nam in cælo, & firmamento Deus posuit luminaria, quæ nemo dicit fuisse posita in aère, ergo per firmamentum, vel cælum non potest intelligi aër, qui non nisi impropriè cælum dicitur.

Objic. 2. Cælum Empyreum suâ præstantiâ superat reliqua corpora materialia, ergo saltem hoc est corpus simplex. Resp. T. A. N. C. hæc etiam præstantia potest refundi in formam, quæ haud dubiè excellentior est quavis aliâ formâ materiali, uti colligitur ex miris encomiis, quibus Scriptura cælum Empyreum exornat, vocando illud, Domum DEI, Thronum Excelsi, Ierusalem novam, &c.

Objic. 3. Universi perfectio requirit, ut in eo dentur omnes gradus entis, ergo debet etiam dari corpus simplex. Resp. illos solùm gradus entis ad universi perfectionem requiri, qui sunt necessarii ad finem in hoc universo intentum, ad hunc verò non est necessarium corpus simplex.

Objic. 4. Datur corpus simplex incompletum, v. g. materia 1. ergo etiam completum. Resp. N. C. quia pro priore habetur fundamentum, non verò pro posteriore.

Objic. 5. Existentia materiæ 1. unicè probatur ex mutationibus substantialibus, sed in cælis, qui incorruptibiles sunt, non datur talis mutatio. Resp. 1. T. M. N. m. dato enim, quòd cæli non ampliùs sint substantialiter mutandi, saltem primò fuerunt producti ex materia.

Resp. 2. existentiam

anim.

materiæ 1. in communi probari quidem ex mutationibus substantialibus, ita ut, si talis nulla deprehenderetur, nec existentia materiæ 1. affirmari posset: quòd autem in hoc vel illo particulari corpore detur materia 1., id potest etiam ex aliis rationibus probari.

Assert. 69. Materia cœlorum probabilis est ejusdem speciei cum materiâ sublunari. P. 1. Cœli sunt ex aquis geniti, ergo habent eandem materiam, qualis fuit in aquis; sed materia aquarum est ejusdem rationis cum alia sublunari. 2. *Quantitas cœlorum est ejusdem rationis cum quantitate corporum sublunarium, ergo etiam materiæ sunt ejusdem speciei, quorum enim eadem est proprietates, eorum etiam videtur esse eadem essentia.* 3. *Forma cœlorum etiam sub materia ejusdem speciei cum sublunari idem officium exerceret, quod defacto exercet, ergo non est ratio attribuendi cœlis diversam materiam.* *Objic. 1. Si materia cœlorum non differt specie, sequitur cœlos esse naturaliter corruptibiles.* P. seq. *Corruptio formarum sublunarium provenit ex appetitu materiæ ad formas contrarias, sed talis appetitus daretur etiam in materia cœlorum.* Resp. N. seq. *ad prob. D. M. provenit ex appetitu materiæ remoto, N. M. ex appetitu proximo ad formas contrarias, C. M. appetitus autem proximus ad formam contrariam non datur in materia cœlorum, in quam nimirum non possunt introduci dispositiones, exigentes destructionem cœlorum, & productionem formæ contrariæ.* *Objic. 2. Si materia cœlorum esset ejusdem speciei, daretur etiam in eâ potentia receptiva formarum sublunarium, sed non datur.* P. m. *natura non concedit potentiam, quæ superflua est, & naturaliter in actum non redigibilis, sed talis esset potentia in materia cœlorum, quia sunt incorruptibiles.* Resp. C. M. *N. m. ad prob. dico, naturam frequenter concedere potentiam, quæ tantum per accidens non est in actum redigibilis, & talis est potentia in materia cœlorum, quia, quòd defacto sit conjuncta cum forma incorruptibili, est ipsi per accidens; potuisset enim conjungi cum forma sublunari, & tunc ejus potentia naturaliter fuisset in actum redigibilis.* *Objic. 3. D a u s potuisset in cœlis ponere materiam diversam,*

sam, quæ solùm fuisset ad formas cœli determinata, & incapax sublunarium, ergo probabiliùs defacto talem in eis posuit, cùm constet materiam cœli nunquam esse cum forma sublunari uniendam. Resp. T. A. N. C. quòd enim defacto non posuerit talem, patet ex nostris probationibus: deinde licet materia cœlorum forsan nunquam sit habitura formam sublunarem, saltem aliquando habuit formam aquæ, quæ sublunaris est.

Assert. 70. *Forma cœlorum non est natura elementaris, est tamen probabiliùs naturaliter incorruptibilis.* P. 1. pars: Cœli carent proprietate, communi formis elementaribus tam simplicibus quàm mixtis, ergo eorum forma non est naturæ elementaris; ubi enim datur diversitas proprietatum, etiam natura, & essentia diversa est. P. A. Omnia elementa, vel corpora mixta habent hanc proprietatem, quòd motu recto moveantur sursum, si levia sunt, vel deorsum, si sunt gravia, nullum verò moveatur motu circulari, sicut cœli. Conf. Si forma cœlorum esset elementaris, suam materiam solùm separabiliter informaret more formarum elementarium, atqui inseparabiliter inhæret suæ materiæ, quia cœli sunt incorruptibiles. P. 2. pars: Cœli nec à corporibus inferioribus, nec à se invicem possunt corrumpi, ergo eorum forma est naturaliter incorruptibilis. P. A. Corporum inferiorum tam generatio, quàm conservatio dependet ab influxu cœlorum, ergo destruendo cœlos tenderent in sui ipsius destructionem: deinde cùm cœli sint intenti in bonum, & conservationem mundi sublunaris, in quo maxima perturbatio ex eorum destructione sequeretur, non censetur ipsis natura concessisse vim, sese destruedi. Conf. assert. Ex mirabili constantia, qua cœli tot jam sæculis absque sui mutatione incorrupti permanserunt in continua applicatione fortissimorum agentium, solis & aliorum planetarum, à quibus tamen mundus sublunaris longè remotior continuas mutationes patitur, ergo probabiliùs cœli ex natura sua sunt incorruptibiles. Objic. 1. contra 1. part. Formæ cœlorum sunt ex aquis generatæ, ergo habent etiam naturam aquæ. Resp. N. C. aliàs ignis haberet naturam ligni, ex quo generatur. Objic. 2. con-

tra 2. part. SS. Litteræ sæpe memorant, cœlos esse mutandos, imò destruendos. Resp. SS. Litt. posse exponi, vel de aëre, qui subinde nomine cœli significatur, vel de mutatione solùm accidentali, vel si de substantiali loquuntur, dici potest, eam contingere virtute divina, qua non negamus eos posse destrui. Objic. 3. Defactò contigerunt mutationes substantiales, ut patet ex variis comœtis, & aliis novis stellis, post aliquod tempus iterum disparentibus. Conf. ex maculis modò magnis, modò minoribus in sole observatis. Resp. ejusmodi phænomena, vel solùm fuisse aërea, vel, si cœlestia fuerunt, producta esse supernaturali virtute ad terrorem hominum, vel virtute quidem naturali, non tamen ex materia cœlorum, sed ex quibusdam exhalationibus à sole ex mundo elementari ad se attractis, & accensis ac illuminatis, ut instar syderum luxerint. Ad Conf. Resp. maculas solares, vel esse quasdam partes fluidas à sole attractas, & cum eo gyrantes, vel esse ipsius solis partes rariores; & propterea minori luce præditas, vel esse stellas quasdam, aut alia corpuscula magis, aut minus condensata, quæ infra solem oberrant, & eundem non nihil eclypsant. Objic. 4. Non potest assignari radix incorruptibilitatis, ergo cœlis non convenit. Resp. incorruptibilitatem debere refundi in formam, quæ cum intentà sit ad bonum mundi sublunaris, cujus destructio ex corruptione cœlorum sequeretur, intrinsecè exigit, ne in materiam, cui unita est, introducantur dispositiones ad novam formam secum impossibilem.

Assert. 71. Cœli non sunt animati, nec moventur ab intrinseco, sed ab Intelligentiis. P. 1. pars: Anima est actus 1. corporis organici, ergo corpus, quod habet animam, debet esse organicum, sed in cœlis non datur corpus organicum nempe tale, quod constat partibus heterogeneis, & ad operationes vitales ordinatis. Conf. In cœlis nullum apparet indicium animæ, ergo nec datur anima. P. A. Indicium animæ est operatio vitalis, scil. intellectio, volitio, sensitio, vel nutritio; in cœlis nulla apparet talis operatio. P. 2. pars; Quæ ab intrinseco moventur, ad bonum proprium, ut vel sibi convenientia quærant, vel noxia fugiant, vel

vel ad suum centrum moventur, sed cœli non moventur ad bonum proprium, ergo. M. patet ab inductione omnium, sive se moveant motu progressivo ut animalia, sive moveantur deorsum ut gravia, sive sursum ut levia, P. m. Cœli moventur circulariter, & ad antiquum locum redeunt, ergo non quærunt proprium bonum, aliàs eo obtento quiescerent, sicut gravia quiescunt, si ad suum centrum perveniunt. P. 3. pars: Motus cœlorum est præcipuus, & gubernativus totius Universi, atque adeo etiam hominis, ergo, ne turbetur Universi ordo, qui prohibet entia nobiliora ab ignobilioribus gubernari, non potest ab ente non intellectivo, sed debet ab intellectu, & quidem præcipuo procedere. Objic. 1. contra 1. part. Perfectio, conveniens corporibus sublunaribus, debet etiam convenire cœlestibus, sed sublunatibus convenit perfectio vitæ. Conf. Si cœli non sunt animati, sunt imperfectiores vilissimo vermiculo, aut plantâ. Resp. D. M. si utraque spectantur cum suis formis moventibus, C. M. secùs, N. M. Ad Conf. Resp. cœlos non esse imperfectiores, si considerantur unâ cum suis formis moventibus; sic enim considerati longe majorem perfectionem habent, quàm quævis sublunaria. Dices. Saltem forma informans est in cœlis imperfectior, quàm in vermiculo, aut plantâ. Resp. D. in consideratione Physica, & quoad unum prædicatum, C. in consideratione morali, & quoad reliqua prædicata, N. Objic. 2. contra 2. part. Cœli sunt primum in genere mobilium, sed primum in genere mobilium seipsum movet. Resp. T. M. D. m. si consideratur unâ cum sua forma movente, C. m. secùs, N. m. & C. Objic. 3. Sicut datur gravitas, movens ab intrinseco corpora deorsum, & levitas movens sursum, ita debet dari qualitas, movens ab intrinseco cœlos circulariter. Resp. N. parit. nam motus circularis cœlorum est supra perfectionem entis non intellectivi: deinde cœli non moventur in bonum proprium. Objic. 4. Cœli habent potentiam ad finem, nempe ut influant in sublunaria, ergo habent etiam potentiam ad media, h. e. ad motum. Resp. D. C. habent potentiam passivam, & quidem positivam, C. C. activam, N. C. Objic. 5. contra 3. part.

Motus cœlorum debet esse invariabilis, ergo non debet procedere à causa libera, quæ posset motum variare, aut omnino cessare. Resp. in Intelligentiis, postquam se voluntati DEI plenissime subjecerunt, non esse periculum, quòd motum varient, vel ab eodem cessent contra voluntatem primi Motoris. Objic. 6. Saltem primum mobile debet à DEO moveri, ergo supremum cœlum non movetur ab Intelligentia. Resp. D. A. mobile simpliciter primum, C. A. mobile primum corporeum, N. A. & C. Mobile simpliciter primum est aliqua ex Intelligentiis, quæ omnes à DEO primo Motore, & summo Bono amato moventur.

Assert. 72. *Corpora cœlestia influunt in sublunaria, & indirectè etiam in voluntatem hominis, non tamen directè.* P. 1. pars: Nam, ut experimur, sol calefacit, & exsiccat corpora inferiora, attrahit vapores, suo ad terram accessu, & recessu causat 4. anni tempora: Luna causat fluxum, & refluxum maris, secundum ejus incrementum, vel decrementum ostreae conchylia, &c. crescunt, vel decrescunt: formicæ in novilunio quiescunt, in plenilunio etiam noctu laborant: circa diei noctisque confinia periculosa ægrorum mutationes contingunt, ut ad occasum solis vis morbi invalescat, & vires deficiant, ad ortum verò morbus non nihil remittat, & vires redeant, &c. quæ experientiæ influxum cœlorum in inferiora manifestè evincunt. P. 2. pars: Cœli possunt influere in organa hominis, causando majorem unius humoris abundantiam, & alterius defectum, vel alias qualitates imprimendo, per quas voluntas pronior redditur ad iram, tristitiam, amorem, &c. sed hoc est indirectè, & mediatè influere in voluntatem, quam tamen cœli non cogunt, sed instar tentationis solùm inclinant, ut facilè *Sapiens*, qui *astris dominabitur*, resistere possit. P. 3. pars: Voluntas est potentia spiritalis, sed cœli, quorum influxus est purè materialis, non possunt directè agere in potentiam adæquatè spiritualem. Conf. Si cœlis competeret immediata, & directà activitas in voluntatem hominis, ea non amplius ad suas actiones esset libera, utpote à cœlestibus impressionibus coacta. Objic. 1. contra 1. part. Omne agens

gens vult sibi assimilare effectum, sed cœli non possunt sibi aliquid in sublunaribus assimilare, ergo non agunt in ea. Resp. D. M. omne agens particulare, T. universale, N. M. Objic. 2. Agens debet approximari passio, cœli non sunt approximati sublunaribus. Resp. esse approximatos non quidem in suo supposito sed in virtute. Objic. 3. Corpora cœlestia semper easdem vires habent, & eodem modo moventur, ergo si influerent in sublunaria, eosdem semper effectus producerent, quod tamen est contra experientiam. Resp. cœlos ideo non semper eosdem effectus producere, quia impediuntur à causis particularibus, quæ etiam habent vim agendi, & in vicinis corporibus diversas dispositiones causant. Objic. 4. contra 3. part. Cœli agunt in dæmones, hinc magi ad eos invocandos observant certas constellationes, & lunatici à dæmonibus secundum certa lunæ incrementa, & decrementa vexantur: atqui dæmones sunt entia spiritualia, ergo cœli possunt etiam in voluntatem hominis agere. Resp. N. M. nam dæmones sub certis constellationibus invocati adsunt magis, & faciunt quasdam actiones liberè, non vi constellationum, ut hac ratione magos inducant in errorem, & ad credendum, astris aliquam virtutem inesse: lunaticos verò ideo magis vexant in incrementis lunæ, quia tunc cerebrum magis est aptum ad operationes, quibus eorum phantasia turbatur.

Assert. 73. *Generatio substantialis est mutatio totius in totum, non remanente eodem subiecto sensibili: ejus terminus formalis, & proximus est sola unio.* Generatio hinc accipitur, prout est conjuncta cum conversione, & significat mutationem unius substantiæ completæ in aliam: dicitur 1. *mutatio* scil. effectiva, sive actio productiva formæ ex subiecto, quod debet præexistere, & nunc aliter se habere quàm antè. Dicitur 2. *totius in totum*, debet enim unum totum, sive substantia completa desinere, & alterum incipere, ad quod sufficit, desinere, vel incipere unam, vel alteram partem totius. Dicitur 3. *non remanente eodem subiecto sensibili* nempe denominationis, per quod intelligitur substantia completa, quæ per sua accidentia denominatur sensibilis, & in generatione substan-

tiali non debet manere eadem, sicut manet eadem in generatione accidentali, nam si aqua ex frigida fit calida, eadem aqua, quæ prius erat frigida, denominatur calida: e contra si ex ligno fit ignis, quod antea dicebatur lignum, & postea ignis, non sunt idem. P. nunc assert. quoad 2. part. Sola actio productiva unionis est generatio, sive mutatio totius in totum, sed hujus actionis terminus est sola unio, ergo & generationis. P. M. Per actionem productivam materię, vel formę non mutatur, neque fit totum, nisi adsit unio, qua solâ productâ, licet materia, & forma præxisterint, jam datur mutatio totius in totum, ergo mutatio ista consistit in sola actione productiva unionis. Objic. 1. In generatione substantiali manet quantitas, sed hæc est subjectum sensibile. Resp. D. m. est subjectum sensibile receptionis, C. m. denominationis, N. m. & C. Objic. 2. Hæc definitio non convenit cœlorũ productioni nec transsubstantiationi Eucharisticę, nec Generationi Divinę Filii, ergo non est bona. Resp. nulli debere convenire; nam prima non est mutatio, secunda non est mutatio, per quam materia transit ab una forma ad aliam, tertia est generatio viventis, de qua infra. Objic. 3. Si generatio est mutatio, tunc id, quod generatur, etiam mutatur, & vicissim, sed hoc est falsum, nam ignis, v. g. dicitur generari, non mutari; materia mutari, non generari. Resp. N. M. sicut enim actio, vel visio, ita etiam generatio diversas denominationes tribuit, & totum, vel formam generari, materiam verò mutari denominat. Objic. 4. In brutis, & aliis totis materialibus non tantum unio, sed etiam forma generatur, ergo etiam forma est terminus proximus generationis. Resp. N. C. quòd enim in brutis etiam forma generetur, est per accidens generationi, ad quam sufficit generari unionem, ut patet in homine. Objic. 5. Ergo si Deus inter animam equi, & formam, quam ponamus generari, unionem crearet, talis equus potius deberet dici creatus quàm generatus, quia hinc non daretur terminus proximus generationis. Resp. 1. posse in rigore transmitti illatum absque absurdo. Resp. 2. N. illat. quia generari est aliqua imperfectio afficiens totum, modò pars sit gener-

generata, juxta illud : *bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.*

Assert. 74. *In conversione formali nec terminus ad quem simpliciter incipere, nec terminus à quo simpliciter desinere debet, sed sufficit illum incipere, & hunc desinere quoad unionem cum communi 3.* Conversio est transitus unius rei in aliam, unde terminus à quo, & ad quem debent esse positivi : requiritur in super commune 3., quod transit, & in conversionibus naturalibus est materia, vel substantia completa ; in supernaturali vero, qua per consecrationem substantia panis convertitur in corpus Christi, commune 3. sunt accidentia. Requiritur ulterius, ut inter terminum à quo, & ad quem detur aliqua oppositio, vi cujus in conversione terminus à quo destrui, & terminus ad quem produci debet : possunt autem hi termini vel ut totales, vel ut formales considerari : totales includunt, commune 3. tanquam partem, suntque ipsa tota, à quorum uno fit transitus ad alterum : formales sunt illæ partes, quarum una ex communi 3. expellitur, & alia introducitur. Propter hanc diversam considerationem terminorum conversio alia est totalis, alia formalis : in illa terminus totalis in alium totalem, in ista terminus formalis in alium formalem convertitur. In conversione totali terminum à quo simpliciter destrui, & terminum ad quem simpliciter produci, certum est, ad hoc enim plus non requiritur quam ut una pars de priori toto pereat, & una in novo toto incipiat ; tunc enim jam dicitur unum totum in aliud converti. P. nunc assert. 1. Ad conversionem Eucharisticam non requiritur, ut terminus ad quem scilicet corpus Christi simpliciter incipiat, aliàs deberet reproduci, quod est impossibile : eodem modo in conversione, qua forma alimenti per nutritionem transit in formam viventis, terminus ad quem nempe forma viventis non semper producitur de novo, ut patet in homine : atqui hæc sunt conversiones formales. P. 2. Ad conversionem Eucharisticam non requiritur, ut terminus à quo simpliciter desinat, ergo ad nullam requiritur. P. A. ad hanc conversionem plus non requiritur, quàm ad veritatem verborum consecrationis, sed ad istam veritatem non requiritur, ut terminus

aus

nus à quo scil. panis simpliciter desinat, ergo. M. fundatur in Concil. Trident. Sess. 13. cap. 4., ubi ex veritate verborum consecrationis colligit, factam esse conversionem totius substantiæ panis in Corpus Christi, &c. ergo quod sufficit ad istam veritatem, etiam ad conversionem sufficit. P. m. Ista verba, *hoc est Corpus meum*, essent vera, modò accidentib⁹ panis substaret Corpus Christi, & panis aliò transferretur absque sui destructione, ergo hæc destructio non requiritur. P. 3. Eatenus debet terminus à quo desinere, & terminus ad quem incipere, quatenus opponuntur, nam conversio unius in alium in eorum oppositione fundatur: atqui hi termini non opponuntur simpliciter quoad existentiam, quia possunt simul existere, sed tantum quoad in-existentiam eidem communi 3., ergo tantum quoad in-existentiam terminus à quo desinere, & terminus ad quem incipere debet. Objic. 1. Conversio est desitio rei, & transitus à seipsa in aliam, sed quod desinit, & à seipso transit, cessat omnino existere, ergo terminus à quo debet simpliciter perire. Resp. conversionem non esse absolutam desitionem rei, sed rei ut unitæ eidem communi 3., nec esse transitum à seipsa simpliciter, sed à seipsa ut unita. Objic. 2. Terminus totalis à quo debet simpliciter destrui, ergo etiam terminus formalis. Resp. N. C. quia in conversione debet unus terminus alteri succedere in officio, & inexistere eidem communi 3., ita ut unio unius termini destruat, & alterius producat: atqui destructa unione etiam totum adeoque terminus totalis à quo, non verò terminus formalis debet destrui. Objic. 3. Si non requiritur absoluta destructio termini à quo, potest anima rationalis dici conversa in formam cadavericam, aut Corpus Christi in vermes, sed his modis loquendi offenduntur piæ aures. Resp. C. M. & dico, non offendi aures doctorum, has conversiones rectè explicantium. Objic. 4. Sequeretur ulterius, Concil. Trid. malè ex veritate verborum consecrationis desinuisse omnimodam desitionem substantiæ panis, quia sufficit substantiam panis loco cedere. Resp. Concil. vel non desinuisse absolutam desitionem substantiæ panis, sed solum desitionem quoad unionem, vel definitio-
nem

nem suam nō fundasse in essentia conversionis (quam Scholis examinandam reliquit) sed potius in eo, ne per conservationem substantiæ panis miracula sine necessitate multiplicentur. **Objic. 5.** Si non requiritur productio termini *ad quem*, non apparet, quomodo conversio Eucharistica sit transubstantiatio, nam terminus, qui producitur, nempe unio non est substantialis. **Resp.** dici transubstantiationem non à termino producto, sed ab introducto in commune 3., qui est Christus. **Objic. 6.** Conversio est productio, sed non est productio quàm termini *ad quem*, ergo hic debet produci. **Resp.** esse productionē termini *ad quem* non simpliciter sed ut uniti, adeoque tantum unionis. **Objic. 7.** Idem est terminus conversionis, & actionis productivæ, sed terminus conversionis est terminus formalis *ad quem*, ergo hic ipse est etiam terminus actionis. **Resp.** D. M. idem est terminus conversionis productus, & actionis, C. M. idem est terminus conversionis introductus, & actionis, N. M. & D. m. terminus introductus conversionis est terminus formalis *ad quem*, C. m. terminus productus, N. m. terminus enim productus conversionis est sola unio termini formalis *ad quem*.

Affert. 75. *In corruptione totius substantialis non datur resolutio usque ad materiam 1.* Corruptio est desitio rei in subiectum, vel (ut includatur etiam corruptio substantiæ panis, & vini, quæ fit per consecrationem) est desitio rei in aliud, sive illud sit subiectum, ut materia respectu formæ, sive tantum commune 3. ut accidentia respectu panis, vel vini. Corruptio ordinariè connexa est cum generatione juxta illud: *generatio unius est corruptio alterius*, quæ connexio naturaliter quidem in omni generatione substantiali, non verò in omni accidentali datur, quia quædam accidentia non habent contrarium, ut lux, species, &c. quorum generatio non est conjuncta cum corruptione alterius, nec corruptio eum generatione, nam tenebræ, quæ in generatione lucis desinunt, & in corruptione incipiunt, sunt mera negatio, & nihil. **P. assert. 1.** Ubi aliunde nulla est ratio in contrarium, rectè sequimur iudicium sensuum, aliàs possemus negare, eundem solem, & stellas, eandem domum, eundem

dem hominem esse hodie, qui fuit heri : atqui sensus judicant, manere in genito, v.g. in cadavere eundem colorem, calorem saltem remissum, eandem extensionem partium, figuram, eadem cicatrices, & alia accidentia, quæ erant in homine ; nulla verò ratio in contrarium est, quòd non maneat, sed omnia accidentia de novo producantur in genito, cum rarissimè possit eorum causa productiva assignari, ergo. P. 2. Si omnia accidentia pereunt, sequitur 1. materiam frustra disponi ad novam formam, cum dispositiones in productione formæ pereant. Seq. 2. Dixim pro instanti, quo producitur forma, non habere determinativum ad hujus potius quàm alterius formæ productionem. Seq. 3. Dispositiones tendere ad propriam sui destructionem : quæ omnia videntur esse absurda. P. 3. Accidentia tam diu habent jus ad existendum, quamdiu non adest aliquid exigens eorum destructionem, sed quando, v.g. ex ligno fit ignis, non adest aliquid, exigens destructionem caloris, qui fuit in ligno. Objic. 1. Nullum accidens potest migrare de subjecto in subjectum, sed si accidentia, quæ fuerunt in corrupto, manent in genito, migrant de subjecto in subjectum. P. m. Accidentium subjectum est totum compositum, adeoque etiam forma, sed accidentia transeunt ab una forma ad aliam. Resp. C. M. N. m. ad prob. N. M. nam accidentium subjectum est quantitas, & quantitatis materia, ut patet ex assert. 62. ; manet autem tam materia. quàm quantitas eadem in genito, quæ fuit in corrupto. Objic. 2. Si manet eadem quantitas, tunc materia firmiùs unitur cum quantitate, quàm cum forma substantiali, sed hoc est absurdum, quia cum hac facit compositum substantiale, & hoc ipso firmiùs, cum illa solùm accidentale, & minùs firmum. Resp. C. M. N. m. ratio adjuncta solùm probat, quòd materia firmiùs adhæreat alicui formæ substantiali indeterminatè, quatenus eam magis appetit, non autem, quòd dissolutio totius substantialis sit difficilior, quàm totius accidentalis. Objic. 3. Generatio juxta Aristot. est mutatio totius in totum, nullo sensibili remanente, ergo debent omnia accidentia perire. Resp. N. C. nam per *sensibile* intelligitur subjectum deno-

minationis sensibile, sive tota substantia completa, quæ per accidentia denominatur sensibilis. Dices, Aristot. dixit, *nullo sensibili remanente*, quæ verba supponunt, dari plura sensibilia: atqui datur unicum subjectum denominationis, ergo hoc non intelligitur nomine *sensibilis*. Resp. hoc signum *nullus* sæpe etiam tantum uni applicari, sic aliquis dicitur nullum amplius habere patrem, licet habuerit unicum. Objic. 4. Corruptis nobis corrumpuntur omnia in nobis, ergo in morte pereunt omnia accidentia: atqui eadem est ratio de corruptione aliarum substantiarum. Resp. 1. N. A. aliàs etiam anima, & materia perirent. Resp. 2. corruptis nobis corrumpi omnia accidentia non simul pro unico instanti, sed paulatim & successivè, ut experientia docet. Resp. 3. D. A. corruptis nobis totaliter, C. A. corruptis nobis solum quoad unionem, N. A. & C.

Assert. 76. *In generatione substantiali expulsio formæ antiquæ est quidem simul tempore cum introductione formæ novæ, introductio tamen novæ formæ tam accidentalis, quàm substantialis prioritate naturæ expulsionem antiquæ præcedit.* P. 1. pars: Si non essent simul tempore, tunc expulsio præcederet tempore, vel sequeretur introductionem? si præcederet, materia pro instanti expulsionis careret omni forma substantiali; si sequeretur, pro instanti introductionis haberet 2. formas substantiales: atqui neutrum est possibile. P. 2. pars: Natura per se nullius rei destructionem intendit, ergo quando frigus, v. g. ex aqua pellitur, & destruitur, debet Deus ut Author naturæ habere aliquod motivum ad istam expulsionem: atqui non habet aliud motivum, quàm introductionem caloris; nihil enim aliud exigit destri frigus, ergo introductio caloris est motivum, & prior naturâ ad expulsionem frigoris. Conf. Ideo in peccatore destruitur gratia, quia datur peccatum, ergo etiam ad destruendum aliud accidens Deus ab introductione oppositi movetur. P. 3. pars: Expulsio proprietatum formæ antiquæ movet Deum, & est prior naturâ ad expulsionem ipsius formæ antiquæ substantialis, sed introductio formæ novæ substantialis datur in eodè signo cū expulsionem proprietatū formæ

formæ antiquæ, ergo etiam hæc introductio est prior naturâ ad expulsionem formæ antiquæ. M. patet, quamdiu enim dantur proprietates formæ antiquæ, etiam hæc forma habet jus ad existendum, adeoque Deus non habet sufficiens motivum ad eam destruendam. P. ergo m. Positâ ultimâ dispositione pro nova forma, Deus habet motivum, ut simul hanc novam formam introducat, & proprietates formæ antiquæ expellat, ergo introductio ista, & expulsio dantur in eodem signo; unde in generatione ignis, v. g. ordo signorum est ferè talis; in 1. signo datur ultima dispositio ad formam ignis, à qua dispositio Deus movetur, ut in 2. signo simul ultimam proprietatem formæ ligni expellat, & formam ignis introducat; ab ista verò expulsionem, & introductionem determinatur Deus, ut pro 3. signo ipsam formam ligni expellat. Objic. 1. contra 1. part. Forma antiqua pro instanti, quo è materia pellicur, debet dari in materia, ergo pro illo instanti non potest dari introductio formæ novæ, ergo expulsio, & introductio non fiunt pro eodem instanti. P. A. Nihil potest expelli è subjecto, vel loco, nisi in subjecto, vel loco sit tunc, quando expellitur. Resp. N. A. ad probationem dico, hoc verum esse in expulsionem mechanica, quæ consistit in successivo conatu, rem loco movendi, non in Philosophica, quæ est primum non esse rei in subjecto, in quo prius existit. Objic. 2. contra 2. part. Lux est formalis negatio tenebrarum, ergo introductio lucis est earundem formalis destructio, ergo introductio non potest esse prior, sed est simul naturâ cum destructione. Resp. omnia esse vera, & hinc assertionem limitandam esse; ut solum procedat in formis contrariè oppositis; quarum scilicet utraque est aliquid positivum. Objic. 3. contra 3. part. Quando species Eucharisticæ, v. g. panis in stomacho corrumpuntur, & Corpori Christi succedit forma chili, introductio hujus formæ, & recessio Corporis Christi sunt simul naturâ, nam in 1. signo expelluntur proprietates panis, à quibus Corpus Christi dependet, & simul creatur materia 1. in 3. signo ex materia educitur forma chili, & recedit Corpus Christi, ergo introductio non est semper prior naturâ. Resp. doctri-

ponitur ultima dispositio pro forma Chili, in 2. signo panis

nam nostram denuò limitandam esse ad casus naturales. Objic. 4. Quando in morte hominis animæ succedit forma cadaverica, hujus introductio, & illius expulsio sunt simul naturâ, ergo etiam in casibus naturalibus doctrina non est universalis. P. A. ad formam cadavericam nulla requiritur dispositio positiva, viventi contraria, à qua Deus moveretur ad expulsionem proprietatum viventis, sed sufficit dispositio negativa, sive quòd non dentur amplius dispositiones pro anima; his enim destructis datur sufficiens motivum simul ad expulsionem animæ, & introductionem formæ cadavericæ. Resp. N. A. & dico, in morte hominis semper præcedere dispositionem positivam ad formam cadavericam, nempe vel nimiam alicujus qualitatis intensiorem, per quam debium temperamentum destruitur, vel discontinuationem alicujus membri principalis, à cujus integritate vita dependet. Objic. 5. Negatio impedimenti tanquam conditio est prior naturâ, sed expulsio formæ antiquæ est negatio impedimenti, sicut forma antiqua est impedimentum, ad introductionem formæ novæ. Resp. D. M. negatio impedimenti inaufertibilis, C. M. aufertibilis, N. M. expulsio formæ antiquæ est negatio impedimenti, quod per ipsam introductionem formæ novæ aufertur. Objic. 6. Deus ab ultima dispositione pro forma nova sufficienter movetur ad hanc formam introducendam, & simul ad antiquam, quia est impossibile cum illa dispositione, expellendam, ergo introductio, & expulsio sunt simul. Resp. Deum sufficienter moveri simul tempore ad formam antiquam expellendam; quoad signa naturæ verò moveri immediatè ad expulsionem proprietatis formæ antiquæ, & introductionem formæ novæ, quam utramque ultima dispositio immediatè exigit, & mediatè moveri etiam ad expulsionem ipsius formæ antiquæ, quæ exigit conservari, quamdiu non destruitur ipsius ultima proprietas. Objic. 7. Deus ad expulsionem formæ antiquæ sufficienter movetur à destructione proprietatum illius, ergo non debet moveri ab introductione formæ novæ, ergo hæc introductio habet se impertinenter, & non est prior. Resp. D. A. movetur sufficienter

ter in actu 1. C. A. in actu 2. N. A. & C. Objic. 8. Connaturalius est, prius destrui causam quam effectum, ergo prius destruitur forma antiqua quam ejus proprietates, ergo expulsio formæ antiquæ est prior ad introductionem novæ. Resp. D. A. si adest immediatum destructivum causæ, C. A. si non adest, sed e contra adest immediatum destructivum effectûs, N. A. & C. ultima enim dispositio, quæ pro forma nova ponitur, non exigit immediatè destrui causam scil. formam antiquam, sed effectum nempe ejus proprietates, quibus destructis etiam ipsa forma antiqua jus ad existendum perdit.

Assert. 77. Intensio qualitatum fit per additionem gradûs ad gradum. Intensio est mutatio, per quam eadem qualitas in eadem subjecti parte magis perficitur, sicut per remissionem magis deficit: differt intensio ab extensione, quòd hæc fit productio qualitatis in diversis subjecti partibus. P. assert. 1. Ex modo loquendi: nam intendi qualitatem est *augeri*, quod ex institutione significat additionem novæ entitatis ad præcedentem, ergo etiam intensio fit per ejusmodi additionem. P. 2. Ex proportionem inter intensiorem, & extensionem; sicut enim ista fit per productionem plurium partium caloris, v. g. in diversis partibus subjecti, ita illa rectè dicitur fieri per productionem plurium graduum caloris in eadem parte subjecti. P. 3. Ex insufficientia aliarum opinionum; non enim fit intensio per depurationem qualitatis contrariæ 1. quia possunt intendi lux, & aliæ qualitates, quæ carent contrario. 2. Hæc opinio admittit in eadem parte subjecti plures gradus qualitatis contrariæ, à quibus subjectum sensim depuratur, cur non possint in eadem parte subjecti dari plures partes, seu gradus qualitatis, quæ intenditur? 3. Calefactio & quævis intensio est positiva actio, ergo non tendit præcisè ad non esse rei, sive ad destructionem frigoris, sed ad aliquid positivum nempe ad novum calorem producendum. Neque fit intensio per mutationem qualitatis imperfectioris in perfectiorem. 1. Quia per intentionem eadem qualitas perficitur, ergo non debet destrui. 2. Habitus intenditur pro instanti, quo physicè ad actum concurret, ergo
pro

pro eodem Instanti existeret, quia ad actum præsupponitur, & simul non existeret, quia intenditur, & destrui debet. 3. Quando passum remissè calidum ab agente summe calido magis calefit, quid destruit remissum calorem? non passum; ponamus enim, ei non esse contrarium: non agens calidum, quia nullum agens qualitatem sibi amicam destruit: non Deus, quia ut Author naturæ nihil producit, aut destruit nisi ad exigentiam causæ 2. Eodem modo, quando aqua calida, & auræ frigidæ exposita se ad suum frigus reducit, non potest explicari remissio per productionem minoris caloris, quis enim hunc calorem producit? Neque intensio fit per majorem, & remissio per minorem radicationem ejusdem qualitatis in subjecto; quid enim intelligitur per majorem radicationem? an perfectior unio, vel existentia qualitatis in subjecto? sed contra est 1. unio, & existentia consistunt in indivisibili. 2. Juxta hanc explicationem non solæ qualitates, sed etiam formæ substantiales possunt intendi, quod est falsum. 3. Per intensiorem augetur vis operativa qualitatis, unio, & existentia non augent hanc virtutem, quæ nimirum ipsis non competit. 4. Si in intensione imperfectior unio, vel existentia destruitur, hæc opinio iis incommodis subjacet quibus præcedens. An major radicatio est additio novæ existentiae, vel unionis in eodem subjecto? sed contra hanc explicationem pugnant imprimis argumenta priori objecta: deinde si in unione, & existentia potest dari additio gradûs ad gradum, cur non etiam in ipsis qualitatibus? An major radicatio qualitatis est major carentia qualitatis contrariæ? sed contra est 1. hæc explicatio non procedit in intensione qualitatis, quæ caret contrariâ. 2. Supponit dari partes, seu gradus in qualitate contraria, cur non etiam possint dari in ipsa qualitate, quæ intenditur? Objic. 1. Intensio cognitionis, motûs localis, figuræ, &c. non potest fieri per additionem gradûs ad gradum, ergo assertio non est universalis. Resp. assertionem intelligendam esse de intensione qualitatum permanentium; enumeratæ ergo qualitates, & similia accidentia, vel omnino non intenduntur, vel ex essentia aliter, nempe per mutationem

nem unius formæ in aliam, intendi exigunt. *Objic. 2.* In mutatione debet perire terminus à quo, ergo etiam in intentione: atqui terminus à quo est minor, & imperfectior qualitas. *Resp. 1.* N. A. cujus falsitas patet in augmentatione. *Resp. 2.* D. A. terminus à quo formaliter sumptus, C. A. materialiter sumptus, N. A. in intentione terminus à quo formaliter sumptus est qualitas minor qua minor, & dicens negationem reliquorum graduum; materialiter sumptus est qualitas minor secundum se considerata: hæc manet, non verò illa. *Objic. 3.* Distinctio numerica accidentium desumitur à subjecto, ergo plures gradus ejusdem qualitatis non possunt esse in eodem subjecto, essent enim, & non essent distincti. *Resp.* N. A. aliàs in eodem subjecto semper antiqua lux deberet reproduci, nec possent plura accidentia diversæ rationis in eodem subjecto recipi. *Objic. 4.* Si 2. accidentia ejusdem rationis essent in eodem subjecto, alterum esset superfluum, ergo non possunt esse. *Resp.* N. A. quia plures gradus, v. g. caloris eundem effectum formalem perfectius, majoremque vim activam, & resistitivam subjecto tribuunt quàm unicus. *Objic. 5.* *Essentia rerum consistunt in indivisibili*, ergo essentia intensiōnis non consistit in pluribus gradibus. *Resp.* A. debere in sensu sano intelligi, aliàs repugnat alteri axiomatico, *essentia rerum habent se sicut numeri*, & esset falsum in omni toto essentiali, integrali, & morali. Consistit ergo essentia in indivisibili, quatenus habet certa prædicata essentialia, quorum unico dempto etiam essentia mutatur, quod etiam de essentia intensiōnis, & cujusvis alterius totius verum est.

Assert. 78. *Gradus intensiōnis probabilius sunt homogenei.* Loquimur de intensiōne qualitatū naturalium; nam quomodo, aut per quos gradus gratia sanctificans, aut habitus supernaturales intendantur, Theologi viderint. *P. assertio 1.* Si essent heterogenei, tunc haberent diversitatem, vel in perfectione, ut semper posterior sit perfectior priore, vel quoad ordinem successiōnis, ut primus semper exigat produci ante omnes alios, secundus immediatè post primum, & sic de reliquis? neutram habent: non priorem,

rem, salias gradus octavus, cum sit cæteris perfectior eorumque productivus, faceret solus summam intensiorem; & reliqui essent superflui, deberentque destrui, quando octavus introducit, adeoque intensio fieret per mutationem qualitatis imperfectioris in perfectiorem, quod nec Advers. concedunt. Nec habent posteriorem; si enim in perfectione non differunt, non est ratio, cur unus exigat esse primus, alius secundus, alius ultimus, &c. Conf. posse existere sine alio, non dependere ab illo, posse diutius durare, esse minus obnoxium corruptioni, &c. sunt notabiles perfectiones, & conveniunt primis, non verò ultimis gradibus, ergo si gradus habent diversitatem quoad ordinem successionis, etiam in perfectione differunt. P. 2. Entia sicut quoad numerum ita etiam quoad speciem non sunt multiplicanda sine necessitate, sed si gradus essent heterogenei, plus quàm numero differrent adeoque quoad speciem multiplicarentur, & quidem sine necessitate. Objic. 1. Octo gradus, constituentes intensiorem, sunt perfectiores, quàm 100. v. g. constituentes meram extensionem, quia illi sunt magis activi quàm isti, ergo priores sunt heterogenei à posterioribus. Resp. D. A. sunt perfectiores in se, N. A. in ordine ad subjectum, & ratione unionis intensivæ, à qua provenit major activitas, C. A. & D. C. sunt heterogenei quoad se. N. C. si spectantur in ordine ad subjectum, vel secundum suam unionem intensivam, quæ differt ab extensiva, C. C. Objic. 2. Subjectum & forma differunt specie, sed inter gradus semper unus est subjectum, alter forma. P. m. ex 2. entibus incompletis, & intimè unitis semper unum est subjectum, & alterum forma, sed gradus intensiorem sunt ejusmodi entia. Resp. 1. N. m. ad prob. dico, ad hoc, ut inter 2. unum sit subjectum, & alterum forma, debere ea etiam esse immediatè unita, gradus intensiorem verò immediatè quidem cum suo subjecto, v. g. eum quantitate, inter se verò solum mediatè scil. mediante quantitate uniantur: si verò etiam inter se immediatè unirentur. Resp. 2. posse concedi, ex gradibus intensiorem priorem semper esse subjectum posterioris, qui est forma: unde D. M. subjectum & forma differunt

runt specie, si unum est essentialiter subjectum, & alterum essentialiter forma, C. M. si tantum contingenter, N. M. hoc autem, quod unus gradus sit subjectum, alter forma, est ipsis contingens, potuissetque ille, qui est forma, esse subjectum illius, qui nunc est subjectum, si fuisset ante illum introductus. *Objic. 3.* Si gradus sunt homogenei, non potest dari ratio quorundam effectuum, quos experimur, & potest dari, si sunt heterogenei: nam 1. simile non agit in simile. 2. In intensione priores gradus citius & facilius introducuntur quam posteriores, e contra in remissione posteriores citius expelluntur quam priores, nam aqua, v. g. facilius ex frigida fit tepida, quam ex tepida fervens; e contra citius ex fervente fit tepida, quam ex tepida frigida. 3. In remissione non omnes gradus simul pereunt, sed successivè unus post alterum, cur ergo hic potius ante alterum, quam alius destruitur, cum omnes sint ejusdem rationis, & similes? *Resp. 1.* heterogeneitatem graduum debere aliunde probari, & non præcisè fingi ad dandam talium experientiarum rationem, aliàs quidvis aliud, & signatè fingi potest series effectuum, quam tamen nec *Adverf.* admittunt. *Resp. 2.* T. posse dari rationem, si gradus sunt heterogenei, N. non posse dari, si sunt homogenei. *Ad 1.* ratio dabitur in seq. assert. *Ad 2.* dico, ideo in aquam, v. g. facilius introduci primos gradus caloris quam ultimos, quia cum primi non ita sint noxii aquæ, quam postremi (cum illis enim facilè non verò cum his potest consistere) natura dedit aquæ majorem vim resistendi postremis quam primis: e contra cum aquæ magis necessarii sint primi gradus frigoris, quam postremi (ab his enim non ita dependet in conservari sicut ab illis) naturam concessit aquæ majorem vim retentivam, & reparativam primorum quam posteriorum, ergo aqua tenaciùs retinet, &, si deperditi sunt, faciliùs reparat primos gradus frigoris quam postremos, unde sua sponte sequitur, citius & faciliùs expelli postremos gradus caloris quam primos. *Ad 3.* *Resp. 1.* *D e u m*, sicut in productione, ita etiam in destructione ad individuum determinare. Dices. Ergo si aliquis gradus producitur, vel omnes ex qualitate opposita debent

bent destrui, vel illi, qui destruitur, fit violentia; servat enim jus ad existendum, quamdiu non ponitur aliquid, determinatè ejus destructionem exigens. Resp. N. illat. & dico, ad alicujus gradus introductionem quemvis ex qualitate opposita conditionatè amittere jus ad existendum, si nimirum Deus ipsum ad destructionem determinaverit, & simul retinere, si determinaverit alium. Resp. 2. & suppositis iis, quæ in 2. respons. ad præced. object. dicta sunt, dico, eum debere priùs expelli, qui posteriùs introductus est, quia iste est solùm forma respectu alterius priùs introducti, ergo potest sine detrimento alteriùs, & hoc ipso debet ante alterum destrui: cùm econtra ex iis, qui priùs introducti sunt, nullus possit destrui, quin destruat etiam aliud, cujus ille, qui destruitur, est subjectum.

Assert. 79. *Potest aliquid in seipsum agere actione æquivoca, nulla tamen qualitas seipsam intendere in proprio subjecto, nec unum agens intensum in passum similiter intensum agere.* P. 1. pars: Actio æquivoca est productio effectûs diversi à sua causa, sed potest causa in seipsa producere diversum effectum, sic ignis producit in se calorem, & lucem, anima suos actus vitales, gravia vel levia motum sursum, vel deorsum, & ubicationem, &c. P. 2. pars: 1. Ab experientia, nam aqua tepida, nisi ab extrinseco agens calidius applicetur, non fit calidior, ergo calor non potest seipsum in suo passo intendere. 2. Ex incommodis; si enim qualitas posset seipsam intendere in proprio subjecto, omnia intenderentur usque ad summum, & transirent in elementa, quod ut natura caveret, restrinxit virtutem activam qualitatum, ut non nisi in passo distincto possint aliquid producere. P. 3. pars: 1. Ab experientia, sic aqua tepida, alteri tepidæ affusa, non auget ejus calorem. 2. Finis agentium est, assimilare sibi passum, saltè in adæquatè, sed iste finis cessat, si passum jam est simile, ergo agens, agendo in simile, non haberet finem, ergo non potest agere. 3. Si simile posset agere in simile, possent agentia se reciprocis actionibus usque ad summum intendere, & nunquam cresceret sphæra activitatis, quod esset huic Universo maximè nocivum; atqui natura non censetur agentibus con-

cessisse virtutem nocivam, ergo limitavit eorum virtutem, ut non nisi in passum notabiliter dissimile possent agere: & adeoque ut agens possit passum in aliqua qualitate intendere, tanta inter utrumque dissimilitudo velut necessaria conditio requiritur, ut passum neque sit, neque per introductionem novi gradus fiat simile agenti. *Objic. 1. contra 1. part.* Idem non potest esse agens, & patiens, ergo nihil potest agere in seipsum. *P. A.* agens dat id, quod prius habuit, patiens accipit, quo caruit, sed idem non potest aliquid habere, & eo carere. *Resp. N. A.* ad prob. dico, agens dare id, quod prius habuit saltem eminenter, & patiens accipere id, quo prius caruit formaliter: sic ignis calorem, quem in se producit, prius habuit eminenter, deinde accipit formaliter, quod non repugnat. *Objic. 2. contra 2. part.* Intensio per antiperistasin non potest aliter explicari, quam quòd eadem qualitas seipsam in subjecto intendat. *Resp.* qualitates amicas subjecto intendi ab ipsa substantia, cui inest qualitas; qualitates verò inimicas subjecto augeri ab agente extrinseco, quod occasione circumobstantis contrariè applicatur: sic in aqua puteali calor tempore hyemis proxenit à particulis ignitis in terra latentibus, quæ propter frigus terram constringens non possunt expirare, & aquam calefaciunt: frigus verò intensius in eadem aqua tempore æstatis causatur ab ipsa aqua, quæ, dum particulæ ignitæ per poros terræ, eo tempore apertos, expirant, liberata à suo contrario ad nativum frigus se reducit. *Objic. 3. contra 3. part.* Quinque gradus caloris, y. g. in materia densiore sunt magis activi, quam totidem in materia rariore, sed isti possunt in passo alieno producere quartum gradum, ergo illi producent quintum vel sextum. *Resp. D. M.* sunt magis activi extensivè, & ad effectum citius producendum, *C. M.* intensivè vel ad producendum effectum intensiorem, *N. M.* & sub hac distinct. *C. & N. C.* *Objic. 4.* Aër tam frigidus non est uti aqua, & tamen ejus frigus ita intendit ut congeletur, ergo agit in simile. *Resp.* aquam ab aëre solùm defendi, ne ab extrinseco calefiat, à seipsa verò summè frigeferi: congelatio non à solo frigore, sed partim ab exhalationibus siccis, & parti-

particulis aëreis, aliisque aquæ admixtis, quæ duritiem inducunt, causatur. *Objic. 5.* Dux manus æqualiter calidæ per confricationem magis calefiunt, ergo unus calor agit in alterum. *Resp. N.C.* nam major calor non à minore præexistente; sed ab anima, se ad suum calorem reducens, vel à motu, quo spiritus interiores ad exteriorem superficiem carnis eliciuntur, provenit. *Objic. 6.* Potest à radiis solaribus ope speculi reflexis, vel per globum vitreum aquâ plenum refractis calor in certo puncto ita intendi, ut etiam ignis oriatur, ergo saltem per actionem reflexam, vel refractam potest simile agere in simile; radii enim non continent tam intensum calorem, qui ad ignem sufficiens esset. *Resp. N.C.* nam calor tam intensus, & ad ignem sufficiens non à radiis solaribus causatur, sed ab ipso sole, qui per actionem reflexam, vel refractam eidem puncto passi pluribus viis applicatur.

Assert. 80. *Prima qualitates elementorum distinguuntur à substantia, suntque accidentia positiva, & activa.* Elementum definitur esse corpus simplex, ex cujus mixtione alia corpora generantur, vel in quod alia resolvuntur: elementa sunt 4. scil. ignis, aër, terra, aqua, & totidem etiam sunt eorum qualitates, nimirum calor, frigus, humiditas, siccitas, quæ vocantur primæ, tum quia inter qualitates sensibiles, ad generationem, & corruptionem corporum disponentes, præ cæteris eminent, tum quia ex earum attemperacione gravitas, levitas, durities, mollities aliæque, si non omnes, saltem pleræque qualitates, sensu tactûs perceptibiles, oriuntur. *P. nunc 1. pars:* Hæ qualitates manent in mysterio Eucharistiæ, possunt immediatè percipi sensibus; neutrum verificatur de substantia. *P. 2. pars:* Omnes qualitates possunt sensu tactûs percipi, ergo sunt positivæ, & non meta privatio. Item produciuntur successivè, ut ab experientia constat, ergo quævis habet aliquid positivum pro contrario: atqui ipsæmet qualitates inter se opponuntur. *P. 3. pars:* Per humiditatem putrescunt, & corrumpuntur corpora, & quæ dura sunt, in aquis fiunt mollia; item unum corpus siccum potest aliud exsiccare, ad quam exsiccationem etiam siccitas corporis siccitatis, sicut calor cor-

poris calidi ad calefactionem, concurret, ergo humiditas, & siccitas sunt qualitates activæ. De frigore, & calore, quòd frigefacere, & calefacere possit, nemo dubitat. *Objic.* 1. contra 1. part. Metallum, v. g. per hoc fit in igne fluidum, & humidum, quòd ejus substantia à calore ignis magis rarefiat, absque productione humiditatis, ergo humiditas non distinguitur à substantia. *P. A.* Si humiditas esset accidens distinctum, deberet produci ab igne, sed non potest produci ab igne, qui ex natura siccus est. *Resp.* *N. A.* & dico, humiditatem produci, vel ab igne, vel à calore, in quo æquivalenter, vel eminenter continetur. *Objic.* 2. contra 3. part. Nec humiditas, nec siccitas potest agere, nam quando panis durus, vitro inclusus, immergitur aquæ, frigescit quidem, non tamen humectabitur. Item linteum madidum arenæ siccissimæ ita impositum, ut aliud corpus, v. g. lamina intermediet, nunquam exsicabitur. ergo nec humiditas, nec siccitas est activa, sed fit humectatio per immisionem, & exsiccatio per extractionem corpusculorum humidorum, quæ in nostro casu nec immitti, nec extrahi possunt. *Resp.* *N. A.* & dico, panem saltem remissè humectari (sensim enim omnino corrumpetur) & linteum aliquo modo exsicari: unde solùm sequitur, humiditatem, & siccitatem non esse tam fortiter activas sicut calor, & frigus, vel (transmisso utroque casu) non esse activas in passum tam durum, quale est vitrum, vel lamina, non autem quòd nullo modo possint agere in passum, cui immediatè applicantur.

Assert. 81. *Singulis elementis una qualitas in summo, altera in excellenti, vel intenso gradu convenit: igni proinde calor, aqua frigus, terræ siccitas, & aëri humiditas in summo gradu competit: in intenso autem gradu ignis siccitatem, aqua humiditatem, terra frigus, & aër calorem habet. Qualitates istæ, licet ab experientia sensuum melius quàm per definitionem cognoscantur, sic ex Aristot. describi solent: calor est qualitas congregans homogœna, & disgregans heterogœna: frigus qualitas congregans homogœna, & heterogœna: humiditas est qualitas, reddens subjectum facillè terminabile termino alieno, difficulter proprio: siccitas est qualitas, red-*

reddens subjectum difficulter terminabile termino alieno, facile proprio. P. 1. pars: Qualitates in summo possunt naturaliter existere, ergo debent convenire alicui corpori, atqui non conveniunt mixto, quod omnes 4. qualitates adeoque nullam in summo habet, ergo elementis. P. 2. pars: Ignem experimur summè calefacere, & eidem nullum elementum magis opponi quam aquam, ergo ignis summè calidus, & aqua summè frigida est, unde etiam præ cæteris elementis frige-
facit: terra facilè retinet terminum proprium, & difficilè terminatur alieno, v. g. vasis, cujus figuram non recipit, si in eo existit, econtra aër nullam propriam figuram habet, cujusvis verò termini, vel vasis figuram recipit, ergo terra summè sicca, & aër est summè humidus. P. 3. pars: Ab experientia, quòd ignis non ita siccus sit ut terra, nec aqua ita humida ut aër, nec terra ita frigida ut aqua, nec aër ita calidus ut ignis, ergo altera qualitas elementis non in summo, sed in intenso gradu convenit. Objic. 1. contra 2. part. Si aqua esset summè frigida, semper esset congelata, item esset summè gravis; sicut enim calor levitatis ita frigus est gravitatis causa. Resp. N. utramque seq. nam congelatio non provenit à solo frigore, ut in Assert. 79. observavimus, nec gravitas à solo frigore causatur, sed etiam à densitate, quæ major est in terra, quam in aqua. Objic. 2. Aqua magis humectat quam aër, ergo illa potius est summè humida. Resp. N. C. quòd enim magis humectet, non à majore humiditate, sed à majore densitate ac gravitate, quòdque magis corporibus adhæreat, provenit. Objic. 3. Aër exsiccatur ut patet ex ventis, qui aliud non sunt quam aër commotus, ergo non est summè humidus. Resp. N. A. venti non sunt solus aër, sed insuper exhalationibus valde siccis permixti. Objic. 4. Arena facilè recipit figuram vasis, sed arena est terra, ergo hæc non est summè sicca. Resp. 1. id esse arenæ per accidens, quia est valde attenuata. Resp. 2. nunquam ita recipere figuram vasis, quin retineat propriam, & multum aëris inter particulas arenæ intercedat. Objic. 5. contra 3. part. Si altera qualitas elementis solum in intenso

gradu convenit, in quovis etiã dabitur tertia qualitas in gradu remisso, v. g. in igne remissa humiditas, sed dari in quovis elemento 3. qualitates nemo concedit. P. seq. quot gradus desunt subjecto de una qualitate, tot eidem insunt de qualitate opposita, sed si in igne non datur summa siccitas, deest ei unus, vel alter gradus siccitatis, ergo habet unum, vel alterum gradum humiditatis. Resp. N. seq. ad prob. dico, id verum esse in corporibus mixtis, non in simplicibus. Objic. 6. Si aër non habet frigus, tunc igne eidem applicato summus calor, & ignis non successivè, sed in instanti producitur, quia nihil datur in aëre, quod resistit igni. Resp. N. seq. quia ignis non potest sibi in calore assimilare passum, ergo nec in aëre producere summum calorem; posse autem unum, vel alterum gradum in instanti produci, non est absurdum; deinde licet aër non habeat nativum frigus, habet tamen ab extrinseco nempe ab agentibus frigidis semper applicatis aliquod frigus, quod igni potest resistere. Objic. 7. Aër potius est frigidus quam calidus, nam noctu, quando calore solis destituitur, infrigidatur. Item 2. regio aëris, quò radii solares reflexi non pertingunt, frigidissima est, ut etiam nives, & grandines ibi generentur, ergo aër non est intense calidus. Resp. N. A. nam frigus noctu, vel in 2. regione aëris eidem non est naturale, sed adventitium & à vaporibus ac exhalationibus frigidis, è terra ascendentibus, causatur, quod in 1. regione aëris ideo non ita magnum est, quia per directos, & reflexos radios solis temperatur. Aërem porro esse ex natura calidum. P. 1. Aqua per nimium calorem transit in aërem, ergo calor est dispositio ad aërem, & ejus postea proprietas. 2. Aër est levis, & rarus, quæ qualitates sunt effectus caloris. 3. Liquores plus de aëre participant, ut oleum, sunt calidiores. 4. Animalia aërea habent calidioram naturam, quam terrestria, vel aquatica. 5. Aër quoad situm est vicinus igni, ergo conveniens est, ut etiam quoad unam saltem qualitatem sit vicinus, & eam cum igne communem habeat: atqui non habet communem siccitatem, ergo calorem.

Assert. 82. *Elementa non manent actu in mixtis, sed solum virtute.* Mixtio alia est materialis, alia formalis: per illam plura entia diversa solum localiter miscentur, ut tamen suam formam substantialem retineant, v. g. quando avena cum hordeo, vel vinum cum aqua miscetur: per istam plura inter se ita conjunguntur, ut ex iis nova forma substantialis generetur, v. g. quando ex cibo, & potu per calorem vitalem generatur sanguis: ex priore mixtione proveniunt mixta imperfecta, ex posteriore perfecta, Elementa ex quibus mixtum generatur, dicuntur *miscibilia*, unde formalis mixtio definitur esse *generatio mixti ex miscibilibus alteratis*, h. e. ex elementis, quorum qualitates per alterationem refringi, & ad certam temperiem reduci debent. Assertio procedit de mixtis perfectis, de quibus P. 1. pars: 1. Absurdum est, corpus mixtum; v. g. equum esse ignem, aquam, aërem, & terram. 2. In quovis corpore mixto datur forma substantialis, distincta à formis elementorum, ergo istæ actu non manent, nam materia sufficienter actuatur per unam formam, quæ certam qualitatum combinationem exigit. P. A. Ex formis non viventibus non potest fieri vivens, ergo saltem viventia habent formam distinctam ab elementis: deinde mixta tam viventia, quam non viventia differunt inter se specie, & per materiam non differunt, neque etiam differrent per solas formas elementorum, ergo has non habent, sed aliam distinctam, in qua differunt. 3. Vel omnia elementa manent in singulis partibus mixti, vel unum in hac, & aliud in alia? non 1. quia exigunt qualitates summè contrarias, & in eadem parte materiæ impossibiles: si 2. e contra est, quòd mixtura qualitatum detur in singulis partibus, ergo in singulis debent dari omnia elementa tanquam radices illius mixturæ. P. 2. pars: Elementa virtute, seu potentiâ manere in mixtis est, dari eorum qualitates in mixtis, sed in his dantur primæ qualitates elementorum saltem in gradu temperato. Objic. 1. In mixtis dantur proprietates elementorum, nempe primæ qualitates, ergo etiam elementa. Resp. N. C. quia hæc proprietates in mixtis non dantur in ea intensiōe, in qua ab elementis exiguntur.

Ob.

Objic. 2. Quando mixtum generatur ex pugna elementorum, elementum calidum, vel superatur à frigido, vel superat illud, vel utrumque æqualiter pugnat? si 1. manet elementum frigidum; si 2. manet calidum; si 3. manet utrumque. **Resp.** in generatione mixti omnia elementa aliquid de sua qualitate perdere, & vinci ac propter incompossibilitatem cum nova forma, quæ ab agente extrinseco producitur, omnino perire. **Objic. 3.** Mixta possunt resolvi in 4. elementa, uti fit in distillatione per artem chemicam facta, vel quando accenditur lignum viride, ex quo prodit aqua, fumus, flamma, cinis. **Resp.** hanc resolutionem, vel per novam generationem fieri ope ignis, aut alterius agentis, vel si fit per separationem elementorum, ea quidem fuisse actu in mixtis, non tamen in ea parte materię, in qua forma mixti fuit, sed in poris latuisse, & per calorem, cujus officium est, heterogenea disgregare, separari. **Objic. 4.** Si elementa non sunt actu in mixtis, eorum forma æque est simplex sicut forma elementorum. **Resp.** formaliter & actu, C. virtualiter, N. nam forma mixti exigit temperamentum ex omnibus primis qualitatibus, non autem forma elementi. **Objic. 5.** Mixta componuntur ex elementis, ergo hæc manent in illis. **Resp.** D. A. tanquam ex partibus actualibus, N. A. tanquam ex potentialibus, C. A. ergo manent potentiã, C. actu, N. C. Dices. Ergo quodvis elementum componitur ex alio, quod in virtute nempe in sua qualitate continet. **Resp.** N. illat. quia ut unum dicatur componi ex alio, debet omnes ejus qualitates continere, sed nullo elementum continet omnes qualitates alterius.

Assert. 83. *Rarefactio & condensatio formaliter consistit in productione majoris, & minoris ubicationis, per quam eadem res se magis, vel minus quoad locum extendit.* P. 1. Rarum est, quod sub magnis dimensionibus parum, & densum, quod sub parvis dimensionibus multum habet materię, vel quantitatis, ergo rarum concipitur ut habens magnas dimensiones, sive ut extensum ad majus spatium, & densum concipitur ut habens parvas dimensiones, sive ut contractum ad minus spatium, ergo raritas, vel densitas est major, vel minor extensio rei quoad locum, ergo rarefactio, & condensatio, sive pro-

productio raritatis, & densitatis est productio majoris, & minoris extensionis localis: atqui hæc major, vel minor extensio est major, vel minor ubicatio, ergo rarefactio, & condensatio est productio majoris, & minoris ubicationis. P. 2. Condensatio non fit per penetrationem partium, ita ut rarefactio fiat per rearundem ex se se invicem egressum: nec raritas consistit in vacuitatibus, quæ dantur in corpore raro, quia tam penetratio, quam vacuum naturaliter implicat. Neque rarefactio fit per productionem, & condensatio per destructionem majoris quantitatis: vel enim in rarefactione tota quantitas producitur, vel tantum pars? si 1. ergo accidentia mutant subjectum: si 2. ergo vel deest subjectum, in quo hæc nova pars recipiatur, vel pars materiæ prius caruit quantitate: deinde qualitates condensativæ nempe siccitas, & frigus recipiuntur in quantitate, ergo per condensationem tenderent ad subjecti adeoque etiam sui ipsius destructionem. Neque fit rarefactio per intromissionem intra corpus rari, & condensatio per extrusionem aliorum corpusculorum: nam 1. hæc explicatio est contra definitionem rari & densi, 2. In thermoscopiis undique clausis aër inclusus modò condensatur modò rarefit absque corpusculorum intromissione aut extrusione: alius autem modus explicandi rarefactionem, & condensationem non videtur superesse quàm noster, ergo. Objic. 1. Ex assert. sequitur, quoties unum corpus rarefit, alterum condensari. Resp. C. seq. Dices. Condensatio corporis immutat ejus temperamentum, sed ex rarefactione unius non mutatur alterius temperamentum. Resp. N. M. nam aër, v. g. in follem lusorium intrusus condensatur absque mutatione temperamenti. Objic. 2. Christus sub hostia consecrata habet suam raritatem, & densitatem uti in cælo, ergo etiam haberet eandem extensionem localem. Resp. D. A. habet radicaliter, C. formaliter, N. A. & C. Objic. 3. Quævis minima pars Christi occupat totum spatium S hostiæ, ergo habet majorem raritatem quàm in cælo, ubi solum occupat spatium indivisibile. Resp. D. A. occupat vi replicationis per plures ubicationes, C. A. vi rarefactionis per unam ubicationem, N. A. & C. Objic. 4. Si eadem

Objic. 2. Quando mixtum generatur ex pugna elementorum, elementum calidum, vel superatur à frigido, vel superat illud, vel utrumque æqualiter pugnat? si 1. manet elementum frigidum; si 2. manet calidum; si 3. manet utrumque. *Resp.* in generatione mixti omnia elementa aliquid de sua qualitate perdere, & vinci ac propter impossibilitatem cum nova forma, quæ ab agente extrinseco producitur, omnino perire. **Objic. 3.** Mixta possunt resolvi in 4: elementa, uti fit in distillatione per artem chemicam facta, vel quando accenditur lignum viride, ex quo prodit aqua, fumus, flamma, cinis. *Resp.* hanc resolutionem, vel per novam generationem fieri ope ignis, aut alterius agentis, vel si fit per separationem elementorum; ea quidem fuisse actu in mixtis, non tamen in ea parte materiæ, in qua forma mixti fuit, sed in poris latuisse, & per calorem, cujus officium est, heterogenea disgregare, separari. **Objic. 4.** Si elementa non sunt actu in mixtis, eorum forma æque est simplex sicut forma elementorum. *Resp.* formaliter & actu, C. virtualiter, N. nam forma mixti exigit temperamentum ex omnibus primis qualitatibus; non autem forma elementi. **Objic. 5.** Mixta componuntur ex elementis, ergo hæc manent in illis. *Resp.* D. A. tanquam ex partibus actualibus, N. A. tanquam ex potentialibus, C. A. ergo manent potentiâ, C. actu, N. C. Dices. Ergo quodvis elementum componitur ex alio, quod in virtute nempe in sua qualitate continet. *Resp.* N. illat, quia ut unum dicatur componi ex alio, debet omnes ejus qualitates continere, sed nulum elementum continet omnes qualitates alterius.

Assert. 83. *Rarefactio & condensatio formaliter consistit in productione majoris, & minoris ubicationis, per quam eadem res se magis, vel minus quoad locum extendit.* P. 1. Rarum est, quod sub magnis dimensionibus patitur, & densum, quod sub parvis dimensionibus multum habet materiæ, vel quantitatis; ergo rarum concipitur ut habens magnas dimensiones, sive ut extensum ad majus spatium, & densum concipitur ut habens parvas dimensiones, sive ut contractum ad minus spatium, ergo raritas, vel densitas est major, vel minor extensio rei quoad locum, ergo rarefactio, & condensatio, sive pro-

productio raritatis, & densitatis est productio majoris, & minoris extensionis localis : atqui hæc major, vel minor extensio est major, vel minor ubicatio, ergo rarefactio, & condensatio est productio majoris, & minoris ubicationis. P 2. Condensatio non fit per penetrationem partium, ita ut rarefactio fiat per rearundem ex se se invicem egressum : nec raritas consistit in vacuitatibus, quæ dantur in corpore raro, quia tam penetratio, quam vacuum naturaliter implicat. Neque rarefactio fit per productionem, & condensatio per destructionem majoris quantitatis : vel enim in rarefactione tota quantitas producitur, vel tantum pars ? si 1. ergo accidentia mutant subjectum : si 2. ergo vel deest subjectum, in quo hæc nova pars recipiatur, vel pars materiæ prius caruit quantitate ; deinde qualitates condensativæ nempe siccitas, & frigus recipiuntur in quantitate, ergo per condensationem tenderent ad subjecti adeoque etiam sui ipsius destructionem. Neque fit rarefactio per intromissionem intra corpus rarum, & condensatio per extrusionem aliorum corpusculorum : nam 1. hæc explicatio est contra definitionem rari & densi. 2. In thermoscopiis undique clausis aër inclusus modò condensatur modò rarefit absque corpusculorum intromissione aut extrusione : alius autem modus explicandi rarefactionem, & condensationem non videtur superesse quàm noster, ergo. Objic. 1. Ex asfert. sequitur, quoties unum corpus rarefit, alterum condensari. Resp. C. seq. Dices. Condensatio corporis immutat ejus temperamentum, sed ex rarefactione unius non mutatur alterius temperamentum. Resp. N. M. nam aër v. g. in follem lusorium intrusus condensatur absque mutatione temperamenti. Objic. 2. Christus sub hostia consecrata habet suam raritatem, & densitatem uti in cælo, ergo etiam haberet eandem extensionem localem. Resp. D. A. habet radicaliter, C. formaliter, N. A. & C. Objic. 3. Quævis minima pars Christi occupat totum spatium S hostiæ, ergo habet majorem raritatem quàm in cælo, ubi solum occupat spatium indivisibile. Resp. D. A. occupat vi replicationis per plures ubicationes, C. A. vi rarefactionis per unam ubicationem ; N. A. & C. Objic. 4. Si eadem

par,

pars corporis rareferi, & majus vel minus spatium occupare potest, totum cœlum posset esse unicum punctum rarefactum: item posset idem punctum naturaliter replicari. Resp. N. utramque seq. nam punctum habet suum terminum magnitudinis, quem etiam per rarefactionem non potest excedere: ideo autem non replicatur, quia spatium, quod per rarefactionem acquirit, est adhuc intra sphaeram loci adæquati. Objic. 5. Anima rationalis, vel Angeli possunt majus, vel minus spatium occupare, ergo etiam rareferi, & condensari. Resp. N. C. hoc enim solis entibus materialibus convenit, ut ex definitione rati, & densi constat.

Assert. 84. Elementa non gravitant, aut levitant, si in loco suo proprio, & naturali existunt. Gravitare est impulsu imprimere corpori subjecto, & motum deorsum impediendi: levitare est imprimere impulsu corpori superposito, & motum sursum impediendi; tunc autem elementa censentur esse in loco naturali, quando grave nec sub se, nec ad latus mediatè, vel immediatè habet corpus levius, vel leve nec supra se, nec ad latus mediatè, vel immediatè habet corpus gravius: unde elementa, inter quæ quoad gravitatem, & levitatem datur iste ordo, ut terra sit gravissimum, ignis levissimum, aqua gravius aère, & aër gravius igne, essent in loco naturali, si terra infimum locum teneret, terram aqua, aquam aër, & aërem ignis ambiret, sicque semper elementum minus grave superiorem, & ignis supremum locum occuparet. P. nunc assert. Aqua non gravitat terram, nec aër levitat ignem; ergo vera est assertio. P. A. Finis gravitationis, vel levitationis est, velle esse in inferiori, vel superiori loco, sed nec aqua in loco infimo terræ, nec aër exigit esse in loco supremo ignis, quia infimus soli terræ, & supremus soli igni debetur. Conf. Gravitas est aptitudo tendendi ad centrum, & levitas à centro, ergo corpus, habens aliquam levitatem, exigit aliquam à centro distantiam, & habens aliquam gravitatem non exigit esse in loco supremo, & remotissimo à centro. Ex his inferitur, neque etiam partem superiorem elementi gravis gravitare inferiorem, aut inferiorem elementi levis levitare superiorem,

rēm, quia istæ partes non minùs quàm elementa jam essent in loco naturali, ergo gravitatio & levitatio careret suo fine, essetque inutilis. Dices. Corpori summè gravi debetur centrum, sed singulæ partes terræ sunt summè graves, ergo singulis debetur centrum, ergo superiores gravitant inferiores. Conf. Quælibet res appetit id, quod sibi est melius, sed cuius parti melior est locus centri quàm superficies; esset enim magis remota ab elemento contrario. Resp. D. M. corpori summè gravi, h. e. alicui disjunctivè ex corporibus summè gravibus, C. M. determinatè singulis partibus corporis gravis, N. M. & D. C. ergo singulis disjunctivè, & indeterminatè, C. C. singulis determinatè, N. C. Ad Conf. D. M. si appetitus potest expleri naturaliter, T. M. si non potest, N. M. quævis autem pars terræ non potest esse in loco centri sine penetratione, quæ naturaliter implicat.

Assert. 85. *Motus gravium deorsum à gravitate, projectorum verò ab impulsu corporibus projectis impresso provenit.* P. prior pars: Hujus motus principium non est cælum, suo motu corpora subiecta protrudens, nam 1. cælum planetarium est liquidum, ergo non videtur posse corpora sublunaria in tanta distantia propellere. 2. Gravia potiùs motu circulari, sicut cæli, quàm recto moverentur. 3. Cæli magis repellerent corpus, in monte quàm in valle existens; quo enim agens vicinius est passo, fortiùs agit: atqui hac ratione corpus magis gravitaret, & ponderaret in monte, quàm in valle, quod est falsum. Neque hujus motus principium est centrum terræ, instar magnetis corpora gravia attrahens; aliàs idem corpus plus ponderaret in valle quàm in monte: deinde centrum terræ probabiliùs est tantum locus imaginarius, cui non potest competere vis magnetica: aliud autem principium motus gravium deorsum non potest assignari quàm gravitas. P. posterior pars: Motus projectorum non provenit ab ipsismet corporibus, quia est iis violentus adeoque ab extrinseco procedit: nec causatur immediatè à projiciente, qui non semper lapidi, v. g. projecto est applicatus, & posset esse mortuus durante motu: neque producit ab aère, propulso à projiciente, &, dum partes semper anteriores propellit, lapidem, v. g. secum rapiente;

nam

nam 1. aliàs ex 2. sagittis, quarum una gravior, altera levior est, ex arcu emissis deberet levior velocius moveri, quia minus aëri resistit: atqui ab experientia constat contrariū. 2. Est imperceptibile, motum pulsatæ campanæ, etiam vastissimæ, posse à levi flatu aëris produci, præsertim quando ea, nemine amplius pulsante, aliquamdiu adhuc agitatur, & libratur: aliud principium hujus motus non videtur assignabile, ergo causatur ab impulsu, qui corpori projecto à projiciente imprimitur. Dices. Motus projectorum est violentus, ergo non procedit ab intrinseco, ergo nec ab impulsu, qui est projectis intrinsecus. Resp. D. C. ab intrinseco, quod est passio naturale, C. C. quod est passio æque violentum sicut motus, N. C. sicut ergo aquæ calidæ est violentum, quod calefaciat, quia calor ei quidem intrinsecus, sed violentus est; ita etiam projectis motus est violentus, quia impulsus, licet eis insit, est violentus.

Assert. 86. Anima est actus 1. corporis organici, potentiâ vitam habentis. Per actum 1. intelligitur forma substantialis, quæ præ accidentalibus tam dignitate, quàm intentione naturæ prima est. *Corpus organicum* accipitur pro materia 1. habente organizationem accidentalem, quæ aliud non est, quàm apparatus seu complexum partium, & organorum diversæ rationis, viventi ad operationes vitales servientium. Denique additur *potentiâ vitam habentis*, ubi vita sumitur pro operatione vitali, quæ est vita in actu 2. Sensus igitur totius definitionis est: anima est forma substantialis, exigens informare corpus organicum, ex se proximè aptum ad exercendas operationes vitales. Anima alia est *vegetativa*, quæ solum elicere potest vegetationes, quibus vivens ab intrinseco crescit ut planta: alia *sensitiva*, quæ insuper habet virtutem eliciendi sensationes, quibus vivens intentionaliter objecta, sed modo materiali attingit ut brutum: alia *rationalis*, quæ etiam producere potest intellectiones, & volitiones, quibus vivens objecta intentionaliter, & modo tendendi spirituali attingit, ut homo. *Objic. 1.* Viventia includunt pro parte corpus, ergo includerent accidens, si corpus constitueretur per organizationem accidentalem. Resp. D. A. includunt corp⁹ secundum id, quod dicit in recto, C. A. inclu-

includunt corpus secundum obliquum, N. A. & C. Objic. 2. Sola materia organizata non est proximè apta ad operationes vitales exercendas, ergo non est corpus organicum. Resp. D. A. non est apta in genere principii activi, C. A. in genere principii passivi & subiecti, N. A. & C. Objic. 3. Forma cadaverica, embrionis marmoris, &c. sunt actus i. corporis organici, quia in cadavere, færu inanimato, marmore, &c. datur partium heterogeneitas, etgo istæ formæ sunt anima. Resp. N. A. quia istæ partes heterogenæ non ordinantur nec aptæ sunt ad operationes vitales. Objic. 4. Caro v.g. in homine verè est animata, & tamen non est corpus organicum, ergo anima non semper est actus corporis organici. Resp. D. C. non est secundum subjectum suum inadæquatum, T. C. secundum adæquatum, N. C. Objic. 5. Probabile est, animam statim die 7. à conceptione infundi, & in illa massa sibi ipsi sua organa perficere, ergo non est semper actus corporis organici. Resp. T. A. D. C. ut actu habeat diversa organa, T. C. ut ea etiam non exigit, aut ad ea non ordinetur, N. C.

Assert. 87. *In eodem vivente neque simul, neque successive dantur plures animæ.* P. 1. pars: 1. Juxta Symb. S. Athanasii *anima rationalis, & caro unus est homo.* 2. In eadem materia non possunt dari naturaliter plures formæ substantiales, ergo nec plures animæ. 3. Anima sensitiva est simul vegetativa, & rationalis est simul sensitiva & vegetativa, ergo frustra plures admittuntur. P. A. quoad 1. memb. Anima sensitiva formaliter vegetatur, h. e. vitaliter adeoque ab intrinseco augetur, & non ab anima vegetativa distincta, quæ utpote imperfectior non potest esse causa augmenti animæ perfectioris. P. A. quoad 2. memb. Anima rationalis juvatur à cognitionib⁹ sensuum, sed principium cognoscitivum non potest juvari nisi à propriis cognitionib⁹, ergo cognitiones sensuum sunt etiam act⁹ animæ rationalis, ergo hæc est simul sensitiva, & quia etiam ab intrinseco nō quidem quoad substantiã, sed quoad unionē augetur, est vegetativa. Conf. Experimur, functiones animæ rationalis impediri ab intensa applicatione ad functiones animæ sensitivæ, ergo nō sunt distinctæ animæ sed eadem, cujus virtus limitata non potest

244 *ASSERTIONES PHYSICÆ*

test esse pluribus æqualiter intenta. P. 2. pars : Nulla est
ueget necessitas admittendi hanc animarum successionem ; nam
 anima rationalis sola potest fungi officio animæ sensitivæ,
 & ~~negativæ~~ & negativæ, ergo potest statim in animatione fœtus infun-
 di. Conf. Ad animam rationalem infundendam non po-
 test requiri perfecta, & pro omnibus ejus actibus organiza-
 tio, aliàs ea deberet primum post aliquot vitæ annos infun-
 di : si autem imperfecta, & pro aliquibus actibus sufficit, po-
 test ea infundi, quam primum fœtus est capax nutritionis,
 quæ etiam est actus animæ rationalis. Objic. 1. contra 1.
 part. Anima sensitiva hominis est corruptibilis, perit post
 ejus mortem, per eam homo convenit cum brutis, ejus ope-
 rationes dependent ab organis : nihil horum convenit ani-
 mæ rationali ergo distinguuntur. Resp. de utraqûe idem
 verificari, nam anima sensitiva hominis etiam est incorrup-
 tibilis, manet post mortem, per animam rationalem homo
 etiam cum brutis, sed solum inadæquatè (sicut per sensiti-
 vam) in sensu reali convenit, & aliquæ ejus operationes ab
 organis, sicut operationes animæ sensitivæ tantum aliquæ,
 dependent. Objic. 2. Diversæ operationes arguunt di-
 versa principia, sed in homine dantur operationes omnium
 trium animarum valde divertæ. Resp. N. M. aliàs in eo-
 dem homine in infanti, & virili ætate anima esset diversa,
 imò darentur simul longè plures quàm 3. animæ. Objic. 3.
 Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus car-
 nem, ergo anima appetitiva, & rationalis pugnant inter se,
 ergo non sunt eadem. Resp. hanc pugnam non dari inter
 animas, sed inter ejusdem animæ diversas inclinationes ad
 diversa bona sub diversis motivis proposita, ita ut eadem
 anima, prout ad bona delectabilia inclinatur, dicatur *caro*,
homo inferior, *pars animalis*, &c. & prout inclinatur ad bona
 honesta, dicatur *spiritus*, *homo superior*, *pars rationalis*, &c.
 Dices. Repugnat eandem animam inclinari, & trahi ad di-
 versa bona. Resp. D. efficaciter, C. ad unum efficaciter,
 & ad alterum ineffaciter, N. Objic. 4. contra 2. part.
 Nulla forma ponitur in subjecto, nisi ad eam sit sufficienter
 dispositum, sed quando fœtus incipit nutriri, non est dispo-
 situs ad animam rationalem, quia nondum habet omnia or-

gana pro operationibus humanis, ergo. Resp. N. m. nam dispositiones ad animam rationalem sunt organa, non pro omnibus, sed saltem pro aliquibus operationibus humanis. Dices. Materia foetus tunc est indifferens ad animam, vel rationalem, vel bruti; nam dispositiones, quas habet, possent etiam dari pro anima bruti, ergo non exigit animam rationalem. Resp. N. A. nam prima etiam rudissima delineatio foetus humani jam est ad animam rationalem determinata, partim ab ipsa causa ad speciem determinante, partim à connexionē, quam habent organa, ut unum pro una operatione non possit formari, quin reliqua pro aliis saltem inchoativè formentur. Urges. Sæpè nascitur monstrum, ergo non datur talis determinatio. Resp. N. C. quia monstrum ideo nascitur, quòd vel embrio statim initio caruerit dispositionib⁹ homini propriis, vel per supervenientes oppositas dispositiones anima rationalis expulsa fuerit, & monstrofa successerit. Objic. 5. Anima rationalis abscisso capite non manet in corpore, ergo multò minùs potest introduci in corpus capite, & aliis organis carens; atqui quando foetus incipit nutriri, caret capite, ergo tunc debet anima imperfectior infundi. P. 1. C. materia debet esse magis disposita ad recipiendam, quàm ad conservandam formam, sic formam aquæ etiam cum remisso frigore conservare, non tamen recipere potest. Resp. 1. inde sequi, quòd nec anima vegetativa possit infundi, quia etiam hæc non manet, abscisso capite. Resp. 2. D. C. si corpus caret capite tam radicaliter quàm formaliter, C. C. si tantum formaliter caret, non tamen radicaliter, N. C. Resp. 3. C. A. N. C. nam in utero materno anima ope virtutis formatricis sibi ipsi domicilium, & sua membra perficere potest, quod extra uterum ex illius virtutis, & aliorum defectu non potest. Ad prob. dico, eam tantum procedere de formis non viventibus, quæ non possunt perficere suum subjectum, & ideo in eo omnes dispositiones ad primum sui ingressum requirunt. Objic. 6. Authq̃rit. Aristot. qui successionem animarum docuit. Resp. eum exponi posse de successione operationum, non animarum.

Assert. 88. *Præter animam in vivente non dantur formæ par-*
tiales,

Q₃

tiales, aut forma corporeitatis. P. 1. Sola anima potest esse radix organizationis, & omnium accidentium, sicut est radix operationum vitalium, ad quas requiruntur diversa accidentia; quod enim exigit finem, etiam media exigit, ergo aliz formæ sunt inutiles. 2. Aliz formæ, vel se solis complerent materiam, & facerent substantiam completam sine anima, vel non? non hoc 2. aliàs materia semper post mortem maneret incompleta, quia non acquirit aliam formam. Si 1. dicitur, darentur in eadem materia duæ formæ substantiales completæ, quod naturaliter repugnat, & altera esset accidentalis; quia toti substantialiter completo quæ tali superveniret. Conf. Vel formæ partiales præsupponunt in materia animam tanquam sui radicem, vel præsupponuntur ab ea? si 1. formæ partiales sunt mera accidentia; si 2. anima esset accidens, quia completæ radici accidentium superveniret. 3. Si daretur alia forma, quæ post mortem maneret, falsificaretur axioma passim receptum, *generatio unius est corruptio alterius*, quia in morte non succederet alia forma, & daretur corruptio absque generatione; deinde sequeretur contra communem sensum, naturam per accidentia corruptiva viventis directè, & per se, imò unicè intendere destructionem formæ absq; production novæ formæ. Objic. 1. Si præter animam non datur alia forma, debet in morte animalis produci forma cadaverica, sed hæc non potest admitti; sæpe enim non potest ejus causa productiva assignari, vel dispositiones; deinde formæ cadavericæ, vel diversæ sunt pro diversitate animalium, quibus succedunt, vel etiam pro diversitate membrorum, vel omnes sunt ejusdem speciei? Resp. C. M. saltem de viâ ordinariâ, nam subinde, quando vivens, v. g. comburitur; potest transmutatio imediatè in ignem fieri. Itaque N. m. causa productiva potest esse, vel sublunaris, vel cœli, vel ipse Deus; dispositiones possunt esse positivæ, vel tantùm negativæ nempe defectus dispositionum pro animâ sufficientium. Utrum porrò formæ cadavericæ, & quando vel quæ tam diversæ sint, ad veritatem assertionis nihil refert: potest dici, has formas quoad diversitatem habere se sicut forma corporeitatis, vel formæ partiales, cum hoc discrimine, quòd istæ in vivente jam
exi-

existent, non vero illæ. *Objic. 2.* Corpus Christi in triduo mortis non habuit formam cadavericam, ergo ea nõ datur. *P. A.* aliàs posset dici corruptum, nec idem fuit in sepulchro, quale in vita. *Resp. N. A. & 1.* prob. nam corrumpi est converti in vermes cineres, &c. *Ad 2.* dico, fuisse in sepulchro idem corpus substantialiter incompletum, & pro sola materia organizata sumptum, non completum prout ab aliqua forma substantiali informatum est. *Dices.* Verbum D. non assumpsit formam cadavericam, ergo ea in triduo mortis non fuit in materia. *P. A.* quod DEVS assumpsit, nunquam dimisit, sed formam cadavericam dimisit. *Resp. N. A.* Effatum S. Damasceni intelligi potest de eo, quod Verbum D. primariò, & immediatè assumpsit, formam cadavericam solùm secundariò, & mediatè assumpsit. *Objic. 3.* Viventia differunt à non viventibus, quod illa corpus, ista solùm materiam habeant, ergo datur aliquid tribuens denominationem corporis: materia non tribuit, quia datur etiam in non viventibus, nec anima, quæ saltem in homine est incorporea, ergo debet admitti alia forma. *Resp. id,* quod tribuit denominationem corporis, esse materiam accidentaliter organizatam, quæ in solis viventibus datur. *Objic. 4.* Diversa accidentia arguunt diversas radices, & formas substantiales; inde enim colligimus, dari diversas formas in equo, leone, &c. sed in osse, carne, cerebro, &c. dantur diversa accidentia. *Resp. 1.* ergo in eodem vivente dantur etiam diversæ animæ, quia ex diversis formis partialibus Adversarii diversitatem formarum principalium in animalibus colligunt. *Resp. 2.* D. M. in diversis suppositis, C. M. in eodem supposito, N. M. nam in eodem supposito eadem anima, sicut est diversarum operationum, ita etiam diversorum in diversis organis accidentium, ad operationes necessariorum, potest esse radix. *Objic. 5.* In diversis partibus accidentia sunt valde diversa, & contraria, sic ossa sunt dura, caro mollis, cor calidum, cerebrum frigidum, &c. sed tam diversa accidentia non videntur, posse ab eadem forma exigi. *Resp. N. m.* si enim anima potest exigere diversas formas partiales, cur non possit etiam diversa accidentia? si finem nempe diversas operationes exigit, cur non etiam media? deinde

de istâ qualitates, ut ut diversæ, ita tamen, si suum temperamentum servant, inter se coherent, ut nulla alteri officiat, sed omnes ordinatè ad finem totius viventis serviant. **Objic. 6.** Ubi eadem stabiliter accidentia manent, etiam eorum radix nempe forma manet eadem, sed post mortem manent eadem accidentia in partibus viventis; manent enim ossa dura, caro mollis, &c. ergo manet eadem forma: atqui anima non manet, ergo alia forma, quæ præter animam in vivente fuit. **Resp. D. M.** si omnia manent accidentia, **C. M.** si tantùm aliqua manent, **N. M.** **Objic. 7.** Organum modicè læsum faciliè sanatur, non item gravius læsum, aut mutilatum: hujus experientiæ non potest dari ratio, nisi admittâ formâ partiali, quæ si per graviorem læsionem organi destruat, non potest illud reparare, potest autem, si per modicam læsionem solum alteratur. **Resp. N. m.** nam eadem anima habet vim reparandi sua organa modicè læsa, non verò læsa gravius, aut mutilata, aut penitus destructa.

Asser. 89. *Vita in actu 2. seu operatio vitalis est motus essentialiter, & perfectè immanens suo principio effectivo.* Per motum intelligitur quivis actus entis, sive perfecti, sive imperfecti: ut verò essentialiter, & perfectè immanens dicatur, requiritur 1. ut vel per identitatem; vel per unionem suo principio effectivo insit. 2. Ut vel ratione termini, vel ratione modi, quo dependenter ab organis exercetur, ita specialiter suo principio insit, ut similis terminus, vel modus tendendi ab extrinseco non possit procedere, nec in ulla alia operatione non vitali reperiatur. Sic explicatus conceptus univocè convenit omni vitæ, creatæ & increatæ, physicæ uti est nutritio motus localis animalium &c. & intentionali uti sunt cognitiones, & volitiones. Item convenit soli vitæ, ut ex objecto constabit. Interim inferitur 1. vitam in actu 1. esse potentiam se movendi ab intrinseco per actionem essentialiter, & perfectè immanentem, vivens verò in actu 1. esse principium, vel ens habens potentiam dicto modo se movendi. Inferitur 2. ad omnem actum vitalem requiri, ut principium vitale in eum activè influat: & quidem quòd ad actum liberum bonum, vel malum voluntas se non merè passivè habeat.

beat, Trident. Sess. 6. can. 4. definivit, nam ejusmodi actus imputatur agenti ad laudem, vel vituperium, ergo ejus determinatio fit ab agente tanquam à principio effectivo. Imò universaliter omnium judicio conforme est, quòd vivere, h. e. cognoscere, velle, sentire, &c. dicant quaedam determinationem, & actionem illius entis, quod dicitur vivere, cognoscere, &c. ergo quivis actus vitalis effectivè à suo principio debet procedere. Inferitur 3. omnem actum vitalem debere immediatè recipi in suo principio vitali, quia denuo communis sensus est, & ab experientia constat, per actionem vitalem principium seipsum movere, adeoque in seipsum agere, & se intrinsecò perficere, unde juxta omnes actus vitalis est immanens, h. e. suo principio inhærens.

Objic. 1. Motus gravium, vel levium, magnetis ad ferrum, emanatio proprietatum ex essentia, & similes sunt actiones perfectè immanentes, & tamen non sunt vitales, ergo noster conceptus non convenit soli vitæ. Resp. N. A. quia actiones istæ nec ratione termini, nec ratione specialis modi ita ab intrinsecò procedere exigunt, ut non tam terminus quam modus, quia ad eum nullo organorum motu opus est, possit ab extrinsecò provenire, ergo non sunt immanentes.

Objic. 2. Terminus nutritionis scil. unio continuativa, aut motus localis nempe ubicatio potest etiam ab extrinsecò produci, ergo nec istæ actiones sunt vitales. Resp. N. C. quia in his actionibus modus tendendi est specialis, nam nutritio fit per pororum, & venarum dilatationem, alimenti intussumptionem, excoctionem, & distributionem, & dependenter à certis organis; motus localis pariter exercetur per agitationem membrorum, commotionem organorum, &c. ergo actiones istæ saltem ratione modi sunt immanentes. Dices. Hæc ipsa agitatio, & commotio posset fieri ab Angelo, vel dæmone, qui in energumenis linguam, pedes & alia organa ad suos actus movere solet, ergo nec modus est in his actionibus specialis. Resp. D. C. si modus operandi præcisè secundum se spectatur, T. C. si consideratur ut procedens ex propria determinatione ipsius viventis, N. C.

Objic. 3. Motus localis Angelorum non fit dependenter ab organis, ergo non est vitalis, quia nec ratione ter-

mini; nec ratione modi est immanens. Resp. hunc motum formaliter non esse vitalem, sed tantum denominativè, in quantum à volitione Angelica formaliter vitali denominatur vitalis. Objic. 4. Nutritio nil aliud est quam actio, qua producitur unio continuativa, & alimentum viventi adgeneratur, sed hæc actio non involuit motum organorum, ergo nec nutritio, ergo non est vitalis. Resp. D. M. secundum rectum nil est aliud, C. M. secundum rectum, & obliquum simul, N. M. & eodem modo, C. & N. C. nam in obliquo dicit alimenti attractionem, excoctionem, distributionem, & totum apparatus ac seriem omnium actionum, quæ ad nutritionem requiruntur, & absque motu organorum non fiunt. Objic. 5. Deo non minus per identitatem immanentes sunt Æternitas, Immanitas, &c. quam intellectio, & volitio, ergo sicut per has ita etiam per illas vivit; atqui vivere Deum per Æternitatem, falsum est, ergo ratio vitæ non consistit in prædicato immanentis. Resp. D. C. vivit per illas *realiter*, C. C. quia sunt ipse Deus. *formaliter*, N. C. nam Æternitatem per species alienas, & sub ænigmate durationis creatæ concipimus, ergo sicut hæc duratio non est vitalis, ita etiam per Æternitatem tali modo conceptam, adeoque formaliter Deus non vivit: vivit tamen formaliter per intellectioem, quam concipimus instar nostrarum intellectioem, quæ vitales sunt. Objic. 6. Species & habitus effectivè concurrunt ad sensationes, cognitiones, &c. ergo movent se ab intrinseco per actionem immanentem, & vivunt. Resp. N. C. nam ut aliquid per actionem immanentem vivat, debet esse actionis principium non tantum activum, sed etiam passivum, quod non sunt species & habitus, quia non recipiunt actionem.

Assert. 90. *Intellectiones & alij actus spirituales in sola anima sensationes verò, & alij actus materiales (saltem in homine) recipiuntur etiam in materia, vel quantitate.* P. 1. pars: Si isti actus immediatè reciperentur in materia, haberent ab ea perpetuam dependentiam, ergo non essent spirituales sed materiales. P. 2. pars: Isti actus sunt formæ materiales, quarum natura est, perpetuò inesse subjecto materiali, ergo ad salvandam eorum materialitatem non sufficit, eas in sola ani-

ma

ma spirituali, sed debent etiam in subiecto materiali adeoq;
 in materia, vel quantitate recipi. Objic. 1. contra 1. part.
 Anima rationalis immediatè recipitur in materia, & tamen
 est spiritualis, ergo etiam intellectiones essent spirituales,
 si in materia reciperentur. Resp. N. C. quia anima saltem
 in conservari ab unione cum materia non dependet; hi a-
 ctus autem, utpote accidentia, nec à subiecto separari, nec ad
 aliud transire possunt, sed perpetuò à materia dependerent.
 Objic. 2. Intellectiones dependent à phantasmatis materia-
 libus, & tamen manent spirituales. Resp. dependentiam ab
 ente materiali tanquam pura conditione non obesse rationi
 enti spiritualis, sicut obest dependentia à materia tanquam
 subiecto immediato. Objic. 3. contra 2. part. Si sensatio-
 nes hominis recipiuntur in materia, non sunt perfectè imā-
 nentes, sed partim transeuntes in passum distinctum, ergo
 nec sunt vitales. Resp. N. C. quia actio transiens illa est, quæ
 ita transit in passum distinctum, ut suo principio profus
 non inhaereat. Objic. 4. Sensationes brutorum non reci-
 piuntur in materia, ergo nec sensationes hominis, aliàs istæ
 sunt imperfectiores, quia à duplici fulcro illæ tantum ab uno
 nempe à forma dependent. Resp. 1. N. A. nam licet in ma-
 teria non debeant recipi ad earum materialitatem salvan-
 dam, in ea tamen ex alio capite recipiuntur, quia quando
 plures causæ proportionatæ simul adsunt, non est ratio, cur
 non utraque effectum causet, sed materia est sufficienter ap-
 plicata ad sensationes brutorum, & est proportionata, ut eas
 sustentet, quia sustentat sensationes hominis, ergo. Resp. 2.
 T. A. N. C. & ejus prob. quia dependentia sensationis huma-
 næ à pluribus subiectis non provenit ex speciali ejus debili-
 tate, & indigentia, sed ex natura vitalitatis, & materialitatis,
 quæ prædicata in sensatione humana absque duplici fulcro
 non possunt salvari. Objic. 5. *Quidquid recipitur, per mo-
 dum recipientis recipitur*, ergo si recipiens est spirituale, etiam
 id, quod recipitur, debet esse tale, ergo nil materiale potest
 recipi in spirituali. Resp. N. C. quia hoc axioma non re-
 quirat talem inter subiectum, & formam proportionem, ut,
 quod de uno dicitur, etiam de altero sit affirmabile, aliàs
 accidens non posset recipi in substantia, sed ejus sensus est,
 id,

id, quod recipitur, recipi juxta recipientis capacitatem, quæ si major est vel minor, etiam plus vel minus recipit. *Objic. 6.* Ens spirituale non potest sustentari à materiali, ergo nec materiale à spirituali. *Resp. C. A.* quia aliàs ens spirituale evaderet materiale, *N. C.* quia ens materiale manet materiale, licet subjectum ejus in adæquatam sit spirituale. *Objic. 7.* Effectus, à pluribus causis dependens, sequitur naturam causæ perfectioris, ergo ens à subjecto materiali, & spirituali sustentatum fit spirituale. *Resp. N. A.* nam conclusio sequitur debiliorem partem, accidens, ad extra à substantia, & accidente productum, manet accidens. *Objic. 8.* Reliqua accidentia ut calor, &c. non recipiuntur in anima, ergo nec sensationes. *Resp. C. A.* aliàs vel fieret resolutio usque ad materiam 1. vel accidentia migrarent de uno subjecto in aliud, *N. C.* quia neutrum sequitur, si in anima recipiuntur sensationes, quarum insuper vitalitas hoc exigit. *Objic. 9.* Sensationes non possunt materiæ, utpote inanimatæ, tribuere suum effectum formalem, h. e. denominationem *sentientis*, ergo non possunt in ea recipi. *Resp. N. C.* quia sufficit, formam subjecto tribuere talem denominationem, cujus subjectum capax est; materia verò non est capax, ut denominetur *sentiens*, sed solum ut dicatur *recipiens, sustentans, & habens sensationem*: hunc autem effectum formalem materia à sensatione accipit.

Assert. 91. *Plantæ vivunt, & in animali dentes aliaque partes solide, non tamen sanguis, & partes fluidæ.* Regula discernendi, utrum ens aliquod, vel pars vivat, principaliter est operatio vitalis, v. g. nutritio sensatio, &c. quæ, si in ente, vel parte aliqua deprehenditur, ejus vitam, si nulla apparet, defectum vitæ arguit. Unde in animali vivunt cerebrum, & omnia organa sensuum tam interiorum quàm exteriorum, medulla spinalis, ossa, caro, cutis, nervi, venæ, cardilago, &c. quia in his partibus sensatio, vel saltem nutritio elicitur. Ex hac ipsa regula P. 1. pars: Plantæ vitaliter nutriuntur, ergo vivunt. A. colligitur ex earum organis, quibus instar animalis alimentum nempe succum terræ attrahunt, ad interiores partes deferunt, excoquunt & pro cujusvis membri necessitate distribuunt, ergo habent vitam vegetativam si-

tut animalia. P. 2. pars : Dentes nutriuntur ab intrinseco, nam alimentum, quod ipsis per nervos & fibras, quibus maxillæ adstringuntur, suppeditatur, per tenuissimas cavitates sugunt, vi quadam tractiva in omnes sui partes dispensant, in suam substantiam convertunt, & hac ratione æqualiter versùs omnem dimensionem augentur, ergo vitaliter nutriuntur. Ob similem rationem etiam vivunt ungues, & capilli hominum, cornua unguæ, & pili animalium, rostra & plumæ avium, squamæ piscium, &c. P. 3. pars : In sanguine non deprehenditur operatio vitalis, ergo non vivit. P. A. non enim apparet sensatio, quia sine ullo sensu doloris à corpore separatur; neque etiam motus localis, quæ in sanguine vitalis non est, sed ab extrinseco, vel à calore, à quo sanguis rarefit, ebullit, & ad majus spatium extenditur, vel ab impulsu, quem sanguis in origine succedens, protrudendo partes anteriores, imprimit causatur : nec denique apparet nutritio, quia sanguis non augetur per intussumptionem, sed solum per juxtapositionem, sicut aqua, cui alia affunditur. Ob similem operationis vitalis defectum in animali etiam non vivunt aliæ partes fluidæ, nempe pituita, flava, & atra bilis, spiritus vitales, & animales, lac, semen, medulla ossium, humores oculi, adeps, pinguedo, sebum, &c. Objic. 1. contra 1. part. Genes. 7. dicitur, per diluvium universos homines & cuncta, in quibus est spiraculum vitæ, esse mortua, sed plantæ non sunt mortuæ, ergo non vivunt. Resp. hunc textum intelligendum esse solum de animalibus, in quibus est spiraculum vitæ. Objic. 2. Plantæ producuntur à non vivente, nempe à terra & cælis, ergo non sunt animatæ, nam generatio viventis est origo viventis à vivente. Resp. ad plantarum generationem semper Deum speciali concursu, quo defectum causæ 2. supplet, concurrere. Objic. 3. contra 2. part. Dentes non continuantur cum partibus vivis, nam in senibus absque dolore excidunt, ergo non vivunt. Resp. N. A. quòd attem in senio sua sponte excidunt, provenit partim ex defectu humoris nutrimentalis, & medullæ, partim ex dissolutione nervorum, qui dentes alligant, & ab humore excrementitio in senibus abundante rumpuntur. Objic. 4. Dentes non sunt pars integralis, a
lias

liàs senes edentuli, & infantes carerent sua integritate, ergo non vivunt. Resp. N. A. senes tamen, & infantes ideo sunt integri, quia habent omnes partes, quas pro suo statu exigunt, inter eas verò non sunt dentes. Objic. 5. Ungues, & capilli etiam post mortem in cadavere crescunt, ergo ex nutritione non probatur eorum vita. Resp. crescere tantùm apparenter, quòd ob emaceratam carnem partes unguium, & capillorum, priùs in cute latentes, detegantur. Objic. 6. Ungues & capilli crescunt ex materia excrementitia, & ad formam viventem inepta, ideoque in extimas partes rejecta, sed ex tali materia non fit nutritio. Resp. hanc materiã esse forsàn excrementitiã, & superfluam pro partib⁹ interiorib⁹, & delicatiorib⁹, non verò pro exteriorib⁹, & crassiorib⁹. Objic. 7. Partes viventes, si separantur, non succrescunt, sed ungues abscissi rursus crescunt, Resp. N. M. contrarium patet in cute, carne, &c. Objic. 8. Sanguis est pars magis necessaria, quàm ungues & capilli, ergo si ille nō vivit, multò minùs isti. Resp. N. C. quia vita partis non debet ex ej⁹ necessitate, sed ex aptitudine ad operationes vitales desumi. Objic. 9. contra 3. part. Levit. 17. Judæi prohibiti sunt, comedere sanguinẽ, quia anima in sanguine est, ergo sanguis vivit. Resp. 1. cur non etiam prohibiti sunt comedere carnem? Resp. 2. per ista verba solùm indicari dependentiam vitæ à sanguine, ita ut anima sit in sanguine non tanquam in subjecto, sed tanquam in necessaria dispositione: rationem porro dare hujus prohibitionis, ad Interpretes spectat. Objic. 10. Ideo in sanguine non datur anima, quia nulla apparet operatio vitalis, ergo in ossibus, & carne hominis non datur anima intellectiva, quia in iis non datur intellectio. Resp. D. C. nisi aliunde probetur dari animam intellectivã, C. C. secùs, N. C. Igitur ex sensationibus, & nutritione inferimus, dari in his partib⁹ animam, quòd autem intellectiva sit, aliunde in Asfert. 87. probatum fuit. Objic. 11. Sanguis est pars integralis, ergo est animatus. Resp. D. A. tantùm secundaria, C. A. cit primaria, N. A. & C. partes integrales primariæ sunt, quæ se habent ut instrumenta, in quibus operatio vitalis exercetur: secundariæ, quæ solùm requiruntur ut complementum, & ut vivens foveant, robovent, &c. priores sunt

sunt animatæ, non posteriores. **Objic. 12.** Sanguis cum partibus vivis continuatur, ergo etiam habet animã. **P. A.** ex Trident. quod Sess. 13. cap. 3. docet, animam Christi sub speciebus vini per concomitantiam poni, ergo supponit eam cum sanguine unitam. **Resp. N. A.** ad prob. dico, hanc doctrinã salvari, licet inter sanguinem, & animam non detur unio continuativa, sed solum moralis, quæ consistit in ubicationibus immediatis, & exigentia partium, ne localiter ab invicem separentur. **Objic. 13.** Sanguis cum aliis partibus constituit unum per se; utique enim homo non est totum per accidens, ergo sanguis est ejusdem essentia cum aliis partibus, ergo etiam animatur. **Resp. N. C.** nam homo integraliter sumptus potest dici totum per accidens, prout hoc totum significat complexum ex pluribus partibus diversas essentias habentibus; licet simul sit totum per se, prout id dicit partes à natura ad se invicem ita coordinatas, & connexas, ut exigant sibi esse præsentem ad suam existentiam conservandam, & naturales functiones exercendas. **Objic. 14.** Verbum D. assumpsit sanguinem, sed non assumpsit naturam inanimatam, quod ei fuisset indecens. **Resp. D. m. primariò, C. m. secundariò, N. m.** non autem fuit indecens verbo, assumpsisse secundariò naturam inanimatam, præsertim talem, quæ non est totalis, & perfecta species per se intenta sed partialis & ad hoc ordinata, ut cum reliquis partibus hominis unam integraliter totalem naturam constituat. **Objic. 15.** Si sanguis non est animatus, tunc habet propriam subsistentiam, sed hoc est falsum. **Resp. N. M.** nam subsistentia hominis integraliter est divisibilis, & etiam sanguinem afficit.

Assert. 92. *Anima vegetativa 3. sunt principales potentia, nutritiva, augmentativa, & generativa.* **P.** Tot dantur potentia, quot sunt anima vegetativa ad individui, & speciei conservationem necessaria, sed sunt necessaria 3. prædicta: nam viventia habent temperamentum diversarum qualitatum, & quarum pugna semper aliquid sui deperdunt, ergo indigent alimento, quo nutriri & id, quod deperditum est, reparare possint, ergo debent habere potentiam nutritivam. Deinde hoc ipsum temperamentum est radix corruptionis
can-

tandem secuturæ, ergo; cum viventia perpetuò subsisterent naturaliter nequeant, opus habent potentiâ producendi sibi simile, ne tota species pereat: atqui hæc potentia est generativa. Denique quia non producantur in mole, & quantitate debita, fuit ipsis necessaria potentia, qua seipsa augere, & ad justam magnitudinẽ perducere possint, quod fit per augmentativam. Præter has 3. principales potentias dantur in vivente aliæ 4. scilicet. attractiva alimenti, ejusdem concoctiva, retentiva, & partium inutilium expulsiva, quæ sunt minus principales, & quasi instrumentales, quarum ope principales possunt suas operationes exercere. *Objic. 1.* Potentia generativa, & augmentativa est communis etiam non viventibus; nam ignis, v. g. generat sibi similem & augetur, ergo non sunt potentiæ speciales animæ. *Resp.* per potentiam generativam hic intelligi potentiam productivam per veram generationem viventis, de qua in seq. Assert. & per augmentativam intelligi potentiam augendi seipsum per intussumptionem, & vitaliter, in quo sensu neutra igni convenit. *Objic. 2.* Dantur viventia, quæ non habent potentiam generativam, ut mulus & quædam animalia, quæ ex materia putri nascuntur, ergo hæc potentia non est omnibus viventibus propria. *Resp.* esse propriam viventibus perfectis, item quorum generatio per se à natura intenditur: animalia, quæ solùm ex materia putri nascuntur, sunt valde imperfecta, quibus natura ideo potentiam generandi negavit, quia ad eorum productionem aliæ causæ sufficientes passim inveniuntur: muli verò & alia viventia, quæ ex conjunctione diversarum specierum nascuntur, sunt præcisè occasionata, & per se à natura non intenduntur.

Assert. 93. *Generatio viventis est origo viventis à vivente, principio conjuncto in similitudinem naturæ.* Sensus est, quòd sit actio productiva viventis, procedens activè à principio vivente, & aliquid sui communicante generato, illudque sibi in natura assimilante. Unde generatio viventis non est 1. productio sanguinis, auri, &c. 2. Neque productio ranarum ex materia putri, quia non procedit à vivente. 3. Neque productio Evæ ex costa Adami, quia ab Adamo non processit activè. 4. Neque productio ignis, tum quia non est produ-

ctio

Non videtur, cum quia ignis generans nihil sui communi-
 rat igni generato, sed cum præcisè ex alia materia educit.
 5. Neque productio Angeli facta à Dño, qui etiam Angelo
 nihil communicat, quod prius fuit in Dño. 6. Neque pro-
 ductio vermium ex corporibus animalium, quia non pro-
 cedunt in similitudinem naturæ. Econtra convenit defini-
 tio 1. Generationi Divinæ, qua Pater generavit Filium.
 Verùm de hac Theologi. 2. Generationi Christi ex B. & V.
 3. Generationi muli generati ex equo & asina; quamvis e-
 nim mulus specie differat ab equo & asina, ideo tamen hæc
 generatio dicitur fieri in similitudinem naturæ, quia equus,
 quantum est de se, equum & universim masculus sibi in natura
 similem generare intendit, & tantum per accidens à perfecta
 assimilatione impeditur. 4. Generationi pullorum respec-
 tu galli, & gallinæ parentis ova, nam gallina alienis ovis
 incubando, & pullos excludendo non rectè dicitur eos gene-
 rare. Denique 5. generationi plantarum. Dices. Ergo
 una planta potest vocari pater, aut mater, & altera filia.
 Resp. 1. posse in sensu philosophico transmitti illatum.
 Resp. 2. N. illat: quia hæc denominationes esse patrem, ma-
 trem; filiam, &c. non conveniunt viventibus, quæ quomodo-
 cunque aliud vivens in similitudinem naturæ producant,
 sed iis, quæ operantur per cognitionem intellectivam ut ho-
 mo, vel ad summum etiam animalibus, quia saltem per co-
 gnitionem sensitivam operantur.

Assert. 94. *Brutorum anima etiam perfectorum probabilis in-
 separabiliter divisibiles sunt.* Animas plantarum imò etiam ani-
 malium imperfectorum, v. g. vermium serpentum, &c. di-
 visibiles esse, nobis certum est; experimur enim, surculos
 plantarum ac ramos arborum abscissos, & alibi plantatos
 germinare, vermes in partes dissectos diu vivere & sentire,
 ergo utraq; pars vivit: atqui non vivit per eandem animam
 in locis discontinuis, quod esset impossibile. Neque sufficit
 dicere, post sectionem duas novas animas produci: aliàs
 posset eodem jure dici, in divisione aquæ, vel ligni perire an-
 tiquam formam ligni vel aquæ, & produci in partibus di-
 versis novas formas, quia non habemus plura signa nova-
 tum animarum quam novarum formarum. Itaque de bru-

eis perfectis, uti sunt leones, equi, &c. P. Affert, 1. Animæ
brutorum imperfectorum sunt divisibiles, ergo & perfectio-
rum. 2. Diversitas sensibilis locorum juxta communem sen-
sum arguit distinctionem rerum materialium, quæ sunt in
locis sensibilibus diversis, sed anima bruti est in locis sensi-
biliter diversis, nempe pro diversitate partium materiæ,
quam informat, ergo etiam hæc anima habet partes reali-
ter distinctas. Conf. Ubicatio definitiva in spatio divisibili
& per se sensum disiectibili videtur esse proprietas solius sub-
stantiæ spiritualis, sed animæ brutorum sunt materiales. 3.
Forma, quæ educitur ex subjecto, ab eodem tam in fieri,
quàm in conservari dependet, sed si animæ brutorum, quæ
ex materia educuntur, essent indivisibiles, non dependerent
in conservari à materia, quia per nutritionem temper alteri
novæ unirentur, & perpetuè ab una ad aliam migrarent, a-
deoque ab ea non sustentarentur, quemadmodum susten-
etur aliquis ab altero, quod sine eo, potest conservari? er-
go non sunt indivisibiles. Objic. 1. Si animæ brutorum
perfectiorum sunt divisibiles, non est ratio, cur pes equi,
v.g. abscissus non vivat, sicut pars leporis divisi. Resp.
esse hanc rationem, quia animalia, quæ perfectiora sunt, co-
perfectiorem partium subordinationem, & specialiter exi-
gunt eandem conjunctionem cum membris principalibus
cerebri, corde & jecore, ut inde spiritus vitales pro opera-
tionibus necessarios possint accipere, ideo pars cessat vivere,
& si in ea adhuc tenuis motus, & palpitatio notatur, vel ab
impulsu per abscissionem improbo, vel à spiritibus in ea re-
lictis provenit: in partibus vero scæpenti divisi motus,
quia valde notabilis, & diuturnus est, animam arguit. Ob-
jic. 2. Animalia appetunt cibum visum, ergo eadem anima
videt cognoscit & appetit, ergo eadem informat organum
oculi, cerebri & cordis. Resp. N. utramque C. & dico spe-
cies objecti visi ab oculo ad phantasmam, & ab hac deferri
ad appetitum, in cerebro etiam & non in corde residentem,
qui ad prosecutionem objecti excitatur. Objic. 3. Ani-
mal in pede hæsum dolo, ergo eadem anima est in pede, &
corde, in quo elicitur dolor. Resp. N. C. dolor enim, tam
et si præsidet in corde, de novo elicitur propter speciem ten-
tationis

appetitibus
e

latio

lationis doloriferæ à pede ad phantasiam, & ab hac ad appetitum transmissam. **Objic. 4.** Uno organo læso languent etiam cætera, & à suis operationibus impediuntur, ergo est in omnibus organis una anima. **Resp. N. C.** impediuntur enim omnia organa, quia spiritus necessarii læso membro principali deficiunt. **Objic. 5.** Unum membrum obicit se pro defensione alterius, v. g. capitis, ergo in distinctis membris est eadem anima, alias una anima propriam destructionem appeteret ad conservationem alterius. **Resp. N. C.** quod enim partes fortiores se opponant ad defensionem membri principalis, à quo earum conservatio dependet, id non fit motu proprio sed ex determinatione appetitûs, cui ob summum consensum reliquæ potentiæ obediunt: neque tamen una anima appetit propriam destructionem, quæ nimirum tantum per accidens sequeretur. **Objic. 6.** Totum animal dicitur videre sentire, &c. ergo totam vitaliter insluit, ergo visio est immanens toti animali, atque non est immanens toti animali, si anima est divisibilis. **Resp. D. A.** totum dicitur videre denominativè, quatenus reliqua membra cum eo, quod videt, uniuntur & unum totum constituunt, **C. A.** dicitur videre formaliter, h. e. physice & immanenter operari visionem, **N. A.** hoc enim soli oculo convenit, & **N.** utramque, **C.** **Objic. 7.** Si animæ brutorum sunt divisibiles, non est ratio, cur habeant terminum magnitudinis, & non semper ulterius augeri possint sicut aqua, & aliæ substantiæ, quæ habent formas divisibiles. **Resp. 1.** arbores & plantas, quæ certò habent formas divisibiles, habere tamen terminum magnitudinis. **Resp. 2.** esse hanc rationem, quia partes principales cor cerebrum, &c. non possent cæteris partibus calorem vitalem, & spiritus in ea copia subministrare, quæ pro nimis magna corporis mole sufficeret.

Assert. 95. Partes tam animæ, quàm unionis divisibilis sunt homogeneæ, & ejusdem rationis. **P.** Entia non sunt multiplicanda sine necessitate, sed nulla est necessitas admittendi heterogenitatem inter partes animæ, vel unionis divisibilis, ergo. **Objic. 1.** Animal quædam membra, si destruuntur, potest reparare, alia non potest, sic caro modicè læsa succrescit, non verò oculi, auris, sed si partes animæ essent similes, posset quævis

suum membrum reparare. Resp. 1. id ipsum solvendum esse in anima indivisibili hominis. Resp. 2. admissa etiã heterogeneitate potest anima nervi, vel ossis in suo membro partes deperditas reparare per nutritionẽ, particulam abscissam reparare nõ potest, cuj⁹ rei ratio ab Adversariis data etiã nobis ferviet. Resp. 3. N. m. nõ per modicã membri læsionẽ non fit tanta alteratio, quanta per graviores, aut omnimodam destructionẽ, per quam prima lineamenta à virtute formatrice in utero materno ducta tolluntur, ergo nõn est mirum, quòd anima possit reparare membrum modicè læsum, nõn verò læsum graviter, aut destructum. Objic. 2. Diversitas accidentium, & operationum arguit diversam animam, sed in osse, carne, oculo, &c. datur magna diversitas accidentiũ, & operationum. Resp. D. M. si quævis anima determinatè exigit sua accidentia, C. M. si solum ea exigit disjunctivè, vel pro se, vel pro aliis compartibus, N. M. & sub hac distinct. C. & N. m. Notandum proinde est, in quavis parte animæ divisibilis dari duplicem appetitũ; uno determinatè pars pro complexo omnium partium exigit omnia temperamenta oculorum, aurium, &c. altera indeterminatè appetit pro se aliquod temperamentum, vel oculi, vel auris, &c. & non unum præ alio. Dices. Quis ergo animam ad hoc potius quàm aliud organum determinat? Resp. determinationem fieri à Deo, qui etiã juxta Advers. determinat, ut anima ex plurib⁹ partibus homogeneis, v. g. carnis hanc potius quàm aliam partem informet. Objic. 3. Si partes animæ divisibilis sunt homogeneæ, tunc pars in pede æque est visiva, sicut illa existens in oculo, sed hoc non potest admitti, quia in pede non potest exercere visionem, ergo esset superflua, & hoc ipso non potest in pede poni. Resp. C. M. N. m. & dico, partem animæ in pede tantum per accidens, & ex defectu organi non posse exercere visionem. Objic. 4. Admissa homogeneitate partium sequitur, equum magnũ, abscissis pedibus esse tam integrum sicut equus parvus, quia in isto nulla reperitur pars, quæ non etiã datur in illo: atqui seq. est absurda. Resp. 1. id ipsum solvendum esse in homine magno, qui post amputatum pedem adhuc erit integraliter æqualis homini parvo. Resp. 2. D. seq. esse tam integrum

tegrum integritate substantiali, & essentiali, C. seq. organica, & accidentali, N. seq. Ista dicit animam, & materiam sufficientem pro omnibus partibus, abstrahendo ab organo, &c. Ista insuper includit omnia organa, certam figuram, & dispositiones pro exercendis omnium membrorum operationibus necessarias.

Assert. 96. *Non solum visus sed etiam reliqui sensus externi indigent speciebus impressis, quibus objecta sua attingant.* Sensus externi 5. numerantur: visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus, quorum quivis suum determinatum organum in animali habet, excepto tactu, cujus operatio in quavis ferè corporis parte exerceri potest. Objectum visus est lux, & color, auditus objectum est sonus, gustus sapor, odoratus odor & tactus objectum est quælibet qualitas tangibilis ut calor, frigus, mollities, asperitas, &c. Species impressa est qualitas, quæ tanquam virtualis imago objecti per modum principii determinat potentiam cognoscitivam ad eliciendam cognitionem: species aliæ sunt intelligibiles, aliæ sensibiles: illæ ad intellectiones, istæ ad sensationes concurrunt. P. nunc Assert. 1. de visu: Potentia visiva est de se indifferens ad hoc, vel aliud objectum, ergo debet ad hujus objecti visionem determinari ac moveri, & quidem ab ipso objecto, quia aliud determinativum non datur: atqui objectum est plerumq; distans ab oculo, ergo debet aliquam qualitatem per medium diffundere, quæ determinet potentiam ad hoc potius quam aliud objectum videndum. Conf. Si objectum nil producit in medio, non est ratio, cur visio impediatur, quando inter objectum, & oculum corpus opacum interponitur. P. 2. de auditu. Nam hæc potentia percipit objecta remota, & distantia, sed hoc non potest fieri, nisi species soni ad aures deferantur. Conf. Si sonus non produceret sui speciem, tunc vel ipsemet sonus realis per diversum aërem propagaretur ad aurem, vel unà cum eodem aëre, in quo recipitur, moveretur ad aures, vel unus sonus produceret alium sonum in spatio intermedio, donec etiam sonus in organo auditus produceretur, sicut calor ab igne usque ad meam manum non nihil distantem propagari solet? nihil potest dici: non 1, quia sonus est accidens, ergo non

potest mutare subjectum : non 2. quia potest sonus campanæ, v. g. percipi in cubiculo perfecte clauso, quo aër penetrare nequit : non 3. alias, quod est contra communem persuasionem, loquens cum altero non audiret ejus vocem, sed alium sonum mediatè tantùm causatum ; nam vox loquentis est sonus in ejus ore formatus, & non alius, qui in aure audientis recipitur. P. 3. de gustu. Ut sapor percipiatur, debet esse intimè conjunctus cum hac potentia, ita ut in ejus organo, vel producat qualitatem ejusdem secum rationis, vel speciem sui intentionalem : atqui sapor cibi non producit in organo qualitatem ejusdem secum rationis : nam ex cibo dulci, vel amaro non fit ipsa lingua dulcis, vel amara, ergo producit tantùm speciem intentionalem. P. 4. de odoratu. Quamvis enim odor nonnunquam propagetur per effluvium corpusculorum odorabilium, quæ ex attenuatione, & resolutione substantiæ odoriferæ emittuntur ; universaliter tamen propagatio odoris per ejusmodi particularum diffusionem explicari non potest, sed concedi debet, odorem etiam per qualitatem odoriferam in medio productam propagari : atqui hæc qualitas non est odor realis, sed tantùm intentionalis seu species odoris ; nam, ut ab inductione constat, nulla qualitas secunda, qualis est odor, aliam sibi realiter similem producit. P. 5. de tactu. Litè enim calor & frigus, quia seipsis cuti, vel alteri organo tactus intimè applicantur, probabilius non per species, sed immediatè seipsis sentiantur, de humiditate, & siccitate tamen valde incertum est, an in potentia tactiva qualitatem ejusdem secum rationis producant : de aliis verò secundis qualitatibus longè certius est, quòd nullam suæ rationis in organo tactus producant, adeoque per species sui intentionales sentiantur, P. 6. universaliter de omnibus potentiis cognoscitivis. Quævis cognitio est formalis representatio & intentionalis similitudo sui objecti, sed potentia cognoscitiva non potest in se producere talem representationem & similitudinem, nisi habeat species impressas sui objecti, ergo indiget his speciebus. P. m. Potentia, quia secundum se indifferens est ad hujus, vel illius objecti cognitionem producendam, non continet hæc prædicata, scil. representatio-

tationem, & similitudinem objecti, ergo etiam non potest tribuere cognitioni, nisi adsit aliud comprincipium determinans potentiam, & hæc prædicata cognitioni tribuens: atqui hoc comprincipium non potest esse ipsum objectum, quod plerumque non est applicatum, aliud verò non est assignabile, quam species impressæ, & vicariæ objecti, ergo. Dices. Non potest assignari causa specierum, ergo non dantur. Resp. species sensuum externorum, vel à solo objecto, vel etiam, intelligendo visibiles, produci partialiter etiam à lumine, & si per medium deferri debent, sustentari à corpore intermedio, v. g. aëre, in organo verò sensus terminari.

Assert. 97. *Præter sensus externos dantur etiam 4. interni, quæ omnes resident in cerebro, in quo probabilius etiam appetitus sensitivus locum habet.* Sensus internus ab externo differt 1. quod iste in externis membris, ille in interioribus partibus datur. 2. Ratione objecti, quod universalius est in sensu interno, qui etiam ad ea, quæ longissimè distita sunt, aut omnino non existunt, se extendit. Ejusmodi sensus interni 4. numerantur, 1. *Sensus communis*, qui pro objecto habet ipsos actus sensuum externorum, & ideo indirectè etiam objecta sensationum attingit. 2. *Phantasia*, quæ species objectorum sensu externo perceptorum conservat, & earum ope in objecta absentia tendere, disjuncta coniungere ac coniuncta disjungere potest: unde per coniunctionem montis, & auræ aureos montes, & per disjunctionem partium hominem sine capite sibi quis imaginari potest. 3. *Potentia estimativa*, quæ convenientiam, & disconvenientiam objectorum, nullo sensu externo perceptibilem, cognoscit: unde per eam felis myrem sibi appetibilem, ovis lupum sibi inimicum percipit. 4. *Memoria sensitiva*, quæ species objectorum præteritorum conservat, & ita excitat, ut ea objecta denuò cognosci possint: unde canis semel baculo percussus, eo postea sibi solum exhibito, fugere solet. Hos omnes sensus residere in cerebro, sic P. Ibi debuit collocari sensus internus, quò rerum cognitarum, & cognitionum species omnium facillimè possunt devenire, sed, quia nervi à cerebro ad sensus exteriores pertingunt, possunt per eosdem nervos om-

nium commodissimè transmitti ad cerebrum, ergo. **Conf.** Per varias imaginationes aliasque operationes sensuum internorum solet lædi caput, & non cor: homo ad tempora percussus omnis imaginationis usu destituitur: in apoplexia tactis omnis statim sensus deficit, quia cerebrum læditur, ergo signum est, sensus internos in capite & cerebro, non verò in corde locum habere. Id ipsum P. etiam de appetitu; videtur enim habere eandem cum sensu interno sedem, ut hac ratione sensus internus melius servire possit ad finem à natura intentum, & illuminare ac excitare appetitum, ergo etiam hic in cerebro datur. **Objic. 1.** Cogitationes malæ adscribuntur cordi, nam Marc. 2. Christus pharisæis dicit, *quid ista cogitatis in cordibus vestris?* ergo organum cogitationum, & appetitus est cor, & non cerebrum. **Resp.** hic per cor intelligi animam, quia sermo est de cogitationibus, quæ ad peccatum disponunt, & spirituales sunt, adeoque in sola anima recipi debent. **Objic. 2.** Cor per varios affectus, & passiones variè afficitur, & etiam aliquando læditur: unde solemus dicere, nos ex intimo corde dolere; vel gaudere, ergo appetitus in corde residet. **Resp. N. C.** nam in gaudio cor dilatatur ad liberalius subministrandos spiritus vitales, qui juvent ad continuandum affectum gaudii, unde nimium gaudium quandoque nocere potest; quando verò timemus, solet sanguis ad cor confugere, & illud coarctare, ut mirum non sit, quòd cor ejusmodi passionibus aliquando lædatur. Si ergo dicimus nos gaudere, vel dolere ex corde, id eatenus verum est, quatenus in corde effectus doloris, & gaudii experimur, licèt ipsum gaudium, vel dolor in eo non exerceatur. **Objic. 3.** Aristot. memorat, arietem immolandum, abscisso capite, aufugisse, sed ambulatio non fit nisi dependenter ab interno sensu, & appetitu, ergo. **Resp.** hoc & similia contigisse ope dæmonis, ut ethnicos, & præsertim sacrificulos in sua superstitione confirmaret.

Assert. 98. *Bruta per sensum internum non cognoscunt formaliter proportionem mediorum cum fine, unde proprie non agunt propter finem.* Dari in brutis sensum internum ex proximè dictis, & ab experientia constat; cognoscunt enim objecta abse-

Absentia, & præterita, sic canis amissum herum querit, & viculæ pullorum in nido relictorum recordantur, &c. quæ objecta non possunt per sensus externos cognosci; item cognoscunt, se sentire, unde canis vocatus versus vocantem arrigit aures, ut melius audiat, atqui sensatio non potest cognosci per sensum externum, ergo per internum. Unde ulterius infertur, bruta cognoscere convenientiam, & disconvenientiam rerum, quæ sibi sunt utiles, vel noxiæ, item proportionem mediorum cum fine; debuit enim natura brutis providere media congrua, & necessaria, quibus se tueri, suum individuum conservare, speciem propagare, &c. possint, ergo debent aliquo modo cognoscere convenientiam, & disconvenientiam adeoque proportionem mediorum cum fine; quomodo enim oves fugerent lupum, nisi cognoscerent sibi inimicum? cur aves colligerent paleas, nisi eas ad nidificandum apras cognoscerent? porro hæc proportio mediorum cum fine potest cognosci, vel materialiter, vel formaliter: *materialiter* cognoscitur, quando præcisè cognoscitur complexum ex fine & mediis, quod complexum ita apprehensum potest movere ad complacentiam, vel displicentiam circa tale objectum: *formaliter* cognoscitur, quando media ita inter se, & cum fine comparantur, ut simul conjungatur judicium de hoc, vel illo medio, quod conducat, vel non conducat ad finem consequendum. Quod bruta cognoscunt materialiter proportionem mediorum cum fine, ex modò dictis patet: quod non cognoscant formaliter, sic P. Bruta non possunt plura media inter se, & cum fine comparare, ut inde de conducentia, vel non conducentia mediorum ad finem judicium ferant, ergo non possunt proportionem formaliter cognoscere. P. A. Si bruta hoc possent, deberet ipsis etiam concedi aliqua libertas, & vis electiva unius medij præ alio; natura enim hanc potentiam comparandi media inter se, & cum fine unscè concessit, ut agens possit medium utile præ inutili, & utilius præ minus utili eligere, ergo ubi hæc vis electiva non datur, neque illa potentia admittenda est; atqui in brutis non datur libertas, aut vis electiva, ergo. Conf. Vel bruta possent de conducentia medij ad finem ferre judicium imme-

diatum, vel mediatum? non immediatum, aliàs essent perfectiora homine, qui ordinariè talem conducentiam per iudiciũ mediatum, & non sine aliquo labore eruit: non mediatum, aliàs essent discursiva, & rationalitas non esset differentia hominis à brutis. Obijciuntur variz experientiz 1. canis herum indagans, cum ad bivium venit, olfaciendo explorat, qua viã abierit, & si in una via domini odorem non percipit, absque ulteriori exploratione per alteram currit, quasi secum concluderet: per alterutram viam herustansit: non per primam, in qua odorem non percipio, ergo per alteram abiit. 2. Vulpes glaciem non transit, nisi prius, aures admovendo, ex motu aquz crassiciem glaciẽ exploret. 3. Aranea texit telas ad capiendas muscas. 4. Boves à lupis infestati colligunt se in orbem, anteriore sui parte, qua cornibus instructi sunt, in hostem conversa: econtra equi in orbem collecti eidem hosti posteriores pedes opponunt, utrique non ob aliam rationem, quàm quòd boves sciant, sibi aptius instrumentum ad hostem propulsandum non suppetere quàm cornua, & equi non ignorent, suum robur in posterioribus pedibus consistere. 5. Bruta plurium artium sunt capacia, quid enim non discunt psittaci, picz, graculi, sturni? quid non canes & ursi? imò & equi ad saltandum possunt erudiri, quæ omnia videntur arguere, quòd bruta formaliter proportionem mediorum cum fine cognoscant. Resp. id minimè evinci, quia bruta ad ejusmodi operationes non determinantur ab aliquo iudicio, circa hanc proportionem, sed solum, à simplici apprehensione, qua objectorum convenientiam, & disconvenientiam cognoscunt: species porro, quibus bruta ad cognoscenda ejusmodi objecta indigent, ipsis partim sunt congenitz, & à natura infusæ: nam ovis, v. g. dum lupum prima vice visum apprehendit sibi inimicum, non perit, ejus species per experientiam acquirere: partim per frequentatos actus oriuntur, qua ratione quædam bruta in variis artibus, & artificiosis actibus instrui possunt. Unde omnes allatz instantiz facillè explicantur, & prima quidem, ut de reliquis facillioribus nihil dicamus, non probat, quòd canis dependenter ab aliquo discursu, vel iudicio

gic alteram viam eligat; si enim ad bivium venit, & in una via odorem heri non percipit, alteram ingreditur, non per-motus à cognitione præcedente de una via, sed posita nega-tione odoris in una via, ad alteram incundam ab ipso appe-titu, quo fertur in suum dominum, determinatur.

Affert. 99. *Anima rationalis est forma informans, indivisibilis, & ex natura immortalis.* P. 1. pars: Forma est id, quod ut magis determinativum intimè unitur alteri, sed anima rationalis tanquam magis determinativa unitur materiæ, ergo est forma. P. m. Anima rationalis in homine eo modo exercet operationes vegetativas, & sensitivas, quo aliz animæ in brutis, sed istæ ad exercendas operationes suas debent uniri corpori, etgo etiam illa. Conf. Anima rationalis non est actus præcisè assistens, ergo forma informans. P. A. Si esset actus præcisè assistens, vel materia haberet in-super aliam formam substantialem, vel non haberet? non posterius, quia naturaliter non potest carere omni forma substantiali: non prius, vel enim illa forma esset vivens, & anima materialis? & homo in se contineret speciem bruti: vel esset non vivens? & homo esset aliquid totum completum inanimatum. P. 2. pars: Si anima rationalis esset divisibilis, tunc in homine Christiano adulto, vel es-sent eadem partes, quales in puero, vel essent in super aliz? si 1. ergo vel plures partes animæ existerent in puero in ead- em parte materiæ, vel eadem pars animæ, prius informans tantum unam partem materiæ, postea informaret 10. vel plures: atqui prius est naturaliter impossibile, posterius contra Adverf. qui volunt, animam non existere definitivè, & propterea negant esse indivisibilem. Si 2. sequitur, plu- res partes animæ hominis adulti non accepisse gratiam, aut characterem baptismalem, non peccasse, non fuisse ordina- tas, &c. quæ per se absurda sunt. Item, vel singulæ partes animæ essent liberæ, vel tantum una? si 2. ergo hæc sola est rationalis, quia hæc ex essentia debet esse libera: item hæc sola liberè peccaret, & reliquæ, vel nihil agerent, vel necessariò peccarent, ergo damnarentur innocentes. Si 1. ergo possunt velle contraria, & una pars Daum amare, alte- ra odisse, una esse in gratia, altera in peccato, una post mor- tem

tem salvari, altera damnari, adeoque homines tantum dimidii venirent ad cœlum, quod in terminis absurdum est, & repugnat beatitudini hominis, quæ non solum corporis sed multo magis animæ naturalem integritatem exigit. P. 3. pars : 1. Omnis forma naturaliter destruibilis desinit, vel ex defectu causæ, vel ex defectu subjecti, vel ex defectu finis, vel propter exigentiam contrarii : anima rationalis ex nullo capite potest desinere : nam causa conservans est solus Deus indefectibilis : subjecto non semper indiget anima, cum sit spiritualis : finis animæ non est solus, constituere totum substantiale, sed præcipuus sunt operationes propriæ intellectivæ & volitivæ, quas perfectius in statu separationis exercet : contrarium, quod animæ destructionem exigeret, non datur, quia reliquæ formæ, sive substantiales, sive accidentales ei solum opponuntur quoad unionem cum eodem subjecto, anima vero potest sine omni subjecto existere. 2. Quævis res exigit id, quod sibi ad consequendum suum finem est necessarium, sed anima rationalis est ordinata ad æternam felicitatem tanquam ad suum finem, ut Theologi probant, & ad hunc finem est necessaria duratio perpetua, ergo hanc animæ exigit. 3. Si anima non esses immortalis, Deus non providisset sufficientia motiva ad vitam honestam, & ex præscripto rationis ducendam, sed hoc dicere est impium, ergo. P. M. Deus pro motivo providisset solum pœnam, aut præmium temporale, sed hoc motivum non fuisset sufficiens ad virtutis amorem, & vitiorum fugam, quia omne temporale est contemptibile, cum defacto nonnulli homines, licet credant præmia, & supplicia æterna, non sufficienter à vitiis abstergeantur, & ad virtutes exercendas alliciantur. Objic. 1. contra 1. part. Nulla forma naturaliter unitur materiæ, per quam à suis operationibus perfectioribus impeditur, sed anima ita impeditur per unionem cum materia, quia in statu separationis posset perfectius operari. Conf. Angelus propterea nunquam unitur corpori, ergo nec anima. Resp. D. M. si illæ perfectiores operationes formæ aliunde, & seclusa unionem cum materia sunt debita, C. M. si non sunt debita, N. M. animæ rationalis autem perfectiores operationes

non

non sunt debitz, antequam cum corpore uniatur, & dependenter à sensibus species pro illis operationibus necessarias acquirat. Ad Conf. N. C. quia Angelus est substantia completa, item habet sibi species ex naturæ debito congenitas. Dices. Quid ergo sentiendum de anima infantis per præmaturam mortem à corpore separata? Resp. Deum supplet defectum, & species, quas in vita sibi ipsi comparare non potuit, infundere. Objic. 2. contra 2. part. Licet omnes partes animæ essent liberæ, propter specialem tamen sympathiam una vellet, quod vult altera, ergo ea absurda non sequerentur. Resp. hanc sympathiam, ut stet cum libertate, esse solum inclinationem, vi cuius omnes partes ad idem inclinantur, atqui causa libera potest agere oppositum suæ inclinationi, ergo partes adhuc possent velle opposita. Objic. 3. Forma debet proportionari materiæ, quia actus, & potentia sunt in eodem genere, sed materia hominis est divisibilis, ergo & forma. Resp. D. M. quoad omnia, N. M. alias anima deberet esse materialis, & pura potentia: quoad aliqua, & præsertim in hoc, quod tam materia, quam forma sint entia incompleta, & unum sit determinabile, alterum determinativum, C. M. Objic. 4. Membrum abscissum sæpe adhuc se movet, & palpitat: imò S. Dionysius caput abscissum ad aliquot leucas tulisse scribitur, ergo parti inest specialis vita. Resp. N. C. nam palpitatio, & motus minores, vel à calore, & spiritibus vitalibus in parte abscissa relictis, vel ab impulsu, parti per abscissionem impresso, & aliquamdiu durante proveniunt: motus verò majores, vel à Deo, vel ab Angelis, vel ab animâ separatâ, & corpori assistente produciuntur. Objic. 5. contra 3. part. 1. Timoth. 6. Solus Deus dicitur Immortalis. Resp. ibi sermonem esse de immortalitate essentiali, quæ soli Deo, animæ verò immortalitas naturalis competit. Objic. 6. Eccles. 3. dicitur unus esse interitus hominis, & iumentorum, ergo post mortem hominis non manet anima. Resp. esse unum interitum quoad mortalitatem corporis, aut totius suppositi, non autem quoad animam. Objic. 7. Concilium Constantinop. approbat sententiam Sophronii, animam non per naturam, sed per Dei gratiam esse immortalem. Resp. gra-

tiam hic non strictè sumi pro dono supernaturali, sed latè pro quocunque etiã naturali debito, dummodo absolute possit negari. *Objic. 8.* Anima fit ex nihilo, ergo potest etiã reduci in nihilum. *Resp. D. C.* si fit ex nihilo sui, sed tamen ex potentia subjecti, *T. C.* si fit ex nihilo tam sui quàm subjecti, subdist. potest reduci in nihilum absolute, *C. C.* connaturaliter, *N. C.*

Assert. 100. *Animæ rationales defacto quoad substantialem perfectionem sunt omnes æquales.* *P.* unice & sufficienter ex eo, quòd nulla sit necessitas, substantialem diversitatem in animas rationales inducendi, ut ex objecto, patebit. *Objic. 1.* Notabilis diversitas complexionis, temperamenti, figuræ, magnitudinis aliorumque accidentium arguit in diversis hominibus diversam radicem substantialem, sive animam, sed defacto datur talis diversitas; quidam enim homines sunt valde simplices, alii mirè sagaces, aliqui ingeniosi, alii stupidi, alii gigantes, alii pygmæi, nonnulli monoculi, & acephali; aliqui enormiter auriti, &c. *Resp. 1.* inde sequi, quòd in eodem homine successu temporis dentur diversæ animæ. *Resp. 2. D. M.* si animæ diversorum hominum hanc diversitatem accidentium intrinsecè exigunt, *C. M.* secus & si diversitas ista solùm à causis extrinsecis oritur, *N. M.* & dico, totam diversitatem complexionis temperamenti, magnitudinis, &c. habere se respectu animæ per accidens, & ab extrinsecis, v. g. à bona vel mala dispositione corporis, & organorum, à vivaci phantasia prægnantis matris, à defectu vel abundantia item à qualitate seminis, à capacitate, vel angustia uteri materni, à natura integræ alicujus regionis, à qualitate alimentorum, à diverso influxu siderum, &c. provenire. *Objic. 2.* Animæ rationales in perfectione inæquales sunt possibiles, ergo probabilius defacto dantur. *P. C.* Omnis perfectio possibilis debet tribui animæ Christi, & *B. V.* super ceteras creaturas existentes, si nullum aliud inconveniens sequitur, sed nullum sequitur, si animæ Christi, & *B. V.* major, vel etiã omnis possibilis perfectio tribuatur. *Resp. T. A. N. C.* ad prob. *D. M.* omnis perfectio accidentalis, *T. M.* substantialis, *N. M.* Et enim *SS.* Litteris longè conformius, Verbum *D.* assumpsisse qui-

animam substantialiter æquè imperfectam , ac nos habemus ; quia juxta S. Paulum Heb. 2. *debit per omnia fratribus assimilari absque peccato* : cum quo stat, tam Christi quàm B. V. animam quoad perfectionem accidentalem scil. quoad virtutes, & dona tam naturalia, quàm supernaturalia reliquas omnes eminenter superare. Objic. 3. Schola Parisiensis definivit, eum errare, qui dixerit, omnes animas esse æquales, quoniam aliàs anima Christi non esset perfectior quàm anima Judæ. Resp. hanc censuram ab aliis non attendi : nèque sequela adjuncta nos terret, quæ tantum ideo dura videtur, quod inter animam Christi, & Judæ videatur fieri comparatio quoad virtutes, & dona supernaturalia, non verò quoad substantialem perfectionem, quæ licet in utraque sit æqualis, spectando tamen perfectionem accidentalem, & dona supernaturalia, non posset inter has animas sine blasphemia paritas admitti. Objic. 4. Ex operationum diversa perfectione inferri potest diversa perfectio ipsius formæ ; hoc enim est præcipuum fundamentum asserendi diversam perfectionem animarum in viventibus, sed in uno homine dantur perfectiores operationes, quàm in alio, ergo etiàm perfectior anima. Resp. 1. si hoc argumentum est efficax, sequitur, animas non tantum in perfectione substantiali, sed etiam specie esse diversas, quod nemo absque errore fidei potest concedere. Resp. 2. D. M. nisi aliunde possit probari, diversam perfectionem operationum posse in diversam perfectionem accidentalem animæ refundi, C. M. secus, N. M. posse autem hoc aliunde probari, constat in eodem homine, successivè operationes in perfectione notabilissimè diversas eliciente, ex quibus tamen omnes arguunt, eandem animam solum accidentaliter successivè magis perfici, non verò dari plures animas in perfectione substantiali inæquales. Atque hæc de anima, & universim de corpore naturali dicta sufficiant.

*Omnia ad Majorem DEI Deiparæque
Virginis gloriam.*

17.2.

17.2.

17.2.

17.2.

